

**T. C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**İNTERNET VE İNTERNET KAFELERİN
İLK VE ORTA ÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNE
ETKİLERİ (İSTANBUL ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sacit YILMAZ

Enstitü Anabilim Dalı: Sosyoloji

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Neşide YILDIRIM

EYLÜL – 2006

**T. C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**İNTERNET VE İNTERNET KAFELERİN
İLK VE ORTA ÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNE
ETKİLERİ (İSTANBUL ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sacit YILMAZ

Enstitü Anabilim Dalı: Sosyoloji

Bu tez 15 / 09 / 2006 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.

.....
Jüri Başkanı

.....
Jüri Üyesi

.....
Jüri Üyesi

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Sacit YILMAZ

15.09.2006

ÖNSÖZ

Bu araştırmada, internet ve internet kafelerin dünyada ve ülkemizde gelişim süreci ve bu gelişim süreci ile birlikte ülkemizde İlk ve Orta Öğretim öğrencileri üzerindeki etkileri incelenmeye çalışılmıştır.

Gençlerin internete erişim konusunda internet kafeler ön plana çıkmakta ve ülkemizde özellikle genç nüfus tarafından buralara yoğun bir ilgi söz konusu olmaktadır. Dolayısıyla sanal ve sosyal ilişkilerin mekânı olarak internet ve internet kafelerin, öğrenciler üzerindeki etkilerinin araştırılması önemli olmaktadır.

Çalışmayı gerçekleştirme aşamasında yardım ve rehberlikleri ile bana yol gösteren, çalışmada büyük pay sahibi olan hocam, danışmanım Yard. Doc. Dr. Neşide Yıldırım'a içtenlikle teşekkür ederim.

Ayrıca çalışma esnasında bana yardımcı olan, motive eden ve desteğini eksik etmeyerek bu çalışmanın meydana gelmesinde emeği geçen aileme sonsuz teşekkür ederim.

Sacit YILMAZ

15.09.2006

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iii
TABLO LİSTESİ	iv
ÖZET	viii
SUMMARY	ix
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: İNTERNETİN DOĞUŞU VE YAYGINLAŞMASI	8
1.1.Sanayi Sonrası Yeni Dönem: Bilgi Çağı.....	8
1.2.İnternetin Doğuşu ve Gelişimi.....	10
1.3.Türkiye’de İnternet ve Yaygınlaşma Süreci.....	14
1.3.1.İnternete Genel Bakış.....	16
1.3.2.İnternetin Yaygınlaşmasında İnternet Kafelerin Rolü.....	20
1.4.İnternetin Etkileri.....	21
1.4.1.İnternetin Siyasi Etkileri.....	23
1.4.2.İnternetin Hukuki Etkileri	27
1.4.3.İnternetin Ekonomik Etkileri.....	32
1.4.4.İnternetin Sosyo-Kültürel Etkileri.....	37
1.4.4.1.İnternet ve Eğitim.....	37
1.4.4.2.İnternet-Mahremiyet ve Etik.....	43
1.4.4.3.İnternet ve Türkçe.....	46
BÖLÜM 2: İNTERNET KAFELERİN ETKİLERİ	49
2.1.İnternet Kafelerin Etkileri.....	49
2.1.1.İnternet Kafe ve Sosyalleşme.....	51
2.1.2.İnternet Kafe ve Bağımlılık.....	54
2.1.3.İnternet Kafe ve Okul.....	58
2.1.4.İnternet Kafe ve Sağlık.....	61
2.2.Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak İnternet Kafeler.....	62
2.2.1.Yeni Sanal Sosyal İlişkiler ve Sohbet (Chat).....	63
2.2.2.İnternet Kafelerin Kullanım Amaçları.....	65
BÖLÜM 3: BULGULAR VE YORUMLAR	68
4.1. İnternet	68
3.1.1.Bilgisayar- İnternet Sahipliği ve İnternet Kullanımı.....	69
3.1.2.İnternete Bağlanma Sıklıkları ve Bağlantı Mekanları.....	71
3.1.3.İnternetin Fayda ve Zararları.....	75
3.1.4.İnternetin Kullanım Amaçları.....	78
3.1.5.İnternetin Etkileri.....	83
3.1.5.1.İnternet ve Sağlık.....	84
3.1.5.2.İnternet ve Sohbet (Chat).....	86
3.1.5.3.İnternet ve Sosyalleşme.....	91
3.1.5.4.İnternet ve Güven.....	94

3.1.5.5.İnternet ve Türkçe.....	95
3.2.İnternet Kafe.....	99
3.2.1.İnternet Kafe Kullanım Sıklık ve Zamanları.....	99
3.2.2.Deneklerin İnternet Kafe Kullanım Amaç ve Tercihleri.....	102
3.2.3.İnternet Kafelerde Geçirilen Zaman.....	109
3.2.4.İnternet Kafeye Kimlerle Gidildiği.....	110
3.2.5.İnternet Kafe Ortamı.....	112
3.2.6.İnternet Kafelerin İyi ve Kötü Yönleri.....	117
3.2.6.1.İnternet Kafe ve Bilgisayar Kullanımı Öğrenimi.....	121
3.2.6.2.İnternet Kafeler ve Bağımlılık.....	125
3.2.6.3.İnternet Kafe ve Sanal-Sosyal Oyun.....	126
3.2.6.4.İnternet Kafe Cinsellik ve Zararlı Sitelere Erişim.....	132
3.3.Okul-Aile.....	134
3.3.1.Ailenin İnternet ve İnternet Kafelere Yaklaşımı.....	134
3.3.2.İnternet Okul ve Ödev Siteleri.....	137
3.4.Demografya.....	143
3.4.1.Cinsiyet.....	143
3.4.2.Yaş.....	143
3.4.3.Ebeveyn Eğitim Durumları.....	144
3.4.4.Kardeş Sayısı.....	144
3.4.5.Öğrenci Olduğu Sınıf.....	145
3.4.6.Oturulan Semt.....	145
SONUÇ.....	147
KAYNAKLAR.....	160
EKLER.....	168
ÖZGEÇMİŞ.....	179

KISALTMALAR

- DPT** : Devlet Planlama Teşkilatı
- DTG** : Dış Ticaret Dergisi
- ETİK** : E Ticaret Kurulu
- ÖSYM** : Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
- TCK** : Türk Ceza Kanunu
- TUBİTAK** : Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
- TUENA** : Türkiye Ulusal Enformasyon Ana Planı
- TUVAKA** : Türkiye Üniversiteler ve Araştırma Kurumu Ağları
- ULAKBİM** : Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Yeni Ekonomi İle Eski Ekonomi Arasındaki Farklılıklar.....	35
Tablo 2: İnternet Kafelerin Bilgisayar Öğrenmeye Etkisi: İş İlanlarında Bilgisayar Bilme Aranma Özelliği (1-7 Temmuz 2006 Arası).....	59
Tablo 3: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İnternet Dendiğinde İlk Aklına Gelen Kavramlarla İlgili Dağılım.....	68
Tablo 4: Öğrencilerin Bilgisayar ve İnternet Sahipliğine İlişkin Dağılım.....	69
Tablo 5: Bilgisayar ve İnternetin Gerekliliğine İlişkin Dağılım.....	69
Tablo 6: Bilgisayar ve İnternetin Lüks Olup Olmadığına İlişkin Dağılım.....	70
Tablo 7: Öğrenciler İçin Bulunması Zorunlu Teknolojik Alete İlişkin Dağılım.....	71
Tablo 8: Öğrencilerin İnternete Bağlanma Sıklıklarına İlişkin Dağılım.....	71
Tablo 9: Öğrencilerin İnternette Ne Kadar Süre Bağlı Kaldıklarına İlişkin Dağılım.....	72
Tablo 10: Öğrencilerin İlk Kez İnternete Bağlanma Yerlerine İlişkin Dağılım.....	73
Tablo 11: Öğrencilerin Genellikle İnternete Bağlanma Yerlerine İlişkin Dağılım.....	74
Tablo 12: Öğrenciler İçin Bilgisayarın Ne Tür Avantajları/Faydaları Olduğuna Dair Dağılım.....	75
Tablo 13: İnternetin Bilgiye Kolay Ulaşmada Faydalı Olup Olmadığına İlişkin Dağılım.....	76
Tablo 14: Öğrenciler İçin Bilgisayarın Ne Tür Dezavantajları/Zararları Olduğuna Dair Dağılım.....	76
Tablo 15: İnternetin Öğrencileri Hazırcılığa Alıştırmaya Etkisine İlişkin Dağılım.....	77
Tablo 16: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İnterneti Hangi Amaçlar İçin Kullandıklarına İlişkin Dağılım.....	78
Tablo 17: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İnterneti Kullanma Amaçlarından En Önemlisine İlişkin Dağılım.....	79
Tablo 18: İnternetin Bilgi Amaçlı Kullanılıp Kullanılmadığına İlişkin Dağılım	79
Tablo 19: Bilgisayar ve İnternetin Oyalanmak/ Vakit Geçirmek İçin Düşünülmesine İlişkin Dağılım	80
Tablo 20: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Bir Kez Bile Olsa Ziyaret Ettikleri Sitelerin Hangileri Olduğuna İlişkin Dağılım.....	81
Tablo 21: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Genel Olarak Ziyaret Ettikleri Sitelerin Hangileri Olduğuna İlişkin Dağılım.....	82
Tablo 22: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Hayatında İnternetin Ne Tür Değişiklik Yaptığına İlişkin Dağılım.....	83
Tablo 23: İnternetin Sosyal Hayata Etkisine İlişkin Dağılım.....	83
Tablo 24: Bilgisayarın Göz Sağlığına Etkisine İlişkin Dağılım.....	84
Tablo 25: Bilgisayar ve İnternetin Oturma Bozukluğuna ve Kamburluğa Etkisine İlişkin Dağılım.....	85
Tablo 26: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sohbet (Chat) Yapıp Yapmadıklarına İlişkin Dağılım.....	86
Tablo 27: İnternette Chat Yapmanın Zararlı Olup Olmadığına İlişkin Dağılım.....	87
Tablo 28: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Takma Ad (Nick Name) Kullanmalarına İlişkin Dağılım.....	88
Tablo 29: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sohbet Yapmak İçin Cinsiyet Tercihlerine İlişkin Dağılım.....	89
Tablo 30: İnternette Kimliğin Gizlenmesi İle Kendini İfade Etme Arasındaki İlişkiye Dair Dağılım	90

Tablo 31: İnternetin Sosyal Hayattan da Özgürleştirici Olup Olmadığına İlişkin Dağılım..	106
Tablo 32: İnternetin Sosyalleştirici Etkisine İlişkin Dağılım.....	107
Tablo 33: İnternet Kafelerin Öğrencilerin Daha İyi İlişkiler Kurmaya Etkisine İlişkin Dağılım.....	108
Tablo 34: Öğrencilerin İnternette Tanıştıkları Kişilere Güvenme Durumlarına İlişkin Dağılım.....	109
Tablo 35: Chat Yaparken Kullanılan Türkçe ile Günlük Hayatta kullanılan Türkçe Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Dağılım.....	110
Tablo 36: Chat Yaparken Kelimelerin Kısaltılıp Kısaltılmamasına İlişkin Dağılım.....	111
Tablo 37: İnternette Sohbetin (Chat) Kendine Özgü Bir Dilinin Olup Olmadığına İlişkin Dağılım.....	112
Tablo 38: Sohbet (Chat) Yaparken Kullanılan Dilin Günlük Konuşmaya Etkisine İlişkin Dağılım.....	113
Tablo 39: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İnternet Kafeye Gitme Sıklığına İlişkin Dağılım.....	115
Tablo 40: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İnternet Kafelere Hangi Günlerde Gittiklerine İlişkin Dağılım.....	116
Tablo 41: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İnternet Kafelere Hangi Saatlerde Gittiklerine İlişkin Dağılım.....	116
Tablo 42: İnternet Kafelerin Öğrencilerin Buluşma Noktası Olmasına İlişkin Dağılım.....	117
Tablo 43: İnternet Kafelerin Araştırma Yapmada Kütüphane İle Karşılaştırılmasına İlişkin Dağılım.....	118
Tablo 44: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İnternet Kafeleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Dağılım.....	119
Tablo 45: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İnternet Kafeleri Tercih Etmelerinde En Önemli Nedene İlişkin Dağılım.....	120
Tablo 46: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İnternet Kafe Değiştirme Tercihlerine İlişkin Dağılım.....	121
Tablo 47: İnternet Kafelerin Gerekliliğine İlişkin Dağılım.....	122
Tablo 48: Bilgisayar Sahipliğinin İnternet Kafeye Gitmeye Etkisine İlişkin Dağılım.....	122
Tablo 49: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İnternet Kafelere Giderken Psikolojik Durumlarına İlişkin Dağılım.....	123
Tablo 50: İnternet Kafede Nelere Zaman Ayrıldığına İlişkin Dağılım.....	124
Tablo 51: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İlk Defa İnternet Kafeye Kimler İle Gittiklerine İlişkin Dağılım.....	125
Tablo 52: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Genel Olarak İnternet Kafeye Kimlerle Gittiklerine İlişkin Dağılım.....	126
Tablo 53: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İnternet Kafe Ücretlerini Değerlendirmelerine İlişkin Dağılım.....	127
Tablo 54: İnternet Kafelerde Sigara İçilme Durumuna İlişkin Dağılım.....	128
Tablo 55: İnternet Kafelerde Küfürlü Konuşmaların Yapılıp Yapılmadığına İlişkin Dağılım.....	129
Tablo 56: İnternet Kafelerde Küfür ve Gürültüye Yetkililerin Müdahale Etmelerine İlişkin Dağılım.....	130
Tablo 57: İnternet Kafelerin Fiziksel Özellikler Açısından Yeterli Bulunup Bulunmamasına İlişkin Dağılım.....	130

Tablo 58: İnternet Kafelerde Veresiye Ödeme Yapılıp Yapılmadığına İlişkin Dağılım.....	115
Tablo 59: İnternet Kafelerin Çocuklar İçin Uygun Olup Olmadığına İlişkin Dağılım.....	116
Tablo 60: İnternet Kafelerin İyi Yönlerine İlişkin Dağılım.....	117
Tablo 61: İnternet Kafelerin İnternete Bağlanma İmkamı İle İlişkisine Dair Dağılım.....	118
Tablo 62: İnternet Kafeler İle Bilgi Edinme Arasındaki İlişkiye Dair Dağılım.....	119
Tablo 63: İnternet Kafelerin Kötü Yönlerine İlişkin Dağılım.....	120
Tablo 64: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İnternet Kafeye Gitmeden Önceki Bilgisayar Bilgi Düzeylerine İlişkin Dağılım.....	121
Tablo 65: İnternet Kafelerin Bilgisayar Kullanmayı Öğrenmeye Etkisine İlişkin Dağılım..	122
Tablo 66: İnternet Kafelerin Bilgisayar Bilgisinin Artmasına Etkisine İlişkin Dağılım.....	123
Tablo 67: İnternet Kafelerde Bilgisayar Kullanmayı Öğretilmesine İlişkin Dağılım.....	124
Tablo 68: İnternet Kafeler ve Bağımlılığa İlişkin Dağılım.....	125
Tablo 69: İnternet Kafede Oynanan Oyun Türlerine İlişkin Dağılım.....	126
Tablo 70: İnternet Kafede Oynanan Oyun İsim/Türlerine İlişkin Dağılım.....	127
Tablo 71: İnternet Kafede Tek Ya da Grup Olarak Oyun Oynama Tercihlerine İlişkin Dağılım.....	128
Tablo 72: Ağ Üzerinden Grup Olarak Oyun Oynamanın İnternet Kafeye Gitme Üzerine Etkisine İlişkin Dağılım.....	129
Tablo 73: Oyunun Beğenilen Yönlerine İlişkin Dağılım.....	129
Tablo 74: İnternetin Oyun Bağımlılığına Etkisine İlişkin Dağılım.....	130
Tablo 75: Öğrencilerin Şiddet İçeren Oyunlardan Etkilenme Durumuna İlişkin Dağılım....	131
Tablo 76: İnternet Kafelerin Cinsel İçerikli Sitelere Ulaşmada Kullanılmasına İlişkin Dağılım.....	132
Tablo 77: İnternetteki Zararlı Sitelere İlişkin Dağılım.....	133
Tablo 78: İnternet Kafelerin Çocukların Ahlakını Bozan Yerler Olup Olmamasına İlişkin Dağılım.....	133
Tablo 79: Öğrencilerin İnternet Kafeye Giderken Ailelerinin Bilgisi Olup Olmadığına İlişkin Dağılım.....	134
Tablo 80: Öğrencileri Ailelerinin İnternet Kafeye Gitmelerini Nasıl Karşılıdığına İlişkin Dağılım.....	135
Tablo 81: Öğrencilerin İnternet Kafeye Gitme ile Aileleri İle Geçirdikleri Zamanın Değişmesine İlişkin Dağılım.....	135
Tablo 82: İnternetin Aile İçi İletişime Etkisine İlişkin Dağılım.....	136
Tablo 83: Bilgisayar ve İnternetin Okuma Sevgisine Etkisine İlişkin Dağılım.....	137
Tablo 84: Ödev Sitelerinden Ödev Alınıp Alınmadığına İlişkin Dağılım.....	138
Tablo 85: Ödev Sitelerinden Ödev Almayı Olumlu Veya Olumsuz Bulmalarına İlişkin Dağılım.....	139
Tablo 86: İnternetin Öğrencilerin Derslerine Etkisine İlişkin Dağılım.....	140
Tablo 87: İnternetin Ödev Yapmada Gerekliliğine İlişkin Dağılım.....	140
Tablo 88: İnternet Kafelerin Ödev/Ders Yapmada Kaynak Olmasına İlişkin Dağılım.....	141
Tablo 89: İnternet Kafelere Devam Etme İle Derslere Ayrılan Zaman Arasındaki İlişkiye Dair Dağılım.....	142
Tablo 90: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımı.....	143
Tablo 91: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yaş Dağılımı.....	143
Tablo 92: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Anne ve Babalarının Eğitim Durumuna İlişkin Dağılım.....	144

Tezin Başlığı : İnternet ve İnternet Kafelerin İlk ve Orta Öğretim Öğrencileri Üzerine Etkileri (İstanbul Örneği)

Tezin Yazarı : Sacit Yılmaz

Danışman : Yrd.Doç.Dr.Neşide YILDIRIM

Kabul Tarihi: 15 Eylül 2006

Sayfa Sayısı : IX (ön kısım) + 145 (tez)+ 10(ekler)

Anabilimdalı : Sosyoloji

Bilgi çağı olarak tanımlanan günümüzde internet, devrim olarak nitelendirilmektedir. Toplumsal hayatın tüm alanlarında etkilerini görmek mümkündür.

İnternet uygulamalarının yer almadığı bir sektör düşünmek hemen hemen imkânsızdır. İnternet sayesinde sınırlar ortadan kalkmakta ve bilginin özgürce paylaşıldığı yeni bir döneme doğru gidilmektedir. İnternet toplum hayatının her alanına girmesi ile birlikte, bazı değişim yansımalarını beraberinde getirmiştir. İnternet kafeler de bunlardan biridir.

Bu tezde İstanbul'da yaşayan ve internet kafeleri kullanan ilk ve orta öğretim öğrencilerinin, interneti ve internet kafeleri nasıl algıladıkları, ne amaçla kullandıkları ve bu mekânların onlar üzerindeki etkileri ortaya konmaya çalışılmıştır.

Öğrencilerin, bilgi ve teknoloji okuryazarlığını artırması ve bilgi çağına adaptasyonda gerekli donanımına sahip olmasını sağlamada internet kafeler de önem taşıyan yerler olmaktadır. İnternet kafelerin bu potansiyelini ortaya koymak bu tezin amaçlarındandır.

Öncelikle çalışmada literatür taraması yapılmış daha sonra, internet kafelerde doğal gözlem gerçekleştirilmiş, son olarak da internet kafe kullanıcısı olan öğrencilerle yüz yüze anket uygulanmıştır.

Keywords : Sosyoloji, İnternet, Bilişim, İnternet Kafe, Öğrenci.

Sakarya University Institute of Social Sciences Abstract of Master's

Title of the Thesis: The effects of internet and internet cafes on students of elementary and secondary (lise) school students.	
Author: Sacit YILMAZ	Supervisor: Assist. Prof. Dr. Neşide YILDIRIM
Date: 15.Sep. 2006	Nu.of pages: IX (pre text) +145 (main body) + 10 (appendices)
Department: Sociology	
<p>In the day of information era internet has characterized as a reform. It is easy to see effects of internet in all fields of the social life.</p> <p>It is imposible to think a sector which does not use the possibilities created by means of internet. Borders are demolished and it is taken steps into an era in which them information. It is a fact that internet has started to take place in every part of social life. This brings some changes in our lifes and internet cafes are one of those changes.</p> <p>The aim of this thesis is to point out how the primary and secondary school students living in İstanbul to perceive both internet and internet cafes, how to use them and to see the effects of those places on them.</p> <p>Internet cafes have great importance on students access of information and knowledge of technology and provide them equipments that are required for adaptation to the information era. To point out the potential power of internet cafes is one of the aims of this thesis.</p> <p>First of all, the studies made have been searched thoroughly in this study. Secondly, that the observations have been realized in internet cafes. Finally, a questionnaire has been done with students using internet cafes to access internet.</p>	
Keywords: Sociology, Internet, Internet Cafe, Internet Communication, Student.	

GİRİŞ

İnsanlık, sanayi toplumundan bilgi toplumuna doğru ilerleme göstermektedir. Bu dönem içerisinde dünya; toplumsal, siyasi ve ekonomik açıdan bilgi teknolojileri ve enformasyon sürecinden geçmektedir. Küreselleşmenin, hızla ilerlemesi ve iletişim araçlarının dünyanın her tarafına yayılmış olması, bizlere yeni bir dünyanın habercisi olmaktadır.

İnsanlığın geçirdiği toplumsal tarihe bakıldığında belli başlı evreler söz konusudur. Günümüz toplumlarına kadar geçen süreçte “tarım toplumu” ve “sanayi toplumu” şeklinde sosyal tarih tanımlamaları yapılmıştır. Günümüze geldiğimizde çağımızı “bilgi toplumu” veya “enformasyon toplumu” şeklinde adlandırıyoruz. Son dönemde yaşanan teknolojiye hızlı ilerleme ve değişim, bilginin baş döndürücü bir biçimde hızlı dolaşımına yol açmış, dolayısıyla insanlar ve toplumlar arası etkileşimin daha belirgin, daha hızlı, daha kontrolsüz ve doğrudan olmasını sağlamıştır.

Günümüzde alabildiğine gelişmekte olan iletişim teknikleri sayesinde her türlü bilgi süratle çok geniş insan kitlelerine ulaştırılabilmekte, böylelikle bir anlamda da dünya küçülmektedir. Enformasyon ulusal sınır tanımadığına göre, yeni ulus aşırı insan toplulukları da yaratacak ve bunlar birbirlerinin yüzünü bile görmeden, iletişim halinde oldukları için, paylaşma duygusunu yaşayacaklardır. Dolayısıyla, McLuhan’ın söylemiyle dünyamız “Global Köy”e dönüşmektedir (Binark ve Kılıçbay, 2005:20).

Zaman ve mekân kavramlarının anlamı değişmekte, hız yeni sürecin belirgin teması olmaktadır. Dünyayı bu denli küçülten ve insanları birbirine yaklaştıran olgulardan biri, 3. devrim olarak da adlandırılan “internet” olmuştur. Bilgi ve iletişim teknolojilerinde 20.yy’da gerçekleştirilen radyo, tv gibi buluşlardan sonra, 21. yüzyıla damgasını vuran çağımızın son bilişim mucizesi internet doğmuştur (Cogito, 2002:167).

Bilgi ve iletişim teknolojisindeki gelişmelerin ürünü olarak karşımıza çıkan internet, hayatımızın her alanına nüfuz etmiştir. Ekonomiden, sosyal hayata, tüketim davranışlarından cinsel hayata, siyasetten akademik çevrelere, sivil toplum kuruluşlarından devlete kadar tüm alanlara internet teknolojisi girmektedir. Bununla beraber hızla yayılmakta ve yayılması gerektiği konusunda da müthiş bir toplumsal bilincin yaratılmış olduğuna tanıklık etmekteyiz.

Araştırmanın Konusu

Bu tez çalışmasının konusu :

- İnternetin ülkemizde yaygınlaşmasına paralel olarak hızla yayılan internet kafelerin müdavimlerinin profili,
- Daha çok gençler ve okul çağındaki çocukların internete girmek ya da bilgisayar oyunu oynamak için tercih ettiği internet kafelerde, internetin ne şekilde ve ne amaçla kullanıldığı,
- En yoksul semtlerde dahi müşteri bulup faaliyet gösteren internet kafelerin işlevleri,
- İnternet ve internet kafelerin ilköğretim 2. kademe ve lise öğrencileri için ne anlam ifade ettiği ve derslerine nasıl etki yaptığı,
- Enformasyon toplumu olarak adlandırılan sürecin hem ürünü hem de lokomotifi olma vazifesi atfedilen internet olgusunun sosyal, kültürel, siyasi ve hukuki etkileri, Avrupa Birliği ve bilgi toplumu hedefleri çerçevesinde toplumsal değişim dinamiklerini etkileyip etkilemediğidir.

Araştırmanın Amacı

Bu konunun seçilmesindeki öncelikli amaç internetin tüm dünyada ve ülkemizde hızla yaygınlaşmasıyla birlikte ortaya çıkan internet kafe gerçeği, bu durumun yarattığı imkânlar ve varsa tehlikelerin anlaşılmasıdır. Hali hazırda yaşanan bir süreç olması itibari ile doğru kullanımının faydalarının tespit ve olası sakıncalarının akademik bir bakış ile ortaya konulmasıdır.

İnternet kullanımının toplumun her kesiminden destek görmesi ve internet kafeler aracılığıyla toplumun her kesimine yaş, cinsiyet sosyo-ekonomik statü sınırlaması olmadan çok kolay erişilebiliyor olunması ne gibi sonuçlara gebe olduğunun anlaşılmasını gerektirmektedir. Enformasyon çağında bilgiye kolay erişimin yanında bilgi kirliliği, pornografi, terör örgütlerinin insan kaynakları aracı olması, istismar, röntgencilik gibi yeni suç alanları, araçları ve yöntemleri toplumsal hayatımıza

girmiştir. Hiçbir denetimin olmadığı internet, okul çağı çocuklarında şiddet ve suç eğilimi ne yönde etkilemektedir?

İnternet ve dolayısıyla internet kafeler şu ana kadar bilinenlerden farklı olarak yeni bir iletişim biçimini üretmiştir ve bu iletişim biçimi hızla yaygınlaşmaktadır. Bu yeni tarz iletişim biçimi sosyolojik bir ele alışla değerlendirilmeye ihtiyaç duyan bir konudur.

Ülkemizde ve dünyada hızla yayılmasıyla birlikte “internet” tartışma konularının başında gelir olmuştur. Ancak gelişmiş ülkelerde internetin gelişiminin bireysel ve toplumsal yaşam üzerindeki etkileri hem popüler hem de akademik düzeyde çok kapsamlı bir biçimde tartışılmaktadır. Bu çalışma yapılan tartışmalara katkı amacı da taşımaktadır.

Araştırmanın önemi

Gelişen teknolojiler hayatın her alanına akıl almaz bir hızla girerek insan hayatını her geçen gün biraz daha kolaylaştırmaktadır. Bilgisayar ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler günümüzde insanlık tarihi açısından çok önemli bir devrim olarak kabul edilmekte hatta sanayi devrimi ile karşılaştırılmaktadır. Eğitimden ticarete, devlet sektöründen özel sektöre, eğlenceden alış-verişe kadar birçok alanda klasikleşmiş anlayışları değiştirmiş ve insanlara yeni bir anlayış yeni bir hayat tarzı kazandırmıştır. İnternetin günlük yaşamımızın ayrılmaz ve vazgeçilmez bir parçası olması internet üzerindeki politik, düşünsel ve akademik tartışma ve araştırmaları da teşvik edecek ve artıracaktır.

“İnternet gelişmiş ülkelerde bazılarınca yeni bir uygarlık olarak algılanmakta ve selamlanmaktadır. İnternet, süratle kendi dilini, söylemini, hukukunu ve yaşam modunu oluşturmaktadır” (Tanılır, 2003). İnternetin geleceği belirleyecek, tarihe yön verecek dinamik bir yapı olarak değerlendirilmesi bu konunun önemini gösterir mahiyettedir.

İnternetin dünyaya yayılma araçlarından biri internet kafeler olmuştur. Günümüzde ülkemizin her tarafında yaygın bir şekilde bulunmaktadır. Özellikle büyük şehirlerde her mahallede birden fazla internet kafe mevcuttur. İnternet kafe müşterilerinin profiline bakıldığında çocuk yaşlardaki gençlerimizin zamanlarını bu mekânlarda geçirdiğini görmekteyiz. Gençlerin zamanını geçirdiği yerler olarak internet kafeler bu açıdan çalışmaya konu edinilmiştir.

Bilgi toplumunu geliştirmeye dönük politikalar aynı zamanda bilgi toplumunun ihtiyaç duyduğu potansiyel insan kaynaklarına da cevap verecek şekilde oluşturulmalıdır. Bu amaçla tüm gençlerin bilgisayar okur-yazarlığı donanımına kavuşturulması için fırsat eşitliği ilkesi ön plana çıkmaktadır, ancak bu konu kısa vadede çözülebilecek bir mesele gibi görünmemektedir.

Her devirde olduğu gibi günümüzde de yetişmiş insan kaynağının önemi çok büyük olmuştur. Ancak günümüzde bilgisayar teknolojilerinin her alanda yoğun olarak kullanılıyor olması teknoloji okur-yazarlığı donanımını zorunlu kılmaktadır. Hangi alanda olursa olsun en azından bilgisayar kullanmayı bilmenin bir avantaj olduğunu söyleyebiliriz. Yaptığımız araştırmada da görüleceği gibi elaman bulmak için verilen iş ilanlarının çok büyük bir kısmında bilgisayar bilmek, işe aday olmak için gerekli ilk şartlardan biri olmaktadır. Daha büyük hedefler açısından bakıldığında, bilgi çağında bilgi teknolojilerine yabancı olmak, teknolojiyi sadece kullanan olarak kalmak demektir. İnternet kafeler bu açıdan bakıldığında gençler ya da çalışmamın odaklandığı hedef kitle olan öğrencilerden önemli bir kesiminin bilgisayar teknolojisi ile tanışma veya haşır neşir olma, bilgilerini artırma mekânlarıdır. Araştırmayı yapan yazarın da geçmişte “sıkı bir internet kafe müdavimi” olarak bilgisayar konusundaki bilgilerinin pratik alanı, internet kafeler olmuştur. Amaçlara uygun kullanıldığında bu mekânlar bilişim dünyasına giriş istasyonları olarak, eğlence, boş vakit değerlendirme, iletişimin yanında eğitim yeri olarak da işlev görebilecek potansiyele sahip yerlerdir.

Evren ve Örnekleme

Bu araştırmanın evrenini, İstanbul’da yaşayan internet ve internet kafeleri kullanan İlköğretim 2. kademe ve Ortaöğretim öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırmanın örnekleme ise, İstanbul’un Anadolu ve Asya yakasında bulunan 4 farklı dersane öğrencileri, 2 ayrı devlet okulu öğrencileri, 2 ayrı özel okul öğrencileri ve 4 farklı internet kafe müşterisi olan ilköğretim ikinci kademe ve orta öğretim öğrencilerinden oluşmuştur.

Araştırmanın Yöntem ve Teknikleri

Araştırmada öncelikle literatür taraması yapılmıştır. Çalışmamızda çeşitli kitap, dergi ve internetteki kaynaklardan yararlanılmıştır. Kaynak gösterirken metnin bütününe

yayılmış fikirlerin özet halinde verilmesinde ve internet üzerindeki kaynaklara atıfta bulunulduğunda sayfa numarası belirtilmemiştir. Saha çalışmasında anket yöntemi uygulanmış, veri toplama aracı olarak soru formu kullanılmıştır. Anket yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Ayrıca çalışmada internet kafelerde gözlem ve katılımcı gözlem teknikleri kullanılarak saha çalışması tamamlanmıştır.

Soru formunda toplam 102 soru bulunmaktadır. Bunlardan 5 tanesi açık uçlu soru 21 tanesi yarı açık uçlu soru, kalan 76 tanesi kapalı uçlu sorudan oluşmaktadır. Toplam 200 görüşme yapılmıştır.

Örneklemin bu şekilde seçilmesindeki temel amaç, günümüzün ilk ve orta öğretim öğrencileri, gelecekte en basitinden anne, baba olacak yeni neslin bilişim teknolojileri ile olan ilişkilerinin anlaşılmasıdır. İstanbul'un değişik bölgelerinden özel okul, devlet okulu, dersane ve internet kafelerdeki öğrencilerle görüşme yapılmasının amacı değişik bölgelerden farklı profildeki öğrencilerin düşüncelerini almaktır. İnternet kafelerin gençler üzerindeki etkilerinin bilgi toplumuna doğru gidilirken, olumlu ya da olumsuz yönlerinin anlaşılmasında, araştırmanın temsiliyet özelliğini artırabilmek için, mümkün olduğu kadar sosyo-ekonomik açıdan farklı yapıya sahip öğrencilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırmanın bulgularına ilişkin veriler, yüzde frekans olarak değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma İstanbul il sınırları içindeki, Maltepe Merkezde bulunan Kulvar Dergisi Dershanesinde, Gazi Osman Paşa-Gazi mahallesinde Yeni Bilgi Dershanesinde, Bayrampaşa Cevatpaşa mahallesindeki 4 farklı internet kafede, Bakırköy Merkezde Dilko-Fen Dershanesinde ve MED Dershanesinde, Kadıköy Suadiye'de devlet okulunda, Fatih Merkezde devlet okulunda ve Üsküdar Çamlıca'da bulunan Özel Arda Asalet Lisesinde öğrenci olan 200 öğrenci ile sınırlıdır.

Dershanelerde toplam 68 anket, devlet okullarında toplam 61 anket, özel okulda 28 anket, internet kafelerde toplam 43 anket olmak üzere toplam 200 görüşme gerçekleştirilmiştir. Ayrıca 39 anket, araştırmanın ciddiyetine uyulmaması, kontrol sorularında karşılaşılan çok fazla çelişkili cevaplar nedeniyle iptal edilmiş, değerlendirilmeye alınmamıştır.

Araştırmanın Hipotezleri

Bu araştırmanın temel hipotezi, “İnternet ve internet kafelerin ortaya çıkışı ve yaygınlaşması ile öğrencilerin bilgiye erişme, eğlence, boş zamanları değerlendirme ve teknoloji okur-yazarlığı arasında ilişki vardır” biçiminde oluşturulmuştur.

Araştırmanın alt hipotezleri aşağıdaki gibidir:

- İnternet kafeler ile sosyalleşme arasında ilişki vardır.
- Öğrenciler ödevlerini internet ve internet kafelerden daha kolay temin etmektedirler.
- İnternet kafeler, öğrencilerin bilgisayar bilgilerini arttırdıkları mekânlardır.

Araştırmada, internet kafelerin uygun biçimde kullanıldığı takdirde faydaları yanında, kontrolsüz ve denetimsiz bir şekilde olgunluk çağında olmayan çocuklar tarafından kullanılmasının zararları üzerinde durulmaya çalışılacaktır.

İnternet kafelerin doğru amaçlar için kullanılmasını sağlamak, bu yerlerin modern teknolojinin kullanıldığı kahvehanelere dönüşmemesi ve bilgiye ulaşım istasyonları olarak değerlendirilmesi için, nasıl ve ne amaçla kullanıldığını anlamak çok önemlidir. Zira, bilgi toplumunda, ulusal ya da bölgesel üstünlüğün artık silah gücü ile sağlanamayacağı açıkça ortadadır. Kuşkusuz, toplumumuzun, bölgenin bilinen dağarcığını geliştirme çalışmalarında da etkin olması gerekmektedir Buradan, insan kaynağı niteliklerimizi, bu gerçeği göz önünde tutarak hızla değiştirmemiz sonucuna varıyoruz (TUSİAD, 2001:96).

Çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde internetin doğuş koşulları ve dünyada ve Türkiye’de yaygınlaşma süreci yaygınlaşma süreci ele alınmıştır. Dünyada ve Türkiye’de internet konusuna genel yaklaşım özellikleri üzerinde durulmuştur. İnternetin yaygınlaşması ile birlikte siyasi, hukuki, ekonomik ve sosyo-kültürel etkileri üzerinde durulmuştur.

İkinci bölümde, internetin yaygınlaşması ile birlikte ortaya çıkan internet kafeler ele alınmıştır. Özellikle gençlerin uğrak yerleri olan bu mekânlar, sosyalleşmeye ne gibi etkiler yaptığı, bağımlılığa yol açıp açmadığı, öğrencilerin derslerine etkisi açıklanmaya

alışılmıştır. İnternet kafelerin kullanım amaçları ve internet kafe kullanıcılarının zamanlarının büyük çoğunluğunu harcadıkları oyun ve sohbet (chat) konusu üzerinde durulmuştur.

nc bölüm İstanbul'un farklı semtlerinde oğrencilerle gerçekleştirilen saha araştırmasının yönteminin; evren, örneklem, sınırlılıklar ve hipotezlerinin bulunduğu bölümdür.

Dördüncü bölümde ise gerçekleştirilen saha çalışmasında elde edilen bulgular, internet, internet kafe, okul-aile ve demografya başlıkları altında tabloladıştırılarak açıklanmış ve yorumlanmıştır.

BÖLÜM 1 : İNTERNETİN DOĞUŞU VE YAYGINLAŞMASI

1.1. Sanayi Sonrası Yeni Dönem: Bilgi Çağı

İnsanın bilgiye olan ihtiyacı insanlık tarihi kadar eski olup, bilgi çağı adı verilen günümüzde, bilgiye verilen önem her geçen gün artmaktadır. İnsan belli teknolojilerin kullanımıyla, avcılık ve toplayıcılık yaparak yaşamını sürdürürken, yerleşik hayat ile tarım toplumuna geçmiştir. İlk toplumlarda doğanın verdiğiyle yetinen insan, tarım toplumunda ekip-biçerek daha çok üretmeyi başarmıştır.

Tarımsal üretimin ana unsuru toprak olmuş, sanayi toplumu döneminde, toprağın yerini sermaye malları yani makineler almıştır. Teknolojinin ürünü olan makineler sanayi toplumunun temel belirleyici unsuru olmuştur. Sanayi toplumunda zenginlik ve refah artışının kaynağı sermaye malları olmuştur.

Buhar makinesinin icadı ile zenginlik kaynağı toprak olmaktan çıkmış, sanayi ve sanayi ilişkilerinin ürünleri olmuştur. İnsanlığın kat ettiği aşamalar olarak tanımlanan yol da sanayi toplumu sonrasında enformasyon toplumu olarak bizlere gösterilmektedir. Gücün sahibi ile bilginin sahibi artık eşdeğerdir.

Bilgi çağı, servet yaratmada bilginin öne geçtiği dönemi tanımlamak için kullanılan bir kavramdır. Böylece maddi sermayenin yerini zihinsel sermaye almıştır. Bilgi toplumunda, üretim sürecine katılan en temel kaynak bilgi olmuştur. Eskiden bir ülkenin gelişmişlik düzeyi ürettiği çelik ve enerji miktarı ile ölçülürken artık; enformasyon teknolojisini oluşturan mikro elektronik, telekomünikasyon ve bilgisayar teknolojilerinin imkânları ile elde edilen, işlenen, iletilen, saklanan, bilgi miktarı ile ölçülmeye başlanmıştır. Bu yeni dönemde, gelişmişlik kriterlerinde fiziki miktarlardan çok daha farklı olarak bilgiye dayalı miktarlar ağırlıkla yer almaktadır. Sanayinin kurulmasında, yenileştirilmesinde, işletiminde yer alan bu yeni teknolojiler, ülke ekonomisi için olduğu kadar ülkenin bütünlüğü ve güvenliği açısından da son derece önemli bir değer taşıyor olmuşturlardır.

1960'lı yıllardan itibaren bazı sosyal bilimciler ileri düzeyde sanayileşmiş ülkelerde bir değişimin olduğundan söz etmeye başlamışlardır. Bu ülke toplumlarında o zamana kadar var olan sanayi toplumlarından temel farklılıkların olduğunu iddia etmişler ve yeni bir aşamanın varlığından bahsetmişlerdir. Bu tanımlamalardan D. Bell tarafından

ortaya atılan “endüstri sonrası toplum” kavramı 70’li yıllardan itibaren popüler olmuş, daha sonra Japon araştırmacıların “enformasyon toplumu” kavramı yeni toplumu tanımlamada daha çok tercih edilmeye başlanmıştır (Bozkurt, 1997:21).

Sanayi toplumundan bilgi toplumuna dönüşümü yaşadığımız bu çağda bilişim teknolojilerinin giderek yaygınlaşmaları ve bilginin temel ve stratejik bir üretim faktörü olarak ekonomik sisteme dahil edilmesi, bilgiye verilen önemin artmasından kaynaklanmaktadır. 21. yüzyıla girdiğimiz bu dönemde bilgi teknolojisi alanındaki hızlı değişim bilginin önemini arttırmıştır. Bilgi temelli dünya ekonomisini artık internet ağları yönlendirmektedir. Yeni bilgilere hızla ulaşmak, onları depolamak ve en kısa zamanda uygulama alanına aktarabilmek günümüzde insan yaşamını çok çeşitli yönlerden etkilemeye başlamıştır.

Çağımız insanının çevresi, elektronik teknolojinin bir zırhıyla birlikte gelişmektedir. Hem uygulanabilir bir alet hem de kültürel bir ikon olarak bilgisayar, enformasyon toplumunun bir sembolü haline gelmiştir (Bayhan, 1995). Sanayi toplumundaki makine insan koordinasyonu, bilgi toplumunda bilgi etrafında örgütlenmektedir, Artık bilgi “güç” olmasının yanında toplumun temel eksenini oluşturmuş, stratejik bir kaynak haline gelmiştir (Bozkurt, 1997:27).

Günümüzde çok hızlı değişim yaşanmaktadır. Bu durumun kaynağında bilgisayar ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler yatmaktadır. Bilginin üretilmesi, saklanması, düzenlenmesi, işlenmesi, taşınması, hizmete sunulması ve kullanılmasında devrim sayılabilecek ölçülerde gelişmeler ortaya çıkmaktadır (DPT, 2001).

Türkiye Ulusal Enformasyon Ana Planı (TUENA) raporunda, bilgi teknolojilerinin geleceğin dünyasında ülkelerin uluslararası güç sisteminin neresinde yer alacağıyla, kimi zaman da ayakta kalıp kalamayacağıyla yakından ilgili olduğu belirtilmekte ve sadece bilgiyi ve bilgi teknolojilerini yoğun olarak kullanan toplumların bilgi toplumu hedefine ulaşabilecekleri vurgulanmaktadır. Bilgi teknolojileri ekonomik ve toplumsal etkileri sebebi ile neredeyse bütün dünyada kritik bir yatırım alanı olarak görülmekte ve yaygın olarak kullanılması devletler tarafından teşvik edilmektedir (TUENA, 2000).

Bilgi ya da enformasyon toplumu olarak adlandırılan çağımızda belki de bu adlandırmaya en iyi dayanaklardan biri, “internet” olmuştur. Günümüzde bilginin üretildiği, saklandığı, paylaşıldığı, ticari hayatın nabzının attığı, insanların hiçbir sınır tanımadan iletişim kurabildiği alan olarak internet, enformasyon toplumunun buhar makinesi olarak görülmekte, hatta devrim olduğu da belirtilmektedir (Cogito, 2002:79; DPT, 2001). Ünlü düşünür Roger Cass’a göre bilgisayarın 1980’lerden itibaren yoğun bir şekilde kullanılmaya başlanmasının ardından 1990’larda yeni iletişim teknolojileri ile küresel ekonomi ortaya çıkmıştır. Süreç 1890’lara çok benzemektedir. Cass bu döneme “İnternet Dönemi” adını vermiştir” (Tanyol, 2002:204; Yapıcı, 2002).

Bilgi toplumu deyimini çoğu kez, “bilgi düzeyi yüksek toplum”, “bilginin temel ekonomik kaynak olduğu toplum”, “bilgisayar ve bilgi kullanımı ile yaratılan ileri toplum”, “bilgisayarın her alanda yaygın olarak kullanıldığı toplum”, anlamlarında kullanılmaktadır (Bilişim Şurası, 2004).

İnternetin en önemli özelliği birebir iletişim kurmasından önce “inter aktif” (karşılıklı etkileşimli) iletişim sağlamasıdır. İnternet ile tek taraflı bilgi vermek yerine, kullanıcının taleplerine göre yönlenen bir bilgi akışı gündeme gelmiştir. Bu yönüyle diğer kitle iletişim araçlarından ayrılan internet, “interaktif” kelimesini hayata geçirir (Yakın, 1999). İnternetin diğer medyalardan farkı, edilgenlikten daha çok etken bir medya olmasıdır. Etkileşimli olarak yayına katkıda bulunmak, yazara bir şey iletmek ya da yorum ekleyebilmek mümkündür. Belki de bu yüzden toplum tarafından olağanüstü bir ilgiyle karşılanıyor.

İnternet, bilgi teknolojilerinin yaygınlaşmasını sağlayan, kültürel, siyasal, ekonomik bütün alanları ilgilendiren geniş bir çerçeveye sahip olmuştur (Akınoğlu, 2002:11).

1.2. İnternetin Doğuşu ve Gelişimi

Günümüzde hayatımızın tüm alanlarına nüfuz eden internetin tarihi serüvenine bakmadan önce, internet tanımlamalarını şöyle sıralayabiliriz;

Öncelikle internet kavramı “international” ve “network” kelimelerinin birleşmesinden oluşmaktadır (Gülşen, 2005:200).

“İnternet, iletişim teknolojilerinin mümkün kıldığı, günümüzde milyonlarca insan ve bilgisayarı birbirine bağlayan, fiziksel mekândan bağımsız sanal bir iletişim, ticaret, bilgi, eğlence ve paylaşım ortamıdır” (Çelik ve Karaaslan, 2003).

“İnternet, dünya çapında binlerce bilgisayar ağını birbirine bağlayan bir ağıdır” (Başaran, 2005:36).

“İnternet, en basitinden uluslararası, parçaları tüm dünyaya dağılmış, dinamik canlı büyük bir kütüphanedir. Bunun da ötesinde milyonlarca insanın katıldığı bir iletişim, dayanışma ve paylaşım ortamıdır” (Akgül, 1995).

“İnternet, bir çok bilgisayar sisteminin birbirine bağlı olduğu, dünya çapında yaygın olan ve sürekli büyüyen bir iletişim ağıdır” (Dede, 2004:11).

“Sınıf, ırk ve cinsiyet gibi farklar olmaksızın tüm insanların doğrudan iletişim kurabilmelerine olanak veren, yaşama demokratik katılımı zenginleştiren, dünyayı adeta tek bir sanal toplum haline getiren bir olgudur” (Oral, 2005:91).

İnternet, insanların bilgiyi üretme, paylaşma, saklama ve bilgiye ulaşma ihtiyaçları doğrultusunda ortaya çıkan ve giderek büyüyen bir iletişim aracıdır (Akınoğlu, 2002:8; Odabaşı, 2002:9).

Yapılan tanımlamalara baktığımızda yaygınlık, iletişim, hız, paylaşım ve dünya çapında bir olay olması üzerinde durulduğunu görüyoruz. Aslında internet, başlangıç aşamasında bilginin saklanması ve iletilmesi düşüncesinden doğmuştur ancak üretilen bilginin, herkes tarafından kullanımı, yaygınlaşması ve ağı genişlemesi internetin oluşturulmasının ana amaçlarından değildir.

İnternet, soğuk savaş döneminde askeri ihtiyaçlardan doğan bir sonuç olmuştur. Sovyetler Birliği'nin 1957 de Sputnik uydusunu uzaya göndermesinin ardından, Amerikan hükümeti özellikle bir nükleer saldırıya karşı arayış içinde olmuştur. İnternet bu olası saldırıya karşı mevcut iletişim araçlarına alternatif, saldırıdan etkilenmeyerek pek çok bilgisayarın zarar gördüğü bir ortamda, haberleşmeyi sağlamak amacıyla tasarlanmış bir sistemdir (Odabaşı, 2002:9; İçel, 2001:409; Subaşı, 2001:105).

İnternetin başlangıçta sadece askeri uygulamalar için kullanılması planlanmıştır. Yakın zamana kadar bile internetin başka alanlarda bu denli yaygınlaşacağını öngörüldüğü de pek söylenemez. Microsoft'un kurucusu Bill Gates internetin görece yararsız ve gelip geçici bir ortam olduğunu söylemiş, bazı yönetim danışmanı saygın akademisyenler de internetin ticari bir değeri olmadığını belirtmişlerdir (Dede, 2004:12-24).

Amerika, Rusya'yı iletişim ve teknolojide geçmek için ABD Savunma Bakanlığı'nın araştırma ve geliştirme birimi olarak 1958 Savunma Bakanlığı İleri Araştırma Projeleri Ajansını (DARPA) kurar. 1966 yılında Lawrence G. Roberts DARPA'da çalışmaya başlar ve ARPANET adlı proje önerisini yaparak bilgisayar ağları kavramını geliştirir. 2 Eylül 1969 ARPANET adlı bilgisayar ağları şebekesi kurulur ve İlk ARPANET uygulaması dört bilgisayar içermektedir ve amacı geniş bir alana yayılmış birbirinden uzak binalar arasında ağın uygulanabilirliğini göstermektir. ARPANET'i oluşturan dört bilgisayarın bulunduğu siteler, Utah Üniversitesi, Santa Barbara'daki Kaliforniya Üniversitesi, Los Angeles'teki Kaliforniya Üniversitesi, ve Stanford Araştırma Enstitüsü'dür. 1972 yılına gelindiğinde, 50 üniversite ve araştırma kuruluşu (hepsi askerî teknoloji projeleriyle ilgili) bağlantıya sahipti (Dede, 2004: 13-14; İçel, 2001:410; Souici ve Kılınçaslan, 2005:103).

İlk e-posta 1971 yılında gönderilir. 1976 ve 1977 de ise bilgisayarların evlere girmeye başlamasıyla ve bu yıllarda İngiltere kraliçesinin ilk e-posta göndermesi ile internet kullanımı çok daha yaygın hale gelmiştir.

1980'li yılların ortasında Savunma Bakanlığı'na bağlı Amerikan Askeri Bilgisayar Ağı, ARPANET'ten ayrılıp MILITARY NET adı ile kendi ağını kurmuştur.

1986 yılında Amerikan bilimsel araştırma kurumu 'Ulusal Bilim Kuruluşu' (NSF), ARPANET için ülke çapında beş büyük süper bilgisayar merkezi kurulmasını içeren kapsamlı bir öneri paketi öne sürdü. ARPANET Amerikan hükümetinin sübvansiyonu ile NSFNET olarak düzenlendi. 1987 yılında yeniden düzenlediği internet yapılanması planı ile NSFNET yedi bölgesel nokta üzerinde çok daha güçlü bir omurgayı işleteceğini duyurdu.

İnternetin tüm dünyayı saran bağlantılar ağı olarak tanımlanması, onun “dünya çapında bir ağ”, özgün adıyla “World Wide Web”, kısaca “WWW” olarak adlandırılmasına neden olmuştur (Odabaşı, 1998:92). 1989’da Avrupa nükleer araştırmalar merkezi’nde World Wide Web’in geliştirilmesi internetin yaygınlaşmasında önemli adımdır. Bu gelişme, interneti multimedya için uygun bir platforma dönüştürdü, diğer taraftan da ticari kullanıma hazır hale getirdi.

1990’ların başında ticari kullanıma açılan ağın, bir yıl içerisinde 1 milyon civarında kullanıcısı oldu. Eylül 1993’te ise internet halk ile buluşmuş ve inanılmaz bir hızla yayılmaya başlamıştır. 1994’te internet tüm dünyaya yayıldı, yedi kıtada toplam 500 ağa, Amerika’da ise 290 ağa ulaştı (Dede, 2004:20; Başaran, 2005:36; Odabaşı, 2002:9). 1990 yılında NSFnet ile özel şirketlerin ortak işletmesi ile başlayan özelleştirme süreci, 1995 yılı mayıs ayında NSF’nin internet omurga işletmeciliğinden tamamen çekilmesi ile tamamlandı. 1995 yılından itibaren ABD internet omurga işletimi tamamen özel işleticilerinin elindedir.

İnternetin temeli sayılan ilk Web sitesi 12 Aralık 1991’de Stanford Üniversitesi’nden Poul Kunz tarafından yaratıldı. 1995 yılı ise internetin patlama yaptığı yıl oldu, ABD internet omurga işletimini tamamen özel şirketlere bıraktı ve aynı yıl internet alan adı isimleri paralı oldu (Dede, 2004:24;İçel, 2001:412). İlk defa kamusal hizmet çerçevesinde, California’daki Santa Monica kentinde, tıpkı banka girişlerinde bulunan ATM (bankamatik) istasyonlarına benzer bir biçimde, halkın kolaylıkla yararlanabileceği internet terminalleri kurulmaya başlanmıştır (Bayhan, 1995).

İnternet ses ve video konferans gibi servisleri sunabilmek için sürekli bir değişim ve gelişim içindedir. Günümüzde internet kullanıcıları cep telefonu, diz üstü bilgisayar gibi her türlü aletten istedikleri yerden birer göçebe gibi internete erişmek ve kullanmak istiyorlar. Bu talep iletişimin ve bilgisayar kullanımının niteliğini değiştirmektedir.

Bilgi toplumuna adım atmış ülkelerde gelecekte internetin yaygınlaşma potansiyeli düşünülerek yeterli alt yapının oluşturulması için çok önceden planlamalar yaptıklarını görüyoruz. Örneğin Japonya 2010 yılına gelindiğinde, 7 milyon işyeri abonesi ve 54 milyon konut abonesi olacağını, her işyerinin üç abone bağlantısı isteyeceğini düşünerek 75 milyon aboneye hizmet götürecektir Ulusal Bilgi Ağı Alt yapısını planlamış bulunmaktadır (DPT 2001).

İnternet dünya üzerinde en hızlı yayılan teknolojik gelişmelerden biri olmuştur. Onu bu derece önemli yapan ise zaman mekân ve uzaklık olgularından bağımsızlığıdır. Şu an bir internet toplumundan söz etmek belki erkendir. Ancak internetin sanal dünyası hızla genişlemeye devam etmektedir.

1.3.Türkiye’de İnternet ve Yaygınlaşma Süreci

Türkiye’de internet çalışmaları 1991 yılında TUVAKA ile başlar. TUVAKA (Türkiye Üniversiteler ve Araştırma Kurumu Ağları) adı verilen organizasyon Türkiye’deki ağ altyapısını oluşturmak için oluşturulmuştu. İnternetin Türkiye’ye gelmesi ile TUVAKA etkinliğini kaybetmeye başladı ve 1996 yılında kapatıldı (TUENA, 1998).

İnternet öncelikle üniversiteler arasında yaygınlaşmış daha sonra halk tarafından yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. İnternet teknolojisi Türkiye’ye ilk olarak 1987’de Ege Üniversitesi’nin öncülüğünde kurulan, TUVAKA (Türkiye Üniversite ve Araştırma Kurumları Ağı) ile gelmiştir. Ancak asıl internetle tanışma 12 Nisan 1993’te Ankara - Washington arasında kiralık hatla kurulan bağlantı ile olmuştur. Türkiye’de internet hizmeti Nisan 1993’te verilmeye başlanmıştır. İlk bağlantı Orta Doğu Teknik Üniversitesi ile gerçekleştirilmiştir. İkinci bağlantı ise 1994 yılında, Ege Üniversitesince yapılmıştır (Odabaşı, 1998:93).

İnternet, Türkiye’ye ODTÜ’nün çalışmalarıyla epeyce gecikmiş olarak girmiş, ancak daha sonra fiziki açıdan görece olarak hızlı bir gelişme göstermiştir. Özellikle TÜBİTAK sayesinde Üniversitelerin tamamı internete bağlanmış bulunmaktadır (Acun, 2000:7). İnternetin doğum yılı 12 Nisan olarak kabul edilmiş ve 8-21 Nisan haftası internet haftası olarak ilan edilmiştir. İlk web siteleri üniversiteler tarafından oluşturulmuştur.

1994 yılında kurum ve firmalara internet hesapları verilmeye başlanması internetin hızla yaygınlaşmasını sağlayan ana etken olmuştur. 1993-1996 yılları arasında üniversitelerin çoğu ODTÜ’ye bağlanarak internete geçmişlerdir. 1996 yılında ise ilk internet sağlayıcı TRNET, ilk internet altyapısı olan TURNET devreye girmiştir. TRNET, TUVAKA’dan farklı olarak tüm sektörleri internet dünyasına kazandırmayı amaçlıyordu. TRNET’in amacı Türkiye’de mümkün olduğunca çok geniş platformda internetin kullanımının sağlanması idi (Orcan, 1998). 1997 yılında akademik

kuruluşların internet bağlantısını sağlayan ULAKNET çalışmaya başlamış ve üniversiteler nispeten hızlı bir omurga ile birbirine bağlanmışlardır. 1998 yılında Ulaştırma Bakanlığı tarafından İnternet Üst Kurulu oluşturulmuş, amacı ise aşağıdaki gibi açıklanmıştır.

“Ulaştırma Bakanlığı'na danışmanlık olmak üzere; Türkiye’de İnternetin altyapıdan başlayarak tüm boyutları ile kısa, orta ve uzun vadeli hedeflerini belirlemek, bu hedeflere erişmek için gerekli stratejik ve taktik ulusal kararların alınması ve uygulanması sürecinde danışmanlık görevini yürütmek, uygulamada gözlenen aksaklıkları belirlemek ve giderilmesi için öneriler oluşturmak, konu ile ilgili birimler arasında eşgüdüm sağlamak, gelişme, yaygınlaştırma, hizmet üretimi konularında düzenleyici öneriler oluşturmak, ve uluslararası gelişmeleri yakından izleyerek ülke çıkarlarını korumaktır”(UBAK, 2001a).

Daha sonra bu oluşum İnternet Kurulu adı altında faaliyetlerini sürdürmüştür.

Haziran 1996’da ULAKBİM adında TUBİTAK’a bağlı amacı “Eğitim ve araştırma-geliştirme yapan kişi ve kuruluşlar arasında Türkiye çapında bir etkileşimli iletişim ortamı sağlamak ve benzeri amaçlı yurt dışı ağlara da bağlantısı olacak bu ağ üzerinden eğitim ve araştırma ortamının birikimini yansıtan bilgi kaynaklarına erişim olanağı sunmak olan” (Ulakbim, 2001) kurum oluşturulmuştur. Bu merkez aracılığıyla tüm devlet ve vakıf üniversiteleri birbirine bağlanmıştır.

İnternete erişimi sağlayan kuruluş Türk Telekom’dur. Özel servis sağlayıcı kurumlar faaliyetlerini Türk Telekom’un kiraladığı hatlardan yapmaktadır. 2003 yılında Cezayir’de olan depremin Yurt dışı hat bağlantısına zarar vermesi ve bir ayda tamir edilebilmesi nedeniyle, internete uydu üzerinden bağlantı sağlama çalışmalarına ağırlık verilmiştir (Dede, 2004;28).

İnternetin Türkiye’ye gelişinden sonra olağanüstü bir şekilde kullanıcı sayısı arttı. Amerikan strateji şirketi The Roper Reports Worldwide’ın 30 ülkede yaptığı araştırmada Türkiye, internet kullanıcısı en hızlı artan ülke olmuş, ABD ise Türkiye’nin ardından ikinci sırada yer almıştır. Henüz Türkiye’ye yeni gelmiş olmasına rağmen ülkemizde internet çabuk kabul görmüştür. 1997 yılında internet kullanıcısı 600 bin iken 2000 yılı sonunda katlanarak artıp 2 milyona ulaşmıştır (Dede, 2004; Odabaşı, 2002).

İnternetin Türkiye geneline yaygınlaşması, bilgisayar ve erişim fiyatlarının ucuzlaması ile hızlanacaktır. Türkiye’de bilgisayar sahipliğinin az olmasına rağmen internet kullanıcısı sayısı çok kısa sürede katlanarak çoğalmış, toplum içinde “internet” artık bilinen bir kavram olmaya başlamıştır.

Özellikle genç nüfus içinde internet kullanımının yaygınlaşması daha kolay olmuştur (Tarcan ve diğ., 2005:91). Öncelikle öğrenciler arasında yaygınlaşan internet kullanımı, internet kafelerin açılıp çoğalması ile internetin kullanıcı profili genişlemiştir.

1.3.1.İnternete Genel Bakış

İnternet tüm dünyada birkaç eleştirel yaklaşım dışında olağanüstü övgüyle karşılanmış, dünyanın dönüştürücü gücü olarak selamlanmıştır.

İnternet konusunda temelde iki yaklaşımdan bahsedilebilir. Bunlardan birincisi “ilerlemeci” bir anlayış içerisinde bu teknolojinin “özgürleştirici” etkisini ön plana çıkartmaktadır. Bu yaklaşımlara göre, internet “bilgi parmaklarınızın ucunda” sloganında olduğu gibi, bilgiyi bir yerden başka bir yere olağan üstü hızla taşımaktadır (Bozkurt, 2000:73).

D. B. Whittle, internetin dünyanın şimdiye kadar şahit olduğu en önemli ilerlemelerden birini temsil ettiğini iddia etmektedir. P. George, interneti iktidar ilişkilerine getirdiği boyut açısından değerlendirmiştir. Gücün kaynağının bilgi olması dolayısıyla bilgi, sadece bazı kesimlerin tekelinde olmaktan çıkacaktır. Yeni bir bilgi kaynağı ve açık giriş ortamı olarak internetin güç (iktidar) ilişkilerinin karakterini değiştirdiği iddia edilebilir. Zenginler ve güçlüler daima bilgiyi kontrol altında tutmuşlardır, ancak internet bunu değiştirmiştir (Tanılır, 2003).

Türkiye’de internete yaklaşım tarzı, dış dünyada internete yapılan övgüden farklı değildir. İnternetin Türkiye’de yaygınlaşmasının nedenleri arasında toplumun teknolojiye olan pozitif yaklaşımı söz konusudur. Bunun yanında akademik çevrelerden fikir liderlerine, hükümetlerden, medyaya ve sivil toplum kuruluşlarına kadar, toplumun hiç bir kesiminden yanlış kullanımının getireceği bazı sorunlar dışında itiraz gelmemiştir. Hatta yatırımın azlığı, yeterince desteklenmediği türünden eleştiriler yoğun olarak yapılmış ve hala yapılmaktadır. Gelişmenin internet ile geleceği konusunda yaygın bir düşünce hakimdir (Odabaşı, 2002:12).

Ulaştırma Bakanlığı bünyesinde olan ve görevi internet alt yapısının oluşturulması ve kullanımın yaygınlaştırılmasına yönelik hedefler belirlemek, gerekli stratejik, taktik ulusal kararların alınması ve uygulanması sürecine danışmanlık görevi yapmak olan (Bengshir, 2000a:47) internet kurulu üyelerinin 2001 yılında RTÜK yasası için kaleme aldıkları bildiride internetin sanayi devriminden daha önemli bir gelişme olduğu söylenmekte, Avrupa Birliği hedefi ile eşdeğer görülmektedir;

“İnternet, bireyler, kurumlar ve ülkeler için stratejik önemdedir. Bu teknolojilerde geri kalan ülkeler, kurumlar ve bireyler ciddi bir tehdit altındadır. Matbaa ve sanayi devrimini kaçırın Türkiye'nin, internet devrimini kaçırma gibi bir lüksü yoktur. İnternet Türkiye için, bir tercih meselesi değildir, bir zorunluluktur... Türkiye'nin, İnternet ve temsil ettiği teknolojileri en az Avrupa Birliği kadar ciddiye alması gerekir. İnterneti algılayamamış, geri kalmış bir Türkiye'nin Avrupa Birliği hayali olamaz. Öte yandan, interneti ekonomik ve toplumsal yaşamın bir parçası yapmış bir Türkiye, Avrupa Birliği'nin doğal ortağı olacaktır” (UBAK, 2001).

İnternetin Türkiye'ye geliş tarihi “internet hayattır” sloganı ile internet haftası olarak kutlanmakta, üniversiteler, internet üst kurulu, özel şirketler ve devlet tarafından desteklenen seminerler, toplantılar düzenlenmektedir. İnternete atfedilen önem abartılarak gündeme gelecek, Cumhuriyet ideolojisi olan “muasır medeniyetler seviyesi” ne ulaştıracak katalizör olarak görülecek ve gelişmiş ülke olma yolunda Türkiye'ye yeni imkânlar sağlayacağı söylenecektir. Ancak bilişim ve teknolojik gelişmelere ayak uydurulması konusuna yeterince önemin verilmediği eleştirileri getirilecektir. “Akgül'e göre bilgisayar ve internet, çağdaş demokratik toplum olma, bilim ve teknoloji üreten bir ulus olma çabamızın önemli aracı ve parçası olmak zorundadır” (Kılıçbay, 2005:26).

Bilgiye toplumun tüm kesimleri tarafından ulaşılabilmesi internet aracılığıyla olacaktır. Bireyselliğin, sosyal adalet kavramının ve fırsat eşitliği düşüncesinin ön plana çıktığı günümüzde, internet bu düşünce ve kavramlarla doğru orantılı bir değere karşılık geliyor. İnterneti bir anlamda fırsat eşitliği olarak da görebiliriz (Erdoğan ve diğ. 2004). Bilgi ağlarının gelişmesi sonucu, bilginin uluslararası denetimi, erişimi ve paylaşımı kolaylaşmıştır. Artık, basılı formatı olan veya olmayan her türlü bilgiye, bilgi ağları yoluyla erişim kolaylıkla gerçekleştirilmekte. Bu gerçekleşme hangi uzaklıkta olursa

olsun birkaç saniyeyi aşmamaktadır. Bu ağlar yoluyla bilginin dağıtımı kolaylaşmakta, belge ve bilgiler ihtiyaç sahiplerine teknolojinin sunduğu nimetler olarak kısa sürede ulaşmaktadır. “Bilgi toplumunu işler durumda tutabilme yolunun, bilginin bireyler arasında kısıtsız bir şekilde akması olduğu düşüncesiyle, bireylerin internet becerilerinin arttırılması ve internet kullanımının özendirilmesi gerekmektedir” (TÜSİAD, 2001:27).

Ancak internet ve teknolojinin insan hayatının bu denli içinde olması konusuna eleştiri yok değildir;

“Baudrillard’ın söylemiyle, ‘video, televizyon, bilgisayar, Minitel (Fransa’da bilgisayar aracılığıyla evlere kadar uzanan iletişim ağı); bunlar kontakt lensler gibi, bedene, adeta genetik parçası olacak kadar entegre olmuş şeffaf protezlerdir. Bilgisayar ağı ve ekranlarla, gönüllü olsun ya da olmasın tüm ilişkilerimiz aynı niteliktedir: Köleleştirilmiş bir yapının, entegre bir devrenin ilişkisidir “ (Bayhan, 1995).

Alain Finkielkraut ise televizyon örneğinden hareket ederek, televizyonun insanları özgürleştirmeyip aksine bağımlı varlıklar haline getirdiğini, insanın kendisine yabancılaşmasına yol açtığını söyler. Televizyon kumandası ile mouse (fare) arasında bağ kurarak, televizyon başında kanal gezen insanların artık mouse ile ne aradığını bilmeden amaçsızca internette bir siteden diğerine geçtiklerini söyler. Ayrıca Finkielkraut, internet ağlarının gelecekte insanların listelenip fişlendikleri, müthiş bir veri ambarına dönüşeceğini belirtir. Poul Virilio ise internetin coğrafi sınırları yok etmesini insanların kalabalık içinde yalnızlaşmasını tehlike olarak görür. İnsanların çok iletişim kurup az konuştuklarını söyleyerek, interneti bu durumdan sorumlu tutar. Bununla birlikte elektronik afyon, bilişim bombası gibi kavramları kullanarak, Avrupa’daki kliniklerin internet bağımlıları tarafından dolup taşıtığını söyler (Tarcan, 2005:6).

Aslı Tunç’un aktardığına göre (2005:141) internet konusunda kötümser ya da kuşkucu yaklaşımlarda, öncelikle internet üzerindeki bilgilerin güvenilirliği ve geçerliliği üzerine tartışmalar yapılmakta ve bu kadar fazla verinin yurttaşların karar alma aşamasını ve katılımını yaralayacağı savunulmaktadır. İnternetin topluma eşit olarak ulaşması söz konusu bile değildir. Dolayısıyla toplum tarafından benimsenmesinden de bahsedemeyiz. Bunun neticesinde, herkese eşit yollardan ulaşmayan ve herkes

tarafından paylaşılamayan bu teknoloji, toplum içinde sosyal bağları zayıflatacaktır. Bazı kuramcılar internetin topluluk ruhunu zedelediğini ve demokratik sürecin ayrılmaz parçası olan gönüllü grup ve kuruluşları ortadan kaldırdığını savunmaktadır.

İnternet ile insanlar asosyalleşmektedir. İnternetin toplumdan kopuk ve uzak, yalnızlaştırıcı bir etkisini bulunmaktadır. Konuşmak yerine mesaj atmayı tercih eden, iletişimi sadece bilgisayar üzerinden sağlayan kişilerin çoğalmasının insan ilişkilerini zamanla yok edebilecektir (Yapıcı, 2002).

İnternet, bilgi bankalarına hızla ulaşılması, karşılıklı etkileşimli olması, göreceli olarak ekonomik olması ve taşınabilir olması itibariyle de son derece yararlı ve pratik bir teknolojidir (Sunstein, 2002:176). İnternete getirilen bir diğer eleştiri de, erişim konusundaki adaletsizliktir. İnternet sayesinde tatil için seçim yapıp rezervasyon yaptırabiliyor, sinema ve tiyatroya gitmeden programı görebiliyor, netten alışveriş yapabiliyorsunuz. Gazete haber ve köşe yazarlarına siz de yorum getirip eleştirebiliyorsunuz. Ancak yukarıda belirtilen faaliyetlerin büyük çoğunluğunu, toplumun belli kesimleri gerçekleştirebildiği için toplumun tümüne sunulmuş bir hizmetmiş gibi gösterilmesi de aldatmaca olarak görülmektedir.

“Günümüzde tüm ülkelerde, alt yapının oluşturulması için, ağ alt yapısı, yaygın bilgisayar ve buna bağlı olarak internet kullanımının sürekli geliştirilmesi hedeflenmektedir” (DPT, 2001). Hükümetler internet erişimini desteklemektedir. Yıldız’ın da (2002: 77-78) belirttiği gibi bu durumun dört temel nedeni vardır. İlk neden sosyo-ekonomiktir. Küreselleşme sonucu devletler rekabet edebilmek ve bilgi iletişim teknolojileri konusunda yetişmiş insan kaynağı üretmek için internet erişimini desteklemektedir. Diğer neden ekonomiktir. İnternet yeni bir ticaret aracı olarak önemli yer tutacaktır. İnternetin kullanımı ekonomiye dinamizm kazandıracaktır. Üçüncü neden siyasidir. İnternet, vatandaş ile devlet arasında iletişimi güçlendirerek kamu hizmetlerinden daha fazla ve daha hızlı yararlanmayı sağlayacaktır. Dördüncü neden ise idaridir. İnternet sivil halkın yönetime katılma potansiyelini taşır. Sivil toplum kuruluşlarının faal olarak internet aracılığıyla yönetime katılması mümkün olabilecektir.

“İnternette çok çeşitli konularda bilgiler bulunmaktadır. Hatta diyebiliriz ki, her konuda bilgiyi internette bulmak mümkündür. İnternet, bilgi teknolojilerinin yaygınlaşmasını sağlayan, kültürel, siyasal ve ekonomik bütün alanları ilgilendiren geniş bir çerçeveye

sahip olmuştur” (Akinoğlu, 2002:11). İnternet büyük geniş bir platformdur ancak internette gerçekleşen sadece web sayfalarında gezinmek değildir. İnternet bir şeyler öğrenilen büyük kütüphane, insanların iletişim kulübü, kocaman bir alışveriş marketi hizmeti de sunar.

İnternet şimdiye kadar hiçbir kitle erişim aracının ulaşamadığı bir hızla büyüdü. 50 milyon kullanıcıya radyo, 38 yılda, televizyon 13 yılda, internet büyük bir hızla yayılarak aynı rakama 4,5 yılda ulaşmıştır (Dede, 2004:42-43).

İnternetin ortaya çıkmasıyla beraber modern insanın yaşama biçiminde de inanılmaz bir değişim başlamıştır. Eğitimden eğlenceye, tıp ve sağlık hizmetlerindeki uygulamalardan bilimsel ve teknik araştırma projelerine, ülkelerin doğal, tarihi ve kültürel zenginliklerinin tanıtılmasından elektronik ticarete kadar internet hemen hemen her alanda kullanılmaktadır (DPT, 2001).

1.3.2.İnternetin Yaygınlaşmasında İnternet Kafelerin Rolü

Ülkemizde internetin yaygınlaşmasında önemli rollerden birini de internet kafeler üstlenmiştir diyebiliriz. İnternet bağlantısı için gerekli olan donanım; bilgisayar, telefon hattı ve veriyi telefon hattından iletilebilecek şekilde dönüştüren modemdir (Odabaşı, 1998). Bu açıdan bakıldığında internet erişimi için gerekli donanımın maliyetini, toplumun tüm kesimlerinin karşılayabileceğini söylemek mümkün değildir. İnternet kafeler ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik şartlar göz önüne alındığında önemli bir misyon üstlenmişlerdir. “1995’li yıllarda bilgisayarları sadece televizyonlarda gören insanlar, internet kafeler sayesinde bilgisayar ve internetle tanıştı. Türkiye’de internet kullanımının % 42.2’si internet kafelerden gerçekleşmektedir” (Andiç, 2002). İnternet olumsuz koşullara rağmen hızla toplum hayatımızın içine girmiştir.

İnternet kafeler, bilgiye erişim konusundaki adaletsizliği azaltmada etkili bir araç olmuştur. Yurdun en ücra köşelerine kadar ulaşmıştır. Adeta internet kafeler aracılığıyla sanal ağlarla anayurt dört baştan örülmeye başlanmıştır. Evinde ya da iş yerinde internet bağlantısı olmayan insanlar bu mekânlar sayesinde yeni iletişim ağına dahil olabildiler. İnternet kafeler aracılığıyla şehirlerin merkezinde ya da çevre köy ve mahallelerin ara sokaklarında internet dünyasına giriş imkânı sağlanmıştır.

Ancak internet kafelerin yaygınlaştığı dönemde bir başıboşluk ortamı oluşmuştur. İnternetle ilgili herhangi bir yasanın olmayışı, kafelerin yıllarca ruhsatsız çalışması ve denetim yapılmaması sonucu internet kafeler halk arasında bilişim dünyasının şubeleri olarak değil, kötü alışkanlıkların edinildiği mekânlar olarak algılanması da söz konusu olmuştur. İnternet kafelerin gençlerin oyun oynadığı, boşa zaman geçirdikleri, uygunsuz sitelere girdikleri ve sigara gibi kötü alışkanlıklar edindikleri mekânlar olarak algılanması, tüm dünyada olduğu gibi internet kafeler konusunda ülkemizde de kontrol ve denetim mekanizması oluşturulması gereğini doğurmuştur. Ancak internet kafeler, tüm bu olumlu ve olumsuz yanlarıyla internetin toplum içinde yaygınlaşmasında, tanınır olmasında ve kullanımında en etkili araç olmuştur denilebilir.

İnternet kafeler, insanların bilgisayar ihtiyaçlarını, evlerinin ve ofislerinin dışında da temin edebilmelerini sağlamıştır. İnsanların adrese bağımlı olmadan, hemen her köşe başında hizmeti kiralayarak daha düşük maliyetlerle ve konforlu olarak almasını sağlamıştır (Yıldız ve Bölükbaş, 2005:40). Zaman içinde, kafe kavramı bu bilgisayar salonları olarak adlandırabileceğimiz mekânlara girmiş ve sosyal bir anlam da yüklenmiştir. Hizmet çeşitliliği her geçen gün gerek donanım gerekse sosyal olarak sürekli artmıştır. Bu nedenle internet kafeler sadece bilgisayar ve internet erişim ortamı olmaktan çıkmış, arkadaş gruplarının buluşup görüştüğü mekânlar haline gelmiştir.

İnternet kafeler, insanların bilgisayar ve internetten faydalanırken evlerinden veya ofislerinden çok daha konforlu, keyifli ayrıca sanal olmayan bir ortamda vakit geçirmelerini ve çalışabilmelerini sağlamıştır. Bilgisayar, donanım ve internet aboneliği fiyatlarının yüksekliği, internet kafelere olan ilginin daha da artmasına sebep olmuştur. Böylece çağın teknolojisinin toplumun bütün kesimlerine daha düşük maliyetlerle ulaşmasıyla, internet kullanımı yaygınlaşmıştır.

1.4.İnternetin Etkileri

“İnternet, yaşamımızı en azından matbaa, buharlı makine, demiryolu ve elektrik kadar değiştirmiştir” (DPT, 2001). İnternet sadece bir iletişim değil, belki de matbaanın icadından bu yana karşımıza çıkan en büyük bilgi dönüşümüydü. “Matbaa nasıl bir iki yüzyıl içinde bir bilimsel devrimler çağını ve Aydınlanma’yı yarattıysa, insanlığın bunun çok daha büyük boyutunda bir bilgi dönüşümüne hazırlandığı söylemek yanlış olmayacaktır” (Tanyol, 2002:205).

Bilgi paylaşımını artırması ve uzakları yakınlaştırması nedeniyle de internetin katkısının artarak süreceği söylenebilir. İnternet çalışma ve yaşama biçimlerimizi değiştirdiği gibi kültürümüzü de değiştirmektedir. İnternet ve erişim olanaklarının olmadığı bir ülkede, kültürel faaliyetlerin ve kültürel yapının kendi içinde kapalı kalacağı, kültür etkileşiminin en az düzeyde olacağı açıktır. Böyle bir ortamda, bırakın dünya ölçeğini, ülkenin kendi bölgeleri arasında bile kültür mirasının aktarılması küçük boyutlarda gerçekleşebilecektir.

Bilgi toplumuna yönelişte teknolojik rota, bilgi ve iletişim, bilişim teknolojilerinde görülen sıçrama ile belirginleşen bir gelişmeye işaret etmektedir: Bu gelişme uzaktan iletişimin bilgisayarlar aracılığı ile sağlanması ve bilgisayarların kendi aralarındaki iletişimi gerçekleştirebilecek bağlantıların kurulabilir hale gelmesidir. Bu bağlantılardan beklenen yarar; işyerlerinin, bankaların, konutların, mağazaların, üretim merkezlerinin, eğitim kuruluşlarının birbirleri ile iletişim bağlantılarının kurulacak olması ya da daha öz bir ifade ile bilgi toplumunun maddi temelini oluşturan bilişim teknolojileri altyapısının bilgi toplumunda kişisel, toplumsal ve ekonomik faaliyetlerin her alanı için vazgeçilmez bir altyapı haline gelmesidir. İnternetin sınırları yoktur, etkisi ulusal sınırları aşar ve o herhangi bir ulusal devletin egemenliği altında değildir. İnternet jeopolitik, ekonomik ve sosyal sınırları baypas yeteneğine sahip olmasıyla geleneksel siyaset, sosyal düzen ve kurallardan azade yeni bir kamusal alana doğru gelişme göstermiştir (Tanılır, 2000).

Bilgi ve İletişim Teknolojilerinde oldukça hızlı yaşanan değişim ve dönüşüm süreci tüm dünya ülkelerinde olduğu gibi ülkemizi de yakından ilgilendirmekte ve etkilemektedir. İnternetin en çarpıcı etkilerinden biri, bağlantı kurmada ve enformasyonda sınırsız olarak sağlamasıdır (Nagel, 2002:327).

Öğrenciler elektronik ansiklopedilerde sörf yapmakta, profesörler ders notlarını internet sayfalarına koymakta, perakende satıcılar, internet üzerinde reklam yapmakta, katalog ve sipariş formu yerleştirmekte, hisse senedi satışları, para transferleri internet ile yapılmaktadır (Souici ve Kılınçaslan, 2005:98).

Günümüzde internet yaşamın tüm boyutlarını etkilemeye başlamıştır; gündelik yaşamın önemli bir bölümünü oluşturan faaliyetlerin bir çoğunu kendi sanal sınırları içersine dahil edebilmiştir. Söz gelimi, internet sayesinde herhangi bir faturayı yatırmak için

evinizden ayrılıp, bankaya kadar gitmenize gerek kalmamıştır. Nitekim, sanayi toplumunda ciddi efor ve zaman gerektiren bir çok günlük faaliyet, artık günümüzde, reklamlarda da belirtildiği gibi, “tek tuş” ile halledilebilir olmuştur (UBAK, 2002) İnternetin yaygınlaşması ile birlikte postaneler işlevlerini yitirmekte ve kütüphaneler yapısal değişim gereksinimi duymaktadırlar. Kitapevleri, gazete bayileri, dergi rafları, tiyatrolar, çocukların oyun alanları, sanal ortamdaki eşdeğerlerine taşınmaktadır. Artık toplumlar kendilerini yeniden yenileyerek kendi keşfettikleri bir araç sayesinde kendi ürettikleri bir sistem içerisinde kendi toplumlarını oluşturuyorlar. İnternet şimdiye kadar yaşamsal faaliyetlerimizi yürüttüğümüz pek çok platformun ötesinde bambaşka bir uzay olarak değerlendirilebilir (Yapıcı, 2002).

Underwood’a (2002:130) göre 18. yüzyılda Amerikalılar halka açık toplantılara hangi coşkuyla katıldılar, broşürleri kapışırken ve basarken hangi şevkle davrandırlarsa, bugün insanlar kendilerini sanal cemaatlere söyleşi forumlarına yine benzer bir coşkuyla bakmakta, web sitelerinin yayınlarını benzer bir şevkle izlemektedir. Bu açıdan insanların interneti, forum ya da tartışma gruplarında siyasetten, gündelik hayattaki olaylara kadar her şeyin konuşulup tartışıldığı ortamlar olarak da kullanmaktadır. Benzer dünya görüşü ve zevklere sahip olanlar ile tamamen aykırı görüşteki insanların fikirlerini özgürce paylaştıkları internetin, toplumsal ya da siyasi olaylarda yeni bir kamuoyu oluşturma aracı olduğunu görmekteyiz. Ancak internetle birlikte ortaya atılan “küresel köy”, “sanal demokrasi”, “sanal gruplar”, “kamusal alan”, “elektronik agora” gibi kavramlar siber demokratik bir gelişime olanak sunulmaktadır. İnternete atfedilen bu özgürleştirici karakteristik beraberinde getirdiği olumsuz etkilerden bağımsız olarak ele alınamaz.

1.4.1.İnternetin Siyasi Etkileri

Yeni iletişim teknolojilerinin toplumsal yansımaları günümüzde, kurumsal iletişimden, mahalle bilinci yaratmaya, siyasal tartışmalara etkisinden internet üzerindeki eylemlere kadar uzanan geniş bir alanda tartışılmaktadır.

İnternetin sosyal hayata yaygın bir şekilde girmesi ile birlikte bireyler geçmişte hiç olmadığı kadar önem kazanmışlardır. Özellikle internetin “anonim” karakteri arkasında insanlar, her türlü düşüncüyü gözlerden uzak ifade edebilir hale gelmişlerdir. İnternet,

yöneticiler üzerinde bir “toplumsal denetim” aracı haline de dönüşebilmektedir (Bozkurt, 2000:73).

İnternette politika oluşturan ve onun geniş kitlelere yayılmasını sağlayan başlıca faktörler; klasik yaklaşım içerisinde de değerlendirilen siyasal sistemin başlıca aktörleri olarak gösterilen cumhurbaşkanlığı, parlamento, başbakanlık, bakanlıklar başta olmak üzere devletin siyasi teşkilatı ve mekanizmaları ile siyasi partiler ve sivil toplum örgütleri sayılabilir (Erdal, 2002).

İnternette mesafeler ortadan kalkmakta, belli bir ülke içinde bulunulmaksızın o ülkenin içindeki kaynak veya insanlara erişim olanaklı hale gelmektedir. Esasen, İnternetle birlikte birey-devlet ilişkileri köklü bir biçimde değişmektedir. İnternet, bireyi devlete karşı özgürleştirecek, ulus devletin sınırlarını, bütün duvara benzeme çabalarına rağmen, saydamlaştırmaktadır.

Siyasi kampanyalar açısından bakıldığında internetin sunduğu en olumlu imkânlardan birinin, kitleyle geleneksel medya süzgecinden geçirilmemiş bir şekilde iletişim kurma imkânı sağlaması olduğu görülmektedir. İnternet kullanıcısı, adayın mesajına başka bir güç tarafından süzgeçten geçirilmeden ulaşma imkânına sahip olmaktadır. İnternet ve web stratejileri, siyasi parti tanıtım ve seçim kampanyaları açısından ekonomik, hızlı, yedi gün yirmi dört saat ve dünyanın her yerine ulaşma gibi kolaylıklar sağlamaktadır (Erdal, 2002). “İnternetin siyasal kampanyalardaki kullanımı genel olarak değerlendirildiğinde, bu aracın bugünkü temel işlevi, ilgisiz yurttaşlara ulaşmaktan ziyade zaten belli bir siyasal tutuma sahip olan taraftarların tutumlarını pekiştirerek onları aktif tutma yönünde etkili olduğu görülür” (Kalkan ve diğ., 2003).

İnternet, siyasi parti ve kurumlara yeni tanıtım ve erişim çözümleri sunmaktadır. İnternet çoktan siyasi bir önem kazanmıştır. Sayıları artan bir yurttaş grubu hükümetin politik eylemlerini öğrenmek, kendi aralarında bu meseleleri tartışmak ilgili kişilerle iletişim kurmak amacıyla internet kullanılmaktadır. Siyasi kurum ve örgütler internetle birlikte vatandaşa, topluma ve devlete kendi programını anlatabilme, halkla bütünleşme, kamuoyu oluşturma, karşılıklı etkileşim sağlama, merak edilen sorulara açıklık getirme, il ve ilçe örgütleri ile hızlı iletişim kurma gibi konularda yeni seçeneklere sahiptir. Bu açıdan bakıldığında internet kullanıcılarının siyasal iktidar ya da yönetici konumunda olan kişilere bu denli yakın olması, katılımcı demokrasi kavramının hayata geçirilişini

göstermektedir (Bimber, 2002:166-167). Yazar internetin tekil bir değişken olarak yalıtılarak ele alınmasının zor olduğunu zira internetin diğer teknolojiler ve siyasal iletişim formlarıyla bütünleşmiş durumda olduğunu savunmaktadır.

Web sayfaları parti veya adaya ilişkin bilgi sahibi olmayanlar tarafından aday hakkında malumat edinmek için, medya tarafından haber ve basın açıklamalarına ulaşmak için, ve rakipler tarafından da kendi tercih ettikleri parti veya adayla karşılaştırma amacıyla bilgi edinmek için de kullanılabilir (Kalkan ve diğ., 2003).

İnternet aracılığıyla toplum içinde benzer görüşe sahip insanların harekete geçirilmesi daha hızlı, daha ekonomik, daha kolay ve daha zahmetsiz olmaktadır. Bimber'in (2002:170-171) aktardığı olay bu açıdan çarpıcıdır. 1994 yılında evde eğitime büyük engeller yaratacak, Amerikan kongresindeki bir yasa tasarısına karşı yürütülen bir kampanyadan bahseder Bimber. Evde eğitim savunucuları interneti kullanarak bu konuyla ilgilenen insanları saptadılar ve elektronik postayı başarılı bir şekilde kullanarak onları tasarıya olan muhalefetlerini kongreye iletmeye ikna ettiler. Konunun yaygınlaşmasıyla mektup, telefon bombardımanı eklenince tasarı geri çekiliyor. Bu nedenle uluslararası elektronik şebekeye büyük demokratik ve özgürlükçü kimlik ve nitelik atfedilmektedir. Bu yönüyle internet iktidarların pek hoşlanmadığı bir etkiye sahiptir. İnternetin sahip olduğu çok parçalı ve merkezi olmayan yapı, pek çok toplumsal kurumun hiyerarşik, merkeziyetçi ve bürokratik yapısıyla tamamen ters olmuştur (Tunç, 2005:152).

Buna benzer bir durum ülkemizde de yaşanmıştır. Her yıl Kamu Personeli Seçme Sınavı, Lisans Üstü Eğitim Sınavı gibi sınavları gerçekleştiren Öğrenci Seçme Ve Yerleştirme Merkezi sadece üniversiteye giriş sınavının soru ve cevaplarını sınavdan sonra açıklıyor diğer sınav sorularını açıklamıyor idi. Bu nedenle sınav sorularının doğruluğu sınav sonrasında test edilemiyor ve ÖSYM'nin bu tutumu demokratik bir ülkede şeffaflık ilkesine aykırı bulunuyordu. Öğrenciler arasında da bu duruma yoğun itirazlar yükselmeye başlamıştı. 24 Nisan 2004'te yürürlüğe giren Bilgi Edinme Hakkı Yasası ile birlikte www.memurlar.net adlı internet sitesinde başlatılan kampanya ile ÖSYM elektronik posta bombardımanına muhatap olmuştur. Konunun Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne taşınmasına ile ÖSYM yaptığı tüm sınavların soru ve cevaplarını yayınlamak durumunda kalmıştır. "İnternet yurttaşların daha hızlı ve daha yoğun tepki

vermelerini sağlamıştır” (Bimber, 2003:170). Mecliste bulunan milletvekillerinin tümüne sadece bir “tık” ile ulaşılması, ve web sitelerinde bu konunun yoğun bir şekilde eleştirilmesi sonucunda, yapılan baskının amacına ulaştığını görüyoruz. Bu olay internetin gücünü bir kez daha gözler önüne sermiştir. İnternet iletişim yönü önemlidir ancak aynı zamanda demokratikleştirici olmuştur (Saphiro, 2002:190). Kamusal alanı genişleterek toplumsal katılımı ve söylem imkânlarını zenginleştiren internetin sadece kanı ortaya koymak veya tartışmaktan ibaret olmayan, kimi yerde baskı oluşturmak ve çözüm üretmek gibi boyutlar da içeren demokrasiye ciddi bir katkıda bulunduğu açıktır.

İnternet yeni bir medya aracı olarak etkili bir şekilde kullanılmıştır. Sansürsüz ve özgür bir ortam olması nedeniyle her düşünceden ve kesimden insanlar fikir ve önerilerini özgürce yayınlamakta, bunun yanında farklı görüşlere de anında cevap verilebilmektedir. İnternet 1. ve 2. Körfez savaşında olduğu gibi savaşan tarafların propaganda ya da karşı propaganda mecrası olmuş, muhalif gazete veya televizyonların yayınlarının engellenmek istendiğinde internet, kamuoyu oluşturma aracı olarak kullanılmıştır. Tek bir kanaldan bilgi akışı olmamış, medya tek bir merkezden kontrol edilememiştir. İnternetin sınır tanımaz oluşu nedeniyle savaşın tek taraflı propagandasının yapılması zorlaşmıştır. Farklı haber ve yorumların sansürsüz yayınlanarak tüm dünyaya ulaşmasını sağlamıştır. İnternetin gücü de tehlikesi de işte bu kontrolsüz oluşundan kaynaklanmaktadır. Egemen güçlerin dezenformasyonuna, “karşıt gruplar internetin yeraltını seçerek” (Tanyol, 2002:210) cevap vermişlerdir.

İnternet belki de özel kişi ya da kuruluşların mülkiyetinde olan medyanın üzerindeki denetimin ademi merkezileşmesine katkıda bulunacak ve medyada tekelleşme eğilimine karşı işlev görecektir (Bimber, 2002:172). Sunstein’e (2002:176) göre internet demokrasi açısından olağan üstü bir gelişme olmuştur. Bunun yanında internet diğer iletişim araçlarına nazaran daha zengin bir fikir üretimi sağlayarak kamuoyunun oluşmasını yavaş da olsa daha verimli kılmaktadır. Televizyonun bireyi çevresine karşı izole ederek etkilemeye çalışmasına karşılık internet bireyi hem etkileyecek hem de bireyin oluşturmak isteyebileceği etkileri aktaracak mekanizmalara sahip bir imkân sağladığı için daha fazla özgünleştiricidir.

İnternet hakkında yapılan yorumlara bakıldığında, internetin özgürleştirici ve demokratikleştirici yanı üzerinde durulmaktadır. İnternete siyasi katılımı arttırıcı bir

işlev yüklenmektedir. Bu durumun gerçeklik payı yüksektir. İnternet beklide bu güne kadarki iletişim teknolojileri içinde en az mekâna bağımlı ve en küresel olanıdır Ancak bir iletişim teknolojisinin toplumsal etkisi salt teknolojik özellikleriyle değil daha çok internetin nasıl ve ne amaçla kullanıldığına bağlıdır.

Yapılan araştırmalar internetin olağanüstü siyasal etkiler yapmadığını, yeni seçmenler kazanmada değil, mevcut seçmenin bağımlılığını arttırarak, seçmenler üzerinde pekiştirici bir özellik taşıdığını göstermektedir. Norris siyasal kampanya Web sayfalarının esasen ilgisiz seçmenlere ulaşmaktan ziyade seçmenler arasında aktif olanları daha fazla aktifleştirme amacına hizmet ettiklerini belirtmektedir (Kalkan ve diğ., 2003).

Demokratik toplum yurttaşların ulusal ya da yerel konularda aktif ve rasyonel katılımını gerektirir. İnternet bu açıdan bakıldığında katılımın biçimini sanallaştırırsa da, bireylerin sosyal ilişkilerin olmadığı sanal bir cemaatin içinde de olsa demokratik katılım olgusunu pekiştirmektedir. İnternet tüm eleştirel yaklaşımların haklılık payına rağmen çağımızda siyasal etkileri açısından takdir edilmelidir. İnternet gün geçtikçe çoğulcu siyasetin yoğunlaşmasına katkıda bulunacaktır.

İnterneti derin bir coşku ve sarhoşluk kaynağı olarak değil, gelecek adına yeni bir umut olarak karşılamak gerekir. Ayrıca İnternetin demokratik sürece yaptığı katkının sağlığı için de söz konusu olanağın toplumun en azından çoğunluğu tarafından kullanılabilir bir noktada olması gerekir.

1.4.2.İnternetin Hukuki Etkileri

“İnsanın bulunduğu her alanda olduğu gibi internet alanında da yeni suç tipleri ortaya çıkmış ve suçlularda teknolojinin getirdiği yenilik ve kolaylıkları kullanmaya başlamıştır” (Dede, 2004:51). “Günümüzde bilgisayar kavramı sadece hayatımızı kolaylaştıran bir devrim olmaktan çıkmış, suç kavramı ile birlikte anılan bir araç haline de gelmiştir” (UBAK, 2006) Bu noktada bilişim suçu kavramı ortaya çıkmıştır.

“İnternetin yaygınlaşması ile birlikte sanal dünyada aldatıcılık, pornografi, şiddete yönelik içerik, hakaret, telif haklarına aykırılık, haksız rekabet gibi konularda hukuk ihlalleri ortaya çıkmış, sorumluluğun kimde olduğuna dair tartışmalar başlamıştır” (İçel, 2001:414). İnternet üzerinden işlenen suç olarak tanımlayabileceğimiz siber suç mevcut

sosyal düzene bir tehdit veya meydan okuma olarak görülebilir. Bireyler gibi sosyal düzenin siyasi organı (devletler-hükümetler)ve ekonomik organı (iş dünyası) siber suçlular tarafından hedef seçilebilir. Çocuk pornografisi çoğalıp internet üzerinden temin imkânı arttıkça çocuklarda siber suç tehdidi altına girmekteler (Tanılır, 2000).

Günümüzde internet aracılığıyla kamu düzeni ve temel hak ve hürriyetler ihlal edilebilmektedir. Bu nedenle, kamu hukukunun dalı olan ceza hukuku da internet ortamında işlenen belirli fiilleri suç sayarak cezalandırma yoluna gitmektedir.

Bilişim suçları ve hukuki ihtilaflar olarak adlandırabileceğimiz konuları şöyle sıralayabiliriz; (Gülşen, 2005:217-219; İçel, 2001:422-423; Bilişim Şurası, 2004)

- Elektronik ortamdaki belgelerin geçerliliği
- Elektronik sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklar ve elektronik tahkim konusu
- Gönderilen bilginin gizliliği
- Elektronik imzanın geçerliliği
- Servis sağlayıcıların işlenen suç konusundaki sorumluluğu
- Şiddete yöneltici yayın, pornografi, hakaret, kumar, istismar, taciz,
- Telif haklarının korunması, haksız rekabet,
- Suçun işlendiği yer,
- Kişisel verilerin gizliliği,
- Tüketicilerin korunması, sanal ürünlerde ürün sorumluluğu,
- Elektronik ticarete vergi,
- İnternet yayınlarına cevap ve düzeltme,
- İçerdekilerin (örneğin çalışanların) yetkisiz girişleri,
- Dışarıdakilerin (örneğin hackerların) yetkisiz girişleri,
- Özgülenmiş bilgilerin çalınması (örneğin kullanıcı adının ve şifresinin çalınması),
- Bilgisayarlar kullanılarak dolandırıcılık,
- Bilgi veya ağların sabotajı,
- Ağ trafiğinin bozulması,
- Bilgisayar virüslerinin, ve diğer tip kasıtlı kodların yazımı ve dağıtılması,

- Fikri haklara, marka, patent ve endüstriyel tasarımlara tecavüzler,
- Kimlik hırsızlığı,
- Ticari sırların çalınması,
- Diğer ekonomik suçlar (banka hesaplarına girilmesi, kredi kartı numaralarının çalınması),
- Terörizm.

Teknolojik gelişmelerin son derece hızlı olması bu suçlarla mücadele bazen yetersiz kalmaya neden olmuştur. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de bilişim suçları ile mücadele için ceza yasalarında değişikliklere gidilmiştir. Türk Ceza Kanunu'nda cürümler başlıklı ikinci kitabın 11. ve son babında "Bilişim Alanında Suçlar" adı altında konuyla ilgili düzenleme yapılmıştır. Bunları şöyle sıralayabiliriz (Bilişim Şurası, 2004):

- Sistemde yer alan veriyi hukuka aykırı olarak elde etmek, öğrenmek (TCK 525a/1),
- Başkasına zarar vermek için sistemde bulunan verileri kullanmak, nakletmek, çoğaltmak (TCK 525a/2),
- Başkasına zarar vermek veya kendisine ya da başkasına yarar sağlamak amacıyla sistemi veya unsurlarını tahrip etmek, değiştirmek, silmek, sistemin işlemesine engel olmak veya yanlış biçimde işlemesini sağlamak (TCK 525b/1),
- Sistemi kullanarak kendisi veya başkası lehine hukuka aykırı yarar sağlamak (TCK 525b/2),
- Sistemi kullanarak sahtecilik (TCK 525c),
- Fer'i cezalar (TCK 525d).

İnternet konusunda düzenlemeler yapılmaya çalışıldığında eleştirilerin ana gerekçelerinden biri, internetin doğası gereği denetime tabi tutulmaması gerektiğidir. Aşırı düzenlemelerin internetin gelişimine darbe vuracağı söylenmektedir (Ergün, 2005:189-192). İnternet, kullanıcıları tarafından özgürce düşüncelerini ifade edebilecekleri, yeteneklerini gösterebilecekleri ve eleştirilini yapabilecekleri bir platform olarak algılanmaktadır. Bu noktada en son istenecek şey devlet müdahalesidir (Batır, 2005:153). Bunun yanında mevcut hukuk sisteminin, bilişim suçları ile mücadele

etmekte yetersiz kaldığının görülmesi nedeniyle düzenlemenin yapılması gerektiği herkes tarafından kabul edilmektedir.

Bilişim sistemlerine karşı işlenmiş ya da bilişim sistemleri vasıta kılınarak işlenmiş suçların araştırılması, soruşturulması ve yargılanması aşamasında da bir çok güçlükler bulunmaktadır. Özellikle internet ortamının sınır ve mesafe tanımayan nitelikte olması sebebiyle, failerin bulunmasında zorluk olması, fail bulunsa dahi devletler arasındaki farklı usul uygulamaların bulunması suçun takip edilmesi çoğu zaman olanaksız kılmaktadır.

1993 yılında yaşanan olay bilişim suçlarına bir örnek olması ve suç ile mücadelede yetersizliğin göstergesi olmuştur; bir iş adamının internetteki hesabına giren kişi ya da kişiler bir döviz bürosu ile temasa geçerek döviz almak istediklerini, ödemeyi de internetteki hesaptan havale yaparak gerçekleştireceklerini söyleyerek döviz bürosu ile anlaşmışlar, daha sonra da havaleyi yapıp nakit olarak dövizini alıp kaybolmuşlardır. Olay daha sonra anlaşıldığında, havalenin gerçekleştiği görülmüş, döviz bürosu bulunmuştur, ancak suçun işlendiğine dair yeterli delil bulunamadığı için takipsizlik kararı verilmiştir (Dede, 2005:54).

Bilişim teknolojilerinin yapısı, getirdiği yenilikler ve uluslar üstü özelliği sebebiyle ülkelerin yasal düzenlemeleri gerçekleştirirken sahip oldukları klasik anlayışı terk etmeleri zorunluluğunu da beraberinde getirmektedir. Yapılacak yasal düzenlemelerde, bilginin evrensel bir şekilde yayılmasını sağlayan bilişim teknolojilerinin önemi ve katılımcı yapısının ön planda tutulması gerekliliği somut bir şekilde ortaya çıkmıştır.

Bilgisayar ve bilgisayar ağları, bir taraftan klasikleşmiş suç çeşitlerinin gerçekleştirilmesine elverişli bir ortam oluşturduğu gibi, bir taraftan da gerçekleştirilmesine olanak verdiği bazı eylemler dolayısıyla yeni suçları da yaratan bir faaliyet alanı olarak ortaya çıkmaktadır. Bu alandaki en çarpıcı örnekler müstehcen yayınlar ve internet üzerinden oynanan kumar oyunlarıdır. Mevcut yayınların internete aktarılması, kişilik haklarının ihlali, yasadışı örgüt ve oluşumların propagandası da son zamanlarda sıkça karşılaştığımız olaylar arasında yer almaktadır. Bunun yanında hacker, cracker ya da rodents diye adlandırılan kişiler, kişi ya da kurumların sistemlerine girme, verileri silme, zarar verme, sistemin kullanılmasını engelleme veya

bu sistemden menfaat temin etme gibi yeni tip suçların doğmasına neden olmuşlardır (Gülşen, 2005:201; Tanılır, 2000).

İnternet korsanı diye adlandırabileceğimiz kişiler bu tür suçları işlediğinde medyada bilişim dünyamızın yaramaz çocukları olarak görülüp, görece olarak övgüye mahzar olmuşlardır. Bu kişiler tarafından oluşturulmuş, virüs diye adlandırılan, kötü amaçlı olarak tasarlanmış küçük yazılımlar, internette bir çok bilgisayar kullanıcılarını tehdit etmiş, çoğu zaman da onlara zarar vermiştir. 2000 yılının başlarında ortaya çıkan ve “I Love You” adı verilen virüs 6,7 milyar dolar kurumsal zarara yol açmıştır. İlk büyük virüs saldırısı 3 Kasım 1988’de gerçekleşmiş, virüsü yapan 23 yaşındaki üniversite öğrencisi Robert Tapan Morris bu nedenle 3 yıl gözetim cezası almıştır. Ancak daha sonra Morris’in kurduğu şirket, YAHOO tarafından 49 milyon dolara satın alındığında (Dede, 2004:68-69) bu işi yapanların ödüllendirildiği düşüncesi yaygınlaşmıştır. Bu durumun gençlerin bir nevi suça yöneltilmesine neden olduğunu söylemek pek yanlış olmaz.

İnternetin küresel merkezi olmayan ve sınır tanımayan yapısı, internetle ilgili sorunlar ve tartışma konularında devletlerin tek başına etkili ve tatmin edici yasal düzenlemeler yapmasını olanaklı kılmamaktadır. Bilişim teknolojilerindeki gelişmeler bilgisayar ağları sayesinde milli sınırları aşmıştır. Bu nedenle ulusal düzenlemeler ve ulusal hukuklar, bilişim suçları ile mücadelede yetersiz kalmaktadır. Bilişim suçları ile ideal bir mücadele, teknolojik gelişmeler ile globalleşen dünyada bu tip suçlara karşı dünya çapında bir işbirliği ile mümkündür (UBAK, 2006).

Ülkelerin tarihi ve toplumsal gelişimi, değer yargıları ve kültürel yapılarının farklılıklar gösterdiği dünyamızda, internet konusundaki düzenlemenin ne şekilde olması gerektiği konusunda bir fikir birliği henüz oluşmamıştır. Örneğin pornografi konusunda internet yasa uygulamaları ülkeden ülkeye değişkenlik göstermektedir. İngiliz yasalarına göre kişileri baştan çıkarmaya, namussuzluğa yöneltmeye çalışmak olarak ifade edilirken, Singapur her türlü cinsel aşırılığı engelleyecek bir lisanslama sistemi uygulamaktadır. İran ve Suudi Arabistan’da cinsel konularda tartışmalar bile yasaklanmıştır (Batır, 2005:156).

Bu olağanüstü kitle iletişim sisteminin zararlarından ilk şikayet eden ve buna karşı önlem alınması yoluna giden, interneti yaratan Amerika Birleşik Devletleri olmuştur.

1996 yılında kabul edilen yasa ile internet üzerinde pornografi ve şiddet içeren yayınları ileten sunucular suçlu sayılmış ve para cezasına çarptırılmıştır. Ancak 1997 'de yüksek mahkeme bu hükmü “demokratik bir toplumda serbest toplumsal fikir alışverişinin sağlayacağı toplumsal yararın, internete getirilecek sansürün sağlayacağı toplumsal yarardan çok daha fazla olacağı” gerekçesiyle anayasaya aykırı bularak iptal etmiştir. Böylelikle internet yayın sunucuları ilettikleri yayınların içeriklerinden sorumlu tutulmamışlardır. Bu karar daha sonra çıkacak olan çocuk pornografisi ve kumarla ilgili yasalarda ölçüt olarak etkili olmuştur (İçel, 2001:414-415). Her ülke internetle ilgili yasal düzenlemelerde çocuk pornografisi, şiddet gibi temel konularda benzer düzenlemeleri getirmiştir. Ancak tüm konularda her ülkenin toplumsal değer ve kültürel özelliklerine bağlı olarak farklı yasal uygulamaları söz konusudur (Batır, 2005:159-161).

İnternetin bir kitle iletişim aracı olarak çeşitli sorunları beraberinde getirdiği ve bu sorunlardan bir kısmının hukuki nitelik gösterdiği bir gerçektir. İnternetle bağlantılı tüm ülkelerin yaşadığı bu sorunların Türkiye bakımından da söz konusu olması doğaldır (İçel, 2001:421).

Ülkemizde bilgisayar suçlarına ilişkin ilki 1991 yılında, Türk Ceza Kanununa (TCK) bilgisayar suçlarını öngören “Bilişim Alanında Suçlar” başlığı ilave edilmiştir. Daha bilgisayar programları da eser sayılarak, programların usulsüz kullanım ve satışına yaptırımlar getirilmiştir. Ayrıca TCK bir bilişim sistemini engelleyen, bozan, yok eden, değiştiren ya da erişilmez kılan, sisteme veri yerleştiren ve var olan verileri başka yerlere gönderen kişiyi cezalandırmaktadır. Bununla birlikte başkasına ait bir banka ya da kredi kartını veyahut ta internet üzerinden alış verişi yapılan bir sanal sitenin güvenlik sistemi aşarak müşterilerin kredi kartının çalınması da suç oluşturmaktadır (Gülşen, 2005:209-215). Ancak tüm bu gelişmelerle birlikte yinede hukuk konusunda ülkemizin internetin doğasını bozmayacak bir düzenlemeye ihtiyacı açıktır.

1.4.3.İnternetin Ekonomik Etkileri

Bilgi ağları ve bilginin dijitalleşmesi, bilginin ticarete konu olması sürecini hızlandırmaktadır. İnternet, işleyen bir ekonomik altyapı ve ekonomik ilişkiler kurulmasına neden olacak kadar önemli bir teknolojik gelişim olduğunu kanıtlamış

durumdadır. Bilgisayar teknolojisi ile ağın yaygın olarak kullanılması ticari amaçlı kullanmayı beraberinde getirmiştir (Ertürk, 2002:201).

Bilişim Teknolojileri ve internet bütün dünyada ekonomik faaliyetlerin yürütüldüğü ortamı değiştirmiştir. İş ve işçi tanımları, işveren çalışan ilişkileri, üretim ve pazar ortamları bu yeni teknolojilerden derinden etkilenmekte ve değişmektedir (Bilişim Şurası, 2002).

Bilişim teknolojilerinin toplumsal hayatın tüm alanlarını etkilediğini belirtmiştik Bilgi teknolojileri alanında yaşanan gelişmeler, bunların toplumsal yaşamın tüm alanlarına girmesi, ulusal ve bölgesel ekonomilerin daha kolay bütünleşmesi ile ekonominin enformasyonla iç içe geçişinin hızlanması, ekonomik alandaki değişimi beraberinde getirmiştir. Bilgisayar ve internetin ticari yaşam içine etkisini arttırmasıyla birlikte, elektronik ticaret, sanal ticaret, sanal para, elektronik fon transferi gibi kavramlar ticari literatüre girmeye başlamıştır (Aydemir, 2005:146).

Özellikle de internetin değiştirdiği bu ortam, “e-Ekonomi” ya da “yeni ekonomi” olarak adlandırılmaktadır (Törenli, 2002). 1980’lerin ortasından itibaren uluslar arası alanda yaşanan gelişmelerin günümüzde yorumlanması “Yeni ekonomi” denilen kavramın ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu kavram kimilerinin savunduğu gibi sanal bir olgu olmaktan çok uzaktadır (DTG, 2002).

Bilgi teknolojilerinin ve özellikle internetin iş yaşamında hızla yaygınlaşması, hem kişisel gelişim hem de yapılan işin geliştirilebilmesi için bu teknolojilerin kullanımını kaçınılmaz kılmaktadır. Bilgi teknolojilerinin erişim ve kullanımındaki farklılıklar ve elektronik ticaretin gelişimindeki farklılıkların yeni bir sosyal bölünmeye yol açacağı öngörülmektedir. Bilgi teknolojilerinin kullanım ve yayılımındaki farklılıkların firmalar arasında da önemli uçurum yaratacağına dikkat çekilmektedir. Özellikle 1990’lı yılların ikinci yarısından sonra Amerika’da web adreslerinin sonu “.com” ile biten şirketlerin borsa değerleri inanılmaz yükselmeye başlamış, yeni ekonomi şirketleri diye adlandırılan bu şirketlere büyük yatırımlar yapılmıştı. Eski ekonominin aktörleri, hem istihdam konusunu azaltması, dağıtım ve hız sorununu çözmesi dolayısıyla büyük karlar elde edeceklerini düşünmelerinden, hem de internete uyum sağlayamayanların pazar paylarını, hatta işlerini kaybetme korkusundan işlerinin en azından bir kısmını internete taşıyarak, e-ticarete uyum sağlamaya çalıştılar (Başaran, 2005:36).

Geleneksel faaliyetlerine devam eden şirketler, teknolojinin sağladığı kolaylıklarla iş hayatlarına daha verimli ve etkin olarak devam etmektedirler: İş süreçlerini sadeleştirmekte, iç işleyişlerini, müşterileriyle ve tedarikçileriyle olan ilişkilerini yeniden yapılandırmaktadırlar. Günümüzde yeni ekonominin işlem hacmi, internetin sağladığı sınır tanımayan hızlı iletişim ile rekabeti arttırmış, şirketlerin dünyaya açılmasına destek olmuştur.

Yeni ekonomi ticari hayata açılım getirmiştir. Ancak teknolojik değişimler ile hukuki gelişmeler eş zamanlı olması gereklidir. Bilgi ekonomisinin niteliğine uygun düzenleme alanlarını, bilgi ekonomisine uygun bir iş ortamı yaratmak özelinde değerlendirmek gerekirse, bu alanları iş yapma ortamının iyileştirilmesi, bilgi güvenliğinin sağlanması, fikri mülkiyet haklarının korunması, gerekli teşvik mekanizmalarının kurulması olarak sayabiliriz (Bilişim Şurası, 2002).

Yeni ekonominin eskisine nazaran ne gibi özellikler gösterdiğini aşağıdaki tabloda görmemiz mümkündür.

Tablo 1. Yeni Ekonomi İle Eski Ekonomi Arasındaki Farklılıklar

Değişim unsuru	ESKİ EKONOMİ	YENİ EKONOMİ
Üretim ve Rekabet Alanı	Ulusal	Global
Organizasyon Türü	Hiyerarşik-Bürokratik	Ağ Örgüsü, Şebeke
Üretim Organizasyonu	Kitlesele Üretim	Tam Zamanında Üretim, Esnek Üretim
Büyümele Belirleyen Faktör	Sermaye, İşgücü	Yenilik, İcatlar ve Bilgi
Teknolojile Belirleyen Faktör	Makineleşme	Dijitalleşme
Karşılaştırmalı Üstünlüğün Kaynağı	Ölçek Ekonomileri, Düşük Maliyet	Kapsam Ekonomileri, Yenilik ve Kalite
Ar-Ge'ye Verilen Önem	Düşük, Orta	Yüksek
Diğer Firmalarla İlişkiler	Tek Başına Hareket Etme	İşbirliği, Ortaklık, Sinerji, Birleşme
İşgücü Politikasının Amacı	Tam İstihdam	Yüksek Reel Ücret
Gerekli Eğitim	Mesleki Diplomaya Yönelik	Yaşam Boyu Öğrenim
İstihdamın Doğası	İstikrarlı	Risk ve Fırsatlarla Dolu
Regülasyonlar	Kumanda ve Kontrol	Piyasa Araçlarına Dayalı, Esnek
Beşeri Sermaye	Üretim Odaklı	Müşteri Odaklı
İşgücü	Önemli	Daha Az Önemli
İşgücünün Yapısı	Kalifiye Değil veya Belirli Bir Alanda Uzman	Bilgi, Tecrübe ve Çok Yönlü Beceri Sahibi, Yenilikçi, Yaratıcı
Varlıklar	Maddi Varlıklar Görece Önemli	Gayri Maddi Varlıklar Görece Önemli
Sektörel Yapı	Tarım ve Sanayi Sektörlü Ağırlıklı	Hizmet Sektörü Ağırlıklı

Kaynak: Aktan, 2003

ETİK (E-Ticaret Kurulu) tarafından mal ve hizmetlerin üretim, tanıtım, satış, sigorta, dağıtım ve ödeme işlemlerinin, bilgisayar ağları üzerinden yapılması şeklinde tarif edilen elektronik ticaret (ETİK, 2006) ile doğan yeni ekonominin dört temel özelliğinden söz edilebilir. Bunlar; “dijitalleşme; (internet ekonomisini, yoğun olarak da elektronik ticareti bu kapsamda değerlendirmek mümkündür) araştırma geliştirme

faaliyetlerinin artması, küreselleşme ve insan kaynakları profilinde yaşanan radikal değişimdir” (DTG, 2002).

İletişim ve bilgi teknolojilerindeki gelişmelere bağlı olarak 1980’li yılların ikinci yarısında ortaya çıkmış olan “elektronik ticaret” kavramıyla ilk defa, 1994 amazon.com adlı web sitesinde bir kitap satılmasıyla karşılaşılıyor (Yakın:1999). Daha sonraki dönemlerde e-ticaretin işlem hacmi büyük bir gelişme göstermiştir.

İnternet, sadece ticarete hız kazandırarak maliyeti azaltmamış, aynı zamanda bilgiye erişim, satın alma davranışları, servisler arası haberleşme ve hizmet endüstrilerinde gelişmelere de zemin hazırlamıştır. “E-ticaret dünya ticaretinde bir devrim niteliğindedir” (Aydemir, 2005:147). E- Ticaret doğrudan fiziksel bağlantı kurmaya veya fiziksel bir değiş tokuş işlemine gerek kalmadan, tarafların elektronik olarak iletişim kurdukları, her türlü ticari iş etkinliği olarak tanımlanabilir.

İnternetin ekonomiye etkisini sıralarsak;

- Üzerinde durulması gereken ilk nokta, internetin fiyatları düşürecek olmasıdır. En ucuz hammadde ya da aramalı tedarikçisinin bulunmasının kolaylaşması, firma maliyetlerini önemli ölçüde düşürecektir.
- Diğer bir nokta da internet ve enformasyon teknolojileri kullanımının firmaların yapılarını ve organizasyon şemalarını, istihdam profillerini, müşteri ilişkilerini, pazarlama stratejilerini radikal bir şekilde değiştireceği gerçeğidir.
- İnternetin bir başka faydası da, yarattığı finans mekanizmasıyla tüm ekonomik ajanlar için fiyatları daha şeffaf hale getirmesidir.
- Maliyetlerin aşağı çekilmesiyle yoğunlaşan rekabet ortamı firmaları yeniden yapılanmaya ve pazar stratejilerini gözden geçirmeye zorlayacaktır.
- İnternet kullanımının farklı sanayi kollarında hızla yaygınlaşmasıyla toplam kazanç tahminlerinde ötesine geçecektir.
- İletişim ve işbirliğini hızlandırmak ve artırmak, yeni şirket modelleri yaratmaktır.
- Müşterilere sunulan seçenekleri ve müşteri memnuniyetini artırmaktır (DTG, 2002; Bilişim Şurası, 2002).

1.4.4.İnternetin Sosyo-Kültürel Etkileri

1.4.4.1.İnternet ve Eğitim

İnternet ana okullarından üniversitelere kadar eğitim ve öğretim hayatımızda yerini almaktadır. İnternetin sağladığı çoklu ortam (multimedia) ve etkileşimli eğitim olanakları öğrencilerin daha önce hiç tanışık olmadıkları deneyimler edinmelerini sağlamaktadır (DPT, 2001). İnternet ve Bilgi teknolojileri insanlığın sahip olduğu bütün değer ve kültürleri etkiliyor, değiştiriyor. Eğitim, ticaret, sosyal yaşam, iletişim vb. etkilediği hayat öğelerinin başında geliyor (Çallı, 2002). Eğitim toplumsal yaşantının bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Eğitim ile amaçlanan temelde bireylere bilgi aktarmak, değer ve norm kazandırmaktır (Akınoğlu, 2002: 14). Bilgi çağında yaşıyor olmamız dolayısıyla bilginin önemi önceki dönemlere göre kat kat fazla olmuştur. Bilişim teknolojilerinde yaşanan gelişmelerin toplumsal hayatın diğer alanlarında olduğu gibi eğitim konusunda da yansımaları görülmektedir. Bilgisayar, eğitim sistemi (öğretmen, öğrenci ya da yönetici) için kaçınılmaz bir ihtiyaç haline gelmiş ve eğitimin gelişmesine de önemli katkılar sağlamıştır. Bu katkılar, genel olarak öğrenme-öğretme faaliyetlerinde yoğunlaşma göstermektedir (İşman, 2001).

Eğitimin amaçlarından biri de, bireyleri çağın ve ülkenin gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatmaktır. Bu çerçevede iyi bir eğitimin kişileri hem yaşadığı toplumun, hem de çağdaş dünyamızın uyumlu bir üyesi haline getirmesi gerekir. Eğitim sisteminden beklenen ise, kalkınmanın gerektirdiği sayı ve nitelikteki insan gücünü, bireylerin ilgi, yetenek ve kapasitesini en verimli biçimde değerlendirerek yetiştirmesidir. Eğitimde ana amaç, eğitime tabi tutulan kişi ya da toplulukların, eğitimde verilen bilgileri büyük oranda öğrenmeleri ve bunun toplum içinde yaygınlaşarak kültüre dönüşmesidir.

Bilginin, bilgi üretimimin ve bilgi paylaşmanın önem kazandığı bilgi toplumuna doğru ilerleme gösteren toplumlar eğitim sistemlerini yenileme yoluna gitmişler ve eğitim sistemlerini internetle destekleme yolunu seçmişlerdir. Eğitim, gelecek için yapılan uzun vadeli bir yatırımdır. Bunun için insan kaynaklarının gelecek için hazırlanması gerekir. Bu kadar önemli olan bir konuda bilgi teknolojilerinin kullanılması kaçınılmaz olmaktadır (Çallı, 2002). Günümüzde bilgisayar ortamı iletişim hem geleneksel hem de uzaktan öğretim veren kurumlarca benimsenmekte ve bu ortamın eğitimde kullanımı

tüm dünyada hızla yayılmaktadır. Bugüne kadar bilgisayarın eğitimde alışlagelmiş kullanımı bilgisayar destekli eğitimle sınırlıyken internetin sınırları asan esnekliği konuya yeni bir anlam ve yeni bir boyut kazandırmıştır. “Okullarda internet bağlantılarının sağlanması, bilgisayar nitelik ve niceliklerin iyileştirilmesi, öğretmenlerden başlayarak bilgisayar okur-yazarlığının gelişmeleri teşvik edecek düzeylere çekilmesi önemli bir aşama olacaktır” (Bilişim Şurası, 2004).

İnternet eğitim modellerini de değişime zorlamaktadır. Uzaktan eğitim, sürekli eğitim, ömür boyu eğitim gibi kavramlar gündemdedir. İnternet, eğitim teknolojilerine katkıda bulunmakta; bilgi kaynaklarını artırmakta, öğrencilerin kendi aralarında ve öğrencilerle öğretmenler arasında etkileşimi artırmaktadır. Ancak internetin eğitimi tamamen değiştirdiği gibi bir yargıya da kapılmamak gerekmektedir (DPT, 2001).

Sayıları her geçen gün artan bilgisayar kullanıcısı eğitimciler arasında bu ortamın bu denli yaygınlaşması her yeni akımda olduğu gibi bilgisayar ortamlı iletişim ve eğitimde de kendi dilini, davranışlarını, kurallarını içeren bir dizi kültürel değişiklikleri beraberinde getirmiştir (Çelik ve Karaaslan, 2003).

Eğitim düzeylerini arttırmak ve toplum üyelerine yaşam boyu eğitim sağlamak isteyen toplumlar internet üzerinden eğitim sistemine geçişi seçmişlerdir. Bir bilgi kaynağı olarak internetin kullanılması, geleneksel olarak tek bilgi kaynağı görülen öğretmenin rolünün bu konuda günümüze kadar geçerli olan geleneksel anlayışın değişmesine yol açmıştır. Bilgisayarlar, hiçbir zaman öğretmenin yerini almayacaktır. Öğretmenler daha çok uygulayıcı, yönlendirici ve rehberlik edici bir rol ve kimlik kazanırken, öğrenciler uygulama içinde daha bağımsızlaşmaktadır (İşman, 2001).

İnternet sadece öğrenciler için değil öğretmenler içinde önemli kolaylıklar sağlamaktadır. İnternet sayesinde öğretmenin, diğer öğretmen ve eğitimcilerle bağlantı kurması bir düşünce zenginliği yaratacağı gibi verdiği öğretimi de zenginleştirecektir. Öğretmen dört duvar arasına sıkışmaktan çıkıp dünyaya açılacaktır. Büyük şehir merkezlerinden uzakta olan öğretmenler, öğretimde gerekli kaynak, doküman, bilgi ve desteği internetten edinebilecektir.

En büyük bilgisayar ağı olarak kabul edilen internet ile sağlanan bilgi ulaşımı ve paylaşımının en fazla eğitim sektörünü olumlu etkilediği söylenebilir (Akınoğlu,

2002:18: İşman, 2001). Geleneksel eğitim ve öğrenme anlayışında iki temel öge olan öğrenci ve öğretmen kavramları, öğrenen ve kolaylaştıran olarak değişime uğramıştır. Bu durumda hala ağırlıklı olarak kabul gören öğretmen merkezli öğretim veya öğretme yaklaşımına karşı ileri sürülen öğrenci merkezli öğretim/öğretme yaklaşımına bir de öğrenen merkezli yaklaşımın eklenmesi gerekmektedir. İnternet eğitim kurumlarında farklı amaçlarla kullanılabilir. İnternet ile sınıflar dünyaya açılmakta öğrenme ortamları daha ilginç hale gelmektedir. Öğretmen ve öğrenciler için zaman ve mekân sınırı ortadan kalkmaktadır (Karahan ve İzci, 2001).

Eğitimde kullanılan araç gereç ve yöntemlerin teknoloji ile değişime uğradığına şahit olmaktadır. Etkileşim özelliği sayesinde internet, öğrenmeye katkı getirmekte ve doğrudan derslerde kullanılacak hemen her konu alanına yönelik kaynak ve materyaller sağlanmaktadır. Böylelikle öğrenme ortamlarının görünümü ve değerlendirme yöntemleri kökten değişmektedir.

İnternet ile eğitim, yeni öğrenme biçimlerini gündeme getirir. Çok değişik kaynaklardan milyonlarca sayfa bilgi kaynağı sunarak daha zengin bir öğrenme ortamının oluşmasına yardım eder. Örneğin bilgiyi aramak, bulmak, seçmek, sınıflamak, tümleştirmek, bu bilgilerden yeni bilgiler üretmek ve bunları yaşama aktarma becerileri İnternet ile yaparak öğrenilebilir (Karahan ve İzci, 2001).

İnternetin eğitim amaçlı kullanılmasıyla,

- Değişik ortamlarda bulunan bilgi ve dokümanlara erişilmesi ve temin edilmesinde, kütüphanelerde bulunan kitap ve süreli yayın koleksiyon ve listelerine erişilmesinde,
- Uzaktan eğitim yaklaşımıyla disiplinlerin öğretilmesinde,
- Bireysel ve grupla öğrenme çalışmalarında
- Bir konunun ulusal ya da uluslar arası düzeyde tartışılmasında,
- Öğrenciler arasında bilgi alışverişinde,
- Öğrenci ve velilere dönüş sağlamada,

- Rehberlik hizmetlerinde,
- Araştırma ve proje çalışmalarında,
- Eğitim yönetimi ve denetiminde,
- Ölçme ve değerlendirme hizmetlerinde,
- Okulu tanıtım çalışmalarında,
- Halk eğitimi amacıyla kullanma; örgün eğitimden yararlanamayanlara eğitim olanağı sağlamada,
- Bireysel eğitimi sağlamada,
- Kullanıcının bir öğrenme nesnesine ne zaman isterse ulaşabilmesinde,
- Öğretme ve öğrenme süreçlerini desteklemede (Akınoğlu, 2002:20; Oral, 2005:1109-111) yararlar elde edilmeye çalışılmıştır.

Geçmiş dönemde eğitim için sınıf ya da belirli bir mekân, bilgiyi aktaracak öğretmen ve bu bilgiyi alacak öğrencinin bir arada olması söz konusu idi. Ancak internet bu bir arada olma zorunluluğunu ortadan kaldırmaktadır.

Eğitim hakkı fırsat ve imkân eşitliğini içermektedir. Fırsat eşitliği, eğitimin öngörülen koşullar çerçevesinde ve ayırım yapılmaksızın her kesime açık, yakın ve ulaşılabilir kılınmasıdır. İmkân eşitliği ise bireylere sağlanmış olan eğitim olanaklarının herkese eşit biçimde sunulması durumudur. İletişim teknolojilerinde meydana gelen hızlı gelişimler, eğitimde fırsat eşitliğinin daha çok bireye ulaştırılmasına katkılar sağlamıştır. Eğitimde kalite gelişmeleri meydana gelmiş, bu gelişimlerin yanında iletişim teknolojileri uzaktan eğitim kavramını yaygınlaştırmıştır.

Bilgisayar ve iletişim teknolojilerinde gelişmeler diğer alanlarda olduğu gibi eğitim sektöründe de kendisini göstermiştir. Örneğin son yıllarda ise artan bir kabul oranıyla web tabanlı olarak yaygınlaşmaktadır. Dünya geneline bakıldığında zaman, Web Tabanlı Eğitim konusundaki çalışmaların uzun zamandır yürütüldüğü ve tamamıyla İnternet üzerinden eğitim veren üniversitelerin ortaya çıktığı görülmektedir. Bu konudaki

çalışmalar, ülkemizde ancak bir kaç yıldır yapılmakta ve yaygın olarak tüm dünyada gelişerek devam etmektedir (Çallı, 2002).

İnternet, öğrenci-öğretmen-ders buluşmasını sağlayan bir teknolojidir ve aynı ya da farklı yerlerdeki birey ve grupların bilgisayarlar yoluyla bağlanarak metin, veri, grafik ve metin gibi öğelerin paylaşıldığı elektronik ortamlar oluşturur. Pek çok kurum ve organizasyon, bilgisayar ağları ve interneti bir eğitim teknolojisi olarak kullanmaktadır. Eğitimde internet kullanımının en önemli yanı öğrenme inisiyatifinin ya da bilgiye ulaşma isteğinin kişinin kendisinde olmasıdır.

Geleneksel eğitimde son yıllarda tepegöz, projektör, video, vb. araçlar kullanılmaktaydı. Günümüzde bilişim teknolojisinin en çarpıcı gelişmelerinden birisi WWW; normal yazı, grafik, görüntü ve sesin internet üzerinden iletildiği ağ olarak eğitim dünyasında geleneksel yapının yanında ve onunla birlikte yeni olanaklar sağlamaktadır.

İnternet öğrencilere, birer öğrenci birey olarak yapıcı bir rol yükler ve her öğrenci birer araştırmacı, iletişimci ve beraber çalışmaya istekli bireyler olarak, kendi bilgi kümelerini kendileri oluştururlar. Ayrıca internete erişim, sınıf duvarlarının da içinde bulunduğu tüm sınırları kaldırmasıdır. İnternet, öğrencilerin kendi kendileri ile uğraşmalarını ve kendilerini terkedilmiş hissetmelerini önleyecektir (Altun ve Altun, 2000).

İnternetin yaygınlaşması, maliyetin düşürülmesinin yanı sıra, etkileşim, zengin görsel materyal kullanımı ve eşzamanlı ya da farklı zamanlı uygulama olanakları da sağlamıştır. İnternet ile birlikte eğitim alanında gerçekleşen farklılaşma genel olarak zaman ve mekân konusu ile ilgilidir.

Genel olarak eğitimin, senkron (eş zamanlı) ve asenkron (eş zamansız) olmak üzere iki ana başlık altında toplandığını görülmektedir. Senkron eğitim, aynı mekânda ve yüz yüze verilen eğitimdir. Bu eğitim modeli klasik sınıf ortamında yapılan örgün eğitim modelidir. Asenkron eğitim ise zamandan ve mekândan bağımsız olarak verilen eğitimdir. Ancak belirli zamanlarda eğitimi alan kişiler yüz yüze eğitime ve sınavlara alınıyorsa bu tip eğitim, zamandan yarı bağımsız eğitim olarak da adlandırılmaktadır. İnternet üzerinden interaktif olmayan bir ortamda verilen eğitim, zamandan ve mekândan bağımsız asenkron eğitimdir. Öğrenciler sistem dahilindeki içeriğe istedikleri

zaman ulaşabilmekte ve kaynaklardan istedikleri ölçüde faydalanabilmektedirler. Sağlanan bu esneklik, maliyet avantajları ile birleştiğinde ideal bir model oluşmasına olanak tanımaktadır (Oral, 2005:102; Akınoğlu, 2002:15).

Ancak internetin eğitimde kullanımının bazı zarar ve sınırlılıkları da yok değildir. Pornografi, uyuşturucu, ırkçılık satanizm gibi zararlı faaliyetler, kumar gibi istenmeyen internet sayfalarına öğrencilerin ulaşması bunların başında gelir. İnternet üzerindeki bilgilerin doğruluğu, sınıflandırılmamış olması, erişilen bilgilerin telif hakkı konusu ve bilginin kalitesi diğer bir sorunu oluşturur. Yapıcı'ya (2000) göre artık o kadar çok alanda ve o kadar çeşitli yayınlar yapılmaktadır ki bu resmen bir bombardımana dönüşmüştür. İnsan zihnini bulanıklaştırmaktan ve algılarını köreltmekten başka bir işe yaramayan bir “enformanyaklığa” dönüşmüştür. Günümüzde artık bilgi edinme ihtiyacını karşılamaktan uzaklaşır bir hal almıştır.

Bilgisayar ve internetin eğitim konusundaki sorunlu alanlarını şöyle sıralayabiliriz;

- Ders materyallerinin dijitalleşmesi sonucu öğretim görevlilerinin bu materyaller üzerindeki kontrollerini yitirmeleri söz konusu olmaktadır.
- Sınıf içi iletişimi azaltıyor. Bilgisayarlar etkili olarak kullanılmaz ise öğretmen-öğrenci ya da öğrenci-öğrenci arasında bulunan iletişim ortadan kalkabilir. Bunun sonucunda ortak çalışmalar ortadan gidebilir.
- Belli miktarda bilgi öğrenilir. Bilgisayarlar ile her istenen hedef ve davranışlar öğrencilere istenildiği zaman öğretilemez. Bilgisayarlar ile sadece hazırlanan bilgiler öğrencilere öğretilir.
- Yaratıcılığı engelliyor. Bilgisayar programları bazı bilgileri doğrudan ve hazır verdiği için öğrencilerin bir şeyi ortaya çıkarmasını ya da düşünmesini engelliyor.
- Sosyalleşmeyi engelliyor. Bilgisayarlar eğitimde dikkatsiz olarak kullanıldığında bireyler arasında var olan ilişkileri ortadan kaldırabilir. Öğrenciler bazen saatlerce bilgisayarın karşısına geçip dünya ile ilişkilerini kesmektedirler.
- Sağlığı olumsuz etkiliyor. Bilgisayarları karşısında uzun zaman durulduğu zaman belde, el ve parmaklarda sağlık sorunları ortaya çıkmaktadır. Bazen

de bilgisayarlarda aşırı derecede radyasyon alınmaktadır (Oral, 2005:115; İşman, 2001).

Bilgisayar ve internetin okuma becerilerini olumsuz etkilediği ve uzun süre bilgisayar başında oturmanın bazı sağlık sorunlarına yol açtığı da belirtilmektedir. İnternetteki içeriğin veya bazı yaklaşımların özellikle çocukları araştırmaktan alıkoyduğu bilgiyi çok kolay erişilebilen hazır paketlere dđnüştürerek çocukların araştırma eğilimini körelttiği kolaycılığa alıştırdığı da söylenebilir. Tek bir tıklama ile öğrencilerin araştırma yaptıkları konuda bir çok kaynağa ulaşıyor olması, onları farklı kaynak arayış dđřüncesinden uzak tutar şekle getirmektedir.

1.4.4.2.İnternet-Mahremiyet ve Etik

İnternet, yeni bir bilgi kaynağı ve haberleşme aracı olarak insanlığa yeni fırsatlar sunduğu gibi yeni tehditler getirmektedir. Bu fırsatların yararlanmaların arasında suçlular da bulunmaktadır. Günümüzde gizlilik, sıradan vatandaştan, büyük örgütlere kadar herkesin sorunu haline gelmiştir. Bu durumda internet bazı hak ve özgürlüklerin ihlalini beraberinde taşımaktadır ki bunlardan biride demokratik toplumlarda kutsal ve dokunulmaz kabul edilen bireysel mahremiyettir (Tanılır, 2000).

Bugün enformasyon teknolojilerini yoğun bir biçimde kullanan dijital vatandaşlar, diğerlerinden daha fazla gözetim altındadırlar. Örneğin, kredi kartları ile yapılan alışverişler, internet üzerinden gerçekleştirilen ticari işlemler, internette ziyaret edilen web siteleri, alışveriş alışkanlıkları hatta mesajları takip edilebilmektedir (Bozkurt, 2000:74).

Sanal ortamda izlenebilmenin mümkün olmasından dolayı gelecekte bir gözetim toplumuna dđnüşmesi olasıdır. İnsanlığın teknoloji üzerindeki denetim gücünü giderek kaybetmesi de önemli sorunlara yol açabilecektir (Yapıcı, 2002). İnternet, hükümetler ve gizli teşkilatlar tarafından da kontrol altına alınmaya çalışılmaktadır. İnternette iletişim kuranlar izlenerek mahremiyet hakları çiğnenmekte ve bu konu internet halkının haşin çocukları olan bazı “hacker”lar tarafından karşı saldırılarla gündeme getirilmektedir (Çelik ve Karaaslan, 2003).

Bireysel mahremiyet bu toplumların ahlaki, manevi, sosyal, ekonomik ve hukuki kurallarının ayrılmaz bir parçası olup mahremiyetin ihlali bu kurallardan sapma sayılır ve suç oluşturur. Mahremiyet kavramı hukuk düzenlerini sürekli meşgul etmiş, mahremiyetin korunması ve mahremiyete saygı gösterilmesi usulleri ve koşulları üzerinde yoğun tartışmalar yaşanmıştır. Mahremiyet kavramı ilk kez 1890 yılında Amerikalı yargıç Brandeis tarafından “bireyin yalnız bırakılma hakkı” olarak tanımlanmıştır. Mahremiyet bireylerin, devletin ve diğer kişilerin müdahalesinden muaf olarak hareket edebileceği, yaşamsal faaliyetlerini sürdürebileceği bir alanın ve kişilik haklarına bağlı olan tüm unsurların bütününe verilen ad olarak açıklanmıştır (Beceni, 2004).

Aslında gerek ulusal gerekse uluslararası antlaşmalarla bugün gizlilik hakkı koruma altına alınmıştır. Örneğin Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Bildirgesi'ne göre gizlilik temel bir insan hakkıdır. İnternet mahremiyeti dahil olmak üzere gizlilik güvence altına alınmıştır. Yasalar, özellikle özel yaşamın gizliliğinin korunmasına yönelik çok sayıda düzenleme getirmektedir. Resmi otoriteler de dahil, herkes, başkalarının gizlilik hakkına ve özel yaşamının mahremiyetine saygı göstermek zorundadır (Bozkurt, 2000:71) Mahremiyet uluslararası topluluk tarafından bir temel insan hakkı olarak tanınmıştır ve uluslararası insan hakları hukukunda mahremiyet açık ve muğlak olmayan bir şekilde, korunması gereken bir temel hak olarak vazedilmiştir (Tanılır, 2000; Beceni, 2004).

Bilgisayarın modern dünyadaki artan etkisinin birileri tarafından gelecek için büyük bir vaat, bazılarınca da aşırı bir tehdit unsuru olarak görüldüğünü ifade eder. Bilgisayarlaşmak devlet ve piyasa dahil tüm organizasyon biçimlerinin gizli izleme kapasitesini çok büyük ölçüde genişletmiştir (Tanılır, 2000). Mahremiyeti tehdit eden önemli konular kişilerin elektronik postalarının okunabilmesi, internet üzerinde hangi sitelere girdiğinin izlenebilmesi, kamera ve mikrofonlarla gözetlenebilmesidir. Özel yaşamların izlenmesi hem insan onuruna aykırı, hem de özgürlüğü zedeleyici olduğu için ahlaka uygun değildir. Gözetlenen bir insan doğasına uygun davranamaz.

Bekliden internet konusuna şüpheli ya da negatif yöndeki yaklaşımlar gerçekleşirse, artık sıradan insanların neler yediği, neler okuduğu, hangi kahveyi içtiği, neler satın aldığı, hatta hangi hobilere sahip olduğu gibi özel yaşamın en ince ayrıntılarına kadar, mevcut

güvenlik duvarlarını aşabilenler ulaşabileceklerdir (Bozkurt, 2000;74). Ancak zamanla internetin yaygınlaşması sonucunda, internet kullanımı ve kişisel bilgilerin gizliliği konusunda tüm dünya insanların en azından asgari ortak payda etrafında buluşabileceği düşüncesi hayal değildir. Bu düşünce, bilişim suçları ile mücadele gerekçesi de dahil olmak üzere mahremiyetin ihlali konusu her gerekçeyi geçerli olmaktan çıkaracaktır.

İnternetin bugünkü yapısıyla denetim mekanizması yoktur. İnternette dolaşan herhangi bir yayının denetimini sağlamanın güçlüğü, kötü ve ahlaksız kullanımların denetlenmesini zorlaştırmaktadır. Denetim koşullarının sağlanması konusu ise, internetin küresel boyutu düşünüldüğünde ancak uluslararası bir denetim mekanizması ile olanaklı gözükmektedir. Yerel temeldeki çözüm girişimlerinin başarılı olamayışının nedeni herhangi bir kullanıcının istediği her ülkeden alan adı alabiliyor olmasıdır.

İnternet belli yukarıda bahsedilen sorunlardan bağımsız değildir. Ancak bu sorunlarla birlikte internet dünyasında uyulması gereken bazı etik kuralları da beraberinde getirmiştir. İnternet ahlakı denilen bir kavramdan söz edilmeye başlanmıştır. En önemli hedefler arasında sayılan özgürlük neredeyse temel hedef olarak alınmakla birlikte bu özgürlük sınırsız değildir ve kuralsızlık olarak anlaşılmamalıdır. Kurallara gereksinim duymak baskı ya da kurallarla sınırlanmak anlamına gelmemelidir. Tam tersine etik özgürlükten herkesin daha çok yararlanabilmesi için uygulamaya müdahalenin gerekliliğine işaret etmektedir.

Bilgisayar ve teknolojinin hızla gelişmesi, kullanımının kolaylaşması bilişim ortamlarında sık sık etik sorunların yaşanmasına yol açmıştır. Bunun üzerine bazı etik kurallar belirlenmiştir (Dede, 2004:92; Akınoğlu, 2002:29). Bu etik kurallar 10 madde halinde “İnternet İletişiminin Kuralları” başlığı altında Türkiye Bilişim Vakfı öncülüğünde yayınlanmıştır. Bunlar;

- İnterneti insanlara zarar vermek için kullanmayın
- Başkalarının internette yaptığı çalışmalara engel olmayın
- Başkalarının gizli ve kişisel dosyalarına girmeyin
- İnternet yoluyla çalışmayın

- İnterneti yalancı şahit olarak kullanmayın
- Parasını ödemediğin yazılımları kopyalamayıp kendi malin gibi kullanmayın
- Başkalarının elektronik iletişim kaynaklarını izinsiz kullanmayın
- Baskalarının entellektuel ürünlerini kendi malinmiş gibi sunmayın
- Tasarımladığın programların doğuracağı toplumsal sonuçları önceden düşünün
- Elektronik iletişim ortamını baskalarının haklarına saygı göstererek kullanın (Dede, 2004:93).

Etik kurallar ve ilkeler zorlama ile değil gönüllü kabul ve katılımı gerektiren çok üst düzeyli bir sorumluluk duygusu ile elde edilebilir. İnternet bir özgürlük alanıdır ancak internet kullanan insanların, tıpkı yüz yüze iletişimde olduğu gibi net üzerindeki davranışlarından da sorumluluğunun bilincinde olmalıdır.

1.4.4.3.İnternet ve Türkçe

Bugün internet üzerinden veri sağlayan sitelerin büyük ölçüde İngilizce ile hazırlanmış olması, çevirmen programlarının Türkçe'yi kapsayacak şekilde gelişmemiş olması, Türkçe için olumsuz etkileri olduğu söylenebilir. Bu durum internet kullanıcılarının genç nüfus olduğu düşünüldüğünde, ülkemizde yabancı kelimelerin yaygın olarak Türkçe içinde kullanılmasını getirmiştir diyebiliriz.

İnternetin yaygınlaşması ile birlikte İngilizce kökenli kelimeler ve internet ile ilgili yine İngilizce kaynaklı olan kavramlar hayatımızda her geçen gün daha çok yer almaktadırlar. Günümüzde gençler arasında Türkçe karşılığı olan kelimeler olmasına rağmen, “chat, download, surf, forward, save, mail atmak “ gibi bir çok yabancı kelimenin kullanıldığına şahit olmaktayız. Belki de yaşanan durumun en kötü tarafı yabancı kelimeleri kullanıyor olmanın gençler arasında prestij meselesi halini almasıdır. “Dilin insanlar arasında anlaşmayı sağlamasının yanında bir milleti birleştiren, ayakta tutan, koruyan, ortak millet olma şuru besleyen, ve onun ortak malı olan sosyal bir müessese” (Ergin, 1995:7) olması dolayısıyla karşılığı olan kelimelerde Türkçe'nin kullanılması bilincini yerleştirmek, medyadan eğitim kurumlarına kadar bir çok kurumun sorumluluğundadır. Türkçe'nin doğru kullanımı üzerine yapılacak olan

çalışmaların fazla olması ve bu çalışmaların geniş halk kitleleri tarafından duyulması / okunması / izlenmesi Türkçe'deki bozulmaların önüne geçilmesinde etkili olacaktır (İnceoğlu, 1998:96).

İnternetin dil üzerindeki etkileri değişik yönlerden ele alınmakta, internetin ulusal dillerin yaygınlaşmasına imkân sağlayan mecralar olarak değerlendirmelerden, İngilizce'nin hegemonyasını pekiştirmesinin aracı olarak görülmesine kadar farklı ele alışlar söz konusudur. Köksal'a (2001) göre "İnternet, dillerin ve kültürlerin tekdüzeleşmesinin mi, yoksa çeşitliliğinin korunmasının mı aracıdır sorusu yalnızca biz Türklerce değil, Fransızlar, İspanyollar, Ruslar, Japonlar ve Çinlilerce, küreselleşmenin "bir tür Amerikalılaştırma" şeklinde algılanmasından kaygı duyularak, bu ülkelerde dil meselesi çok önemli tartışma konularından biri olmuştur. Köksal bu durumu Türkçe içerikli bir metnin dünyanın her yerinde rahatça yazılabilmesi ve bu metne ulaşılabilmesi açısından değerlendiriyor, böylelikle aslında dilin yaygınlaşması sağlanabiliyor demektedir. Ona göre asıl sorun anlayıştadır. Türkçe konuşup yazmaktan utanıp sıkılan, "Türkçe'deki ş'den ğ'den öğrenen gençleri yetiştirmeyi başarmaktır."

İnternetteki bilgilerin çoğunluğunun İngilizce olması ülkemizde internet kullanımının yaygınlaşmasını olumsuz etkileyen yönlerdendir. İngilizce konuşulan ülkelerde her alanda (her sektörde) internet kullanımının daha yüksek olduğu görülmektedir (DPT, 2001). İnternet ortamında Türkçe, dünyada yaygın olarak konuşulan dil olmasına rağmen, Türkçe içerikli yayın son derece azdır.

Teknolojik gelişmelerin meydana getirdiği yenilikler, iletişimin yeni kavramlar kazanmasına öncülük etmektedir. Özellikle çocuklarda aşırı internet kullanımı ve sanal sohbet, yalnızlaşma ve toplumdaki uzaklaşmaya yol açtığı gibi, dilde yozlaşmaya da neden olabilmektedir. Daha önce Türkçe'de kullanılmayan karakterler kullanılmaya başlanmış, gençlerin internette iletişim kuran insanlar, güldükleri, üzüntülü oldukları, sevindikleri, şaşkırdıkları, vs. durumlardaki yüz ifadelerini anlatmak için daha önce yazı dilinde kullanılmayan kavramları kullanmaya başlamışlardır. İnternet üzerinden iletişim kuran ve sanal sohbete katılan bireyler gerçek dili neredeyse hiç kullanmamakta, bir takım simgeler ve kısaltmalarla yazışmaktadırlar. İngilizce kökenli kelimelerin günlük hayatta kullanılması, ana dillerini henüz yeterince öğrenememiş ve kendi dil olanaklarını keşfetme fırsatı bulamamış olan çocukların dil gelişimlerini baltaladığı

gibi, yozlaşmış bir dil kullanmalarına ve yabancı dillerin etkisi altında kalmalarına yol açmaktadır (Karaca, 2006).

BÖLÜM 2: İNTERNET KAFELERİN ETKİLERİ

2.1.İnternet Kafelerin etkileri

İnternetin çeyrek asırlık zaman diliminde baş döndürücü bir şekilde hayatın her alanında yerini alması ile birlikte, internet olgusunun ülkemizdeki yansımalarından biri de, sayıları her geçen gün artan internet kafeler olmuştur (Taşpınar ve Gümüş, 2006).

Türkiye’de halk arasında internetin yaygınlaşmasında büyük etkisi olan internet kafe kavramı; “içinde internet bağlantılı bilgisayarları olan, içecek ve yiyecek servisi de yapılan, modern dinlenme ve öğrenme mekânları” olarak tarif edilebilir (Yıldız ve Bölükbaş, 2005:39). İnternet kafelerde internet erişimi saat ücreti ile olmaktadır, yani internet kafeler ticari kar amacıyla kurulmuş mekânlardır. İnternet kafeleri düzenleyen yönetmelik çerçevesinde bu mekânlar, 15 yaş sınırının altında olmamak kaydı ile toplumun her kesiminin bir sınırlama getirilmeden hizmet alabileceği, ağ dünyasına katılabileceği sanal dünyanın istasyonlarıdır. 30 Aralık 1999 tarihli Resmi Gazete’de ise internet kafeler şu şekilde tanımlanmıştır: “İçerisinde bulunan internet bağlantılı bilgisayarlar sayesinde oyun oynamaya ve uluslar arası yayınları takip etmeye müsait, alkolsüz, içeceklerle birlikte hafif yiyeceklerinde verildiği umuma açık işyerleridir (Bölükbaş, 2005:14).

İnternet kafeleri tanımlamada olumlu olmayan görüşler de mevcuttur. Mesela Wakeford’a göre internet kafeler: “İnternetin makinelerle veya yiyecek ve içeceklerle zaman öldüren insanlar için üretilen ve yorumlanan bilişsel dönüşüm mekânlarıdır” (Andiç, 2002).

Dünyada ilk internet kafe Güney California’da Silikon Vadisine yakın bir bölgede açılmıştır. Ülkemizde internet kafelerin ilklerini yaklaşık olarak 1996 yılında görmekteyiz. İnternet kafeler ilk yıllarda dar amaçlı kullanımla birlikte büyük şehirlerde, genelde yabancılar ve yurt dışı bağlantısı olan kişilere hizmet veren mekânlar olmuşlardır (Çağlayan, 2002).

Giderek kendi başına bir sektör haline gelen bu olgu, dünya çapında en hızlı büyüyen hizmet kollarından birisi haline gelmişti. Net kafeler, sanal kafeler, sörf istasyonları olarak da adlandırılan internet kafeler, bilgisayarı ve/veya modem bağlantısı olmayan bireylerin para karşılığı sınırlı bir süre için internete erişimini sağlayan ticari işletmeler

olarak tanımlanmakta ve internet erişiminin McDonald's'ları olarak adlandırılmaktadırlar (Yıldız, 2002: 83).

İnternet kafelerin, gençlerin vakit geçirmek için arkadaşları ile bir araya gelip eğlenme amacı güttükleri ve mekân içerisinde birbirleriyle iletişimlerini kesmedikleri, az da olsa uygun olmayan ya da pornografik sitelere girilen mekânlar olarak belirttiği yapılan araştırmalarda görülmüştür (Akınoğlu, 2002:110). İnternet kafeler şu an Türkiye'de ağırlıklı olarak bir eğlence ve zaman öldürme aracı olarak algılanmakta ve daha çok çocuklar ve gençlere hitap etmektedir. Ancak internet ister evde, ister kafede, ister işte kullanılsın, eğer doğru kullanılmaz ise zararlı olacaktır.

Türkiye'de internet kafelerin yaygınlaştığı dönemde yasaların uygun olmayışı nedeniyle bir başı boşluk söz konusu olmuştur. Ülkemizde internet kafelerle ilgili bir yasa, henüz çıkmamış, yönetmelik ile düzenleme yoluna gidilmiştir (İçişleri Bak,2004). Bugün internetin herhangi bir kötü niyetli kullanımı, ancak Türk Ceza Yasası'nın belli maddeleri yorumlanarak cezalandırılabilir.

30/12/1999 tarih ve 23922 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 99/13681 karar sayılı yönetmelikle internet kafelere bazı düzenlemeler getirilmiştir. Burada getirilen düzenlemeler ile internet kafeler yapılarına göre sınıflandırılmıştır. İnternet bağlantılı bilgisayarlar sayesinde uluslararası bilgi iletişim ağına erişim imkânı sağlayan ancak, içerideki bilgisayarlarla oyun oynanmasına müsaade edilmeyen internet kafelerin açılmasına izin verilirken bunlarda eğitim-öğretim kurumlarına 200 metre uzaklıkta bulunma zorunluluğu aranmamaktadır.

İçerisinde oyun oynanmasına müsaade edilen kafeler ise 200 metre kuralına riayet etmek ve 18 yaşından küçüklerin içeri girmesine izin verilmemek zorundadır. Ayrıca internet kafe işletenler, pornografik, kumar-bahis siteleri ile yıkıcı, bölücü sitelere erişimi engellemekle mükelleftir. Bu yönetmelikle internet kafelere giriş yaşı da 15 olarak belirlenmiştir (İçişleri Bak.,2006). Ancak bu kurallara internet kafeler tarafından ne kadar uyulduğu tartışma konusudur.

Toplum içinde internet kafeler ve internet konusunda ciddi anlamda bir çekince olduğu göze çarpan bir gerçektir. Bu çekince çerçevesinde internet ve internet kafelerin yeterince tanıtılmadığı, sürekli olarak internet ve internet kafelerin olumsuz yanlarının

vurgulandığı gör÷lmektedir. Oluşan bu yapı toplumsal tabandan ve yönetim kadrolarından tepki görmektedir (Çağlayan, 2002). İnternet kafelerin halk arasında kahvehaneler ile benzer özellikler taşıyan mekânlar olarak gör÷ldüğü söylenebilir. Ancak mevcut durum öyle olsa bile internet kafeler, taşıdığı potansiyel açısından gençlerin kendilerini geliştirebilecekleri, en azından teknoloji okur yazarlığı kazanmada faydalanabilecekleri yerlerdir.

2.1.1.İnternet Kafeler ve Sosyalleşme

Sosyalleşme, bireyin doğumundan itibaren etkileşimde olduğu kişiler, gruplar, kurumlar, kitle iletişim araçları, ve sosyal etkinlikler aracılığıyla yaşadığı toplumun kültürlerine ait norm ve değerleri kazanarak o toplumun üyesi olma sürecidir (Akınoğlu, 2002: 23)

Fert açısından sosyalleşme, tüm bir ömür boyu devam eden ferdin toplum içindeki varlığı olarak kabul edilmektedir. Toplum açısından ise, toplumun kendi varlığını sağladığı sosyal değerleri üyelerine aktarması ve bu sayede de varlığını sürdürmesi olarak kabul edilebilir (Birkök, 1994).

Sosyalleşme çocuğun doğumuyla birlikte aile içinde başlar. Belli başlı sosyalleşme çevreleri; aile, okul, akran grupları, dini müessese ve işyeridir (Akınoğlu, 2002:23). Günümüzde en etkili ve yaygın sosyalleştirme araçlarından biri olan televizyon, toplumsal normları aktaran sosyalleştirme araçlarından biri olarak gör÷lebilir. Kitle iletişim araçları toplumumuzda en yaygın ve güçlü sosyalleştirme araçlarından biridir (Birkök, 1994). Burada yeni bir sosyalleşme aracı olarak internet kafeleri saymamız kanımızca yanlış olmayacaktır.

İnternet ortamında kişilerin sadece sanal sosyal ilişkilere ağırlık vermeleri, sosyal hayatta kolay iletişim kuramama, asosyalleşme gibi bazı sorunları beraberinde getirdiği konusundaki düşüncelerden bahsetmiştik. İnternet ile sosyal ilişkiler arasındaki bağıntı, üzerinde araştırma yapılan konulardan biri olmuştur. Bunlardan biri olan "The Pew İnternet" ve "American Life Project" şirketlerinin ortaklaşa yürüttüğu çalışma, internet kullanan Amerika'luların genişleyen sosyal çevreleri sayesinde, başta sağlık ve finans konuları hakkında yardım almaya daha eğilimli hale geldiğini de gösterdi. Araştırma ekibinden Toronto Üniversitesi sosyoloji profesörü Barry Wellman'a göre, yaptıkları

çalışma sonucunda, internet kullanımının insanları birbirinden uzaklaştırdığı yönündeki eski araştırma sonuçlarının aksine, internetin insanların sosyal çevrelerini korumalarına yardım ediyor. Çalışma ayrıca, internet kullanıcılarının, kullanmayanlara daha geniş bir sosyal ilişkiler ağına sahip olmaya eğilimli olduğunu da altını çiziyor. Araştırmada, “Dünyadaki internet kullanıcıları üzerine yapılan bir araştırmanın sonuçları, internet kullanıcılarının genel yargının tersine kullanıcı olmayanlara göre daha “sosyal” olduğunu ortaya koyuyor” (NTV MSNBC, 2004).

Bunun yanında gerçekleştirdiğimiz alan çalışmasında da “Bulgular ve Yorumlar” bölümünde görüleceği gibi çalışmamızın hedef kitlesi olan öğrenciler, internet kafeleri salt internete girmek, sadece internette oyun oynamak ya da sohbet yapmak amacıyla kullanmamaktadırlar. Bu mekânlar evinde bilgisayar ve internet bağlantısı olan gençler için de cazibe merkezleridir. Gençler evlerinde çoklu oyun oynayamadıkları için, internet kafelerdeki bilgisayarların birbirine bağlantılı olması sayesinde grup halinde oyun oynama imkânına sahip olabilmektedirler. İnternet kafe tercihleri ve neden internet kafelere gittikleri sorulduğunda arkadaşları ile orada görüşmekte oldukları da tespit edilmiştir. İnternet kafelerin, internete bağlanma istasyonları olma özelliğinin yanında, gençlerin eğlenme, boş zamanlarını değerlendirme ve diğer arkadaşları ile buluşma noktaları olarak kullandıklarını söyleyebiliriz.

İnternet kafeler, günümüzde son derece hızla yaygınlaşmış olmaları ve gençlerin bu mekânlara olan ilgileri sonucu yeni buluşma merkezleri olmuşlardır. İnterneti kullanabilmek, belli bir düzeyde bilgi gerektirmektedir. İleri yaştakilere oranla, çocukların yeni teknolojilere daha çabuk uyum sağlamaları, internet kafelere gençlerin ilgisini anlaşılabilir kılmaktadır (Bölükbaş, 2005:22).

İnternet kafelerin, daha çok eğlence mekânı olarak algılandığı söylenebilir. Bu mekânlar ifade edilirken, “internet evi” ya da daha başka bir isim kullanılmaması, bunun yerine “internet kafe” biçiminde, daha çok eğlence içeren bir kavramın tercih edilmesi, bu mekânlara bakışın bir göstergesi olarak ele alınabilir (Yıldız ve Bölükbaş, 2005:53-54). Ancak ülkemizde isimlendirmelerin çok da kullanım amacı ile bağlantısı olduğunu söylemek doğru değildir. Kiraathane olarak adlandırılan mekânlarda ne derece kitap okunduğu tartışma konusudur.

Toplum içinde internet kafeler ve internet konusunda ciddi anlamda bir çekince olduğu göze çarpan bir gerçektir. Bu çekince çerçevesinde internet ve internet kafelerin yeterince tanıtılmadığı, sürekli olarak internet ve internet kafelerin olumsuz yanlarının vurgulandığı görülmektedir (Çağlayan, 2002). Ancak internet kafeleri kadınların toplumsal hayatta daha fazla görünmesini sağlayan ortamlar olarak tanımlamak, en azından bu imkânı sağlayacak yerler olarak görmek yanlış olmayacaktır.

Bu mekânlar sadece sanal iletişim olanakları değil, diğer kafe kullanıcıları ile birebir sosyalleşme imkânları da sunmaktadırlar... Yemen’de kadınlar normal kahvelere giremezken internet kafelere gitmeleri garipsenmemektedir... “İnternet kafeler bireylerin toplumsal ve bilişsel ihtiyaçlarının bir bileşimini tatmin etmektedirler” (Yıldız, 2002:7-8). Ülkemizde internet kafe kullanıcılarının büyük çoğunluğu erkeklerden oluşmaktadır (Yıldız ve Bölükbaş, 2005:53-54). 2006 yılı Mayıs-Haziran aylarında İstanbul’un bazı semtlerindeki internet kafelerde gerçekleştirdiğimiz gözlem çalışması sonucunda, bu mekânların müşterilerini sadece erkeklerle sınırlamak yanlış olacaktır. İlçe merkezlerinde işyeri yoğun olan bölgelerde bulunan (Taksim- Beşiktaş- Mecidiyeköy-Beyazıt-Kadıköy) 11 internet kafede yapılan gözlemlerde kadınların sayısının erkeklere yakın olduğu söylenebilir. Ancak dış ilçelerin (Bayrampaşa- Gaziosmanpaşa-Bağcılar- Ümraniye- K.Çekmece/İkitelli) mahalle aralarındaki 17 internet kafede kadın sayısı kent merkezlerine oranla çok daha az olmaktadır (Kişisel gözlem, 2006). İnternet kafeleri kahvehaneler ile aynı kefedeki değerlendirme yanlış olacaktır. Kahvehaneler erkek egemen mekânlardır. Cinsiyet açısından bakıldığında mahalle aralarındaki internet kafelerde bile kadınların bu mekânların müdavimi olduğu söylenebilir. İş yeri yoğunluklu kent merkezlerinde internet kafelerde profil cinsiyet açısından dengelenmeye başlamıştır. Bu nedenle ülkemizde en azından İstanbul’da internet kafeleri kırıathane statüsünde değerlendirmenin yanlış olacağı düşüncesindeyiz.

Gerçekleştirdiğimiz çalışmadan hareketle internet kafelerin konuşlandığı yerleşim yerine göre farklı özellik gösterdiğini söyleyebiliriz. İşyeri yoğun merkez bölgelerde bulunan internet kafeler ve hane yoğunluklu mahalle aralarındaki internet kafeler müşteri profili açısından bazı farklılıklar göstermektedir. Mahalle aralarında bulunan kafelerin müdavimlerinin, herkese açık olmakla beraber müşterilerin genelde aynı mahallede oturan kişilerden oluştuğunu söyleyebiliriz. Dolayısıyla dışarıdaki yüz yüze

sıcak ilişkilerin buraya taşınması doğal olmaktadır. Özellikle bu kafeler buluşma mekânları olarak adlandırılabilir. Müşterilerin yaş grubu, merkez bölgelerdekilere oranla daha düşük olmaktadır. İnternet ortamındaki iletişimin yanında internet kafe içinde de aktif bir iletişim söz konusudur.

İş yeri yoğun olan merkezi olarak adlandırabileceğimiz bölgelerdeki (Taksim, Beyoğlu, Kadıköy merkez, Bakırköy merkez vs.) internet kafelerde ise kafe içindeki kişiler arası iletişim daha kopuk, arkadaş grubu sayısı daha az, yaş grubu daha yüksek, kadın müşteri oranı daha fazla ve de gelen müşteriler daha değişken olmaktadır.

Kişileri internet kafeye gitme davranışına iten neden, sadece internet erişimi sağlama gibi birincil amaç değildir. Bu başat nedenin yanında sosyalleşme isteği de kişileri internet kafeye gitmeye yönlendiren ikincil bir nedendir. Bu bağlamda bazen internet kafeye gitmedeki başat ve ikincil amacın karışarak yer değiştirdikleri de gözlenebilmektedir (Çağlayan, 2002).

2.1.2. İnternet Kafe ve Bağımlılık

İnternet kafeler şu an Türkiye’de ağırlıklı olarak bir eğlence ve zaman öldürme aracı olarak algılanmakta ve daha çok çocuklar ve gençlere hitap etmektedir. Türkiye’de bireylerin, özellikle gençlerin internete erişiminde sadece oyun, chat gibi eğlence amaçlı etkinlikler önemli bir yer tutmaktadır. Bunun yanında günümüzde internet, bir bilgi ve iletişim kaynağı olmanın ötesinde, bazı kişiler için “bağımlılığa” dönüşmüş durumdadır. Birçok kişi, gerçek dünyada karşılığını bulamadığı tutkuları ve tutsaklığı sanal dünyada yaşamaktadır (Yıldız ve Bölükbaş, 2005:45-46). İnternet kullanıcısı çocukları bekleyen önemli risklerden biri internet bağımlılığıdır. Yeni dünyalara kapı aralama fırsatı sunan internet ile tanışan çocuk ve gençler, hem sunulan içeriğin taşıdığı birtakım özelliklerden kaynaklanan, hem de yeni şeyler keşfetmenin verdiği heyecanı derinlemesine duymakta ve sürekli heyecan yaşama arayışı ile bağımlılık tehdidi ile karşı karşıya kalmaktadırlar (Karaca, 2006).

“İnternet bağımlılığı; genel olarak internetin aşırı kullanılması isteğinin önüne geçilememesi, internete bağlı olmadan geçen zamanın önemsiz görülmesi, yoksun kalındığında ise, aşırı sinirlilik hali ve saldırgan olunması durumu olarak tanımlanabilir” (Yıldız ve Bölükbaş, 2005:46). Bilgisayar ve internet bağımlılığı insan-makine

etkileşimini içeren kimyasal olmayan davranışsal bağımlılık olarak tanımlanır ve bu bağımlılık türü üç şekilde kendini gösterir. Bunlar; “bilgisayar oyunu oynamak, sohbet etmek, ve internette dolaşmaktır” (Esgin, 2001.24). Zevk, haz, risk, macera ve uzaklaşma duygularını kamçıl原因 bir çok madde gibi internet de bağımlılık yapabilir. İnternet bağımlılığı konusunda bilgi edinmenin en iyi yolunun, bu bağımlılığı başka tür bağımlılık ile karşılaştırmak olduğu kanısına varılmıştır. Odabaşı'nın (2002:63-64) aktardığına göre geliştirilen ölçme araçlarından birisi sekiz maddelik bir testtir. Bu test sorularının beş ya da daha fazlasına evet cevabı verenlerde bağımlılık söz konusu olabilmektedir.

- Kişinin kendisini internetteyken çok yoğun hissetmesi,
- Uzun zaman dilimlerinde kullanmayı istemesi,
- İnternete ayırdığı zamanı kısıtlamak istediğinde başarısız olması,
- İnternet süresini kısıtlamaya çalıştığında, hırçın, rahatsız veya bunalımda hissetmesi,
- Hedeflenen zamandan daha uzun süre internette olması,
- İnternet yüzünden sosyal hayattaki ilişkilerini riske atması,
- İnternette bulunduğu süre için aile, arkadaş ya da terapistle yalan söylemesi,
- İnterneti sorunlardan kaçmak için kullanması, bu kişinin internet bağımlısı olduğuna dair ipuçlarını barındırmaktadır.

Psikolog Conner ise yaptığı araştırmada, günde iki saat ve daha fazla süre internette gezinenlerin internet bağımlısı olma riskiyle yüz yüze olduğunu ve aşağıdaki problemlerle karşılaştığını tespit etmiş:

- Her gün internete bağlanma ihtiyacı duyma,
- Çevreye karşı duyarsızlık,
- Toplum ve aile ilişkilerinde zayıflama,
- Günlük işlerde verimli ve üretken olamama,

- Depresyon,
- Eşler arasında cinsel uyumsuzluk,
- Cinsel fantezilere düşkünlük,
- Problemleri çözmeye çalışmak yerine, işleri olurlarına bırakma,
- İşyerinde interneti kişisel amaçları için kullanma,
- Akademik ve zihinsel faaliyetlerde gerileme.

Conner'a göre elektronik postaları kontrol edip bilgi almak amacıyla 2 saatten fazla olmamak kaydıyla internete bağlı kalmada bir sorun yok, ancak eğer internet üzerinde harcadığınız zaman haftada toplam 18 saatten fazla ise, "internet bağımlılığı" riski taşıyan insanlar grubuna giriyorsunuz demektir (Çankırılı, 2003:53).

"Bağımlılığı yaratan, bilgisayar, internet ve sanal dünyanın karşı konulmaz çekiciliğidir" (Esgin, 2001:24). İnternet kafeler, bu olanakların tümünü birden kişilere sunarak, bağımlılığı mekânsal bir temele taşımaktadırlar (Yıldız ve Bölükbaş, 2005:46). İnternet kafelerin de toplumsal hayatta insanların bir arada olduğu kahvehane, çay bahçesi, kafe, bilardo salonu vs. mekânlarda olduğu gibi sadık müdavimleri vardır. Gençler özellikle mahalle aralarındaki internet kafelerde tercihlerini arkadaşlarının olduğu mekânlardan yana kullanmaktadırlar. Gerçekleştirdiğimiz alan araştırmasında da görüldüğü gibi tercih nedenlerinden biri arkadaşları ile hem görüşüp sohbet etmek hem de çoklu ortamda grup halinde oyun oynamaktır. Esasen internet kafelerin bağımlılık yapması konusuna çalışmamızın hedef kitlesi olan okul öğrencileri açısından bakıldığında, oyun oynamak ve sanal sohbet (chat) yapmak önceliği almaktadır.

Bilgisayar oyunları bir çok çeşidi ile çocuk ve gençleri bağımlılık yaratacak bütün öğeleri bünyesinde toplayarak sanal alemin karşı konulması zor olan aktiviteleridir. Oyunlar teknolojik olarak son derece gelişmiş olmasının yanında, kişilere gerçek dünyada ulaşamadıkları başarıları elde etme, kahraman olma, olağanüstü güçlere sahip olma imkânlarını geniş olarak sağlamaktadır (Esgin, 2001:25). İnternet kafelerde bilgisayar oyununun grup olarak oynanması bu mekânları cazip hale getiren unsurlardandır. Çocukların sadece bilgisayara karşı değil diğer arkadaşlarıyla da mücadele etmesi, kazanma isteğini perçinleyerek saatlerce bilgisayar başında kalmayı

sağlamaktadır. Ancak durumun bahsedilen bağımlılık kıstasları açısından henüz herhangi bir sorun teşkil etmediğini söyleyebiliriz. Gerçekleştirdiğimiz araştırmada gençlerin internet kafede kalma süreleri, iki ila iki buçuk saat olarak tespit edilmiştir. Daha fazla kalmayı arzu etmektedirler ancak ya aileleri ya ekonomik durumları ve yahut da bazı internet kafe yöneticileri buna izin vermemektedir (Kişisel Görüşme, 2006).

Oyunların bağımlılık yapmasının yanında bir diğer konu da oyunların içerikleridir. Gençler genellikle şiddet içeren savaş ve macera oyunlarını tercih etmektedirler. Bu öyle bir şiddettir ki sıradan bir öldürme olayı oyuncuya çekici gelmemektedir. Parçalamak, acı çektirmek daha çekici gelmektedir. Savaş materyalleri de neredeyse sınırsızdır (Esgin, 2001:25). Bunlar, öldürdükçe aşama kaydedilen, aşama kaydettikçe şiddetin dozu artan, silah sayısı daha da çeşitlenen oyunlardır.

İnternet kafelerde oynanan oyunların büyük çoğunluğu yoğun şiddet içerikli oyunlardır. Ayrıca şiddetin takım ruhuyla geliştirilerek, bir diğer kişiyle mücadele edilerek galip gelme isteği bu tip oyunları çekici kılan etmenlerdendir. Oyuncular bilgisayar oyunu oynarken bir yandan aynı ortamda bulunan arkadaşları ile de mücadele vermektedir. Yani, bu tip oyunlarda mücadele, tek kişilik oyunlarda olduğu gibi sadece yapay zeka ile yarışmamaktadır (Çağlayan, 2002).

Şiddetin çocuklar üzerindeki etkileri konusunda, iki farklı görüş bulunmaktadır. Bunlardan biri “arınma” hipotezidir. Bu hipotezi savunanlar şiddet eylemlerinin “gerçek hedef yerine bir başka hedef koyarak şiddet davranışı göstermemize neden olabilecek içimizdeki saldırganlık dürtüsünün yoğunluğunu azaltmaktadır” düşüncesine sahiptirler. Diğer görüş ise eğlence ya da fantezi için bile olsa şiddete tanıklık eden çocukların ve gençlerin psikolojide öğrenme ve taklit etme yoluyla, gördüklerini içselleştirmeleri sonucunda, şiddeti günlük yaşamlarının ve davranışlarının bir parçası olarak kabul edeceklerdir (Kara, 2004:34). Bu iki yaklaşımın geçerliliği konusunda yapılan çalışmalarda saldırgan film izleyenlerde bile saldırganlığın arttığı gözlemlenmiştir. Bu konuda özellikle Amerika’da şiddetin özellikle çocuklar üzerinde saldırgan davranışa ittiğine ilişkin araştırmalar yapılmıştır. Şiddeti izlemenin saldırganlık için katalizör etkisi olduğu ve kişi gerçek hayatta çevresine uyguladığı belirtilmektedir (Kalay, 1998: 103).

İnternet kafelerde ağı erişimin yanında grup halinde birileri ile bağlantılı oyun oynayabilme imkânı, çay kahve, tost vs. gibi yiyecek içeceklerin sunulması ve gençlerin bu mekânlara salt internete bağlanmak veya oyun oynamak amacı taşımamaları, gençler için yeni bir buluşma mekânının doğuşunu göstermektedir. Öğrenciler arasında internet kafe veya internet bağımlılığında ziyade oyun ve “Messenger” adı verilen iletişim programı ile iletişim düşkünlüğünden bahsedilebilir. Messenger, arkadaşlarınıza ifade simgeleri içeren anlık iletiler, resimler ve dosyalar göndermenizi, bilgisayarınızdan dünyanın herhangi bir yerini telefonla aramanızı, birisinin size ileti yazmakta olduğunu görmenizi, kişilerin cep telefonlarına ileti gönderebilmenizi ve daha pek çok kolaylık sağlayan bir anlık ileti programıdır. Messenger, arkadaşlarınızın ne zaman çevrimiçi olduğunu görebilmenize, onlara ileti gönderip alabilmenize olanak sağlar. Bu ücretsiz programı telefon görüşmeleri yapmak, çağrı cihazına ileti göndermek, arkadaşlarınızla resim ve müzik alışverişi yapmak ve diğer pek çok amaç için kullanılabilen bir programdır. Messenger internet kafelerdeki gençler arasında yaygın olarak kullanılmakta, uzaktaki bir arkadaşı ya da gün içinde yüz yüze görüştüğü arkadaşı ile bile internette Messenger ile iletişim kurmayı tercih etmektedirler. Sohbet ve oyun, internet kafelerin müdavimleri olarak adlandırılacak öğrenciler için bu mekânlarda harcadıkları zamanların önemli bir kısmını teşkil etmektedir diyebiliriz.

2.1.3.İnternet Kafe ve Okul

İnternet, toplumun her kesiminin bir çok alanda kullanabildiği bir araç olmaktadır. Öğrencilerin bilgiye kolay erişimini sağlayarak bir dijital kütüphaneler haline gelmişlerdir. Öğrenen merkezli etkinlikler içerisinde internet kafeler sınıf dışı öğrenme ortamları olarak düşünülebilir. Bu mekânlarda öğrenci; araştıran, sorgulayan, eleştiren, problem çözen, düşünen kişidir. İnternet ortamında, bilgiler herkese açık ve çoğu da bedava olduğundan öğrenci istediği konuda istediği derinlik ve genişlikte ödev/proje hazırlar (Taşpınar ve Gümüş, 2004:324). Ancak ders çalışmak veya ödev hazırlamak gençler için sıkıcı eylemler olarak görülür. Bunun yanında eğitimle ilgili alanlarda milyonlarca web sitesinde araştırma yapmak çok kolay değildir. Bu nedenle internette eğitime yönelik etkinlikler için bilgisayar ve internet kültürüne sahip bilinçli ve amaçlı kullanıcıları zorunlu kılmaktadır (Esgin, 2001:26).

Bilgi hizmetleri ve içerikle ilgili en önemli sorunlardan birisi de ülkemizdeki bilgi okur yazarlığı düzeyinin çok düşük olmasıdır. Bilgi okur yazarlığı bireylerin basılı ve elektronik ortamdaki bilgi kaynaklarından, gerekirse bilgisayarları ve ağları da kullanarak, ihtiyacı olan bilgilere erişebilme yeteneği olarak tanımlanabilir. Okul ve üniversite kütüphanelerinin yeterince gelişmemiş olması, bilgisayar ve internet olanaklarının yetersizliği nedeniyle bilgi okur yazarlığı konusunda büyük eksikliklerimiz bulunmaktadır (DPT, 2001). Ülkemizdeki ekonomik koşulların imkân vermemesi nedeniyle, tüm eksikliklerine rağmen öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanımını internet kafelerde geliştirebilmektedir diyebiliriz.

Günümüzde bilgisayar konusunda bilgi sahibi olmak, bilgisayarı iyi kullanabilmek insanların çalışma hayatında birkaç adım önde olmalarını sağlamaktadır. Kamu kuruluşlarında ya da özel sektörde olsun, insan kaynağı olarak bilgisayar kullanmasını iyi bilen adayların iş bulmada öncelik sahibi olduğunu görmekteyiz. Türkiye'nin önde gelen iş ve işçi bulma internet portallarından olan www.kariyer.net adlı internet sitesinde bir hafta boyunca verilen iş ilanlarının beşte dördünde iyi derecede bilgisayar bilgisine sahip olmak, adaylara başvurmak için gerekli bir şart olarak koşulmuştur.

Tablo 2. İnternet Kafelerin Bilgisayar Öğrenmeye Etkisi: İş İlanlarında Bilgisayar Bilme Aranma Özelliği (1-7 Temmuz 2006 Arası)

Özellik	Sayı	%
Toplam verilen ilan	4662	
Bilgisayar bilme özelliği aranan ilan	3824	82.02

Gelecekte de bilgisayarın hayatımızda önemli teknolojik alet olarak var olacağını düşünürsek, öğrencilerimize okuma yazmayı öğretmek kadar, teknoloji okur yazarlığını öğretmek de hayati önem taşımaktadır.

İnternetin eğitim alanında kullanılması ile bu alanda önemli kolaylıklar, avantajlar sağlaması muhtemeldir. Ancak Karaca'nın (2006) da belirttiği gibi öğrencileri hazırcılığa, tembelliğe ve dolayısıyla başarısızlığa sevk eden öğeler, çocukların

zamanlarını ve enerjilerini boşa harcamalarına neden olan oyun unsuru vb. öğeler dilde yozlaşmaya, kültür ve değerlerde erozyona yol açan internetteki unsurlardır.

Öğrenciler, ödevleri ile ilgili bilgi ve dokümanı ve ihtiyaç duydukları malzemeyi sıkça internet sitelerinden indirdikleri görülmektedir. Eğitimde ödev olgusu genellikle öğrencilerin araştırma yeteneği kazanmalarına ve öğretilmeye çalışılan konuyla ilgili bilgilerin pekiştirilmesini sağlamaya yöneliktir. Ancak bugün, öğrencilerin bazılarının internetteki sanal ödev mağazalarından (ödev siteleri) bir miktar ücret karşılığı veya ücretsiz olarak değişik konularda hazırlanmış ödevleri almakta ve hiçbir süzgeçten geçirilmeden ya da yeterince inceleyip özümsemeden öğretmenlerine sunmaktadırlar. Bu durum ise, öğrencilerin araştırma kabiliyetlerini körelttiği gibi öğrenmenin pekiştirilmesinin önünde de önemli bir engel teşkil etmekte, öğrencilerde tembellik ve başarısızlığın yaygınlaşmasına yol açmaktadır.

Günümüz şartları çerçevesinden bakıldığında öğrencilerin internet kafeleri oyun ve eğlence dışında ödev veya proje hazırlamada kullandıkları ancak bu çalışmalarını yaparken hazırlanmış ödevlerden “kopyala-yapıştır” şeklinde araştırmadan, çabalıktan ve kolay bir şekilde elde etmeleri, internet ve internet kafeler açısından önemli bir sorun olarak görünmektedir. Ancak bilgi istasyonu dijital kütüphaneler olarak nitelendirilebileceğimiz internet kafeler "öğrenmeyi öğrenme" becerisinin geliştirilebileceği internet erişim mekânlarının başında gelmektedir. İnternet kafelerde, eğitim amaçlı web sayfalarının hazırlanması ve bu İnternet adreslerinin müşterilerin hizmetine sunulması yararlı olacaktır. Sadece ve eğitim-bilgi amaçlı internet kafelerin açılması gerekmektedir (Taşpınar ve Gümüş, 2004:325). Günümüzde internet kafeler halkın nazarında pek de olumlu imaja sahip değildir. Gençlerin zamanının ve parasının boşa harcanmasının yanında yalana, ahlaksızlığa, sigara gibi kötü alışkanlıklara, hatta okuldan öğrencilerin kaçmasına yol açan mekânlar olarak değerlendirilmektedir. Ancak sorunları görmezden gelmeden, daha geniş pencereden bakılarak bilişim çağı olarak adlandırdığımız dönemde bir çok gencin ekonomik imkânsızlıklar nedeniyle bilgisayar ve internet ile tanışma ortamlarını, nasıl değerlendirilebilir sorusuna cevap aranmalıdır. Elbette, kamuya açık tüm işletmelerin bir takım kurallarla sınırlandırılması, denetlenmesi gereklidir. Ancak internet kafeleri çocukların okuldan kaçma mekânları olarak değerlendirmenin çok da doğru bir yaklaşım olduğu tartışılır bir durumdur. Bir

çocuk internet kafedeyken, evinde, kendi odasında kullandığı bilgisayar ve internetten çok daha fazla denetim ve gözetim altında olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

2.1.4.İnternet Kafe ve Sağlık

Bilgisayar, internet ve internet kafeler meselesi gençlerin fiziksel ve ruhsal sağlıklarını etkilemesi açısından da önemli konulardan biridir. Özellikle bilgisayar başında uzun süre kalındığında belli başlı sağlık sorunlarının ortaya çıkması kuvvetle muhtemeldir.

Uzun süre bilgisayar ve internet kullanımı ile elde uyusukluk ve ağrı, başparmak hareketlerinde ve el sıkma gücünde azalma ortaya çıkar, el becerisi bozulur, incelik gerektiren el işleri yapılamaz. Belli bir duruşta uzun süre kalmakla boyun kasları kasılır. Bu durum boyunda, bazen boyunla beraber başın arka kısımlarında ağrı sertlik ve uyusukluğa yol açar. Çalışırken monitörün baş hizasından yukarıda olması, aynı baş duruşunu değiştirmeksizin uzun süre sürdürmek boyun tutulmasını kolaylaştırır. Sabit bir noktaya sürekli bakmak gözleri yorar. Ekrandaki görüntü ve ışık ayarının iyi yapılmamış olması, monitör ışığının titreşimli olması da göz yorgunluğunda etkili olur (Çelik, 1999).

İnternet kafeler, basık, havalandırma sistemi olmayan, sigara dumanıyla boğulmuş, mekânlar olarak gerçekten sağlığı tehdit eder niteliktedir. Ancak bu durum tüm internet kafeler için geçerli değildir. Özellikle şehir merkezinden uzaktaki mahalle aralarında bulunan bazı internet kafeler için geçerli olmaktadır. Alım gücü yüksek olmayan daha cazip koşul ve seçeneklerle kişilere teknolojik imkânları sunan bu mekânlar bilgisayar ve interneti çekici kılan tüm özellikleri barındırmasıyla ticari açıdan da önemli gelir getiren yerler olmuşlar, (Esgin, 2000:39) bu nedenle de hızla çoğalmaktadırlar. Ticari kaygılar ve rekabetin artması ile de internet kafeler fiziksel ortamının değişmekte olduğunu da söyleyebiliriz.

İnternet ve internet kafeler, denetim sorununun olması ve internet kafelerin sorumsuz davranması durumunda fiziksel sağlık sorunlarının yanında özellikle ergenlik çağında olan çocukların ahlaki ve ruhsal bazı problemleri beraberinde getirme riski taşımaktadır. Genç ve çocukların bu tür ortamlarda zararlı madde kullanma, yalan söyleme, çeşitli hilelere başvurma, kaba bir dil kullanma gibi çeşitli kötü alışkanlıklar edinmeleri mümkün olabilmektedir. Özellikle ergenlik çağında olan çocuklar, çoğunlukla arkadaş

gruplarıyla birlikte gittikleri internet kafelerde ve sanal ortamlarda iletişim kurdukları çevrelerin etkisiyle, başta sigara kullanma, kaba ifadeler ve bozuk dil kullanımı, pornografik siteler ulaşım ve yalan konuşma olmak üzere değişik türde kötü alışkanlıklar edinme riski ile karşı karşıya bulunmaktadır (Karaca, 2006). Ancak internet kafelerin denetimi devlet tarafından yerine getirilmesi gereken bir görevdir. Bu yönde devletin belirlediği kurallar dışında faaliyet gösteren 1240 adet internet kafe kapatılmıştır. Zararlı sitelere erişimi engelleyen filtre programları internet kafeler tarafından kullanılması zorunludur. İçişleri Bakanı, internet kafelerde, kumar siteleri, bahis ve pornografik yayın içerikli sitelerle devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü zedeleyici, anayasal düzeni yıkma amacına yönelik sitelere erişimi engelleyen filtre yazılımlar kullanılmasının zorunlu olduğunu söyleyerek, 1240 internet kafenin ruhsatının bu nedenle iptal edildiğini söylemiştir (Radikal Gazetesi, 2005).

2.2.Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak İnternet Kafeler

İnternet kafelerin sadece internet kullanmaya duyulan ihtiyacın giderildiği yerler olmadığı, bunun yanında müdavimlerin sosyalleştikleri yeni “güvenlik alanları” oldukları görülmektedir. Bu durumun en iyi göstergesi evinde ve iş yerinde internet erişim olanağı bulunan kimselerin internet kafeye gitmesidir. İnternet kafeler hem sanal iletişimin gerçekleştirilebileceği hem de aynı ortam içindeki insanların birileri ile sanal olmayan iletişimi sağlayan mekânlardır. Buraya gelen insanlar sadece internet bağlantısı gerçekleştirmek için gelmemektedir. Özellikle çalışmamızın konusu olan yaş grubu için bu durum daha belirgin bir haldedir. İnternet kafeye gitme nedeninde ve gidilecek internet kafeyi seçmede arkadaş faktörü, önemli bir unsur olarak oraya çıkmaktadır (Çağlayan, 2002).

İnternet kafeler kar amacıyla kurulmuş ticari kuruluşlardır. Bu mekânlarda bulunan çay, gazoz, kola, tost vs. yiyecek içecek maddelerinin de sunarak, gelen müşterilerin bu mekânlarda internette dolaşırken veya oyun oynarken eğlenmelerine hem de birlikte oturup sohbet etmelerine olanak sağlamaktadır. Gençlerin bu mekânlarda sanal dünyaya dalarak gerçek dünya ile bağlarını kopardıklarını söylemek kanaatimizce çok da gerçekleri yansıtmamaktadır.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi özellikle mahalle aralarında bulunan internet kafelere gelenler o internet kafenin müdavimleri diyebileceğimiz kişilerden oluşmakta,

dolayısıyla az çok internet kafe sahipleri ya da diğer müşteriler ile tanışıklıkları söz konusu olmaktadır. İş yeri yoğun bölgelerdeki internet kafelerde olan iletişimden daha yakın, arkadaş grupları tarafından kullanılan mekânlardır buralar. Hane yoğunluklu mahalle aralarındaki internet kafelerde bulunan kişiler sanal iletişimin yanında gerçek kişiler ile de görüşme sohbet etme imkânı bulabilmektedir.

2.2.1.Yeni Sanal Sosyal İlişkiler ve Sohbet (Chat)

“Chat (sohbet), internet vasıtasıyla birden fazla kişinin aynı anda sohbet etmesini sağlayan bir servis biçiminde tanımlanabilir. İngilizce’de hoş beş etmek, çene çalmak, yarenlik etmek, sohbet etmek anlamında kullanılmaktadır” (Yıldız, 2005:56). Chat birçok kişinin aynı anda etkileşimli mesajlarla haberleşebildiği bir platformdur.

Chat, bilişim teknolojilerinin hızlı bir biçimde değiştiği, geliştiği bu dönemde insanın olağan iletişim ihtiyacını gidermenin en kolay ve görece ucuz yollarından biri. Tıpkı gerçek yaşamda fiziksel olarak kurulmuş, “seyirlik mekânlar” olarak adlandırabileceğimiz bulvar, alışveriş merkezi, bar ve kafeler gibi chat ortamı da, farklı sınıfsal ve kültürel özelliklere sahip insanların aynı zamanda cinsel hazzı da içinde barındırabilen bir iletişim amacıyla bir araya geldikleri sanal bir mekân olarak algılanabilir (Göker, 2003).

Sohbete katılanların yüz yüze olarak aynı mekânı paylaşması, önceden tanışık olması ve sohbeti anlamlı kılacak ortak yanların bulunması geleneksel sohbetin belli başlı özelliklerindedir. Mesafenin azlığı, söze mimik ve jestleri de katarak sohbeti renklendirip, gerekli vurguyu sağlar. Bu şekliyle sohbet dolaysız bir insani iletişim biçimidir. Bilgisayar ortamındaki sohbette ise, aradaki ilişki yalnızca monitörde beliren standart harf dizileriyle gerçekleşir. Chat, geleneksel sohbetin temel koşulu olan tanışıklığı da ortadan kaldırmaktadır. Birbirlerini hiç tanımayan ve hatta tanımayacak olan insanlar bile, bir tanışıklık yanılsaması içinde bu sanal sohbeti gerçekleştirebilir (Eltugay, 2000).

Bireyin “ayıp olur” gerekçesiyle sakladığı, içinden geçen gerçek tepkiler chat'te utanmadan, sıkılmadan dile getirilebilir. Bunun yanında kişiler arasında çok çabuk ilişki kurulabilmesi, zaman ve mekân sınırının ortadan kalkması, dünyanın dört bir yanından

insanların chat ortamında tanışmasını ve her nasıl olursa olsun bir iletişim kurulmasını sağlamaktadır.

Özellikle mekândan bağımsız olma özelliğiyle chat, görüşme yapılan kişiler tarafından, çeşitli handikapları olmakla birlikte, bir özgürlük ortamı olarak nitelendiriliyor. Görüşülen kişilere göre, özgürlüğü sağlayan en önemli özellik iletişim kurulacak kişiyi seçme ya da reddetmenin gerçek yaşamda olmadığı kadar kolay ve sorunsuz olmasıdır. Ancak bu özgürlük düşüncesi, karşıdakine tam olarak güvenememe, emin olamama gibi duygularla başat gitmektedir. Emin olamamak ve belirsizlik chat'in doğasında bulunduğu ve heyecanı da beraberinde getirdiği için, chat'te kurulan ilişkiler risk alarak ve göze alarak kurulmakta ve ilerlemektedir (Göker, 2003).

İnternet içinde yoğun olarak chat yapılması sadece ülkemize özgü bir durum değil tüm dünyada yaygın bir iletişim biçimidir. Özellikle gençlerin oldukça ilgisini çekmektedir. Chat yapmada en önemli amaçlarından birisi, ilgi alanları benzer olan internet kullanıcılarının iletişim kurmalarını, sorunlarına çözüm üretmelerini ya da salt eğlence olsun diye yazılı görüşmelerini sağlamaktır. Diğer yandan chat ortamında kişiler, yeni kişilerle tanışma fırsatı bulabilmektedirler.

İnsanların gerçek yaşamda birbirlerini tanımalarına rağmen sanal dünyada ilişki kurmalarının nedenleri Yurtsever (2001:64-66) tarafından şöyle sıralanmıştır. Öncelikle sanal iletişimin çok kolay ve doğrudan oluşu nedeniyle tercih edilmesi, bir ihtiyacı; iletişim ihtiyacını giderme dürtüsünden kaynaklanmaktadır. Bilgisayar ve internetin yaygınlaşması internette sanal sohbeti bir moda haline getirmiştir. Ayrıca insanların rumuzlar ile farklı kişiliklere bürünerek gerçeklikten kaçmaya çalışmalarını sanal sohbetin bir başka nedenidir. Chat esnasında, yüz yüze konuşurken çekinilecek konular rahatlıkla konuşabilmekte, cinsellik bu konuların başında gelmektedir. Bu nedenle insanlara günlük hayatta rahatça konuşamadıkları konuları konuşma merakı ve sorumluluk duygusu olmadan konuşma duygusu cazip gelmektedir.

Chat esnasında yaygın olarak konuşulan konulardan biri cinsellik olmaktadır. Kişi, - bilinen anlamıyla- görmediği ve tanımadığı birisiyle, cinsellik konusunda merak ettiği konularda rahatça konuşma olanağı sunmasından dolayı, chat yaparken cinsel konulara ağırlık vermeyi tercih edebilir. Chat odalarında, karşı cins arayışı içindeki bekar erkek

kullanıcıların, toplum tarafından bastırılmış olan cinsellik duygularını tatmin etmek için, interneti sıklıkla kullandıkları düşünülmektedir (Yıldız ve Bölükbaş, 2005:44).

Sanal dünyada oluşturulan rumuz adlar, yani "nick name" ile, yedek kişilikler, kimi zaman bireyle özdeşleşirken, kimi zaman da gerçekliğin tam dışına çıkılabilmektedir. Sanal ortamda; cinsiyet, yaş, sosyal statü, medeni hal gibi özellikler değiştirilmekte, bireyler, tam da olmak istedikleri gibi kendilerini tanıtmaya çalışmaktadırlar. Chat yapma amaçlarından biri de karşı cinsle iletişim kurarak arkadaş bulmaktır. Sosyal hayatta karşı cins ile kolay iletişim kuramayan ya da flört yapmanın toplum içinde hoş karşılanmaması nedeniyle insanlar için chat yeni bir iletişim biçimi olmaktadır. Cinselliği özgürce yaşayamama, karşı cinsle tanışma fırsatı bulamama gibi nedenlerden dolayı, görece daha özgür/yasaksız cinselliğin yaşanabildiği chat ortamı tercih edilmektedir. Duygusal nedenlerden çok, sahip olma ve yararlanma isteğiyle kurulan ilişkiler, tüketici bir insan tipini meydana getirmekte, yani, chat odalarında cinsellik tüketilmekte, cinsel açlık, bilgisayar başında giderilmeye çalışılmaktadır. Chat yaparken sağlıklı ilişkilerin kurulması da mümkündür. İnternette kazanılan arkadaşlıkların bazen devamlılık arz ettiği söylenebilir. İnsanların chat ile tanışmaları (Yıldız, 2005:87) ve bunun evlilikle sonuçlanması, günümüzde karşılaşılan durumlardandır (Milliyet, 2006).

2.2.3.İnternet Kafelerin Kullanım Amaçları

İnternet kafeler; pastaneler, kafeler gibi boş zamanların değerlendirildiği mekânlar olarak da işlev görmektedir. Mekânın kullanım amacına göre farklılaşmaktadır. Sadece oyun oynanalar- ki bunların internet kafe olarak tanımlamaktan ziyade oyun salonu olarak nitelemek daha doğru olacaktır- internet erişimi için kullanılanlar, her ikisi için de kullanılanlar olarak ayrılabilir. Bununla beraber bazı internet kafelerde yeme, içme, dinlenme ve teknik servis vb. olanağı da sunmaktadır (Bölükbaş, 2005:20-22)

İnternet kafelere atfedilen internet erişimi misyonu yerini kültürümüzde yer alan diğer eğlence/sosyalleşme mekânlarının (80'lerin Atari salonları ve kahvehanelerin) karakteristik özelliklerine bırakmıştır. Misyonadaki bu gerileme, sanıldığı gibi, internet kafelerin yok olmasına değil, kahvehaneler ve oyun salonları gibi kökleşmesine, her köşe başında internet kafe açılmasına ve bu mekânın şehir yaşamının ayrılmaz bir parçası olmasına kadar uzanmıştır. İstanbul'da bir internet kafe müşterisi ortalama 2 saat 45 dakikasını bu mekânda tüketmektedir. Ancak, önemli olan, bu zamanın ne

kadarını gerçekten internet erişimi vasıtasıyla bireysel ve/veya toplumsal gelişim için harcadığıdır.

İnternet kafelerin çoğu 10 sene önce gençlerin buluştukları oyun salonlarını andırmaktadır. Bugün Atari Salonları'nda bulunan Street Fighter, Packman, vs. gibi oyunların yerini bilgisayar oyunları almıştır. Buna, internet kafelerin bireysel kullanımdan ziyade, (tek bir masa üzerindeki 3 bilgisayarla) müşteriler arasında etkileşime dönük iç mimarisini de katarsak, onları internet kafeden çok diğer klasik sosyalleşme ve/veya eğlence mekânları – kahvehaneler, oyun salonları - olarak nitelendirebiliriz (Çavuş, 2003).

İnternet kafeler genel olarak değerlendirildiğinde, ülkemizde bilgiye erişim istasyonu olarak değil de, oyun ve eğlence merkezi olarak görüldüğü bir gerçektir. İnternet kafelerin kullanım nedenleri kişilerarası iletişimden mesleki gelişime, eğlenceden akademik kullanımlara ve teknik kullanımlara uzanan geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Bu mekânlar sadece sanal iletişim olanakları değil, diğer kafe kullanıcıları ile birebir sosyalleşme imkânları da sunmaktadırlar (Yıldız, 2002:85).

İnternet kafeler tüm dünyada giderek kendi başına bir sektör haline gelmiş ve hızla yayılmaya başlamıştır. İnternet kafelerin yaygınlık kazanması bu kafelerde erişilen içeriğin kontrol sorununu da beraberinde getirmiştir. İnternet kafeler sadece çevrimiçi problemlerin değil aynı zamanda mekânsal bir takım problemleri de beraberinde getirmiştir. Kontrolsüz bir şekilde internet ortamında dolaşan çocuğun karşısına pornografi, uyuşturucu, alkol, hırsızlık veya yasadışı örgütlere ait siteler çıkabilmektedir. Öyle ki bu siteler özellikle küçük yaştaki çocuklar için ciddi sorunlar oluşturabilmektedir.

İnternetin eğlence amacıyla kullanımında önemli risk faktörlerinden birisi de internette pornografik materyallere sınırsız ve denetimsiz ulaşımın mümkün olmasıdır. Erken yaşlarda pornografik görüntülere maruz kalmak, çocukların duygusal ve cinsel gelişimini olumsuz yönde etkileyebilir.

İnternet kafeler yalnızca internete bağlanmak amacıyla gidilen yerler değil, aynı zamanda arkadaşlarla buluşma sohbet ve yeni arkadaşlar edinme gibi faaliyetlerin de yapıldığı mekânlardır. Öte yandan internet kafelerde, bilgisayar kullanıcılarına ev veya

okulda yapamadıklarını (uzun süre oyun oynamak, cinsel içerikli siteleri ziyaret vs. gibi) yapabilme olanağı vermektedir. İnternet kafede geçirilen zamanın büyük bölümünde chat yapılmakta, bilgisayar oyunu oynanmakta ve internette gezilmektedir (Esgin, 2000:40).

İnternet kafeye gitmede ve hangi internet kafeye gidileceğini seçmede arkadaş faktörü önemli rol oynamaktadır. Bu yönüyle internet kafeler gençlerin arkadaşları ile görüşüp sohbet ettikleri, birlikte oyun oynayıp zaman geçirdikleri yerler olarak bir anlamda sosyalleşme mekânları olarak da değerlendirilebilir. İnternet kafe kullanıcıları özellikle de gençler daha çok arkadaşlarının bulunduğu internet kafeleri tercih ettiği görülmektedir. Çoğunlukla çocuk-genç öğrencilerin, kullandığı internet kafelerde, mekân içerisinde iletişimlerini kesmemeleri (Bölükbaş, 2005:27-28), internete bağlanmaları ile birlikte gerçek dünyadan kopup farklı bir boyuta geçtikleri şeklindeki düşünce ile bağdaşmamaktadır.

Çalışmamızın hedef kitlesi olan ilköğretim 2. kademe ve lise öğrencilerine internet kafeleri en önemli tercih nedenlerini sorduğumuzda (Tablo 45) ilk sırada %39 ile tek başına ya da grup olarak oyun oynamak gelmektedir. İnternete bağlanacak başka imkân olmadığı için internet kafeleri tercih edenlerin oranı ise %30 olmaktadır. Sohbet (chat) yapmak için tercih edenlerin oranı %17.5, arkadaşları da internet kafede olduğu için tercih edenlerin oranı ise %13.5 olarak belirmektedir.

Öğrencilerin internet kafeleri hangi amaçlar için kullandıklarını anlamak üzere, deneklere internet kafelerde gittiklerinde en fazla zamanı nelere ayırdıklarını sorduğumuzda; oyun oynamak %38, sohbet (chat) %27, internet kafedekiler ile görüşmek %16.5, internette dolaşmak %10.5, ödev veya araştırma yapmak %8 oranları ile en fazla zaman ayırdıkları konular olduğunu görmekteyiz.

BÖLÜM 3: BULGULAR VE YORUMLAR

İnternet kafeler günümüzde gençlerin uğrak mekânları olarak son derece yaygın ticari işletmelerdir. İnternetin ve internet kafelerin öğrenciler üzerindeki etkilerinin araştırma konusu yapıldığı çalışmamızda, gerçekleştirdiğimiz alan araştırması sonucu elde edilen bulgular aşağıdadır.

3.1.İnternet

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin “İnternet” Denildiğinde İlk Aklına Gelen Kavramlarla İlgili Dağılım

Anketin yapıldığı yer	İnternet denilince aklınıza ilk gelen kavramlar nelerdir?									Toplam
	n		Oyun	Eğlence	Sohbet	Bilgi	Müzik	Haber	Dünyaya açılma	
Dershane	68	sayı	62	49	22	35	12	18	6	204
		%	31,00	24,50	11,00	17,50	6,00	9,00	3,00	100
Devlet okulu	61	sayı	41	24	13	31	18	22	3	152
		%	20,50	12,00	6,50	15,50	9,00	11,00	1,50	100
Özel okul	28	sayı	23	26	12	19	17	13	1	111
		%	11,50	13,00	6,00	9,50	8,50	6,50	0,50	100
İnternet Kafe	43	sayı	33	30	17	9	3	4	0	96
		%	16,50	15,00	8,50	4,50	1,50	2,00	0,00	100
Toplam	200	%	68,00	51,50	26,00	37,50	16,50	22,00	4,50	100

Tablo 3’te görüldüğü gibi internet denildiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin akıllarına ilk gelenler; (%68) oyun, (%51.5) eğlence, (%37.5) bilgi, (%26) sohbet, (%22) haber, (%16.5) müzik, ve dünyaya açılma (%4.5) kavramları gelmektedir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin büyük bir bölümünün interneti oyun ve eğlence aracı olarak algıladığını söyleyebiliriz. Öğrencilerin yaklaşık üçte ikisinin internet denilince oyun ve eğlence kavramları akıllarına gelmektedir.

3.1.1.Bilgisayar- İnternet Sahipliği ve Kullanımı

Tablo 4. Öğrencilerin Bilgisayar ve İnternet Sahipliğine İlişkin Dağılım

Evinizde bilgisayar ve İnternet bağlantınız var mı?						
Eğitim Düzeyi	n		Evet	Hayır	Bilgisayar var İnternet yok	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	86	sayı	25	49	12	86
		%	29,07	56,98	13,95	100
Lise	114	sayı	38	59	17	114
		%	33,33	51,75	14,91	100
Toplam	200	sayı	63	108	29	200
		%	31,50	54,00	14,50	100,00

Tablo 4'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan ilköğretim 2. kademedeki öğrencilerden bilgisayar ve internet sahibi olanların oranı %29.07, olmayanların %56.98, bilgisayarı olup interneti olmayanların %13.95'tir. Lise öğrencilerinde ise bilgisayar ve internet sahibi olanların oranı %33.33, olmayanların %51.75, bilgisayarı olup interneti olmayanların %14.91'dir. Genel toplamda öğrencilerin %31.51'inin bilgisayar ve interneti bulunmaktadır. Bilgisayarı olmayanlar %54, bilgisayarı olup interneti olmayanlar %14.5'tir. Lise öğrencilerinin ilköğretim öğrencilerine göre daha fazla bilgisayar ve internet sahibi olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 5. Bilgisayar ve İnternetin Gerekliliğine İlişkin Dağılım

Evdeki yazılı bilgi kaynakları yeterli olduğu için bilgisayar ve internete gerek olmadığını düşünüyorum.									
Eğitim durumu	Cinsi yet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılımı yorum	Kesinlikle katılı yorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	2	8	3	14	2	29
			%	6,90	27,59	10,34	48,28	6,90	100
	erkek	57	sayı	1	15	11	24	6	57
			%	1,75	26,32	19,30	42,11	10,53	100
Lise	kız	41	sayı	6	8	6	16	5	41
			%	14,63	19,51	14,63	39,02	12,20	100
	erkek	73	sayı	0	7	15	37	14	73
			%	0,00	9,59	20,55	50,68	19,18	100
Toplam		200	sayı	9	38	35	91	27	200
			%	4,50	19,00	17,50	45,50	13,50	100

Tablo 5’te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden “Evdeki yazılı bilgi kaynakları yeterli olduğu için bilgisayar ve internete gerek olmadığını düşünüyorum.” şeklindeki ifadeye, kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %4.5, katılıyorum diyenlerin oranı %19, kararsızım diyenler %17.5, katılmıyorum diyenlerin oranı %45.5, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %13.5’tir. Genel olarak katılmayanları %59, katılanları %23.5 olarak kabul edersek, öğrencilerin yaklaşık beşte üçü yazılı kaynakları yeterli görmemiş, bilgisayar ve internet kaynak olarak sahip olunması gerekli bir alet olarak değerlendirmişlerdir. İlk öğretimde okuyan kızların %55.2’si internet ve bilgisayarın gerekli bir teknolojik alet olduğunu düşünürken, bu oran lisede öğrenci olan kızlarda %51.2 olmaktadır. Erkeklerde ilköğretimde öğrenci olanlardan bilgisayar ve internetin gerekli olduğunu düşünenlerin oranı %52.63, lisede öğrenci olanlarda ise %69.86 olmaktadır. Yaş büyüdükçe internetin gerekli olduğu düşüncesi kızlarda çok değişiklik göstermezken, erkeklerde %52.63’ten %69.86’ya yükselmektedir.

Tablo 6. Bilgisayar ve İnternetin Lüks Olup Olmadığına İlişkin Dağılım

Bir hobi, lüks olduğunu düşünüyorum, bence temel bir ihtiyaç değil.									
Eğitim durumu	Cinsiyet	n		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	0	2	2	15	10	29
			%	0,00	6,90	6,90	51,72	34,48	100
	erkek	57	sayı	0	0	5	22	30	57
			%	0,00	0,00	8,77	38,60	52,63	100
Lise	kız	41	sayı	0	1	1	11	28	41
			%	0,00	2,44	2,44	26,83	68,29	100
	erkek	73	sayı	0	3	6	23	41	73
			%	0,00	4,11	8,22	31,51	56,16	100
Toplam		200	sayı	0	6	14	71	109	200
			%	0,00	3,00	7,00	35,50	54,50	100

Tablo 6’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden “Bir hobi, lüks olduğunu düşünüyorum, bence temel bir ihtiyaç değil” şeklindeki düşünceye katılıyorum diyenlerin oranı %3, kararsızım diyenler %7, katılmıyorum diyenlerin oranı %35.5, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %54.5’tir. Bilgisayar ve internetin lüks olmadığı düşüncesi okul düzeyi ve cinsiyet bazında fazla değişiklik göstermemekte, kızlarda %86 erkeklerde ise %88’dir.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu bilgisayarı bir lüks olarak değil, bir ihtiyaç olarak değerlendirmektedir.

Tablo 7. Öğrenciler İçin Bulunması Zorunlu Teknolojik Alete İlişkin Dağılım

Aşağıdakilerden hangisi sizler için olması en zorunlu teknolojik aletlerdir?						
	İlköğretim 2. kademe		Lise		Toplam	
	n=86		n=114		200	
	sayı	%	sayı	%	sayı	%
Dijital Fot. Makinası	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Müzik Seti	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Bilgisayar	19	9,50	42	21,00	61	30,50
DVD oynatıcı	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Play Station	14	7,00	8	4,00	22	11,00
Cep telefonu	53	26,50	64	32,00	117	58,50
Toplam	86		114		200	100

Tablo 7’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrenciler için olması en zorunlu alet %58.5 ile cep telefonudur. Bilgisayar %30.5 ile 2. sırada, Play Station %11 ile 3. sırada gelmektedir. Bilgisayarı sahip olunması en önemli alet olarak değerlendiren ilk öğretim öğrencilerinin oranı %9.5 iken lisede bu oran %21 olmaktadır. Yaş büyüdükçe bilgisayar sahipliği önem kazanmaktadır.

3.1.2. İnternete Bağlanma Sıklıkları ve Bağlantı Mekânları

Tablo 8. Öğrencilerin İnternete Bağlanma Sıklıklarına İlişkin Dağılım

İnternete ne sıklıkta bağlanırsınız?							
Eğitim Düzeyi	n		Hergün	Haftada Bir/daha fazla	Ayda Bir/daha fazla	Daha seyrek	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	86	sayı	7	29	42	8	86
		%	8,14	33,72	48,84	9,30	100,00
Lise	114	sayı	14	63	35	2	114
		%	12,28	55,26	30,70	1,75	100,00
Toplam		sayı	21	92	77	10	200
	200	%	10,50	46,00	38,50	5,00	100,00

Tablo 8’in verilerine göre ilköğretim 2. kademe öğrencilerinin her gün bağlananların oranı %8.14, haftada bir bağlananların oranı %33.72, ayda bir bağlanma oranı %48.84,

ayda birden daha seyrek bağlananların oranı %9.3 olmaktadır. Lise öğrencilerinde ise her gün bağlananların oranı %12.28, haftada bir %55.26, ayda bir bağlananların oranı %30.7, ayda birden daha seyrek bağlananların oranı %1.75 tir. Genel toplamda her gün internete bağlanan öğrencilerin oranı %10.5, haftada bir bağlananlar %46, ayda bir bağlananlar %38,5, daha seyrek bağlananlar %5, şeklindedir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin yarısına yakın bir bölümü internete haftada bir ya da daha fazla bağlanmaktadır. İnternete bağlanma sıklığı yaş ile doğru orantılı olduğu görülmektedir. Lise öğrencilerinin yarıya yakını haftada bir ya da daha fazla internete bağlanırken, ilköğretim 2 kademe öğrencilerinin yaklaşık yarısı bir ayda bir ya da daha fazla internete bağlanmaktadır. Okul düzeyi açısından internete bağlanma sıklığı haftada bir bağlanma oranında büyük değişiklik göstermektedir. İlköğretimde haftada bir veya daha fazla bağlananların oranı %33.72 iken, lisede bu oran %55.26'ya yükselmektedir. Ayda bir veya daha fazla bağlananlarının oranı ise %48.84'ten %30.7'ye düşmektedir.

Tablo 9. Öğrencilerin İnternette Ne Kadar Süre Bağlı Kaldıklarına İlişkin Dağılım

İnternete girdiğiniz zamanlarda kaç saat bağlı kalıyorsunuz?							
Eğitim düzeyi	n		1 saatten az	1-2 saat arası	2-3 saat arası	3 saatten fazla	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	86	sayı	26	53	4	1	84
		%	30,95	63,10	4,76	1,19	100
Lise	114	sayı	9	82	22	3	116
		%	7,76	70,69	18,97	2,59	100
Toplam		sayı	35	135	26	4	200
	200	%	17,50	67,50	13,00	2,00	100

Tablo 9'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan ilköğretim 2. kademe öğrencileri internete bağlandıklarında 1 saatten az internette kalanların oranı %30.95, 1-2 saat arası internette kalanların oranı %63.1, 2-3 saat arası internette kalanlar %4.76, 3 saatten fazla kalanların oranı % 1.19 olmaktadır. Lise öğrencilerinde ise 1 saatten az süre internette kalanların oranı % 7.76, 1-2 saat arası internette kalanların oranı % 70.69, 2-3 saat arası internette kalanlar % 18.97, 3 saatten fazla kalanların oranı %2 olarak belirlemiştir. Toplamda ise 1 saatten az kalanların oranı %17.5, 1-2 saat arası kalanlar %67.5, 2-3 saat arası kalanlar %13, 3 saatten fazla kalanlar ise %2'dir. Araştırmaya

katılan lise ve ilköğretim öğrencilerinin her ikisi de birbirine yaklaşık oranlarla, internete bağlandıkları zaman 1-2 saat internette kalmakta yoğunlaşmaktadır. Ancak yaş büyüdükçe internette kalma süresi artmaktadır. 1 saatten az kalanlar ilköğretimde %30.95 iken lisede %7.76 olmakta, 2-3 saat arası kalanlar ilköğretimde %4.76 iken lisede %18.97 olmaktadır.

Öğrencilerin büyük çoğunluğunun internete bağlanma sıklıklarına ve internette kalma sürelerine bakıldığında, makul bir seviyede olduğunu söyleyebiliriz. Ancak yaş büyüdükçe internete bağlanma sıklığı ve internet ortamında bağlı kalma süresi artmaktadır.

Tablo 10. Öğrencilerin İlk Kez İnternete Bağlanma Yerlerine İlişkin Dağılım

İlk defa internete nerden bağlanmışınız?								
Araştırma yapılan yer	n		Ev	İş Yeri	İnternet Kafe	Arkadaş/Tanıdık Evi	Okul	Toplam
Dershane	68	sayı	18	8	21	11	10	68
		%	26,47	11,76	30,88	16,18	14,71	100,00
Devlet okulu	61	sayı	9	13	25	14	0	61
		%	14,75	21,31	40,98	22,95	0,00	100,00
Özel okul	28	sayı	14	6	4	4	0	28
		%	50,00	21,43	14,29	14,29	0,00	100,00
İnternet Kafe	43	sayı	5	6	22	10		43
		%	11,63	13,95	51,16	23,26	0,00	100
Toplam		sayı	46	33	72	39	10	200
	200	%	23,00	16,50	36,00	19,50	5,00	100,00

Tablo 10’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bölümü (%36), ilk defa internete, internet kafelerden bağlanmıştır. Evden bağlananların oranı %23, işyerinden bağlananların oranı %16.5, arkadaş veya tanıdık evinden bağlananların oranı %19.5, okuldan bağlananların oranı %5tir.

Devlet okulunda yapılan araştırmada deneklerin %40.98’i ilk defa internet kafeden bağlandığını söylerken, internet kafede yapılan araştırmada ilk defa internete internet kafeden bağlandığını söyleyenlerin oranı %51 olmuştur. Özel okulda yapılan araştırmada, deneklerin en yüksek oranla (%50) ilk defa internete evden bağlandığını görmekteyiz. Öğrencilerin yaklaşık üçte biri (%36) ilk kez internete internet kafeden bağlanırken, arkadaş/tanıdık evinden bağlananların oranı beşte birdir (19.5). İnternet kafeler özellikle bilgisayarı olmayan öğrencilerin internet ile tanışmalarında önemli yer tutmaktadır.

Tablo 11. Öğrencilerin Genellikle İnternete Bağlanma Yerlerine İlişkin Dağılım

Genellikle internete nerelerden bağlanırsınız?								
Araştırma yapılan yer	n		Ev	İş Yeri	İnternet Kafe	Arkadaş/Tanıdık Evi	Okul /kütüphane	Toplam
Dershane	68	sayı	20	6	33	3	6	68
		%	29,41	8,82	48,53	4,41	8,82	100,00
Devlet okulu	61	sayı	15	7	29	7	3	61
		%	24,59	11,48	47,54	11,48	4,92	100,00
Özel okul	28	sayı	20	3	1	1	3	28
		%	71,43	10,71	3,57	3,57	10,71	100,00
İnternet Kafe	43	sayı	3	5	31	2	2	43
		%	6,98	11,63	72,09	4,65	4,65	100,00
Toplam	200	sayı	58	21	94	13	14	200
		%	29,00	10,50	47,00	6,50	7,00	100,00

Tablo 11’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin genel olarak internete bağlandıkları yerler incelendiğinde %47 ile internet kafeler en büyük orana sahiptir. Evden internete bağlananların oranı %29, işyerinden bağlananların oranı %10.5, arkadaş/ tanıdık evinden bağlananların oranı %6.5, okuldan bağlananların oranı ise %7 olarak belirmektedir.

Genel olarak öğrencilerin yaklaşık yarısı (%47) internete internet kafelerden bağlanmaktadır. İnternet kafeleri en az kullanan öğrencilerin özel okul öğrencilerinden oluşması (%3.57), ekonomik imkânlarının daha fazla olması ile açıklamak yanlış olmayacaktır. İnternete en çok internet kafelerden bağlananlar yine internet kafede anket yapılan öğrencilerdir (%72.09). Dershane ve devlet okulunda yapılan araştırmalarda öğrencilerin yaklaşık yarısı, genellikle internet kafelerden internet bağlandıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin yaklaşık yarısının internete genelde internet kafelerden bağlanmaları, bilgisayara sahip olmamaları ile açıklanabilir. Çünkü Tablo 48’de görüleceği gibi öğrencilerin beşte birine yakın bölümü, bilgisayarı olduğu takdirde internet kafeye gitmeye gerek duymayacaklarını belirtmektedirler.

3.1.3.İnternetin Fayda ve Zararları

Tablo 12. Öğrenciler İçin Bilgisayarın Ne Tür Avantajları/Faydaları Olduğuna Dair Dağılım

Sizce bilgisayarın sağladığı avantajlar, faydalar var mı? Varsa nedir bu avantajlar?									
Araştırma yapılan yer	n		Arkadaş Bulmak	Banka işlemleri yapmak	Başkaları ile haberleşmek	Bilgiye kolay ulaşmak	Evrak Dosyalamak	İnternet	Avantajı yok
Dershane	68	sayı	4	3	34	52	16	51	0
		%	5,88	4,41	50,00	76,47	23,53	75,00	0,00
Devlet okulu	61	sayı	6	2	31	41	7	56	0
		%	9,84	3,28	50,82	67,21	11,48	91,80	0,00
Özel okul	28	sayı	2	2	17	27	18	28	0
		%	7,14	7,14	60,71	96,43	64,29	100,00	0,00
İnternet Kafe	43	sayı	13	1	21	23	8	38	0
		%	30,23	2,33	48,84	53,49	18,60	88,37	0,00
Toplam		sayı	25	8	103	143	49	173	0
	200	%	12,50	4,00	51,50	71,50	24,50	86,50	0,00

Araştırmaya katılan öğrenciler bilgisayarın en büyük avantajı olarak %86.5 ile interneti göstermektedir. Bilgiye kolay ulaşmak diyenler %71.5, başkaları ile haberleşmek diyenler %51.5, evrak dosyalamak diyenler %24.5, arkadaş bulmak diyenler %12.5, banka işlemleri yapmak diyenler ise %4'tür. Tabloya bakıldığında öğrenciler tarafından, internet ve internet aracılığıyla gerçekleştirilen işlemler (başkaları ile haberleşme, bilgiye ulaşma, internete erişim) bilgisayarın en büyük avantajı olarak belirtilmektedir. Araştırmada bilgisayarın avantajı olmadığını söyleyen öğrenci çıkmamıştır. İnternetin yararları konusunda öğrenciler için, “internet erişim” ve “bilgiye kolay ulaşma” bilgisayar ve internetin en büyük faydalarıdır. İnternet kafedeki öğrencilerden en yüksek oyu alan (%88.37) “internet erişim”, özel okul öğrencilerinden en fazla oyu alan (%96.43) “bilgiye kolay ulaşmak”, devlet okulundaki öğrencilerden en fazla oyu alan (%91.80) “internet erişim”dir. Dershanedeki öğrencilerden en fazla oyu alan ise (%76.47) “bilgiye kolay erişim”dir (Tablo 12).

Tablo 13. İnternetin Bilgiye Kolay Ulaşmada Faydalı Olup Olmadığına İlişkin Dağılım

Bilgiye kolay ulaşmayı sağlayacağı için faydalı olduğunu düşünüyorum.									
Eğitim durumu	Cinsiyet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılmı yorum	Kesinlikle katılmı yorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	25	3	0	1	0	29
			%	86,21	10,34	0,00	3,45	0,00	100
	erkek	57	sayı	31	23	3	0	0	57
			%	54,39	40,35	5,26	0,00	0,00	100
Lise	kız	41	sayı	24	16	0	1	0	41
			%	58,54	39,02	0,00	2,44	0,00	100
	erkek	73	sayı	36	31	4	2	0	73
			%	49,32	42,47	5,48	2,74	0,00	100
Toplam		200	sayı	116	73	7	4	0	200
			%	58,00	36,50	3,50	2,00	0,00	100

Tablo 13'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden “Bilgiye kolay ulaşmayı sağlayacağı için faydalı olduğunu düşünüyorum” şeklindeki düşünceye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %58, katılıyorum diyenlerin oranı %36.5, kararsızım diyenler %3.5, katılmıyorum diyenlerin oranı %2'dir. Okul düzeyi bazında ilk okul ve lise öğrencilerinde benzer bir şekilde yaklaşık %95'lik oranlarla internetin bilgiye kolay ulaşmada faydalı olduğu düşünülmektedir. Cinsiyet açısından da durum farklı değildir. Öğrenciler bilgiye ulaşmada interneti faydalı bir kaynak olarak görmektedir diyebiliriz.

Tablo 14. İnternetin Öğrencileri Hazırlığa Alıştırmaya Etkisine İlişkin Dağılım

Öğrencileri araştırmak yerine hazırlığa alıştıracığına inanıyorum.									
Eğitim durumu	Cinsiyet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılmı yorum	Kesinlikle katılmı yorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	4	13	6	3	3	29
			%	13,79	44,83	20,69	10,34	10,34	100
	erkek	57	sayı	11	23	14	5	4	57
			%	19,30	40,35	24,56	8,77	7,02	100
Lise	kız	41	sayı	4	26	9	2	0	41
			%	9,76	63,41	21,95	4,88	0,00	100
	erkek	73	sayı	10	33	19	8	3	73
			%	13,70	45,21	26,03	10,96	4,11	100,00
Toplam		200	sayı	29	95	48	18	10	200
			%	14,50	47,50	24,00	9,00	5,00	100

Tablo 14’te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden “Öğrencileri araştırmak yerine hazırcılığa alıştıracağı” şeklindeki düşünceye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %14.5, katılıyorum diyenlerin oranı %47.5, kararsızım diyenler %24, katılmıyorum diyenlerin oranı %9, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %5’tir. İlköğretimdeki kız öğrencilerin %20.68’i internetin hazırcılığa alıştırmadığını söylerken, lisedeki kız öğrencilerden sadece %4.88’i hazırcılığa alıştırmadığını belirtmektedir. Erkek öğrencilerde bu oranlar ilk öğretim ve lisede pek değişmemektedir. İnternet hazırcılığa alıştırıyor diyen ilköğretimdeki erkek öğrencilerin oranı %15.79, lisede benzer bir oranla %15.07’dir. Genel olarak öğrencilerin üçte ikisi internetin öğrencileri hazırcılığa alıştırdığını söylemektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %62’sinin internetin araştırma yerine hazırcılığa alıştıracağı yönünde görüş belirtmeleri anlamlıdır. Çünkü Tablo 84 ve Tablo 85’te de görülebileceği gibi öğrencilerin yaklaşık beşte dördü ödev sitelerinden ücretli yada ücretsiz olarak yararlandıklarını belirtmişler, daha yüksek oranla da ödev sitelerinden yararlanmayı olumlu olarak değerlendirmişlerdir.

Tablo 15. Öğrenciler İçin Bilgisayarın Ne Tür Zararları Olduğuna Dair Dağılım

Sizce bilgisayarın sağladığı dezavantajlar, zararlar var mı? Varsa nedir bu dezavantajlar?									
Araştırma yapılan yer	n		Aile/Sosyal ilişkileri olumsuz etkiliyor	Çocuklar kolayca alışıyor	Çocuklar oyun bağımlısı oluyor	Gözlere zararlı	İnternette zararlı siteler var	Okuma alışkanlığını yok ediyor	dezavantajı yok
Dershane	68	sayı	11	39	36	14	24	6	21
		%	16,18	57,35	52,94	20,59	35,29	8,82	30,88
Devlet okulu	61	sayı	9	41	36	9	27	9	15
		%	14,75	67,21	59,02	14,75	44,26	14,75	24,59
Özel okul	28	sayı	5	8	12	7	12	8	12
		%	17,86	28,57	42,86	25,00	42,86	28,57	42,86
İnternet Kafe	43	sayı	6	14	21	12	11	4	14
		%	13,95	32,56	48,84	27,91	25,58	9,30	32,56
Toplam		sayı	31	102	105	42	74	27	62
	200	%	15,50	51,00	52,50	21,00	37,00	13,50	31,00

Tablo 15’te görüldüğü gibi bilgisayarın zararları arasında en fazla oranla % 52.5 ile oyun bağımlılığı yapması ve % 51 ile çocukların kolayca alışması belirmektedir. Bunu sırasıyla internet içinde zararlı sitelerin olması (%37), gözlere zararlı olması (%21), aile/sosyal ilişkileri olumsuz etkilemesi (%15.5), okuma alışkanlığını yok etmesi

(%13.5) takip etmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerden %31'i bilgisayarın olumsuz etkisi olmadığını söylemiştir.

İnternetin zararları konusunda öğrencilerin yaklaşık yarısı internetin kolay ve hazırcılığa alıştırmaları ve çocukların oyun bağımlılığı olması yönünde görüş belirtmişlerdir. Özel okul ve İnternet kafede yapılan araştırmada bilgisayarın zararları konusunda, öğrenciler en yüksek oran ile oyun bağımlılığına yol açtığını söylemişlerdir. Devlet okulları ve dershanelerde yapılan araştırmada en yüksek oranlarla kolay alışılması demişlerdir.

3.1.4.İnternetin Kullanım Amaçları

Tablo 16. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İnterneti Hangi Amaçlar İçin Kullandıklarına İlişkin Dağılım

İnterneti genel olarak hangi amaçlar için kullanırsınız									
Araştırma yapılan yer	n		Mail adrsimi kontrol etmek	Gazete okumak	Dersler için araştırma yapmak	Messenger ve Chat	Oyun oynamak	Müzik vs. indirmek	Eğlenmek/Boş vakitleri değ.
Ders hane	68	sayı	31	16	51	55	41	37	52
		%	45,59	23,53	75,00	80,88	60,29	54,41	76,47
Devlet okulu	61	sayı	33	9	39	42	41	17	53
		%	54,10	14,75	63,93	68,85	67,21	27,87	86,89
Özel okul	28	sayı	26	11	25	18	18	26	26
		%	92,86	39,29	89,29	64,29	64,29	92,86	92,86
İnternet Kafe	43	sayı	25	6	21	38	34	12	33
		%	58,14	13,95	48,84	88,37	79,07	27,91	76,74
Toplam		sayı	115	42	136	153	134	92	164
	200	%	57,50	21,00	68,00	76,50	67,00	46,00	82,00

Eğlenmek ve boş vakitleri değerlendirmek %82 ile internet kullanım amaçlarının başında gelmektedir. Diğerleri ise; sırasıyla Messenger ve chat (%76,5), dersler için araştırma yapmak (%68), oyun oynamak (%67), mail adresi kontrol (%57.2), müzik indirmek (%46), ve gazete okumak, (%21)'tir (Tablo 16).

Dershanede yapılan araştırmada interneti kullanma amaçlarında en yüksek oyu alan (%80,88) “Messenger ve Chat”, devlet okulu öğrencilerinden en yüksek oyu “eğlenmek/boş vakitleri değerlendirmek” (%86.89) almıştır. Özel okul öğrencileri %92.86 oy oranı ile “eğlenmek/boş vakitleri değerlendirmek” ve “müzik vs. indirmek” demişlerdir. İnternet kafede yapılan araştırmada internetin kullanım amacı olarak en

yüksek oyu (%88.37) “Messenger ve Chat” almıştır.Araştırmaya katılan öğrencilerin interneti, eğlenmek, boş vakitleri değerlendirmek ve oyun oynamanın yanında, dersler için araştırma yapmak amacıyla da kullandıklarını söyleyebiliriz.

Tablo 17. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İnterneti Kullanma Amaçlarından En Önemlisine İlişkin Dağılım

En önemli internet kullanım amaçlarınızı sıralayınız		
	1.Sıra	
Amaçlar	sayı	%
Eğlenmek/Boş vakitleri değ	89	44,50
Oyun oynamak	53	26,50
Dersler için araştırma yapmak	32	16,00
Messenger ve Chat	26	13,00
Toplam	200	100,00

Yukarıdaki tabloya göre araştırmaya katılan öğrencilerden “eğlenmek ve boş vakitlerini değerlendirmek” (%44.5) oranıyla birinci kullanım amacı olmuştur. Oyun oynamak (%26.5), dersler için araştırma yapmak (%16), Messenger ve chat (%13) öğrencilerin interneti en önemli kullanım amaçlarından olmuştur. Tablo 16 ve 17’den öğrencilerin oyun ve eğlence boş zaman değerlendirmek için interneti kullandıklarını söyleyebiliriz. Gençlerin internete erişiminde oyun, chat gibi eğlence amaçlı etkinlikler önemli bir yer tutmaktadır.

Tablo 18. İnternetin Bilgi Amaçlı Kullanılıp Kullanılmadığına İlişkin Dağılım

İnternetin bilgi amaçlı kullanıldığına inanmıyorum.									
Eğitim durumu	Cinsi yet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılmı yorum	Kesinlikle katılmı yorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	0	14	9	6	0	29
			%	0,00	48,28	31,03	20,69	0,00	100
	erkek	57	sayı	4	19	12	17	5	57
			%	7,02	33,33	21,05	29,82	8,77	100
Lise	kız	41	sayı	9	17	8	6	1	41
			%	21,95	41,46	19,51	14,63	2,44	100
	erkek	73	sayı	3	28	18	13	11	73
			%	4,11	38,36	24,66	17,81	15,07	100,00
Toplam		200	sayı	16	78	47	42	17	200
			%	8,00	39,00	23,50	21,00	8,50	100

Tablo 18’in verilerine göre araştırmaya katılan öğrencilerden “İnternetin bilgi amaçlı kullanıldığını inanmıyorum” şeklindeki düşünceye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %8, katılıyorum diyenlerin oranı %39, kararsızım diyenler %23.5, katılmıyorum diyenlerin oranı %21, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %8.5’tir.

Okul düzeyi bazında bakıldığında, ilköğretimde öğrenci olan kızların %48.28’i internetin bilgi amaçlı kullanılmadığını düşünürken, lisede öğrenci olan kızların %63.4’ü internetin bilgi amaçlı kullanılmadığını düşünmektedir. İlköğretimde öğrencisi erkeklerin %40.35’i internetin bilgi amaçlı kullanılmadığını düşünürken lisede öğrenci olan erkeklerin %42.46’sı bu fikre katılmaktadır. Yaş büyüdükçe kızlar internetin bilgi amaçlı kullanılmadığını düşünmekte, erkek öğrencilerin bu fikre katılım oranında ise önemli bir değişiklik olmamaktadır.

Tablo 19. Bilgisayar ve İnternetin Oyalanmak/ Vakit Geçirmek için Düşünülmesine İlişkin Dağılım

Oyalanmak bakımından faydalı olacağını düşünüyorum.									
Eğitim durumu	Cinsi yet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılmı yorum	Kesinlikle katılmı yorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	18	11		0	0	29
			%	62,07	37,93	0,00	0,00	0,00	100
	erkek	57	sayı	22	32	3	0	0	57
			%	38,60	56,14	5,26	0,00	0,00	100
Lise	kız	41	sayı	14	25	2	0	0	41
			%	34,15	60,98	4,88	0,00	0,00	12
	erkek	73	sayı	30	38	5	0	0	73
			%	41,10	52,05	6,85	0,00	0,00	100
Toplam		200	sayı	84	106	10	0	0	200
			%	42,00	53,00	5,00	0,00	0,00	100

Tablo 19’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden “Oyalanmak bakımından faydalı olacağını düşünüyorum” şeklindeki düşünceye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %42, katılıyorum diyenlerin oranı %53, kararsızım diyenler %5’tir. Bu düşünceye katılmıyorum diyen öğrenci yoktur. Okul düzeyi ve cinsiyet bazında yaklaşık olarak öğrencilerin %90’nı bilgisayar ve internetin oyalanmak ve vakit geçirmek için faydalı olduğunu düşünmektedirler.

Tablo 16, Tablo 17, Tablo18 ve Tablo 19’u incelediğimizde, internetin öğrenciler tarafından kullanım amaçlarının en önemlileri eğlenmek, boş vakitleri değerlendirmek ve bununla paralel olarak oyun oynamak gelmektedir. Ancak internet öğrencilerin üçte birinden fazlası tarafından Tablo 17’de görüldüğü gibi dersler (%26.5) için de kullanılmaktadır.

Tablo 20. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Bir Kez Bile Olsa Ziyaret Ettikleri Sitelerin Hangileri Olduğuna İlişkin Dağılım

Ziyaret edilen siteler	Şu ana kadar bir kez dahi olsa ziyaret ettiğiniz tüm site türleri nelerdir?.								Toplam	
	İlköğretim				Lise					
	Kız		Erkek		Kız		Erkek		sayı	%
	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%		
Gazeteler	19	9,50	12	6,00	38	19,00	33	16,50	102	51,00
Haber/Hava durumu siteleri	21	10,50	18	9,00	29	14,50	19	9,50	87	43,50
Arkadaş/Sevgili bulma siteleri	0	0,00	0	0,00	1	0,50	3	1,50	4	2,00
Ders/Ödev siteleri	26	13,00	30	15,00	43	21,50	61	30,50	160	80,00
Oyun siteleri	30	15,00	41	20,50	47	23,50	55	27,50	173	86,50
Alışveriş siteleri	1	0,50	0	0,00	2	1,00	4	2,00	7	3,50
Müzik siteleri	48	24,00	33	16,50	49	24,50	54	27,00	184	92,00
Bahis siteleri	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	1,00	2	1,00
Okul ve eğitim siteleri	11	5,50	25	12,50	19	9,50	30	15,00	85	42,50
Sohbet siteleri	3	1,50	4	2,00	8	4,00	19	9,50	34	17,00
Erotik/Pornografik siteler	0	0,00	0	0,00	3	1,50	6	3,00	9	4,50
Spor siteleri	0	0,00	6	3,00	8	4,00	64	32,00	78	39,00
Forum siteleri	0	0,00	0	0,00	3	1,50	2	1,00	5	2,50
Yarışma siteleri	16	8,00	9	4,50	29	14,50	31	15,50	85	42,50
Ünlülerin siteleri	31	15,50	16	8,00	33	16,50	27	13,50	107	53,50

Tablo 20’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin bir kez bile olsa ziyaret ettikleri sitelerden en yüksek oranı %92 ile müzik siteleri olmaktadır. Oyun siteleri %86.5, ödev siteleri % 80, ünlülerin siteleri %53.5 oranındadır. İlköğretimdeki erkek öğrencilerin bir kez bile olsa en çok öğrencinin ziyaret ettiği site türü (%20.5) oyun siteleri, ilköğretimdeki kızlardan en fazla öğrencinin ziyaret ettiği site türü müzik siteleri, lisede öğrenci olan erkeklerden en fazla öğrencinin ziyaret ettiği site türü ise

(%32) spor siteleridir. Lisedeki kızlardan en fazla öğrencinin ziyaret ettiği site türü ise yine müzik siteleri (%24.5) olmaktadır.

Öğrencilerin bir kez bile olsa ziyaret ettiği sitelerin ilk üçü sıralandığında sırasıyla müzik, oyun ve ödev siteleri gelmektedir. Bu durum öğrencilerin eğlencenin yanında dersleri ile ilgili olarak da interneti kullandıkları şeklinde değerlendirilebilir.

Tablo 21. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Genel Olarak Ziyaret Ettikleri Sitelerin Hangileri Olduğuna İlişkin Dağılım

Genel olarak ziyaret ettiğiniz site türleri nelerdir?										
Ziyaret edilen siteler	İlköğretim				Lise				Toplam	
	Kız		Erkek		Kız		Erkek			
	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%
Oyun siteleri	22	11,00	35	17,50	34	17,00	52	26,00	143	71,50
Müzik siteleri	24	12,00	41	20,50	35	17,50	48	24,00	148	74,00
Ders/Ödev siteleri	14	7,00	21	10,50	22	11,00	35	17,50	92	46,00
Spor siteleri	0	0,00	6	3,00	5	2,50	51	25,50	62	31,00
Ünlülerin siteleri	28	14,00	14	7,00	31	15,50	20	10,00	93	46,50

Araştırmaya katılan öğrencilerin genel olarak ziyaret ettikleri siteler; müzik siteleri %74, oyun siteleri %71.5, ödev siteleri %46, ünlülerin siteleri %46.5 ve spor siteleri %31'dir. Genel olarak ziyaret edilen türleri incelendiğinde ilköğretimdeki erkeklerden en fazla öğrencinin ziyaret ettiği site türü (%20.5) müzik siteleri, kızlarda ise ünlülerin siteleri (%14) olmaktadır. Lisedeki erkeklerden en fazla öğrencinin genel olarak ziyaret ettiği site türü oyun (%26) siteleri, kızlarda ise müzik (%17.5) siteleri olmaktadır (Tablo 21).

Tablo 20 ve Tablo 21'in verilerine göre, öğrencilerin internette ziyaret ettiği siteler genel olarak spor, oyun ve eğlence sitelerinden oluşmaktadır. Ödev siteleri de yoğun olarak ziyaret edilen sitelerden olmuştur.

3.1.5. İnternetin Etkileri

Tablo 22. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Hayatında İnternetin Ne Tür Değişiklik Yaptığına İlişkin Dağılım

İnternet hayatınızda ne gibi değişiklikler yapmıştır?										
Eğitim düzeyi	n		1. Hiçbir değişiklik yapmadı	Yeni ve tanımadığım arkadaşlarım oldu	Hayatımı kolaylaştırdı	Derslerimi daha kolay yapabiliyorum	Aileme ayırdığım zaman kısaldı	Arkadaşlarıma ayırdığım zaman azaldı.	Daha kolay bilgiye ulaşabiliyorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	86	sayı	4	11	29	74	8	10	70	206
		%	4,65	12,79	33,72	86,05	9,30	11,63	81,40	
Lise	114	sayı	18	26	69	88	15	17	92	325
		%	15,79	22,81	60,53	77,19	13,16	14,91	80,70	
Toplam	200	sayı	22	37	98	162	23	27	162	531
		%	11,00	18,50	49,00	81,00	11,50	13,50	81,00	

Tablo 22’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrenciler hayatlarında en büyük değişiklik olarak %81 ile derslerini daha kolay yapması ve bilgiye daha kolay ulaşabilmek demişlerdir. Öğrencilerin %49’u hayatımı kolaylaştırdı, %18.5’ i yeni ve tanımadığım arkadaşlarım oldu, %13.5’i arkadaşlarıma ayırdığım zaman azaldı, %11.5’i aileme ayırdığım zaman azaldı, %11’i ise hiçbir değişiklik yapmadı demişlerdir. İlköğretim ve lise öğrencilerinin her ikisinde de en fazla “bilgiye daha kolay ulaşmak” ve “derslerin daha kolay yapabilmek” oyu almıştır. İlk öğretimde “derslerin daha kolay yapılması” (%86.05) en büyük değişiklik iken, lisede “bilgiye kolay ulaşmak” (%80.7) en büyük değişikliktir.

Tablo 23. İnternetin Sosyal Hayata Etkisine İlişkin Dağılım

İnternetin sosyal hayata zararının çok olduğuna inanıyorum.									
Eğitim durumu	Cinsiyet	n		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	0	9	16	4	0	29
	%		0,00	31,03	55,17	13,79	0,00	100	
	erkek	57	sayı	1	9	26	16	5	57
	%		1,75	15,79	45,61	28,07	8,77	100	
Lise	kız	41	sayı	4	9	12	9	7	41
	%		9,76	21,95	29,27	21,95	17,07	100	
	erkek	73	sayı	2	6	31	22	12	73
	%		2,74	8,22	42,47	30,14	16,44	100,00	
Toplam		200	sayı	7	33	85	51	24	200
			%	3,50	16,50	42,50	25,50	12,00	100

Tablo 23’te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden “internetin sosyal hayata zararının çok olduğu düşüncesine” kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %3.55, katılıyorum diyenlerin oranı %16.5, kararsızım diyenler %42.5, katılmıyorum diyenlerin oranı %25.5, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %12’dir.

İlköğretimdeki kız öğrencilerin yarısından fazlası (%55.17) sosyal hayata etki konusunda kararsız kalırken, %31.03’ü zararlı olduğunu, %13.79’u zararının olmadığını düşünmektedir. Lisedeki kız öğrencilerden internetin sosyal hayata zararı olduğunu düşünenlerin oranı ilköğretim öğrencileri aynı (%31.7) gibidir. Ancak lisedeki kız öğrencilerden, internetin zararı olmadığını söyleyenlerin oranı artarak %37.02 olmaktadır. Erkek öğrencilerde is yaş büyüdükçe internetin zararı olduğunu düşünenlerin oranı azalmakta, zararı olmadığını düşünenlerin oranı artmaktadır. Zararlı olduğunu düşünen erkeklerin oranı ilköğretimde %17.5 iken, bu oran lisede %10.99’dur. İnternetin sosyal hayata zararı olmadığını düşünen ilköğretim erkek öğrencilerinin oranı %36.84 iken, lisede bu oran %46.58’e çıkmaktadır.

3.1.5.1. İnternet ve Sağlık

Tablo 24. Bilgisayarın Göz Sağlığına Etkisine İlişkin Dağılım

Bilgisayarın gözlere zararlı olduğunu düşünüyorum.									
Eğitim durumu	Cinsi yet	n		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	11	15	2	1	0	29
			%	37,93	51,72	6,90	3,45	0,00	100
	erkek	57	sayı	17	26	12	2	0	57
			%	29,82	45,61	21,05	3,51	0,00	100
Lise	kız	41	sayı	14	22	5	0	0	41
			%	34,15	53,66	12,20	0,00	0,00	100
	erkek	73	sayı	19	43	9	2	0	73
			%	26,03	58,90	12,33	2,74	0,00	100,00
Toplam	200	sayı	61	106	28	5	0	200	
		%	30,50	53,00	14,00	2,50	0,00	100	

Tablo 24’te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden “Bilgisayarın gözlere zararlı olduğu” düşüncesine kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %30.5, katılıyorum diyenlerin oranı %53, kararsızım diyenler %14, katılmıyorum diyenlerin oranı %2.5’tir. Kesinlikle katılmıyorum diyen öğrenci yoktur. Bilgisayarın göze zararı konusunda okul

ve cinsiyet bazında incelendiğinde bilgisayarın göze zararı olmadığını söyleyenlerin oranı (%2.5) yok denecek kadar azdır.

Tablo 25. Bilgisayar ve İnternetin Oturma Bozukluğuna ve Kamburluğa Etkisine İlişkin Dağılım

Bilgisayar ve internetin oturma bozukluğu ve kamburluğa neden olduğuna inanıyorum.									
Eğitim durumu	Cinsiyet	n		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	4	7	5	12	1	29
			%	13,79	24,14	17,24	41,38	3,45	100
	erkek	57	sayı	5	11	11	25	5	57
			%	8,77	19,30	19,30	43,86	8,77	100
Lise	kız	41	sayı	5	6	14	12	4	41
			%	12,20	14,63	34,15	29,27	9,76	100
	erkek	73	sayı	7	13	16	29	8	73
			%	9,59	17,81	21,92	39,73	10,96	100,00
Toplam		200	sayı	21	37	46	78	18	200
			%	10,50	18,50	23,00	39,00	9,00	100

Tablo 25'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden "Bilgisayar ve internetin oturma bozukluğu ve kamburluğa neden olduğu" şeklindeki düşünceye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %10.5, katılıyorum diyenlerin oranı %18.5, kararsızım diyenler %23, katılmıyorum diyenlerin oranı %39, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %9'dur.

Bilgisayarın oturma bozukluğu ve kamburluğa neden olduğu düşüncesine sahip olan kızların oranı lisede azalmaktadır. İlköğretimdeki kızlardan bu düşünceye katılanların oranı %37.93 iken, erkeklerde %28.07'dir. Lisede kızlardan katılanların oranı %26.83 iken erkeklerde %27.40 olmaktadır.

3.1.5.2. İnternet ve Sohbet (chat)

Tablo 26. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sohbet (Chat) Yapıp Yapmadıklarına İlişkin Dağılım

İnternette/messenger'da sohbet (chat) yapar mısınız?					
KIZ					
Eğitim düzeyi	n		EVET	HAYIR	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	29	sayı	23	6	29
		%	79,31	20,69	100,00
Lise	41	sayı	39	2	41
		%	95,12	4,88	100,00
Kız Toplam	70	sayı	62	8	70
		%	88,57	11,43	100,00
ERKEK					
Eğitim düzeyi	n		EVET	HAYIR	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	57	sayı	50	7	57
		%	87,72	12,28	100,00
Lise	73	sayı	69	4	73
		%	94,52	5,48	100,00
Erkek Toplam	130	sayı	119	11	130
		%	91,54	8,46	100,00
Genel Toplam	200	sayı	181	19	200
		%	90,50	9,50	100,00

Tablo 26'nın verilerine göre araştırmaya katılan öğrencilerin %90.5'i internette ya da messengerda sohbet yaptıklarını söylemişlerdir. Sohbet yapmayanların oranı ise %9.5'tir. Sohbet yapma oranı kızlarda %88.57, erkeklerde %91.54 ile son derece yüksektir.

İlköğretimdeki kız öğrencilerden chat yapanların oranı %79.31, lisedeki kızların oranı ise 15 puan fazla ile %95.12'dir. İlköğretimde öğrenci olan erkeklerde chat yapanların oranı %87.72, lisede öğrenci olan erkeklerde chat yapanların oranı %94.52'dir. Araştırmaya katılan öğrencilerin sadece onda birinin internet veya messengerda sohbet yapmadıklarını görüyoruz. Bu oran hem kızlar hem de erkekler için geçerli olmaktadır.

Tablo 27. İnternette Chat Yapmanın Zararlı Olup Olmadığına İlişkin Dağılım

İnternette/messengerde sohbet (chat) yapmak zararlıdır.									
Eğitim durumu	Cinsi yet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılmı yorum	Kesinlikle katılmı yorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	1	3	11	10	4	29
			%	3,45	10,34	37,93	34,48	13,79	100
	erkek	57	sayı	2	7	22	12	14	57
			%	3,51	12,28	38,60	21,05	24,56	100
Lise	kız	41	sayı	6	9	13	5	8	41
			%	14,63	21,95	31,71	12,20	19,51	12
	erkek	73	sayı	5	11	27	25	5	73
			%	6,85	15,07	36,99	34,25	6,85	100
Toplam		200	sayı	14	30	73	52	31	200
			%	7,00	15,00	36,50	26,00	15,50	100

Araştırmaya katılan öğrencilerden “İnternette sohbet (chat) yapmak zararlıdır” şeklindeki ifadeye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %7, katılıyorum diyenlerin oranı %15, kararsızım diyenler %36,5, katılmıyorum diyenlerin oranı %26, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %15,5’tir. Chat yapmanın zararlı olduğunu söyleyen ilköğretimdeki kızların oranı %13,79 iken, lisedekilerin oranı %36,58’dir. Erkek öğrencilere okul düzeyi açısından bakıldığında, ilköğretimde chat yapmak zararlı diyenlerin oranı %15,79 iken, lisede %21,92’dir. Bu duruma göre yaş büyüdükçe internette sohbet yapmanın zararlı oldu düşüncesinde olanların oranı yükselmektedir (Tablo 27).

Öğrencilerin yaklaşık beşte biri chat yapmanın zararlı olduğunu söylemiş, yaklaşık üçte biri de zararlı olduğu konusunda kararsız kalmışlardır. Tablo 25’te öğrencilerin sadece onda biri chat yapmadığı hatırlanırsa, bu durumda öğrencilerin azımsanmayacak bir bölümü chat yapmanın zararlı olduğunu düşündükleri halde internette sohbet etmektedirler.

Tablo 28. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Takma Ad (Nick Name) Kullanmalarına İlişkin Dağılım

Sohbet (chat) yaparken kendi isminizle mi yoksa takma ad (nick) ile mi konuşursunuz?						
KIZ						
Eğitim düzeyi	n		Kendi adım ile	Bazen	Takma ad ile	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	23	sayı	4	12	7	23
		%	17,39	52,17	30,43	100,00
Lise	39	sayı	7	6	26	39
		%	17,95	15,38	66,67	100,00
Kız Toplam	62	sayı	11	18	33	62
		%	17,74	29,03	53,23	100,00
ERKEK						
Eğitim düzeyi	n		Kendi adım ile	Bazen	Takma ad ile	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	50	sayı	7	29	14	50
		%	14,00	58,00	28,00	100,00
Lise	69	sayı	10	34	25	69
		%	14,49	49,28	36,23	100,00
Erkek Toplam	119	sayı	17	63	39	119
		%	14,29	52,94	32,77	100,00
Genel Toplam		sayı	28	81	72	181
		%	15,47	44,75	39,78	100,00

*19 öğrenci sohbet (chat) yapmadığı için cevap vermemiştir.

Tablo 28’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin %39.78’ü internette sohbet yaparken takma ad ile görüşme yaptıklarını belirtmişlerdir. Takma ad kullanmayanlar %15.47, bazen kullananlar %44.75’tir. Takma ad kullanımı kızlarda (%53.23) erkeklerden (%32.77) daha fazla olmaktadır. Kızların yaklaşık yarısı sohbet ederken takma ad kullanmaktadırlar. İlköğretimde öğrenci olan kızların %30.43’ü takma ad kullanırken, lisede takma ad kullananların oranı %66.67’dir. Erkeklerde ilköğretimde öğrenci olanların oranı %28 iken, lisede takma ad kullananların oranı %36.23’tür. Bu sonuçlara göre, öğrencilerin yaşları büyüdükçe takma ad kullanımı artmaktadır diyebiliriz.

Tablo 29. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sohbet Yapmak İçin Cinsiyet Tercihlerine İlişkin Dağılım

Sohbet (chat) yaparken karşı cins ile mi hemcinslerinle mi konuşursunuz						
KIZ						
Eğitim düzeyi	n		Karşı cins ile	Fark etmez/Her ikisi ile	Hem cinsimle	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	23	sayı	3	5	15	23
		%	13,04	21,74	65,22	153,33
Lise	39	sayı	6	8	25	39
		%	15,38	20,51	64,1	156
Kız Toplam	62	sayı	9	21	32	62
		%	14,52	33,87	51,61	100,00
ERKEK						
Eğitim düzeyi	n		Karşı cins ile	Fark etmez/Her ikisi ile	Hem cinsimle	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	50	sayı	6	12	32	50
		%	12,0	24	64,0	156,25
Lise	69	sayı	14	34	21	69
		%	20,29	49,28	30,43	328,5714
Erkek Toplam	119	sayı	34	57	28	119
		%	28,57	47,9	23,53	425
Genel Toplam	181	sayı	43	78	60	181
		%	23,76	43,09	33,15	100,00

*19 öğrenci sohbet (chat) yapmadığı için cevap vermemiştir.

Tablo 29’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden, sohbet yapmak için karşı cinsi tercih edenlerin oranı %23.76, hemcinslerini tercih edenlerin oranı %33.15, her ikisini de tercih eden/fark etmez diyenlerin oranı ise %43.09’dur.

Kız öğrenciler ilköğretimde ve lisede yaklaşık %65’lik oranlarla hemcinsleri ile sohbet etmeyi tercih etmektedirler. Karşı cinsle sohbet edenlerin oranı yine benzer şekilde, yaklaşık % 13 ve %15’tir. Erkeklerde ise ilköğretimde okuyanların %64’ü hemcinsimle derken lisede bu oran %30.43’e düşmektedir. Karşı cins ile sohbet yapmayı tercih eden ilköğretim öğrencilerin oranı %12 iken lisede bu oran %28.57’yi bulmaktadır. Bu sonuçlara bakarak erkeklerin yaşları büyüdükçe tercihlerinde de karşı cins ile sohbet etme yönünde değişimler olmaktadır, ancak kızlarda önemli bir değişim görülmemektedir.

Tablo 30. İnternette Kimliğin Gizlenmesi İle Kendini İfade Etme Arasındaki İlişkiye Dair Dağılım

İnternette kim olduğumun bilinmemesi kendimi daha açık ifade etmemi sağlıyor									
Eğitim durumu	Cinsiyet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	5	12	6	3	3	29
			%	17,24	41,38	20,69	10,34	10,34	100
	erkek	57	sayı	9	25	11	7	5	57
			%	15,79	43,86	19,30	12,28	8,77	100
Lise	kız	41	sayı	4	6	11	12	8	41
			%	9,76	14,63	26,83	29,27	19,51	100
	erkek	73	sayı	15	32	11	7	8	73
			%	20,55	43,84	15,07	9,59	10,96	100
Toplam		200	sayı	33	75	39	29	24	200
			%	16,50	37,50	19,50	14,50	12,00	100

Tablo 30’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden “İnternette kim olduğumun bilinmemesi kendimi daha açık ifade etmemi sağlıyor” şeklindeki düşünceye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %16.5, katılıyorum diyenlerin oranı %37.5, kararsızım diyenler %19.5, katılmıyorum diyenlerin oranı %14.5, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %12’dir. Eğitim düzeyi bazında incelediğimizde, ilköğretimdeki kızların %58.62’si internette kim olduğunun bilinmemesinin kendisini daha açık ifade etmesini sağladığını belirtmiş, %20.68’i ise bu düşünceye katılmamıştır. Lisedeki kız öğrencilerden kim olduğunun bilinmemesini kendisini daha açık ifade etmeyi sağladığını düşünenlerin oranı %24.39, bu fikre katılmayanların oranı %48.78 olmaktadır.

İlköğretimde öğrenci olan erkeklerin %59.65’i internette kim olduklarının bilinmemesini kendilerini daha açık ifade etmeyi sağladığını söylerken, lisede öğrenci olan erkeklerde bu oran %64.39’a yükselmektedir. İnternette kimliklerin gizli olması konusunda yaş büyüdükçe, kendini ifade etmede internetin faydası olduğunu düşünen kızların oranı azalmakta, erkeklerde ise oran yükselmektedir. İnternette kimliklerin gizlenmesinin öğrencilerin kendilerini daha açık ifade etmelerine etkisi olduğunu söyleyen öğrencilerin oldukça yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

3.1.5.3. İnternet ve Sosyalleşme

Tablo 31. İnternetin Sosyal Hayattan Daha Özgürleştirici Olup Olmadığına İlişkin Dağılım

İnternette, sosyal hayattan daha özgür oluyorum									
Eğitim durumu	Cinsi yet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılmı yorum	Kesinlikle katılmı yorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	3	13	2	7	4	29
			%	10,34	44,83	6,90	24,14	13,79	100
	erkek	57	sayı	4	20	11	17	5	57
			%	7,02	35,09	19,30	29,82	8,77	100
Lise	kız	41	sayı	2	9	14	14	2	41
			%	4,88	21,95	34,15	34,15	4,88	12
	erkek	73	sayı	8	26	18	13	8	73
			%	10,96	35,62	24,66	17,81	10,96	100
Toplam		200	sayı	17	68	45	51	19	200
			%	8,50	34,00	22,50	25,50	9,50	100

Tablo 31’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden “İnternette, sosyal hayattan daha özgür oluyorum” şeklindeki düşünceye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %8.5, katılıyorum diyenlerin oranı %34, kararsızım diyenler %22, katılmıyorum diyenlerin oranı %22.5, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %9.5’tir.

İnternette sosyal hayattan daha özgür olduğunu düşünen ilköğretimdeki kız öğrencilerin oranı %55.17 iken lisedeki kız öğrencilerde bu oran düşerek %26.83 olmaktadır. İlköğretimdeki erkek öğrencilerden bu fikre katılanların oranı %42.11 iken, lisedeki erkek öğrencilerde artarak %46.58’e ulaşmaktadır.

Tablo 32. İnternetin Sosyalleştirici Etkisine İlişkin Dağılım

İnternet beni daha sosyal yapıyor									
Eğitim durumu	Cinsi yet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılmı yorum	Kesinlikle katılmı yorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	2	5	8	9	5	29
			%	6,90	17,24	27,59	31,03	17,24	100
	erkek	57	sayı	5	14	13	19	6	57
			%	8,77	24,56	22,81	33,33	10,53	100
Lise	kız	41	sayı	0	5	15	21	0	41
			%	0,00	12,20	36,59	51,22	0,00	12
	erkek	73	sayı	12	23	17	13	8	73
			%	16,44	31,51	23,29	17,81	10,96	100
Toplam		200	sayı	19	47	53	62	19	200
			%	9,50	23,50	26,50	31,00	9,50	100

Tablo 32’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden “İnternet beni daha sosyal yapıyor” şeklindeki düşünceye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %9.5, katılıyorum diyenlerin oranı %23.5, kararsızım diyenler %26.5, katılmıyorum diyenlerin oranı %31, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %9.5’tir.

İnternetin sosyalleşme üzerindeki etkileri konusunda ilköğretim kız öğrencilerinin %24.14’ü internetin daha sosyal olmaya etkisi olduğunu düşünürken, %48.27’si bu fikre katılamamaktadır. Erkeklerde ise internette daha sosyal olduğunu düşünenlerin oranı %33.33 iken, daha sosyal olmadığını düşünenlerin oranı %43.86’dır.

Lise öğrencisi olan kızların %12.2’si internette daha sosyal olduğunu düşünürken, %51.22’si bu fikre katılmamaktadır. Erkek öğrencilerden internette daha sosyal olduğunu söyleyenlerin oranı %47.95 iken, daha sosyal olmadıklarını düşünenlerin oranı ise %28.77’dir. Buradan kızlarda yaş büyüdükçe internetin sosyalleştirici etkisi olduğunu düşünenlerin oranı azalmakta, erkeklerde ise artmaktadır.

Tablo 33. İnternet Kafelerin Öğrencilerin Daha İyi İlişkiler Kurmaya Etkisine İlişkin Dağılım

İnternet kafeler daha iyi ilişkiler kurmamı sağlıyor									
Eğitim durumu	Cinsiyet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılmı yorum	Kesinlikle katılmı yorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	0	0	6	19	4	29
			%	0,00	0,00	20,69	65,52	13,79	100
	erkek	57	sayı	7	19	15	11	5	57
			%	12,28	33,33	26,32	19,30	8,77	100
Lise	kız	41	sayı	2	5	5	11	18	41
			%	4,88	12,20	12,20	26,83	43,90	100
	erkek	73	sayı	11	23	13	20	6	73
			%	15,07	31,51	17,81	27,40	8,22	100
Toplam		200	sayı	20	47	39	61	33	200
			%	10,00	23,50	19,50	30,50	16,50	100

Tablo 33'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden “İnternet kafeler daha iyi ilişkiler kurmamı sağlıyor” şeklindeki ifadeye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %10, katılıyorum diyenlerin oranı %23.5, kararsızım diyenler %19.5, katılmıyorum diyenlerin oranı %30.5, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %16.5'tir.

İnternet kafelerin daha iyi ilişki kurmaya olumlu etkisi olduğunu düşünen ilköğretim kız öğrencisi bulunmazken, lisedeki kızların %17.07'i bu düşünceye katılmaktadır. Olumlu etkisi olduğu düşüncesine katılmayan ilköğretim öğrencilerinin oranı %79.31, lise öğrencisi kızlardan bu düşünceye katılanların oranı %70.73'e düşmektedir. İlköğretimdeki erkek öğrencilerde olumlu etkisi olduğunu düşünenlerin oranı %45.61'dir. Olumlu etkisi olduğu düşüncesine katılmayanların oranı %28.07'dir. Lisedeki erkek öğrencilerin %46.58'i internet kafelerin daha iyi ilişkiler kurmayı sağladığını düşünmektedir. İnternet kafe kullanıcılarının büyük çoğunluğunun erkekler olduğu düşünülürse, bu mekânların iletişim kurma konusunda erkek öğrenciler arasında iletişim kurma veya geliştirme yerleri olduğu söylenebilir.

3.1.5.4. İnternet ve Güven

Tablo 34. Öğrencilerin İnternette Tanıştıkları Kişilere Güvenme Durumlarına İlişkin Dağılım

İnternette tanıştığım kişilere güvenirim									
Eğitim durumu	Cinsi yet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılmı yorum	Kesinlikle katılmı yorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	0	0	5	9	15	29
			%	0,00	0,00	17,24	31,03	51,72	100
	erkek	57	sayı	0	1	2	23	31	57
			%	0,00	1,75	3,51	40,35	54,39	100
Lise	kız	41	sayı	0	1	5	14	21	41
			%	0,00	2,44	12,20	34,15	51,22	12
	erkek	73	sayı	0	2	8	28	35	73
			%	0,00	2,74	10,96	38,36	47,95	100
Toplam		200	sayı	0	4	20	74	102	200
			%	0,00	2,00	10,00	37,00	51,00	100

Tablo 34’te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden “İnternette tanıştığım kişilere güvenirim” şeklindeki ifadeye katılıyorum diyenlerin oranı %2, kararsızım diyenler %10, katılmıyorum diyenlerin oranı %37, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %51’dir.

Genel olarak hem okul hem de cinsiyet bazında, öğrencilerin tamamına yakın bir bölümünün internette tanışılan kişilere güvenmediğini söyleyebiliriz. İnternette tanışılan kişilere güvendiğini söyleyen ilköğretim öğrencisi yoktur. Lisede ise bu oran %2’dir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin beşte dördünden fazlası internette tanıştıkları kişilere güvenmediklerini söylemektedir. Sanal dünyanın araştırmaya katılan öğrenciler için güvenilmez bir alan olduğunu söyleyebiliriz.

3.1.5.5.İnternet ve Türkçe

Tablo 35. Chat Yaparken Kullanılan Türkçe İle Günlük Hayatta Kullanılan Türkçe Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Dağılım

Sohbet (chat) yaparken kullandığım Türkçe ile günlük hayatta kullandığım Türkçe arasında fark yok									
Eğitim durumu	Cinsi yet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılmı yorum	Kesinlikle katılmı yorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	23	sayı	1	0	8	8	6	23
			%	4,35	0,00	34,78	34,78	26,09	100
	erkek	50	sayı	3	8	22	11	6	50
			%	6,00	16,00	44,00	22,00	12,00	100
Lise	kız	39	sayı	0	7	18	9	5	39
			%	0,00	17,95	46,15	23,08	12,82	12
	erkek	69	sayı	2	19	23	17	8	69
			%	2,90	27,54	33,33	24,64	11,59	100
Toplam		181	sayı	6	34	71	45	25	181
			%	3,31	18,78	39,23	24,86	13,81	100

*19 öğrenci chat yapmadığı için cevap vermemiştir

Tablo 35’te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden “Sohbet (chat) yaparken kullandığım Türkçe ile günlük hayta kullandığım Türkçe arasında fark yok” şeklindeki ifadeye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %3,31, katılıyorum diyenlerin oranı %18,78, kararsızım diyenler %39,23, katılmıyorum diyenlerin oranı %24,86, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %13,81’dir. Günlük hayatta kullanılan Türkçe ile sohbet (chat) esnasında kullanılan Türkçe arasında fark, en fazla (%60,87) ilköğretim öğrencisi olan kızlarda bulunmaktadır. Lise öğrencisi olan kızlarda bu oran azalarak %35,9’a düşmektedir. İlköğretim ve lise eğitim düzeyi açısından erkeklerde oran değişmekte yaklaşık olarak %35 civarındadır. İlköğretimden okuyan erkek öğrenciler ile lisede okuyan erkek öğrenciler arasında Türkçe’nin kullanım farkı yükselmektedir. İlköğretimde Sohbet (chat) yaparken kullandığım Türkçe ile günlük hayatta kullandığım Türkçe arasında fark yok diyenlerin oranı %22 iken, lisede bu oran %30,44 olmaktadır.

Yukarıdaki tabloya göre öğrencilerin beşte ikisi internette sohbet yaparken kullandığı Türkçe ile günlük hayatta kullandığı Türkçe arasında fark bulunduğunu belirtmiştir. Bu duruma göre chat lisansı öğrencilerden azımsanamayacak bir bölümünün kullandığı Türkçe’den farklı olmaktadır.

Tablo 36. Sohbet (Chat) Yaparken Kelimelerin Kısaltılıp Kısaltılmamasına İlişkin Dağılım

İnternette chat esnasında kelimeleri kısaltarak yazıyorum									
Eğitim durumu	Cinsiyet	n		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	23	sayı	9	11	2	1	0	23
			%	39,13	47,83	8,70	4,35	0,00	100
	erkek	50	sayı	23	17	7	2	1	50
			%	46,00	34,00	14,00	4,00	2,00	100
Lise	kız	39	sayı	12	14	8	2	3	39
			%	30,77	35,90	20,51	5,13	7,69	100
	erkek	69	sayı	21	29	10	6	3	69
			%	30,43	42,03	14,49	8,70	4,35	100
Toplam		181	sayı	65	71	27	11	7	181
			%	35,91	39,23	14,92	6,08	3,87	100

19 öğrenci chat yapmadığı için cevap vermemiştir

Tablo 36’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden “İnternette chat esnasında yazarken kelimeleri kısaltarak yazıyorum” şeklindeki ifadeye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %35,91, katılıyorum diyenlerin oranı %39,23, kararsızım diyenler %14,92, katılmıyorum diyenlerin oranı %6,08, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %3,87’dir.

İlköğretimde öğrenci olan kızların %86,96’sı, erkeklerin %80’i, lisede öğrenci olan kızların %72,46’sı, erkeklerin ise %72,46’sı kelimeleri kısalttığını belirtmiştir. İlköğretim öğrencilerinin lise öğrencilerine oranla kelimeleri kısaltanların daha fazla olduğu söylenebilir.

Tablo 37. İnternette Sohbetin (Chat) Kendine Özgü Bir Dilinin Olup Olmadığına İlişkin Dağılım

İnternette sohbetin kendine özgü bir dili vardır									
Eğitim durumu	Cinsiyet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılmı yorum	Kesinlikle katılmı yorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	6	7	7	5	2	27
			%	22,22	25,93	25,93	18,52	7,41	100
	erkek	57	sayı	8	20	14	12	5	59
			%	13,56	33,90	23,73	20,34	8,47	100
Lise	kız	41	sayı	9	14	10	5	3	41
			%	21,95	34,15	24,39	12,20	7,32	12
	erkek	73	sayı	17	22	16	10	8	73
			%	23,29	30,14	21,92	13,70	10,96	100
Toplam		200	sayı	40	63	47	32	18	200
			%	20,00	31,50	23,50	16,00	9,00	100

Tablo 37’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden “İnternette sohbetin kendine özgü bir dili vardır” şeklindeki ifadeye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %20, katılıyorum diyenlerin oranı %31.5, kararsızım diyenler %23.5, katılmıyorum diyenlerin oranı %16, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %9’dur.

Araştırmada öğrencilerce internetin farklı bir dilinin oluşup oluşmadığını anlamak üzere yönelttiğimiz sorudan elde edilen bulgulara göre; ilköğretimde öğrenci olan kızlar (%48.15) ve erkeklerin (%47.46) yaklaşık yarısı internetin kendine özgü bir dili olduğunu düşünmektedir. Lisede öğrenci olan kızlar (%56.1) ve erkeklerde (%53.43) bu oran yükselmektedir.

Tablo 38. Sohbet (Chat) Yaparken Kullanılan Dilin Günlük Konuşmaya Etkisine İlişkin Dağılım

İnternette sohbet yaparken konuşma dilim günlük konuşma dilimi olumsuz etkiliyor									
Eğitim durumu	Cinsi yet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılmı yorum	Kesinlikle katılmı yorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	4	3	5	11	6	29
			%	13,79	10,34	17,24	37,93	20,69	100
	erkek	57	sayı	3	8	10	17	19	57
			%	5,26	14,04	17,54	29,82	33,33	100
Lise	kız	41	sayı	2	4	9	14	12	41
			%	4,88	9,76	21,95	34,15	29,27	12
	erkek	73	sayı	7	10	16	22	18	73
			%	9,59	13,70	21,92	30,14	24,66	100
Toplam		200	sayı	16	25	40	64	55	200
			%	8,00	12,50	20,00	32,00	27,50	100

Tablo 38’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden “İnternette sohbet yaparken konuşma dilim günlük konuşma dilimi olumsuz etkiliyor” şeklindeki ifadeye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %8, katılıyorum diyenlerin oranı %12.5, kararsızım diyenler %2, katılmıyorum diyenlerin oranı %32, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %27.5’tir.

İnternette sohbet dilinin günlük konuşma diline olumsuz etki ettiğini düşünen ilköğretimde öğrenci olan kızların oranı %24.13, erkeklerin oranı %19.3’tür. Lisede öğrenci olan kızlarda ise bu oran %14.64’e düşmekte, erkeklerde ise %23.29’a yükselmektedir.

Tablo 35-36-37 ve Tablo 38’deki sonuçlardan internette sohbet kendi dilini oluşturmaya başlamıştır diyebiliriz. Özellikle kelimelerin kısaltılarak yazılması zamanla öğrencilerde Türkçe’nin bozulması tehlikesine yol açabileceğini söylemek yanlış olmayacaktır. İnternetteki konuşma dilinin günlük konuşma diline olumsuz etkisi, bu durumun habercisidir diyebiliriz. İnternette iletişim çoğu zaman yazarak gerçekleştiğinden ve yazmak da konuşmaya göre daha yavaş olduğundan neredeyse standart hale gelen pek çok kısaltma kullanılmaktadır. Bu kısaltmaların çoğu İngilizce cümle ya da kelimelerin kısaltmasıdır. Türkçe’ye de aynen geçmiştir. Duyuların ifadeleri ise belli işaretler ile gerçekleştirilmektedir. Bunlardan bazıları şunlardır:

:) gülümseme

:))) gülme

:(somurtma

;) göz kırpması

:O şaşkınlık (Dede, 2004:37).

Ayrıca günlük yaşantımızda gençlerin konuşmalarında cümlelerin kısaltılmasına daha sık rastlamaya başladığımızı söyleyebilir. Günlük konuşmalarında selamlaşma ifadesi olarak “selamün aleyküm” yerine baş harfleri söyleyerek “se a” (s.a), kendine iyi bak yerine “kib”, selam, merhaba yerine “slm (se le me)”, “mrb (me re be)”, diyen gençlere rastlamak mümkün olmaktadır. Kelimelerin kısaltılması gençlerin kendilerini ifade etmede sıkıntı yaşamalarına ve dilin yozlaşmasına neden olacağını söylemek mümkündür.

Gençlerin kelimeleri, kısaltarak yazmaları ya da konuşmaları cep telefonlarında mesaj yazmada zaman kazanmak, uğraşmamak için kısaltmalar sözlüğünün (Telsim, 2006) çıkarılması ve reklamlarının yayınlanması ile popüler hale gelmiştir.

3.2.İnternet Kafe

3.2.1.İnternet Kafe Kullanım Sıklık ve Zamanları

Tablo 39. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İnternet Kafeye Gitme Sıklığına İlişkin Dağılım

Ne sıklıkta internet kafeye gidersiniz?							
Eğitim düzeyi	n		Hergün	Haftada Bir/ birden fazla	Ayda Bir/ birden fazla	Daha seyrek	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	86	sayı	1	35	29	21	86
		%	1,16	40,7	33,72	24,42	100
Lise	114	sayı	3	51	49	11	114
		%	2,63	44,74	42,98	9,65	100
Toplam	200	sayı	4	86	78	32	200
		%	2	43	39	16	100

Tablo 39’den elde edilen sonuçlara göre araştırmaya katılan öğrencilerin %43’i internet kafeye haftada bir/birden fazla gitmektedir. Ayda bir/birden fazla gidenlerin oranı,

%39, ayda birden daha seyrek gidenlerin oranı %16, her gün gidenlerin oranı ise %2'dir.

İlköğretim öğrencileri en yüksek oranla (%40.7) en fazla haftada bir veya birden fazla internet kafeye gitmektedirler. Ayda bir veya birden fazla internet kafeye gidenlerin oranı da %33.72'dir. Ayda birden daha seyrek internet kafeye gidenlerin oranı ise %24.42'dir.

Lise öğrencileri de yine en yüksek oranla (%44.74) haftada bir veya birden fazla sayıda internet kafeye gitmektedir. Ayda bir veya birden fazla sayıda internet kafeye gidenlerin oranı da %42.98 olmaktadır. Lise öğrencilerinde ayda birden daha seyrek olarak internet kafeye gidenlerin oranı azalarak %9.65'e düşmektedir. Öğrencilerin sadece yüzde ikisi her gün internet kafeye gittiklerini söylemişlerdir.

Tablo 40. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İnternet Kafelere Hangi Günlerde Gittiklerine İlişkin Dağılım

Hangi günlerde İnternet kafelere gidirsiniz?											
	n		P.Tesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma	C.Tesi	Pazar	Belli olmuyor	Toplam
Ders hane	68	sayı	0	4	3	5	9	13	16	18	68
		%	0,00	5,88	4,41	7,35	13,24	19,12	23,53	26,47	100,00
Devlet okulu	61	sayı	1	3	5	2	2	14	21	13	61
		%	1,64	4,92	8,20	3,28	3,28	22,95	34,43	21,31	100,00
Özel okul	28	sayı	0	0	1	1	2	5	6	13	28
		%	0,00	0,00	3,57	3,57	7,14	17,86	21,43	46,43	100,00
İnternet Kafe	43	sayı	2	1	1	2	5	11	8	13	43
		%	4,65	2,33	2,33	4,65	11,63	25,58	18,60	30,23	100,00
Toplam	200	sayı	3	8	10	10	18	43	51	57	200
		%	1,50	4,00	5,00	5,00	9,00	21,50	25,50	28,50	100,00

Tablo 40'ta görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin %25.5'i Pazar günleri, %21.5'si C.tesi günleri, %9'u Cuma günleri internet kafeye gittiklerini söylemişlerdir. İnternet kafeye gittiğim günler değişiyor, belli olmuyor diyenler ise %28.5'tir.

Okul bazında değerlendirildiğinde de öğrencilerin internet kafeye gittikleri günler incelendiğinde bu günlerin hafta sonunda yoğunlaştığı görülmektedir.

Tablo 41.Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İnternet Kafelere Hangi Saatlerde Gittiklerine İlişkin Dağılım

Hangi saatlerde internet kafeye gidersiniz?							
Araştırma yapılan yer	n		Sabah	Öğle- Akşam arası	Akşamdan sonra	Belli olmuyor/ değişiyor	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	86	sayı	0	55	8	23	86
		%	0,00	63,95	9,30	26,74	100,00
Lise	114	sayı	0	35	56	23	114
		%	0,00	30,70	49,12	20,18	100,00
Toplam	200	sayı	0	90	64	46	200
		%	0,00	45,00	32,00	23,00	100,00

Tablo 41’te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin internet kafeye gittikleri saatler, %45 ile öğle-akşam saatleri arası olarak belirmektedir. Akşamdan sonra internet kafeye gidenlerin oranı %32’dir. Sabah internet kafeye giderim diyen öğrenci yoktur. İnternet kafeye gitme saatim değişiyor-belli olmuyor diyenlerin oranı ise %23’tür. İnternet kafeye gidilen saatler, ilköğretim öğrencilerinde %63.95 ile öğle akşam saatleri arasında, lise öğrencilerinde ise akşamdan sonraki saatlerde (%49.12) yoğunlaşmaktadır

Tablo 40 ve Tablo 41’den elde edilen sonuçlara göre, öğrencilerin internet kafeye gittikleri günler özellikle hafta sonlarında yoğunlaşmaktadır. Bunda okula gitmenin ve hafta sonu tatilinin etkisi olduğunu söyleyebiliriz. İnternet kafeye gidilen saat aralıkları ise yoğun olarak öğle-akşam saatleri arasındır

3.2.2.Deneklerin İnternet Kafe Kullanım Amaç ve Tercihleri

Tablo 42. İnternet Kafelerin Öğrencilerin Buluşma Noktası Olmasına İlişkin Dağılım

İnternet kafeler arkadaşlarımla buluşma yerlerimdir									
Eğitim durumu	Cinsi yet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılmı yorum	Kesinlikle katılmı yorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	0	0	2	18	9	29
			%	0,00	0,00	6,90	62,07	31,03	100
	erkek	57	sayı	4	16	8	12	17	57
			%	7,02	28,07	14,04	21,05	29,82	100
Lise	kız	41	sayı	3	6	11	17	4	41
			%	7,32	14,63	26,83	41,46	9,76	12
	erkek	73	sayı	10	24	5	22	12	73
			%	13,70	32,88	6,85	30,14	16,44	100
Toplam		200	sayı	17	46	26	69	42	200
			%	8,50	23,00	13,00	34,50	21,00	100

Araştırmaya katılan öğrencilerden “İnternet kafeler arkadaşlarımla buluşma yerlerimdir” şeklindeki ifadeye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %8.5, katılıyorum diyenlerin oranı %17.5, kararsızım diyenler %18.5, katılmıyorum diyenlerin oranı %34.5, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %21’dir. İnternet kafeleri arkadaşları ile buluşma görüşme mekânı olarak kullanan ilköğretim kız öğrencisi bulunmazken, erkek öğrencilerin %35.9’u internet kafeleri arkadaşları ile buluşma noktası olarak da kullanmaktadır. Lisede öğrenci olan kızlarda bu oran %21.95, erkek öğrencilerde ise %46.58’dir (Tablo 42).

İnternet kafeler gençlerin arkadaşları ile buluşup oyun oynadıkları, sohbet ettikleri, oturup çay, kola, gazoz içtikleri, beraber zaman geçirdikleri mekânlar olmaktadır diyebiliriz. Özellikle mahalle aralarındaki internet kafelerde bu durum daha yoğun gözlemlenebilmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin üçte biri internet kafeleri arkadaşları ile buluşma noktaları olarak da kullandıkları görülmektedir. İnternet kafeleri arkadaşları ile buluşma noktası olarak kullananların daha çok erkekler olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 43. İnternet Kafelerin Araştırma Yapmada Kütüphane İle Karşılaştırılmasına İlişkin Dağılım

Kütüphaneye gitmekten internet kafede araştırma yapmak daha kolay ve hızlıdır									
Eğitim durumu	Cinsi yet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılmı yorum	Kesinlikle katılmı yorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	25	4	0	0	0	29
			%	86,21	13,79	0,00	0,00	0,00	100
	erkek	57	sayı	42	13	1	1	0	57
			%	73,68	22,81	1,75	1,75	0,00	100
Lise	kız	41	sayı	38	3	0	0	0	41
			%	92,68	7,32	0,00	0,00	0,00	100
	erkek	73	sayı	56	15	0	1	1	73
			%	76,71	20,55	0,00	1,37	1,37	100
Toplam		200	sayı	161	35	1	2	1	200
			%	80,50	17,50	0,50	1,00	0,50	100

Tablo 43'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden “Kütüphaneye gitmekten internet kafede araştırma yapmak daha kolay ve hızlıdır” şeklindeki ifadeye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %80.5, katılıyorum diyenlerin oranı %17.5, kararsızım diyenler %0.5, katılmıyorum diyenlerin oranı %1, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %0.5'tir.

Genel olarak bakarsak, cinsiyet ve eğitim düzeyi bazında öğrencilerin tamamına yakını internet kafelerde araştırma yapmanın kütüphanelerde araştırma yapmaktan daha kolay ve hızlı olduğunu düşünmektedirler. İnternet kafelerin bilgiye erişimde kütüphaneler ile kıyaslandığında öğrencilerin internet ve internet kafeleri tercih ettiğini söyleyebiliriz. İnternetteki bilgilerin doğruluğunun tespitinin zor olmasına rağmen internet kafeler, dersler için araştırma mekânları olarak da kullanılmaktadır.

Tablo 44. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İnternet Kafeleri Tercih Etme Nedenlerine İlişkin Dağılım

İnternet kafeyi tercih etme nedenleriniz nelerdir?						
Tercih nedenleri	İlköğretim 2. kademe		Lise		Toplam	
	n=86		n=114		200	
	sayı	%	sayı	%	sayı	%
Evimde bilgisayar olmadığı için	31	15,50	40	20,00	71	35,50
Arkadaşlarım da İnternet kafede olduğu için	14	7,00	16	8,00	30	15,00
İnternette/ messengerda sohbet etmek için	12	6,00	15	7,50	27	13,50
Ailemin kontrolü olmaması nedeniyle daha rahat olduğum için	15	7,50	31	15,50	46	23,00
Oyun oynamak için	58	29,00	82	41,00	140	70,00
Ağ bağlantılı oyun İnternet kafede oynanabildiği için	40	20,00	54	27,00	94	47,00
İnternete bağlanacak başka imkânım olmadığı için	42	21,00	41	20,50	83	41,50
Yeni şeyler öğrenmek için	28	14,00	19	9,50	47	23,50
Evde telefon faturası çok geldiği için	7	3,50	5	2,50	12	6,00
Toplam	247		303		550	

Tablo 44'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin internet kafeleri tercih nedenlerinin başında %70 ile oyun oynamak gelmektedir. Ağ bağlantısından çoklu oyun oynamak %47, aile kontrolü olmaması %23, internet bağlanacak başka imkânı olmayanlar %41.5, arkadaşlarının internet kafede olması %15, internette/messengerda sohbet etmek, yeni şeyler öğrenmek istemek ise %6'dır

İnternet kafeleri kullanan ilköğretim öğrencilerinden en fazla tercih nedenleri, %29 ile oyun oynamak, ikinci olarak yine internet kafede ağ bağlantısı nedeniyle grup olarak oyun oynayabilmektir (%20). Lise öğrencilerinde de birinci (%41) ve ikinci (%27) tercih nedenleri aynıdır ancak yüzdeler artarak değişmiştir. Okul bazında en büyük değişiklik aile kontrolü nedenidir. İlköğretim öğrencilerinden bu nedenle internet kafeleri tercih edenlerin oranı %7.5 iken, lisede bu oran %15.5'e çıkmaktadır.

Tablo 45. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İnternet Kafeleri Tercih Etmelerinde En Önemli Nedene İlişkin Dağılım

İnternet kafeleri tercih etme nedenlerinizi sıralayarak yazınız		
Amaçlar	sayı	%
Tekli veya çoklu oyun oynamak için	78	39,0
İnternete bağlanacak başka imkânım olmadığı için	60	30,0
İnternette/ messengerda sohbet etmek için	35	17,5
Arkadaşlarım da İnternet kafede olduğu için	27	13,5
Toplam	200	100,0

Tablo 45'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir bölümü %39 oranı ile internet kafeyi birinci tercih etme nedeni tek ya da grup olarak oyun oynamaktır. Öğrenciler %30'si internet bağlanacak başka imkânı olmadığı için internet kafeyi tercih etmektedirler. Öğrencilerin %17.5'i internette/messengerda sohbet etmek, %13.5'i ise internet kafede arkadaşlarının olmasını neden olarak göstermişlerdir.

Tablo 44 ve Tablo 45'in verilerine göre, öğrencilerin internet kafeyi tercih etmelerindeki en büyük neden oyun oynamaktır. İkinci neden ise internet ya da bilgisayarın olmayışıdır.

Tablo 46. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İnternet Kafe Değiştirme Tercihlerine İlişkin Dağılım

İnternet kafe tercihiniz ne şekildedir?								
Araştırma yapılan yer	n		Aynı İnt. kafeye giderim	Başka İnt. kafe olmadığı için aynı İnt. kafeye giderim	Farketmez hepsine gidebilirim	Arkadaşlarım hangisine giderse ona giderim	Hangisinin fiyatı uygun ise ona giderim	Toplam
Ders hane	68	sayı	32	0	12	14	10	68
		%	47,06	0,00	17,65	20,59	14,71	100,00
Devlet okulu	61	sayı	21	2	14	15	9	61
		%	34,43	3,28	22,95	24,59	14,75	100,00
Özel okul	28	sayı	6	0	16	4	2	28
		%	21,43	0,00	57,14	14,29	7,14	100,00
İnternet Kafe	43	sayı	16	0	8	11	8	43
		%	37,21	0,00	18,60	25,58	18,60	100,00
Toplam	200	sayı	75	2	50	44	29	200
		%	37,50	1,00	25,00	22,00	14,50	100,00

Tablo 46’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin %37.5’si sürekli aynı kafeye gitmektedir. Başka internet kafe olmadığı için aynı internet kafeye gidenlerin oranı %1, fark etmez hepsine giderim diyenlerin oranı %25, arkadaşlarım hangisine giderse ona giderim diyenler %22, fiyatı uygun olana giderim diyenlerin oranı ise %14.5’tir.

Özel okul dışındaki öğrencilerde deneklerin tercihlerinde en büyük yoğunlaşma aynı internet kafeye gitmede olmaktadır. Bu oran dershanede (%47.06), devlet okulunda %34.43, internet kafede %37.21’dir. Özel okulda yapılan araştırmada denekler %57.14 ile fark etmez hepsine gidebilirim demişlerdir.

Öğrencilerin yaklaşık beşte ikisinin hep aynı internet kafeye gittiklerini görmekteyiz. Yaptığımız görüşmelere göre bu durum, daha çok mahalle aralarındaki internet kafelere gidenlerde karşılaşılmaktadır.

Tablo 47. İnternet Kafelerin Gerekliliğine İlişkin Dağılım

İnternet kafeler çok gerekli yerlerdir									
Eğitim durumu	Cinsi yet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılmı yorum	Kesinlikle katılmı yorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	5	11	3	5	5	29
			%	17,24	37,93	10,34	17,24	17,24	100
	erkek	57	sayı	10	22	3	8	14	57
			%	17,54	38,60	5,26	14,04	24,56	100
Lise	kız	41	sayı	14	5	9	6	7	41
			%	34,15	12,20	21,95	14,63	17,07	12
	erkek	73	sayı	21	9	12	22	9	73
			%	28,77	12,33	16,44	30,14	12,33	100
Toplam		200	sayı	50	47	27	41	35	200
			%	25,00	23,50	13,50	20,50	17,50	100

Tablo 47’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden “İnternet kafeler çok gerekli yerlerdir” şeklindeki ifadeye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %25, katılıyorum diyenlerin oranı %23.5, kararsızım diyenler %13.5, katılmıyorum diyenlerin oranı %20.5, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %17.5’tir. İnternet kafeler, ilköğretimdeki kız öğrencilerin %55.17’si, erkek öğrencilerin %56.4’ü tarafından gerekli mekânlar olarak değerlendirilmektedir. Lisedeki kız öğrencilerde %46.35’e erkeklerde %41.1’e düşmektedir. Bu sonuçlara bakıldığında İnternet kafeleri ilköğretimdeki öğrenciler, lisedeki öğrencilere göre daha fazla gerekli görmektedir.

Tablo 48. Bilgisayar Sahipliğinin İnternet Kafeye Gitmeye Etkisine İlişkin Dağılım

Evinizde bilgisayar olsa yine de internet kafeye gider misiniz? Neden?						
	ilköğretim 2. kademe		Lise		Toplam	
	n=86		n=114		200	
	sayı	%	sayı	%	sayı	%
Hayır gitmem/ gerek yok	36	41,86	45	39,47	81	40,50
Arkadaşlarımla da görüşmek için giderim	15	17,44	24	21,05	39	19,50
Çok fazla oyun olduğu için giderim	6	6,98	4	3,51	10	5,00
Toplu oyun oynamak için giderim	18	20,93	25	21,93	43	21,50
Ailem karışmadığı/Rahat olduğu için giderim	11	12,79	16	14,04	27	13,50
Toplam	86	100,00	114	100,00	200	100,00

Araştırmaya katılan öğrencilerin %40.5'i evinde bilgisayarı olduğu takdirde internet kafeye gitmeyeceklerini belirtmişlerdir. %21.5'i toplu olarak oyun oynamak için, %19.5'i internet kafelerde arkadaşları ile de görüşmek için, %13.5'i ailesinin karışmaması nedeniyle internet kafeye gideceklerini söylemişlerdir (Tablo 48).

Okul düzeyi bazında bakıldığında bilgisayara sahip olduğunda internet kafeye gitmeme gerek yok diyen ilköğretim öğrencilerinin oranı %41.86 iken lisede bu oran %39.47 olmaktadır. Bilgisayarı olsa bile arkadaşlarımla görüşmek için internet kafeye giderim diyen ilköğretim öğrencilerinin oranı %17.44 iken, lisede bu oran %24'e yükselmektedir. Grup olarak oyun oynamak için giden ilköğretim öğrencilerinin oranı %20.95 iken, lisede bu oran %21.93'tür. Aile kontrolü olmadığı için giderim diyen ilköğretim öğrencisi oranı %12.79 iken, lisede bu oran %14.04'tür.

Tablo 49. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İnternet Kafelere Giderken Psikolojik Durumlarına İlişkin Dağılım

Kendinizi nasıl hissettiğin zamanlarda İnternet kafeye gidersiniz?						
Durum	İlköğretim 2. kademe		Lise		Toplam	
	n=86		n=114		200	
	sayı	%	sayı	%	sayı	%
Kızgın olduğum zamanlarda kafamı dağıtmak için	38	19,00	31	15,50	69	34,50
Mutlu olduğum zamanlarda paylaşmak için giderim	14	7,00	15	7,50	29	14,50
Eğlenmek istediğim zamanlarda giderim	55	27,50	84	42,00	139	69,50
Arkadaşlarımı görmek istediğimde	9	4,50	15	7,50	24	12,00
Param olduğu zamanlarda	14	7,00	8	4,00	22	11,00

Tablo 49’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden internet kafeye giderken kızgın olduğum zamanlarda internet kafelere kafamı dağıtmak için giderim diyenlerin oranı %34.5’tir. Mutlu olduğum zamanlarda paylaşmak için giderim diyenlerin oranı %14.5, eğlenmek istediğim zamanlarda giderim diyenlerin oranı %69.5, arkadaşlarımı görmek istediğimde giderim diyenlerin oranı %12, belli bir durumda değil diyenlerin oranı %11, param olduğu zamanlarda giderdim diyenlerin oranı ise %11’dir.

Öğrencilerin çok önemli bir bölümü (%69.5) internet kafelere eğlenmek için gittiklerini belirtmektedirler. Aynı zamanda öğrencilerin kafalarını dağıtmak, arkadaşları ile görüşmek istediklerinde internet kafelere gittiklerini söyleyebiliriz.

3.2.3.İnternet Kafelerde Geçirilen Zaman

Tablo 50. İnternet Kafede Nelere Zaman Ayırdığına İlişkin Dağılım

İnternet kafede bulunduğunuzda aşağıdakilerden hangisine en fazla zamanı ayırıyorsunuz						
	ilköğretim 2. kademe		Lise		Toplam	
	n=86		n=114		200	
	sayı	%		%	sayı	%
Oyun oynamak	34	39,53	42	36,84	76	38,00
İnternette dolaşmak	10	11,63	11	9,65	21	10,50
sohbet (Chat)	21	24,42	33	28,95	54	27,00
İnt. Kafedekilerle görüşmek	13	15,12	20	17,54	33	16,50
Ödev/Araştırma yapmak	8	9,30	8	7,02	16	8,00
Toplam	86	100,00	114	100,00	200	100

Tablo 50’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden %38’i internet kafede en fazla oyun oynamaya zamanını ayırıyor. %27’si chat yapmak için, %16.5’i internet kafedekilerle görüşmek, %10.5’i internette dolaşmak, %8’i de en fazla zamanını ödev/ araştırma yapmak için harcıyor.

Eğitim düzeyi bazında ilköğretim öğrencileri internet kafede buldukları sürede en fazla zamanı %39.53 ile oyun oynamaya, %24.42 ile sohbete (chat) ayırmaktadır. Lise öğrencileri en fazla zamanı %36.84 ile oyuna, %28.95 ile sohbete ayırmaktadır.

3.2.4.İnternet Kafeye Kimlerle Gidildiği

Tablo 51. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İlk Defa İnternet Kafeye Kimler İle Gittiklerine İlişkin Dağılım

İlk defa İnternet kafeye kimlerle gitmişsiniz?						
KIZ						
Eğitim düzeyi	n		Tek başıma	Ailemden biri ile	Arkadaş larım ile	Toplam
İlköğre tim 2. Kademe	29	sayı	3	17	9	29
		%	10,34	58,62	31,03	100,00
Lise	41	sayı	7	14	20	41
		%	17,07	34,15	48,78	100,00
Kız Toplam		sayı	10	31	29	70
	70	%	14,29	44,29	41,43	100,00
ERKEK						
Eğitim düzeyi			Tek başıma	Ailemden biri ile	Arkadaş larım ile	Toplam
İlköğre tim 2. Kademe	57	sayı	10	19	28	57
		%	17,54	33,33	49,12	100,00
Lise	73	sayı	21	15	37	73
		%	28,77	20,55	50,68	100,00
Erkek Toplam	130	sayı	31	34	65	130
		%	23,85	26,15	50,00	100,00
Genel Toplam	200	sayı	41	65	94	200
		%	20,5	32,5	47	100

Tablo 51’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin %47 ile yarısına yakın bir bölümü ilk defa internet kafeye arkadaşları ile gittikleri görülmektedir. Ailesinden biri ile gidenlerin oranı %32.5, tek başına gidenler ise %20.5’tir. Erkeklerin tam olarak yarısı ilk kez internet kafeye arkadaşları ile giderken, kızlarda (%44.29) en yüksek oranla aileden biri ile gittikleri görülmektedir, ancak kızlardan arkadaşları ile gidenlerin oranı da %41.43’tür.

İlköğretimdeki kız öğrencilerden %58.62’si ilk defa internet kafeye ailesinden biri ile gitmiştir. Arkadaşları ile gidenlerin oranı %31.03, tek başına gidenlerin oranı ise 14.29’dur. Lisedeki kız öğrencilerden %48.78’i ilk defa internet kafeye arkadaşları ile gittiğini belirtmektedir. Ailesinden biri ile gidenlerin oranı %34.15, tek başına gidenlerin oranı %17.07’dir.

İlköğretimdeki erkek öğrencilerden %49.12'si arkadaşları ile, %33.33'ü ailesinden biri ile, %17.54'ü ilk defa internet kafeye tek başına gittiğini söylemiştir. Lisedeki erkek öğrencilerin %50'si arkadaşları ile %26.15'i ailesinden biri ile, %23.85'i ise ilk defa internet kafeye tek başına gittiğini söylemiştir.

Tablo 52. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Genel Olarak İnternet Kafeye Kimlerle Gittiklerine İlişkin Dağılım

Genelde kimlerle İnternet kafeye gidirsiniz?						
KIZ						
Eğitim düzeyi	n		Tek başıma	Ailem den biri ile	Arkadaş larım ile	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	29	sayı	2	10	17	29
		%	6,90	34,48	58,62	100,00
Lise	41	sayı	3	20	18	41
		%	7,32	48,78	43,90	100,00
Kız Toplam	70	sayı	5	30	35	70
		%	7,14	42,86	50,00	100,00
ERKEK						
Eğitim düzeyi	n		Tek başıma	Ailem den biri ile	Arkadaş larım ile	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	57	sayı	8	14	35	57
		%	14,04	24,56	61,40	100,00
Lise	73	sayı	19	13	41	73
		%	26,03	17,81	56,16	100,00
Erkek Toplam	130	sayı	27	27	76	130
		%	20,77	20,77	58,46	100,00
Genel Toplam	200	sayı	32	57	111	200
		%	16,0	28,5	55,5	100

Tablo 52'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin %55.5'i genelde internet kafeye arkadaşları ile gitmektedir. Ailesinden biri ile gidenlerin oranı %28.5, tek başına gidenlerin oranı ise %16'dır. İlköğretimdeki kız öğrenciler genel olarak internet kafeye %58.62 ile arkadaşları ile gittiklerini belirtmişlerdir. Bu oran lisede %43.9'a düşmektedir. İlköğretimdeki erkek öğrenciler de genel olarak internet kafeye arkadaşları (%56.16) ile gitmektedir. Lisedeki erkek öğrencilerde bu oran %58.46 olmaktadır. Kızlarda ve küçük yaşlarda tek başına internet kafeye gidenlerin oranı düşmektedir.

Öğrencilerin önemli bir bölümünün hem ilk defa hem de genelde internet kafeye giderken arkadaşları ile birlikte olduklarını, internet kafelerde oyun oynamasalar bile, arkadaşlarını izlemek, sohbet etmek için yanlarında bulduklarını söyleyebiliriz.

3.2.5.İnternet Kafe Ortamı

Tablo 53. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İnternet Kafe Ücretlerini Değerlendirmelerine İlişkin Dağılım

İnternet kafe ücretlerini nasıl buluyorsunuz ?								
Araştırma yapılan yer	n		Çok pahalı	Pahalı	Ne pahalı ne değil	Ucuz	Çok ucuz	Toplam
Dershane	68	sayı	8	19	27	12	2	68
		%	11,76	27,94	39,71	17,65	2,94	100,00
Devlet okulu	61	sayı	11	14	27	6	3	61
		%	18,03	22,95	44,26	9,84	4,92	100,00
Özel okul	28	sayı	4	6	14	4	0	28
		%	14,29	21,43	50,00	14,29	0,00	100,00
İnternet Kafe	43	sayı	5	9	18	9	2	43
		%	11,63	20,93	41,86	20,93	4,65	100,00
Toplam	200	sayı	28	48	86	31	7	200
		%	14,00	24,00	43,00	15,50	3,50	100,00

Tablo 53'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin % 43'ü internet kafe ücretlerini ne pahalı ne de ucuz olduğunu düşünmektedir. İnternet kafe ücretlerini çok pahalı diyenler %14, pahalı diyenler %24, ucuz diyenler 15.5, çok ucuz diyenler de %3.5'tir.

Dershanede yapılan araştırmada genel olarak öğrencilerin %39.7'si internet kafeleri pahalı olduğunu düşünürken, bu oran devlet okulunda yapılan araştırmada %40.98, özel okulda %35.72, internet kafelerde %32.56 olmaktadır. Öğrencilerin beşte ikisi internet kafe fiyatlarını ne pahalı ne ucuz olarak değerlendirmiştir.

Türk Telekom'un internet erişiminde fiyat indirimine gitmesi ve erişim hızının artması hem internet kafe sayısını hem de internet kafelere gelen kişi sayısını artırmıştır diyebiliriz.

Tablo 54. İnternet Kafelerde Sigara İçilme Durumuna İlişkin Dağılım

İnternet kafelerde sigara içilebiliyor mu?						
Araştırma yapılan yer	n		Evet	Hayır	Bazılarında içiliyor	Toplam
Dershane	68	sayı	24	35	9	68
		%	35,29	51,47	13,24	100,00
Devlet okulu	61	sayı	32	23	6	61
		%	52,46	37,70	9,84	100,00
Özel okul	28	sayı	8	15	5	28
		%	28,57	53,57	17,86	100,00
İnternet Kafe	43	sayı	18	16	9	43
		%	41,86	37,21	20,93	100,00
Toplam	200	sayı	82	89	29	200
		%	41,00	44,50	14,50	100,00

Tablo 54'ün verilerine göre, araştırmaya katılan öğrencilerden gittikleri internet kafelerde sigara içildiğini söyleyenlerin oranı %41, sigara içilmesine izin verilmediğini söyleyenlerin oranı %44,5, bazılarında içiliyor diyenlerin oranı ise %14,5'tir. Öğrencilerin beşte ikisi internet kafelerde sigara içildiğini söylerken beşte ikisi ise içilmediğini belirtmiştir.

Tablo 55. İnternet Kafelerde Küfürlü Konuşmaların Yapılıp Yapılmadığına İlişkin Dağılım

İnternet kafeler küfürlü konuşmaların yapıldığı yerlerdir									
Eğitim durumu	Cinsi yet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılı yorum	Kesinlikle katılı yorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	4	11	6	5	3	29
			%	13,79	37,93	20,69	17,24	10,34	100
	erkek	57	sayı	16	19	3	15	4	57
			%	28,07	33,33	5,26	26,32	7,02	100
Lise	kız	41	sayı	4	16	11	7	3	41
			%	9,76	39,02	26,83	17,07	7,32	12
	erkek	73	sayı	22	24	13	11	3	73
			%	30,14	32,88	17,81	15,07	4,11	100
Toplam	200	sayı	46	70	33	38	13	200	
		%	23,00	35,00	16,50	19,00	6,50	100	

Tablo 55'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden "İnternet kafeler küfürlü konuşmaların yapıldığı yerlerdir" şeklindeki düşünceye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %23, katılıyorum diyenlerin oranı %35, kararsızım diyenler %16,5,

katılmıyorum diyenlerin oranı %19, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %6.5'tir.

Yukarıdaki tabloya göre internet kafelerde küfürlü konuşmaların yapıldığını düşünenler daha çok lisedeki erkek öğrenciler olmuştur (%63.02). İlköğretimdeki erkek öğrencilerden bu düşünceye katılanların oranı %61.04'tür. İlköğretimdeki kızlar %51.72, lisedeki kızlar tarafından %48.78 oranları ile internet kafeler küfürlü konuşmaların yapıldığı yerler olarak değerlendirilmektedir.

Gürültü ve küfürlü konuşmaların internet kafelerde olması, özellikle çocukların diline küfürün yerleşmesi tehlikesini barındırmaktadır. Bu tarz konuşmalar daha çok mahalle aralarında olan ve müşterilerin birbirlerini azda olsa tanıdıkları, internet kafe yetkilisi ya da sahibinin de tanışıklık nedeniyle müdahale etmeyeceğini düşünülen internet kafelerde olmaktadır.

Tablo 56. İnternet Kafelerde Küfür ve Gürültüye Yetkililerin Müdahale Etmelerine İlişkin Dağılım

Küfürlü ya da yüksek sesle konuşmalar olduğunda yetkililer müdahale ediyorlar mı?						
Araştırma yapılan yer	n		Mutlaka ediliyor	Bazen ediliyor	Hiç edilmiyor	Toplam
Dershane	68	sayı	46	18	4	68
		%	67,65	26,47	5,88	100,00
Devlet okulu	61	sayı	40	11	10	61
		%	65,57	18,03	16,39	100,00
Özel okul	28	sayı	18	7	3	28
		%	64,29	25,00	10,71	100,00
İnternet Kafe	43	sayı	33	6	4	43
		%	76,74	13,95	9,30	100,00
Toplam	200	sayı	137	42	21	200
		%	68,50	21,00	10,50	100,00

Tablo 56'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden %68.5'i küfürlü ya da yüksek sesle konuşmalar olduğunda yetkililerin müdahale ettiklerini söylemişlerdir. Hiç müdahale edilmediğini söyleyenlerin oranı %10.5, bazen müdahale edildiğini söyleyenlerin oranı ise %21'dir.

Tablo 57. İnternet Kafelerin Fiziksel Özellikler Açısından Yeterli Bulunup Bulunmamasına İlişkin Dağılım

İnternet kafeler ısı, ışık havalandırma, gürültü vs. fiziksel özellikler açısından ne derece yeterlidir?								
Araştırma yapılan yer	n		Kesinlikle Yeterli	Yeterli	Kararsızım	Yeterli değil	Kesinlikle yeterli değil	Toplam
Dershane	68	sayı	2	3	19	32	12	68
		%	2,94	4,41	27,94	47,06	17,65	100,00
Devlet okulu	61	sayı	0	15	21	20	5	61
		%	0,00	24,59	34,43	32,79	8,20	100,00
Özel okul	28	sayı	0	2	5	16	5	28
		%	0,00	7,14	17,86	57,14	17,86	100,00
İnternet Kafe	43	sayı	1	16	19	5	2	43
		%	2,33	37,21	44,19	11,63	4,65	100,00
Toplam	200	sayı	3	36	64	73	24	200
		%	1,50	18,00	32,00	36,50	12,00	100,00

Tablo 57’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin %1.5’i internet kafeleri ısı, ışık, havalandırma, gürültü vs. gibi fiziksel özellikleri açısından kesinlikle yeterli bulmaktadır. Yeterli diyenlerin oranı %18, kararsızım diyenlerin oranı %32, yeterli değil diyenlerin oranı %36.5, kesinlikle yeterli değil diyenlerin oranı ise %12’dir.

İnternet kafeler fiziksel özellikleri açısından yeterlidir diyenlerin en fazla oranla (%39.54) internet kafede anket yapılan denekler olmuştur. Devlet okulunda yapılan araştırmada deneklerin %24,59’u yeterli bulurken, dershane (%7.35) ve özel okuldaki (%7.14) deneklerden yeterli bulanların oranı son derece düşüktür.

Tablo 58. İnternet Kafelerde Veresiye Ödeme Yapılıp Yapılmadığına İlişkin Dağılım

İnternet kafede veresiye ödeme yapılıyor mu?						
Araştırma yapılan yer	n		Evet	Hayır	Bilmiyorum	Toplam
Dershane	68	sayı	4	50	14	68
		%	5,88	73,53	20,59	100,00
Devlet okulu	61	sayı	7	43	11	61
		%	11,48	70,49	18,03	100,00
Özel okul	28	sayı	0	16	12	28
		%	0,00	57,14	42,86	100,00
İnternet Kafe	43	sayı	0	41	2	43
		%	0,00	95,35	4,65	100,00
Toplam	200	sayı	11	150	39	200
		%	5,50	75,00	19,50	100,00

Tablo 58'in verilerine göre araştırmaya katılan öğrencilerden internet kafelerde veresiye ödeme yapılıyor diyenlerin oranı % 5.5, yapılmıyor diyenlerin oranı %75, veresiye ödeme yapıp yapılmadığını bilmeyenlerin oranı ise %19.5'tir.

İnternet kafelerde veresiye ödeme yapılması konusunda, öğrenciler dörtte üçü veresiye ödemenin olmadığını söylemektedir. Beşte birlik bir bölümü ise veresiye ödeme yapıp yapılmadığını bilmediğini belirtmiştir. Gerçekleştirdiğimiz gözlemler sonucunda internet kafelerin daha çok mahalle aralarında olanlarında ve sürekli müşterileri için veresiye ödeme uygulamasını yaptıklarını söyleyebiliriz.

Tablo 59. İnternet Kafelerin Çocuklar İçin Uygun Olup Olmadığına İlişkin Dağılım

İnternet kafeler çocuklar için uygun mekânlar değil									
Eğitim durumu	Cinsi yet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılmı yorum	Kesinlikle katılmı yorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	1	16	5	3	4	29
			%	3,45	55,17	17,24	10,34	13,79	100
	erkek	57	sayı	4	8	11	14	20	57
			%	7,02	14,04	19,30	24,56	35,09	100
Lise	kız	41	sayı	7	23	6	5	0	41
			%	17,07	56,10	14,63	12,20	0,00	12
	erkek	73	sayı	5	11	11	19	27	73
			%	6,85	15,07	15,07	26,03	36,99	100
Toplam		200	sayı	17	58	33	41	51	200
			%	8,50	29,00	16,50	20,50	25,50	100

Tablo 59'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden "İnternet kafeler çocuklar için uygun mekânlar değil" şeklindeki ifadeye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %8.5, katılıyorum diyenlerin oranı %29, kararsızım diyenler %16.5, katılmıyorum diyenlerin oranı %20.5, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %25.5'tir.

İnternet kafelerin çocuklar için uygun mekânlar olmadığını düşünen ilköğretimdeki kız öğrencilerin oranı %58.62 iken, lisedeki kız öğrencilerde bu oran artarak %73.17'ye yükselmektedir. İlköğretimdeki erkek öğrencilerden bu düşünceye katılanların oranı %21.06 iken, lisedeki erkek öğrencilerde bu fikre katılım oranı %21.92 olmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin beşte ikisinden fazlası internet kafelerin çocuklar için uygun olmadığını düşünmektedirler. İnternet kafeleri uygun bulmayanların kız öğrencilerin oranı (%23.5) erkek öğrencilerden (%14) yaklaşık iki kat fazladır. Bu durum internet kafe müdavimlerinin daha çok erkeklerden oluşmasını açıklayıcı özelliğindedir.

3.2.6.İnternet Kafelerin İyi ve Kötü Yönleri

Tablo 60. İnternet Kafelerin İyi Yönlerine İlişkin Dağılım

Sizce internet kafelerin iyi yönleri nelerdir						
İnternet kafelerin iyi yönleri	İlköğretim 2. kademe		Lise		Toplam	
	n=86		n=114		200	
	sayı	%	sayı	%	sayı	%
Arkadaşlarıyla olabilmek	11	12,79	7	6,14	18	9,00
Ödev/Araştırma yapmak	15	17,44	27	23,68	42	21,00
Ortamı güzel olması	4	4,65	4	3,51	8	4,00
oyun oynayabilmek	26	30,23	42	36,84	68	34,00
Evden dışarıda zaman geçireilme yeri olması	5	5,81	9	7,89	14	7,00
Bilgisayar kullanabilmek	4	4,65	6	5,26	10	5,00
İnternet bağlanabilmek	21	24,42	19	16,67	40	20,00
Toplam	86	100,00	114	100,00	200	100,00

Tablo 60'ta görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrenciler internet kafelerin iyi yönleri olarak, %34 ile oyun oynamak demişlerdir. %21'i ödev/araştırma yapmak, %20'si internete bağlanabilmek, %9'u arkadaşlarıyla olabilmek, %7'si evden dışarıda zaman geçirebilecek yer olması, %5'i bilgisayar kullanabilmek, %4'ü de ortamının güzel olması demişlerdir. İlköğretim (%30.23) ve lise (%36.84) öğrencileri için internet kafelerin en iyi yönü oyun oynayabilmektir.

İnternet kafelerin öğrenciler için en iyi üç yönü; oyun oynamak, ödev/araştırma yapabilmek ve internete bağlanabilmek olarak sıralanabilir.

Tablo 61. İnternet Kafelerin İnternete Bağlanma İmkânı İle İlişisine Dair Dağılım

İnternet kafeler olmasaydı internete bağlanma şansım az olurdu									
Eğitim durumu	Cinsiyet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılmı yorum	Kesinlikle katılmı yorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	4	6	5	8	6	29
			%	13,79	20,69	17,24	27,59	20,69	100
	erkek	57	sayı	11	8	3	14	21	57
			%	19,30	14,04	5,26	24,56	36,84	100
Lise	kız	41	sayı	13	7	2	10	9	41
			%	31,71	17,07	4,88	24,39	21,95	12
	erkek	73	sayı	29	16	8	3	17	73
			%	39,73	21,92	10,96	4,11	23,29	100
Toplam		200	sayı	57	37	18	35	53	200
			%	28,50	18,50	9,00	17,50	26,50	100

Tablo 61’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden “İnternet kafeler olmasaydı internete bağlanma şansım az olurdu” şeklindeki ifadeye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %28.5, katılıyorum diyenlerin oranı %18.5, kararsızım diyenler %9, katılmıyorum diyenlerin oranı %17.5, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %26.5’tir.

İnternet kafeler olmasaydı internete bağlanma imkânım az olurdu diyen ilköğretimdeki kız öğrencilerin oranı %34.48 iken, lisedeki kız öğrencilerde bu oran artarak %48.78 olmaktadır. İlköğretimdeki erkek öğrencilerin de %34.48’i bu düşünceye katılırken, lisedeki erkek öğrencilerden bu düşünceye sahip olanların oranı %61.65 olmaktadır. İnternet kafeler öğrencilerin yaklaşık yarısı (%47) için internet bağlanmada önemli yer tutmaktadır.

Ülkemizde internet kafelerin ekonomik imkânı bilgisayar ve internet almaya yeterli olmayanlar için, ne amaçla kullanılırsa kullanılsın sanal dünyaya girmede önemli bir yer tuttuğu ve bu ağa bağlanma istasyonları olduğu bir gerçektir. Öğrenciler için de bu durum geçerlidir. Gün geçtikçe evlerdeki bilgisayar sayısı artmaktadır, ancak henüz telefon kadar yaygın değildir. Bu nedenle internet kafeler uzun bir süre varlığını sürdürecektir işletmeler olarak görünmektedir.

Tablo 62. İnternet Kafeler İle Bilgi Edinme Arasındaki İlişkiye Dair Dağılım

İnternet kafeler bilgilerimi artıran yerlerdir									
Eğitim durumu	Cinsi yet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılmı yorum	Kesinlikle katılmı yorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	0	2	11	3	3	19
			%	0,00	10,53	57,89	15,79	15,79	100
	erkek	57	sayı	7	11	18	16	5	57
			%	12,28	19,30	31,58	28,07	8,77	100
Lise	kız	41	sayı	5	8	7	26	5	51
			%	9,80	15,69	13,73	50,98	9,80	12
	erkek	73	sayı	7	20	15	20	11	73
			%	9,59	27,40	20,55	27,40	15,07	100,00
Toplam		200	sayı	19	41	51	65	24	200
			%	9,50	20,50	25,50	32,50	12,00	100

Tablo 62’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden “İnternet kafeler bilgilerimi artıran yerlerdir” şeklindeki ifadeye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %9.5, katılıyorum diyenlerin oranı %20.5, kararsızım diyenler %25.5, katılmıyorum diyenlerin oranı %32.5, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %12’dir.

İnternet kafeleri öğrencilerin bilgilerinin arttırdığı yerler olarak değerlendiren ilköğretimdeki kızların oranı %10.53 iken, lisedeki kızların %25.49’u bu değerlendirmeye katılmaktadır. Erkek öğrencilerdeki dağılım ise şöyledir; ilköğretimdeki erkek öğrencilerin %31.58’i internet kafeleri bilgilerinin arttığı yerler olarak değerlendirirken, lisedeki erkek öğrencilerin %36.99’u bu fikre katılmaktadır.

İnternet kafeler öğrencilerin üçte birine yakın bir bölümü tarafından bilgi edinilen mekânlar olarak görülmektedir. Yukarıdaki tabloya göre internet kafelerin bilgilerinin artmasında etkili olduğunu düşünenlerin daha çok erkekler olduğu söylenebilir.

Tablo 63. İnternet Kafelerin Kötü Yönlerine İlişkin Dağılım

Sizce internet kafelerin kötü yönleri nelerdir						
İnternet kafelerin kötü yönleri	İlköğretim 2. kademe		Lise		Toplam	
	n=86		n=114		200	
	sayı	%		%	sayı	%
Kötü yönü yok	11	12,79	28	24,56	39	19,50
Sigara	34	39,53	42	36,84	76	38,00
Küfür	26	30,23	36	31,58	62	31,00
Bağımlı olmak	6	6,98	2	1,75	8	4,00
Kötü siteler	9	10,47	6	5,26	15	7,50
Toplam	86	100,00	114	100,00	200	100,00

Tablo 63'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrenciler internet kafelerin kötü yönleri olarak, sigara içilmesini %38 ile birinci sıraya koymuşlardır. Diğerleri küfür edilmesi %31, Kötü siteler %7.5, bağımlı olmak %4 şeklindedir. Öğrencilerden kötü yönü yok diyenlerin oranı %19.5'tir.

İnternet kafelerin kötü yönleri olarak ilköğretim öğrencileri %39.53 ile sigara içilmesini birinci, %30.23 ile küfür edilmesini ikinci sıraya koymuşlardır. Yine aynı şekilde lise öğrencileri de sigara içilmesini (%36,84) birinci sıraya, küfür edilmesini (%31.58) ikinci sıraya koymaktadırlar. İnternet kafelerin kötü yönü yok diyen ilköğretim öğrencilerinin oranı %12.79 iken, lisede bu oran artarak %24.56'ya ulaşmaktadır.

İnternet kafelerin kötü yönlerini sıraladığımızda ilk üç sıra; internet kafelerin içinde sigara içilmesi, küfürlü konuşmaların olması ve kötü sitelere erişim olarak sıralanabilir. Araştırmaya katılan öğrencilerin beşte biri ise internet kafelerin kötü bir yönü olmadığını söylemişlerdir.

3.2.6.1. İnternet Kafe ve Bilgisayar Kullanımı Öğrenimi

Tablo 64. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İnternet Kafeye Gitmeden Önceki Bilgisayar Bilgi Düzeylerine İlişkin Dağılım

İnternet kafeye gitmeden önce bilgisayar kullanmayı ne derece biliyordunuz?								
Araştırma yapılan yer	n		Çok biliyordum	Biliyordum	Orta düzeyde	Bilmiyordum	Hiç bilmiyordum	Toplam
Dershane	68	sayı	5	33	28	2	0	68
		%	7,35	48,53	41,18	2,94	0,00	100,00
Devlet okulu	61	sayı	2	36	21	2	0	61
		%	3,28	59,02	34,43	3,28	0,00	100,00
Özel okul	28	sayı	1	18	9	0	0	28
		%	3,57	64,29	32,14	0,00	0,00	100,00
İnternet Kafe	43	sayı	0	16	23	4		43
		%	0,00	37,21	53,49	9,30	0,00	100,00
Toplam	200	sayı	8	103	81	8	0	200
		%	4,00	51,50	40,50	4,00	0,00	100,00

Tablo 64'ta görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin %4'ü internet kafelere gitmeden önce bilgisayar kullanmayı çok biliyordum demiştir. Biliyordum diyenlerin oranı %51.5, orta düzeyde biliyordum diyenlerin oranı %40.5, bilmiyordum diyenlerin oranı %4'tür. Hiç bilmiyordum diyen öğrenci yoktur.

İnternet kafeye gitmeden önce bilgisayar bilgisinin en fazla olduğunu söyleyenler daha çok özel okul (%67.86) öğrencileridir. Dershanelerde (%55.88) ve devlet okullarında (%62.3) yapılan araştırmalarda öğrencilerin yarından fazlası iyi bilgisayar bilgisine sahip olduklarını söylerken, internet kafede yapılan araştırmada (%37.21) bu oran azalmaktadır.

Yukarıda da görüldüğü gibi internet kafeye giden öğrencilerin belli bir bilgisayar bilgisine sahip oldukları söylenebilir. Hiç bilgisayar bilgisine sahip olmadan internet kafeye giden öğrenci (%4) yok denecek kadar azdır.

Tablo 65. İnternet Kafelerin Bilgisayar Kullanmayı Öğrenmeye Etkisine İlişkin Dağılım

İnternet kafeler bilgisayar öğrenmemi kolaylaştırdı									
Eğitim durumu	Cinsiyet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılmı yorum	Kesinlikle katılmı yorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	4	9	4	7	5	29
			%	13,79	31,03	13,79	24,14	17,24	100
	erkek	57	sayı	9	29	7	9	3	57
			%	15,79	50,88	12,28	15,79	5,26	100
Lise	kız	41	sayı	4	13	7	11	6	41
			%	9,76	31,71	17,07	26,83	14,63	100
	erkek	73	sayı	15	27	10	12	9	73
			%	20,55	36,99	13,70	16,44	12,33	100
Toplam		200	sayı	32	78	28	39	23	200
			%	16,00	39,00	14,00	19,50	11,50	100

Tablo 65'in verilerine göre araştırmaya katılan öğrencilerden "İnternet kafeler bilgisayar öğrenmemi kolaylaştırdı" şeklindeki düşünceye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %16, katılıyorum diyenlerin oranı %39, kararsızım diyenler %14, katılmıyorum diyenlerin oranı %19.5, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %11.5'tir.

İnternet kafelerin bilgisayar öğrenmeyi kolaylaştırdığını düşünen ilköğretimdeki kız öğrencilerin oranı %44.82, lisedeki kız öğrencilerin oranı, %41.47'dir. İlköğretimdeki erkek öğrencilerden internet kafelerin bilgisayar öğrenmeyi kolaylaştırdığını düşünenlerin oranı %66.67, lisedeki erkek öğrencilerin oranı %57.54'tür. İnternet kafelerin bilgisayar öğrenmeyi kolaylaştırdığını daha çok erkekler düşünmektedir.

Ülkemizdeki eğitim şartları düşünüldüğünde her evde yada okullarda her öğrenciye düşen bilgisayar sayısı oldukça azdır. Var olan bilgisayarları da öğrencilerin uzun süre kullanmadıkları bir gerçektir. İnternet kafelerde öğrencilerin bilgisayar bozulur mu şeklinde çekinceleri az olmaktadır. Bu nedenle öğrenciler daha rahat olarak bilgisayarı kullanabilmektedirler.

Tablo 66. İnternet Kafelerin Bilgisayar Bilgisinin Artmasına Etkisine İlişkin Dağılım

İnternet kafeler olmasaydı bu derece bilgisayar bilgim olmazdı									
Eğitim durumu	Cinsiyet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılmı yorum	Kesinlikle katılmı yorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	2	6	4	11	6	29
			%	6,90	20,69	13,79	37,93	20,69	100
	erkek	57	sayı	7	13	4	19	14	57
			%	12,28	22,81	7,02	33,33	24,56	100
Lise	kız	41	sayı	1	6	2	17	15	41
			%	2,44	14,63	4,88	41,46	36,59	100
	erkek	73	sayı	9	23	13	11	17	73
			%	12,33	31,51	17,81	15,07	23,29	100
Toplam		200	sayı	19	48	23	58	52	200
			%	9,50	24,00	11,50	29,00	26,00	100

Tablo 66’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden “İnternet kafeler olmasaydı bu derece bilgisayar bilgim olmazdı” şeklindeki ifadeye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %9.05, katılıyorum diyenlerin oranı %24, kararsızım diyenler %11.5, katılmıyorum diyenlerin oranı %29, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %26’dır.

İnternet kafelerin bilgisayar bilgilerinin artmasında önemli olduğunu düşünen ilköğretimdeki kız öğrencilerin oranı %25.59, lisedeki kız öğrencilerin oranı, %17.07’dir. İlköğretimdeki erkek öğrencilerden internet kafelerin bilgisayar bilgisini arttırdığını düşünenlerin oranı %35.09, lisedeki erkek öğrencilerin oranı %43.84’tür

Erkek öğrencilerin bilgisayar bilgilerinin artmasında internet kafeler önemli bir yer tutmaktadır diyebiliriz.

Tablo 67. İnternet Kafelerde Bilgisayar Kullanmayı Öğretilmesine İlişkin Dağılım

İnternet kafede internet ya da bilgisayarı nasıl kullanılacağı size öğretiliyor mu?					
Araştırma yapılan yer	n		Evet	Hayır	Toplam
Dershane	68	sayı	1	67	68
		%	1,47	98,53	100,00
Devlet okulu	61	sayı	0	61	61
		%	0,00	100,00	100,00
Özel okul	28	sayı	0	28	28
		%	0,00	100,00	100,00
İnternet Kafe	43	sayı	1	42	43
		%	2,33	97,67	100,00
Toplam	200	sayı	2	198	200
		%	1,00	99,00	100,00

Tablo 67’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden %1’i internet kafelerde bilgisayar ya da interneti nasıl kullanılacağı öğretiliyor demiştir. Öğretilmiyor diyenlerin oranı %99’dur.

Tablo 64-65- 66-67 incelendiğinde internet kafeye giden öğrencilerin belli bir internet ve bilgisayar bilgisine sahip olduğunu görüyoruz. Bilgisayar kullanmayı bilmeden internet kafeye gidenlerin oranı son derece azdır. Öğrencilerin yarısından fazlası internet kafelerin bilgisayar kullanmalarını kolaylaştırdığını belirtmiştir. Öğrencilerim üçte biri ise internet kafeleri bilgisayar bilgilerinin artmasında temel unsur olarak görmektedir. İnternet kafelerde bilgisayar kullanmak öğretiliyor diyenlerin sadece yüzde bir olduğu düşünülürse öğrenciler kendi kendilerine ya da arkadaşlarından bilgisayar kullanmayı öğrenmektedirler diyebiliriz.

3.2.6.2. İnternet Kafeler ve Bağımlılık

Tablo 68. İnternet Kafeler ve Bağımlılığa İlişkin Dağılım

İnternet kafeler bağımlılık yapan yerlerdir									
Eğitim durumu	Cinsi yet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılmı yorum	Kesinlikle katılmı yorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	2	0	5	16	6	29
			%	6,90	0,00	17,24	55,17	20,69	100
	erkek	57	sayı	3	6	14	25	9	57
			%	5,26	10,53	24,56	43,86	15,79	100
Lise	kız	41	sayı	6	5	10	9	11	41
			%	14,63	12,20	24,39	21,95	26,83	12
	erkek	73	sayı	10	9	7	28	19	73
			%	13,70	12,33	9,59	38,36	26,03	100
Toplam		200	sayı	21	20	36	78	45	200
			%	10,50	10,00	18,00	39,00	22,50	100

Tablo 68’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden “İnternet kafeler bağımlılık yapan yerlerdir” şeklindeki ifadeye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %10,5, katılıyorum diyenlerin oranı %10, kararsızım diyenler %18, katılmıyorum diyenlerin oranı %39, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %22,5’tir.

İnternet kafelerin bağımlılık yaptığını düşünen ilköğretimdeki kız öğrencilerin oranı %6,9, lisedeki kız öğrencilerin oranı, %26,83’tür. İlköğretimdeki erkek öğrencilerden internet kafelerin bağımlılık yaptığını düşünenlerin oranı %15,79, lisedeki erkek öğrencilerin oranı %26,03’tür. Bu sonuçlara göre yaş büyüdükçe internet kafelerin bağımlılık yaptığı düşüncesi artmaktadır.

3.2.6.3. İnternet Kafe ve Sanal-Sosyal Oyun

Tablo 69. İnternet Kafede Oynanan Oyun Türlerine İlişkin Dağılım

İnternet kafede en fazla hangi oyun türünü tercih edersiniz?						
Oyun türleri	İlköğretim 2. kademe		Lise		Toplam	
	n=86		n=114		200	
	sayı	%		%	sayı	%
Spor oyunları	19	22,09	34	29,82	53	26,50
Savaş oyunları	35	40,70	47	41,23	82	41,00
Strateji oyunları	9	10,47	7	6,14	16	8,00
Macera oyunları	11	12,79	8	7,02	19	9,50
Oyun oynamam	12	13,95	18	15,79	30	15,00
Toplam	86	100,00	114	100,00	200	100

Tablo 69’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden %41’i internet kafede savaş oyunlarını oynamayı tercih etmektedir. Spor oyunlarını tercih edenler %26.5, macera oyunlarını tercih edenler %9.5, strateji oyunlarını tercih edenler %8’dir. internet kafede oyun oynamayanların oranı ise %15’tir.

İnternet kafelerde ilköğretim öğrencilerinin oyun tercihleri %40.7 ile savaş oyunları birinci sırada, %22.09 ile spor oyunları ikinci sırada gelmektedir. Lisedeki öğrencilerinin de savaş oyunları birinci (41.23), spor oyunları (%29.82) ikinci sıradaki tercihleridir.

Tablo 70. İnternet Kafede Oynanan Oyun İsim/Türlerine İlişkin Dağılım

İnternet kafede en fazla oynadığınız oyun isimleri nelerdir?						
Oyun türleri	İlköğretim 2. kademe		Lise		Toplam	
	n=86		n=114		200	
	sayı	%	sayı	%	sayı	%
Counter Strike (savaş oyunu)	21	10,50	41	20,50	62	31,00
Knight Online (savaş oyunu)	4	2,00	2	1,00	6	3,00
Half Life (savaş oyunu)	16	8,00	22	11,00	38	19,00
Call of Duty (savaş oyunu)	4	2,00	2	1,00	6	3,00
Age Of Empires (strateji/savaş oyunu)	6	3,00	5	2,50	11	5,50
Fifa (Futbol oyunu)	20	10,00	22	11,00	42	21,00
Pes 5 (Futbol oyunu)	3	1,50	2	1,00	5	2,50
Oyun oynamam	12	6,00	18	9,00	30	15,00
Toplam	86		114		200	100,00

Tablo 70’te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden %31’i internet kafede Counter strike isimli savaş oyununu oynamayı tercih etmektedir. Savaş oyunları olarak Half life oyunu %19, Knight Online %3, Call of Duty %3, Age of Empires %5.5’tir. Spor oyunlarında ise %21 oranıyla ilk sırayı FİFA ile futbol almaktadır. PES 5 diyenlerin oranı %2.5’tir. Oyun oynamayanlar ise %15’tir.

Öğrencilerin internet kafelerde oynadığı oyun türlerine bakıldığında beşte ikisi genel olarak en fazla savaş oyunlarını tercih etmektedirler. Oynan oyunlar daha çok internet kafede ağ üzerinden grup olarak da oynanabilen oyunlardır. Öğrencilerin %15’ ise oyun oynamadıklarını söylemişlerdir.

Tablo 71. İnternet Kafede Tek ya da Grup Olarak Oyun Oynama Tercihlerine İlişkin Dağılım

İnternet kafede oyun oynama tercihiniz nasıldır?						
KIZ						
Eğitim düzeyi	n		Grup oyunları	Tek başıma	Eşit düzeyde	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	21	sayı	2	17	2	21
		%	9,52	80,95	9,52	100,00
Lise	31	sayı	4	24	3	31
		%	12,90	77,42	9,68	100,00
Kız Toplam	52	sayı	6	35	4	52
		%	11,54	67,31	7,69	100,00
ERKEK						
Eğitim düzeyi	n		Grup oyunları	Tek başıma	Eşit düzeyde	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	53	sayı	25	12	16	53
		%	47,17	22,64	30,19	100,00
Lise	65	sayı	31	14	20	65
		%	47,69	21,54	30,77	100,00
Erkek Toplam	118	sayı	56	26	36	118
		%	47,46	22,03	30,51	100,00
Genel Toplam	170	sayı	62	61	40	170
		%	36,47	35,88	23,53	100,00

*30 öğrenci oyun oynamadığını belirtmiştir.

Tablo 71’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin %36.47’si grup olarak, %35.88’i tek başına, %23.53’ü de hem grup hem de tek başına oynayanların oranı ise %23.53’tür. Grup olarak oyun oynayanlar %47.46 ile daha çok erkeklerdir. Kızlardan grup olarak oyun oynayanlar %11.54’tür.

İlköğretimde (%80.95) ve lisede (%77.42) öğrenci olan kızlar daha çok tek başına oyun oynamayı tercih etmektedirler. Erkek öğrencilerde ise ilköğretimde de (%47.17) lisede de (%47.46) grup oyunları tercih edilmektedir

Grup olarak oyun oynamayı tercih edenler daha çok erkekler olmaktadır. Kız öğrencilerden grup oyununu tercih edenlerin oranı (%11,54), erkeklerin (%47,46) yaklaşık dörtte birine denk gelmektedir

Tablo 72. Ağ Üzerinden Grup Olarak Oyun Oynamanın İnternet Kafeye Gitme Üzerine Etkisine İlişkin Dağılım

Ağ üzerinden başkaları ile grup oyunları internet kafeye gitmenizde ne derece etkilidir?								
Eğitim Düzeyi	n		Çok etkili	Etkili	Ne etkili ne değil	Etkili değil	Hiç etkili değil	Toplam
İlk öğretim 2. kademe	86	sayı	11	22	17	15	21	86
		%	12,79	25,58	19,77	17,44	24,42	100,00
Lise	114	sayı	18	32	18	20	26	114
		%	15,79	28,07	15,79	17,54	22,81	100,00
Toplam	200	sayı	29	54	35	35	47	200
		%	14,50	27,00	17,50	17,50	23,50	100,00

Tablo 72’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden ağ üzerinden grup olarak oyun oynamanın, internet kafeye gitmede çok etkili olduğunu söyleyenlerin oranı %14.5, etkili diyenler %27, ne etkili ne değil diyenler %17.5, etkili değil diyenler %17.5, hiç etkili değil diyenler ise %23.5’tir. Grup oyunları internet kafeye gitmede lise öğrencileri için ilköğretim öğrencilerinden daha etkili unsur olmaktadır. Lise öğrencilerinin %43.86’sı grup oyunları internet kafeye gitmemde etkili derken, ilköğretimde bu oran %38.37’dir. Öğrencilerin yaklaşık beşte ikisinin internet kafeye gitmelerinde, grup oyunlarının etkisi olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 73. Oyunun Beğenilen Yönlerine İlişkin Dağılım

Bilgisayarda oyun oynarken oyunun hangi yönleri hoşunuza gider	ilköğretim 2. kademe		Lise		Toplam	
	n=86		n=114		200	
	sayı	%	sayı	%	sayı	%
Kazanma duygusu	55	32,35	81	47,65	136	80,00
Suç işlendiğinde cezalandırılmamak	29	17,06	19	11,18	48	28,24
Düşmanları yok etmek	48	28,24	51	30,00	99	58,24
Savaşmayı öğrenmek	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Strateji uygulayarak zekamı kullanmak	12	7,06	63	37,06	75	44,12
Gerçek olmadığını bilerek istediğim gibi davranmak	56	32,94	22	12,94	78	45,88
Ölümün gerçek olmaması	28	16,47	38	22,35	66	38,82
Toplam	228		274		502	251,00

30 öğrenci oyun oynamadığı için cevaplandırmamıştır

Tablo 73'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrenciler, internette oyun oynarken beğendikleri yönleri; kazanma duygusu (%80), gerçek olmadığını bilerek istedikleri gibi davranmak (%45.88), strateji uygulayarak zeka kullanmak (%44.12), düşmanları yok etmek (%58.24), ölümün gerçek olmaması (%38.82) ve suç işlendiğinde cezalandırılmamak (%28.24) şeklinde sıralamışlardır.

İlköğretim öğrencileri tarafından oyunların beğenilen yönü %32.94 ile “gerçek olmadığını bilerek istediğim gibi davranmak” ilk sırada gelmektedir. Onu %32.35 ile kazanma duygusu takip etmektedir. Düşmanları yok etmek diyenlerin oranı ise %28.24'tür. Lise öğrencilerinin en beğendiği yön ise kazanma duygusu (%47.65), strateji uygulayarak zekayı kullanmak (%37.06) ve düşmanları yok etmektir (%30).

Tablo 74. İnternetin Oyun Bağımlılığına Etkisine İlişkin Dağılım

Çocukların oyun bağımlısı olmalarına neden olduğuna inanıyorum.									
Eğitim durumu	Cinsi yet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılmı yorum	Kesinlikle katılmı yorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	6	8	8	6	1	29
			%	20,69	27,59	27,59	20,69	3,45	100
	erkek	57	sayı	3	16	14	20	4	57
			%	5,26	28,07	24,56	35,09	7,02	100
Lise	kız	41	sayı	7	15	5	11	3	41
			%	17,07	36,59	12,20	26,83	7,32	100
	erkek	73	sayı	15	22	12	17	7	73
			%	20,55	30,14	16,44	23,29	9,59	100,00
Toplam		200	sayı	31	61	39	54	15	200
			%	15,50	30,50	19,50	27,00	7,50	100

Tablo 74'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden “Çocukların oyun bağımlısı olmalarına neden olduğu” düşüncesine kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %15.5, katılıyorum diyenlerin oranı %30.5, kararsızım diyenler %19.5, katılmıyorum diyenlerin oranı %27, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %7.5'tir.

İnternette oyun oynamanın bağımlılık yaptığını düşünen ilköğretimdeki kız öğrencilerin oranı %48.28, lisedeki kız öğrencilerin oranı, %53.66'dır. İlköğretimdeki erkek öğrencilerden internetteki oyunların bağımlılık yaptığını düşünenlerin oranı %48.28, lisedeki erkek öğrencilerin oranı %50.69'dur. İnternette oyun oynamanın bağımlılık yaptığını düşünen öğrencilerin oranı örneklemin yarısına yakın (%46) olmaktadır. Oyun

oynamanın bağımlık yaptığını düşünenlerin oranı lise öğrencilerinde daha fazla olmaktadır.

Tablo 75. Öğrencilerin Şiddet İçeren Oyunlardan Etkilenme Durumuna İlişkin Dağılım

Şiddet içeren oyunlardan etkilenirim									
Eğitim durumu	Cinsiyet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılmı yorum	Kesinlikle katılmı yorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	0	1	5	16	7	29
			%	0,00	3,45	17,24	55,17	24,14	100
	erkek	57	sayı	0	3	9	28	17	57
			%	0,00	5,26	15,79	49,12	29,82	100
Lise	kız	41	sayı	2	5	4	19	11	41
			%	4,88	12,20	9,76	46,34	26,83	100
	erkek	73	sayı	1	2	8	33	29	73
			%	1,37	2,74	10,96	45,21	39,73	100
Toplam		200	sayı	3	11	26	96	64	200
			%	1,50	5,50	13,00	48,00	32,00	100

Tablo 75'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden “Şiddet içeren oyunlardan etkilenirim” şeklindeki ifadeye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %1.5, katılıyorum diyenlerin oranı %5.5, kararsızım diyenler %13, katılmıyorum diyenlerin oranı %48, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %32'dir.

Şiddet içeren oyunlardan etkilendiğini söyleyen ilköğretimdeki kız öğrencilerin oranı %3.45, lisedeki kız öğrencilerin oranı, %5.26'dır. İlköğretimdeki erkek öğrencilerden şiddet içeren oyunlardan etkilendiğini söyleyenlerin oranı %5.26, lisedeki erkek öğrencilerin oranı %4.11'dir.

3.2.6.4. İnternet Kafe Cinsellik ve Zararlı Sitelere Erişim

Tablo 76. İnternet Kafelerin Cinsel İçerikli Sitelere Ulaşmada Kullanılmasına İlişkin Dağılım

İnternet kafelerde cinsellik içeren sitelere giriliyor									
Eğitim durumu	Cinsi yet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılmı yorum	Kesinlikle katılmı yorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	0	3	22	4	0	29
			%	0,00	10,34	75,86	13,79	0,00	100
	erkek	57	sayı	3	18	25	9	2	57
			%	5,26	31,58	43,86	15,79	3,51	100
Lise	kız	41	sayı	6	18	10	7	0	41
			%	14,63	43,90	24,39	17,07	0,00	12
	erkek	73	sayı	11	36	15	9	2	73
			%	15,07	49,32	20,55	12,33	2,74	100
Toplam		200	sayı	20	75	72	29	4	200
			%	10,00	37,50	36,00	14,50	2,00	100

Tablo 76’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden “İnternet kafelerde cinsellik içeren sitelere giriliyor” şeklindeki ifadeye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %10, katılıyorum diyenlerin oranı %37.5, kararsızım diyenler %36, katılmıyorum diyenlerin oranı %14.5, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %2’dir.

İnternet kafelerin cinsel içerikli sitelere erişim yeri olarak da kullanıldığını söyleyen ilköğretimdeki kız öğrencilerin oranı %10.34, lisedeki kız öğrencilerin oranı, %58.53’tür. İlköğretimdeki erkek öğrencilerden bu şekilde düşünenlerin oranı ise %36.84, lisedeki erkek öğrencilerin oranı %64.39’dur. Bu durumda cinsiyet bazında erkekler eğitim düzeyi bazında lise öğrencileri daha yüksek oranlarla, internet kafelerde cinsel içerikli sitelere girildiğini söylemektedir.

Tablo 77. İnternetteki Zararlı Sitelere İlişkin Dağılım

İnternetteki zararlı sitelerden çekiniyorum.									
Eğitim durumu	Cinsi yet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılmı yorum	Kesinlikle katılmı yorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	21	5	3	0	0	29
			%	72,41	17,24	10,34	0,00	0,00	100
	erkek	57	sayı	15	27	12	3	0	57
			%	26,32	47,37	21,05	5,26	0,00	100
Lise	kız	41	sayı	31	8	0	2	0	41
			%	75,61	19,51	0,00	4,88	0,00	100
	erkek	73	sayı	18	26	16	11	2	73
			%	24,66	35,62	21,92	15,07	2,74	100,00
Toplam		200	sayı	85	66	31	16	2	200
			%	42,50	33,00	15,50	8,00	1,00	100

Tablo 77’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden “İnternetteki zararlı sitelerden çekiniyorum” şeklindeki düşünceye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %42.5, katılıyorum diyenlerin oranı %33, kararsızım diyenler %15.5 katılmıyorum diyenlerin oranı %8, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %1’dir.

Tablo 78. İnternet Kafelerin Çocukların Ahlakını Bozan Yerler Olup Olmamasına İlişkin Dağılım

İnternet kafeler çocukların ahlakını bozan yerlerdir									
Eğitim durumu	Cinsi yet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılmı yorum	Kesinlikle katılmı yorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	2	9	4	10	4	29
			%	6,90	31,03	13,79	34,48	13,79	100
	erkek	57	sayı	1	9	12	24	11	57
			%	1,75	15,79	21,05	42,11	19,30	100
Lise	kız	41	sayı	5	9	7	12	8	41
			%	12,20	21,95	17,07	29,27	19,51	12
	erkek	73	sayı	5	18	8	25	17	73
			%	6,85	24,66	10,96	34,25	23,29	100
Toplam		200	sayı	13	45	31	71	40	200
			%	6,50	22,50	15,50	35,50	20,00	100

Tablo 78’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden “İnternet kafeler çocukların ahlakını bozan yerlerdir” şeklindeki ifadeye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %6.5, katılıyorum diyenlerin oranı %22.5, kararsızım diyenler %15.5, katılmıyorum diyenlerin oranı %35.5, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %20’dir.

İnternet kafeleri çocukların ahlakını bozan yerler olarak değerlendiren ilköğretimdeki kız öğrencilerin oranı %37.93, lisedeki kız öğrencilerin oranı, %34.15'tir. İlköğretimdeki erkek öğrencilerden bu şekilde düşünenlerin oranı ise %17.54, lisedeki erkek öğrencilerin oranı %31.51'dir.

Öğrencilerin yarısına yakın bir bölümü internet kafelerde cinsellik içeren sitelere girildiğini belirtmektedir ve bu tür siteler öğrenciler için çekinilecek siteler olarak değerlendirilmektedir. Ancak öğrencilerin yarısına yakın bir bölümü internet kafelerin çocukların ahlakını bozan yerler olarak değerlendirilmesine katılmamaktadır (Tablo 76-77-78).

3.3.Okul-Aile

3.3.1.Ailenin İnternet ve İnternet Kafelere Yaklaşımı

Tablo 79. Öğrencilerin İnternet Kafeye Giderken Ailelerinin Bilgisi Olup Olmadığına İlişkin Dağılım

İnternet kafeye giderken ailenize haber verir misiniz?						
Eğitim düzeyi	n		Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	86	sayı	31	42	13	86
		%	36,05	48,84	15,12	100,00
Lise	114	sayı	27	60	27	114
		%	23,68	52,63	23,68	100,00
Toplam	200	sayı	58	102	40	200
		%	29,00	51,00	20,00	100,00

Tablo 79'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin %29'u internet kafeye giderken her zaman ailesine bilgi vermektedir. Bazen bilgi verenlerin oranı %51, hiçbir zaman bilgi vermeyenlerin oranı %20'dir.

İnternet kafeye giderken her zaman ailesine haber veren ilköğretim öğrencilerini oranı %36.05 iken, lise öğrencilerinde bu oran %23.68'e düşmektedir. Öğrencilerin üçte biri her zaman ailesine bilgi vererek internet kafeye gitmekte, yarısı ise bazen bilgi vererek gitmektedir. İlköğretimde okuyan öğrencilerden ailelerine bilgi verenlerin oranı lise öğrencilere oranla daha fazla olmaktadır.

Tablo 80. Öğrencilerin İnternet Kafeye Gitme İle Aileleriyle Geçirdikleri Zamanın Değişmesine İlişkin Dağılım

İnternet kafelerin hayatınıza girmesinden sonra ailenizle geçirdiğiniz zaman nasıl değişti?						
Eğitim düzeyi	n		Arttı	Değişmedi	Azaldı	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	86	sayı	0	82	4	86
		%	0,00	95,35	4,65	100,00
Lise	114	sayı	1	107	6	114
		%	0,88	93,86	5,26	100,00
Toplam	200	sayı	1	189	10	200
		%	0,50	94,50	5,00	100,00

Tablo 80'den elde edilen verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin tamamına yakını %94.5 ile aileleri geçirdikleri zamanın değişmediğini belirtmişlerdir. Azaldı diyenler %5, arttı diyenler %0.5'tir.

İlköğretimde ve lisedeki öğrencilerin tamamına yakın bir bölümü(%94.5) internet kafelerin hayatlarına girmesinin aileleri ile geçirdikleri zamana etki yapmadığını belirtmiştir.

Tablo 81. Öğrencileri Ailelerinin İnternet Kafeye Gitmelerini Nasıl Karşılıdığına İlişkin Dağılım

Aileniz İnternet kafeye gitmenizi nasıl karşılıyor?						
KIZ						
Eğitim düzeyi	n		Olumlu	Karışmaz	Olumsuz	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	29	sayı	3	5	21	29
		%	10,34	17,24	72,41	100,00
Lise	41	sayı	6	4	31	41
		%	14,63	9,76	75,61	100,00
Kız Toplam	70	sayı	9	9	52	70
		%	12,86	12,86	74,29	100,00
ERKEK						
Eğitim düzeyi	n		Olumlu	Karışmaz	Olumsuz	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	57	sayı	12	10	35	57
		%	21,05	17,54	61,40	100,00
Lise	73	sayı	22	19	32	73
		%	30,14	26,03	43,84	100,00
Erkek Toplam	130	sayı	34	29	67	130
		%	26,15	22,31	51,54	100,00
Genel Toplam	170	sayı	43	38	119	200
		%	21,50	19,00	59,50	100,00

Tablo 81’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrenci ailelerinin %21.5 si çocuklarının internet kafeye gitmelerini olumlu karşılarken, %19’u internet kafeye gitmelerine kayıtsız kalmaktadır. Olumsuz karşılayanlar ise %59.5’tir.

Ailesi internette kafeye gitmeye olumsuz yaklaşan ilköğretimdeki kız öğrencilerin oranı %72.41, lisedeki kız öğrencilerin oranı, %75.61’dir. Ailesi internet kafelere gitmeye olumsuz bakan İlköğretimdeki erkek öğrencilerin oranı ise %61.40, lisedeki erkek öğrencilerin oranı da %51.54’tür. Aileleri internet kafeye gitmeye kayıtsız kalanların oranının %19 olması önemlidir. Deneklerin yaklaşık beşte birinin ailesi çocuklarının nerede zaman geçirdiği konusunda ilgisiz davranmaktadır diyebiliriz. Genel olarak öğrenci ailelerinin üçte biri, internet kafelere gitmeyi onaylamamaktadırlar.

Tablo 82. İnternetin Aile İçi İletişime Etkisine İlişkin Dağılım

Aile içi iletişimde kopukluğa neden olacağını düşünüyorum.									
Eğitim durumu	Cinsi yet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılmı yorum	Kesinlikle katılmı yorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	0	1	6	17	5	29
			%	0,00	3,45	20,69	58,62	17,24	100
	erkek	57	sayı	0	2	11	33	11	57
			%	0,00	3,51	19,30	57,89	19,30	100
Lise	kız	41	sayı	2	4	8	22	5	41
			%	4,88	9,76	19,51	53,66	12,20	100
	erkek	73	sayı	3	10	14	37	9	73
			%	4,11	13,70	19,18	50,68	12,33	100,00
Toplam		200	sayı	5	17	39	109	30	200
			%	2,50	8,50	19,50	54,50	15,00	100

Tablo 82’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden “Aile içi iletişimde kopukluğa neden olacağı” şeklindeki düşünceye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %2.5, katılıyorum diyenlerin oranı %8.5, kararsızım diyenler %19.5 katılmıyorum diyenlerin oranı %59.5, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %15’tir.

İnternetin aile içi iletişimde kopukluğa neden olacağı konusunda ilköğretimdeki ve lisedeki öğrenciler cinsiyet bazında da yaklaşık oranlarla (%19.5 civarı) kararsız kalmakta, araştırmaya katılan öğrencilerin %69.5’i internetin aile içi kopukluğa neden olacağı düşüncesine katılmamaktadır.

4.3.2.İnternet Okul ve Ödev Siteleri

Tablo 83. Bilgisayar ve İnternetin Okuma Sevgisine Etkisine İlişkin Dağılım

Bilgisayar ve internetin okuma sevgisini yok edeceğini düşünüyorum.									
Eğitim durumu	Cinsiyet	n		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	4	5	10	7	3	29
			%	13,79	17,24	34,48	24,14	10,34	100
	erkek	57	sayı	4	11	23	8	11	57
			%	7,02	19,30	40,35	14,04	19,30	100
Lise	kız	41	sayı	3	6	15	11	6	41
			%	7,32	14,63	36,59	26,83	14,63	100
	erkek	73	sayı	5	16	19	21	12	73
			%	6,85	21,92	26,03	28,77	16,44	100,00
Toplam		200	sayı	16	38	67	47	32	200
			%	8,00	19,00	33,50	23,50	16,00	100

Tablo 83'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden “Bilgisayar ve İnternetin okuma sevgisini yok edeceği” şeklindeki düşünceye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %8, katılıyorum diyenlerin oranı %19, kararsızım diyenler %33.5, katılmıyorum diyenlerin oranı %23.5, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %16'dır.

Bilgisayar ve internetin okuma sevgisini yok edeceğini düşünen ilköğretimdeki kız öğrencilerin oranı %31.03, lisedeki kız öğrencilerin oranı, %21.95'tir. İlköğretimdeki erkek öğrencilerden bu şekilde düşünenlerin oranı ise %26.32, lisedeki erkek öğrencilerin oranı %28.77'dir. Bu konuda cinsiyet ve eğitim düzeyi bazında öğrencilerin yaklaşık %30-35'i kararsız kalmaktadır. Öğrencilerin yaklaşık dörtte biri internetin okuma sevgisine olumsuz etki yapacağını düşünmektedir.

Tablo 84. Ödev Sitelerinden Ödev Alınıp Alınmadığına İlişkin Dağılım

Şu ana kadar ödev sitelerinden ödev aldınız mı?					
KIZ					
Eğitim düzeyi	n		Evet	Hayır	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	29	sayı	23	6	29
		%	79,31	20,69	100
Lise	41	sayı	37	4	41
		%	90,24	9,76	100
Kız Toplam	70	sayı	60	10	70
		%	85,71	14,29	100
ERKEK					
Eğitim düzeyi	n		Evet	Hayır	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	57	sayı	43	14	57
		%	75,44	24,56	100
Lise	73	sayı	65	8	73
		%	89,04	10,96	100
Erkek Toplam	130	sayı	108	22	130
		%	83,08	16,92	100
Genel Toplam	200	sayı	168	32	200
		%	84	16	100

Tablo 84'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir bölümü (%84) ödev sitelerinden ücretli ya da ücretsiz ödev aldıklarını söylemişlerdir. Ödev sitelerinden ödev almayanların oranı %16'dır.

Ödev sitelerinden yararlanan ilköğretim kız öğrencilerini oranı %79.31, lisedeki kız öğrencilerin oranı %90.24'tür. İlköğretimdeki erkek öğrencilerden %75.44'ü internetteki ödev sitelerinden yararlanırken, lisedeki erkek öğrencilerin %89.04'ü ödev sitelerinden yararlanmıştır. Görüldüğü gibi lisede ödev sitelerinden yararlanma oranı artmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin beşte dördüne yakın bir bölümü internette bulunan ücretli ya da ücretsiz ödev sitelerinden yararlandığını söylemektedir. Öğrenciler internetin zararları konusunda öğrencileri kolaya/hazıra alıştırdığı düşüncesine sahip olmakla beraber (Tablo14-15) ödev sitelerinden ödev aldıklarını görmekteyiz.

Tablo 85. Ödev Sitelerinden Ödev Almayı Olumlu veya Olumsuz Bulmalarına İlişkin Dağılım

Ödev sitelerinden yararlanmayı nasıl değerlendirirsiniz					
KIZ					
Eğitim düzeyi	n		Olumlu	Olumsuz	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	29	sayı	28	1	29
		%	96,55	3,45	100,00
Lise	41	sayı	37	4	41
		%	90,24	9,76	100,00
Kız Toplam	70	sayı	65	5	70
		%	92,86	7,14	100,00
ERKEK					
Eğitim düzeyi	n		Olumlu	Olumsuz	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	57	sayı	55	2	57
		%	96,49	3,51	100,00
Lise	73	sayı	72	1	73
		%	98,63	1,37	100,00
Erkek Toplam	130	sayı	127	3	130
		%	97,69	2,31	100,00
Genel Toplam	200	sayı	192	8	200
		%	96,00	4,00	100,00

Tablo 85’te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir bölümü %96 oranı ile ödev sitelerinden yararlanmayı olumlu bulduklarını söylemişlerdir. Olumlu olarak değerlendirmeyenlerin oranı %4’tür. Araştırmaya katılan öğrencilerden hem ilköğretimde hem de lisede okuyan erkekler ve kızlar, ödev sitelerinden yararlanmayı olumlu olarak değerlendirmektedir.

Ödev sitelerinden yararlanmayı olumlu değerlendiren öğrencilerin oranı deneklerin tamamına yakındır. Araştırmaya katılan öğrencilerden şu ana kadar ödev sitelerinden yararlanmayanların büyük bir bölümü bile yararlanmayı olumlu bulmaktadır.

İnternette ödev siteleri öğrencilerin araştırma yapmadan, ödevlerin doğruluk derecesini bilmeden materyal temin ettikleri siteler olarak gençleri kolaycılığa alıştırmının yanında ahlaki olmayan bir davranışa da itmektedir. İnternette faaliyet gösteren ödev siteleri, en basit ödevden, dönem ödevine, bitirme tezlerine, hatta yüksek lisans tezlerine kadar “hizmet” vermektedirler. Öğrencilerin bu sitelere sipariş vererek, kapak sayfasından sonuç bölünme kadar her bölümü hazır olarak ödev temin etmeleri, onları bir çeşit kopyaya ve tembelliğe yöneltmektedir.

Tablo 86. İnternetin Öğrencilerin Derslerine Etkisine İlişkin Dağılım

İnternet derslerinize nasıl etki yapmıştır?						
Eğitim düzeyi	n		Olumlu	Değişmedi	Olumsuz	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	86	sayı	30	53	3	86
		%	34,88	61,63	3,49	100,00
Lise	114	sayı	35	73	6	114
		%	30,70	64,04	5,26	100,00
Toplam	200	sayı	65	126	9	200
		%	32,50	63,00	4,50	100,00

Tablo 86’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden internetin derslerine etkisini olumlu olarak değerlendirenlerin oranı %32.5, olumsuz etkisi oldu diyenlerin oranı %4.5, olumlu veya olumsuz etkisi olmadı diyenlerin oranı ise %63’tür.

İlköğretimdeki öğrencilerin %34.88’i internetin derslerine olumlu etki yaptığını söylerken, lisede bu oran %30.70’ düşmektedir. Olumsuz etki yaptığını söyleyenlerin oranı ilköğretimde %3.49, lisede %5.26 olmaktadır. Öğrencilerin üçte birinden fazlası internetin derslerine olumlu etki yaptığını belirtmiştir. Yaklaşık üçte ikisi ise derslerine herhangi bir değişikliğe neden olmadığını belirtmektedir.

Tablo 87. İnternetin Ödev Yapmada Gerekliliğine İlişkin Dağılım

Ödevler için gerekli olabileceğine inanıyorum.									
Eğitim düzeyi	Cinsi yet	n		Kesinlikle katılı yorum	Katılı yorum	Kararsızım	Katılmı yorum	Kesinlikle katılmı yorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	16	9	4	0	0	29
			%	55,17	31,03	13,79	0,00	0,00	100
	erkek	57	sayı	22	34	1	0	0	57
			%	38,60	59,65	1,75	0,00	0,00	100
Lise	kız	41	sayı	12	28	1	0		41
			%	29,27	68,29	2,44	0,00	0,00	12
	erkek	73	sayı	33	37	3	0	0	73
			%	45,21	50,68	4,11	0,00	0,00	100
Toplam		200	sayı	83	108	9	0	0	200
			%	41,50	54,00	4,50	0,00	0,00	100

Tablo 87’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden “Ödevler için gerekli olabileceğine inanıyorum” şeklindeki düşünceye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %41.5, katılıyorum diyenlerin oranı %54, kararsızım diyenler %4.5’tir Bu düşünceye katılmıyorum diyen öğrenci yoktur.

Tablo 88. İnternet Kafelerin Ödev/Ders Yapmada Kaynak Olmasına İlişkin Dağılım

Derslerimle ilgili aradığım her şeyi internette buluyorum									
Eğitim düzeyi	Cinsiyet	n		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	21	4	2	1	1	29
			%	72,41	13,79	6,90	3,45	3,45	100
	erkek	57	sayı	41	13	1	2	0	57
			%	71,93	22,81	1,75	3,51	0,00	100
Lise	kız	41	sayı	23	16	1	1	0	41
			%	56,10	39,02	2,44	2,44	0,00	100
	erkek	73	sayı	32	31	8	2	0	73
			%	43,84	42,47	10,96	2,74	0,00	100
Toplam		200	sayı	117	64	12	6	1	200
			%	58,50	32,00	6,00	3,00	0,50	100

Tablo 88'in verilerine göre aştırmaya katılan öğrencilerden "Derslerimle ilgili aradığım her şeyi internette buluyorum" şeklindeki ifadeye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %58.5, katılıyorum diyenlerin oranı %32, kararsızım diyenler %6,00, katılmıyorum diyenlerin oranı %3, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %0.5'tir.

Dersler ile ilgili aradığı her şeyi internette bulabildiğini belirten ilköğretimdeki kız öğrencilerin oranı %86.2, lisedeki kız öğrencilerin oranı, %95.12'dir. İlköğretimdeki erkek öğrencilerden bu şekilde düşünenlerin oranı ise %94.74, lisedeki erkek öğrencilerin oranı %86.31'dir. Tablo 88'de görüldüğü gibi genel olarak öğrencilerin yaklaşık onda dokuzu gibi büyük bir çoğunluğu, ödevlerini internetten bulabildiğini söylemektedir. Bu durum sonucunda internetin öğrenciler için, dersleri ile ilgili önemli kaynaklardan biri olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 89. İnternet Kafelere Devam Etme İle Derslere Ayırılan Zaman Arasındaki İlişkiye Dair Dağılım

İnternet kafeler gitmeye başladıktan sonra derslere ayırdığım zaman azaldı									
Eğitim düzeyi	Cinsiyet	n		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Toplam
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	sayı	1	2	1	9	16	29
			%	3,45	6,90	3,45	31,03	55,17	100
	erkek	57	sayı	0	2	12	28	15	57
			%	0,00	3,51	21,05	49,12	26,32	100
Lise	kız	41	sayı	0	1	2	25	13	41
			%	0,00	2,44	4,88	60,98	31,71	12
	erkek	73	sayı	4	14	12	29	14	73
			%	5,48	19,18	16,44	39,73	19,18	100
Toplam		200	sayı	5	19	27	91	58	200
			%	2,50	9,50	13,50	45,50	29,00	100

Araştırmaya katılan öğrencilerden “İnternet kafeler gitmeye başladıktan sonra derslere ayırdığım zaman azaldı” şeklindeki ifadeye kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %2.5, katılıyorum diyenlerin oranı %9.5, kararsızım diyenler %13.5 katılmıyorum diyenlerin oranı %45.5, kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranı ise %29’dur (Tablo 89).

İnternet kafeye gitmeye başladıktan sonra derslerine ayırdığı zamanın azaldığını söyleyen ilköğretimdeki kız öğrencilerin oranı %10.35, lisedeki kız öğrencilerin oranı, %2.44’tür. İlköğretimdeki erkek öğrencilerden bu şekilde düşünenlerin oranı ise %3.51, lisedeki erkek öğrencilerin oranı %24.66’dır. Görüldüğü gibi internet kafeye gitmeye başladıktan sonra derslere ayırdığı zamanın azaldığını söyleyenlerin kümelendiği alan lisedeki erkek öğrencilerdir.

3.4.Demografya

3.4.1.Cinsiyet

Tablo 90. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımı

Eğitim Düzeyi	Cinsiyet	n	%
İlköğretim 2. Kademe	kız	29	14,5
	erkek	57	28,5
Lise	kız	41	20,5
	erkek	73	36,5
GENEL TOPLAM	KIZ	70	35,0
	ERKEK	130	65,0

Tablo 90’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin %65’i erkek, %35’i kız öğrencilerdir. Eğitim düzeyi bazında ilköğretim deki kızların oranı %14.5, erkeklerin oranı 28.5’tir. Lisedeki kızların oranı %20.5, erkeklerin oranı ise %36.5’tir.

3.4.2.Yaş

Tablo 91. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yaş Dağılımı

Yaş Grubu	Sayı	%
12-13 arası	53	26,50
14-15	69	34,50
16-17	74	37,00
18 ÜZERİ	4	2,00
Toplam	200	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin 12-13 yaşında olanların oranı %26,5, 14-15 yaşında olanların oranı %34,5, 16-17 yaşlarında olanların oranı %37, 18 ve 18 üzeri olanların oranı ise %2’dir (Tablo 91).

3.4.3.Ebeveyn Eğitim Durumları

Tablo 92. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Anne ve Babalarının Eğitim Durumuna İlişkin Dağılım

Eğitim Düzeyi	ANNE		BABA		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
İLKOKUL	127	63,5	93	46,5	220	55
ORTAOKUL	17	8,5	28	14,0	45	11,25
LİSE	34	17,0	41	20,5	75	18,75
ÖN LİSANS	5	2,5	11	5,5	16	4
LİSANS	10	5,0	21	10,5	31	7,75
LİSANS ÜSTÜ	0	0,0	2	1,0	2	0,5
Toplam	193	96,5	196	98	389	97,25

Tablo 92'e göre araştırmaya katılan öğrencilerin ebeveynlerinin yaklaşık yarısı ilkokul mezunlardır. Annesi ilkokul mezunu olanların oranı %63.5 iken babası ilkokul mezunu olanların oranı %46.5'tir. Annesi ortaokul mezunu olanlar %8.5, babası ortaokul mezunu olanlar %14.0'tür. Annesi lise mezunu olanların oranı %17.0, babası lise mezunu olanlar %24.5'tir. Annesi ön lisans mezunu olanlar %2.5, babası ön lisans mezunu olanlar %5.5'tir. Annesi lisans mezunu olanlar % 5.0, babası lisans mezunu olanlar %10.5'tir. Annesi yüksek lisans üstü eğitim mezunu olan öğrenci yoktur. Babası yüksek lisans üstü eğitim mezunu olan öğrenci oranı %1.0'dir.

3.4.4.Kardeş Sayısı

Tablo 93. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kardeş Sayısı Dağılımı

KARDEŞ SAYISI	n	%
KARDEŞİM YOK	41	20,5
1 KARDEŞ	88	44,0
2 KARDEŞ	52	26,0
3 KARDEŞ	19	9,5

Tablo 93'ün verilerine göre araştırmaya katılan öğrencilerin sadece tek kardeş olanların oranı %20.5, tek kardeş olanların oranı, %44.0, iki kardeş olanların oranı %26.0 üç kardeş olanların oranı %9.5'tir.

3.4.5. Öğrenci Olduğu Sınıf

Tablo 94. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okudukları Sınıflara İlişkin Dağılım

Sınıflar	Sayı	%
6. Sınıf	21	10,5
7. Sınıf	32	16
8. Sınıf	30	15
Lise 1	39	19,5
Lise 2	33	16,5
Lise 3	45	22,5
Toplam	200	100

Tablo 94'te görüldüğu gibi araştırmaya katılanlar %10,5'i 6. sınıf, %16'sı 7. sınıf, %15'i 8. sınıf, %19.5'i Lise 1, yine %19.5'i, lise 2. sınıf, %22,5'i lise 3. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır.

3.4.6. Oturulan Semt

Yapılan araştırmanın sağlıklı olup olmadığını oturulan semt bazında kontrol amacıyla öğrencilerin cevaplamasını istediğimiz bu sorudan elde edilen bulgularda anket yapılan öğrencilerin belli bir bölge veya mahallede yoğunlaşmadığını, aksine olabildiğince dağıldığını tespit etmiş bulunmaktayız. Sadece mahalle aralarındaki internet kafelerde yapılan araştırmalarda öğrencilerin, internet kafelerin bulunduğu mahallede oturduklarını söyleyebiliriz.

Öğrencilerin %59'u, aylık ortalama gelirlerine ilişkin bilgilerini belirtmedikleri için bu bilgiler değerlendirmeye alınmamıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzde alabildiğine gelişmekte olan iletişim teknikleri sayesinde, her türlü bilgi süratle çok geniş insan kitlelerine ulaştırılabilmekte, böylelikle bir anlamda da dünya küçülmektedir. Dünyayı küçülten ve insanları birbirine yaklaştıran olgulardan biri, 3. devrim olarak da adlandırılan “internet” olmuştur. Bilgi ve iletişim teknolojilerinde 20.yy’da gerçekleştirilen radyo, tv gibi buluşlardan sonra, 21. yüzyıla damgasını vuran çağımızın son bilişim mucizesi internet doğmuştur.

İnsanların, soğuk savaş döneminde askeri ihtiyaçlardan doğan bir sonuç olmuştur. Olası bir saldırıya karşı, saldırıdan etkilenmeyerek, pek çok bilgisayarın zarar gördüğü bir ortamda, haberleşmeyi sağlamak amacıyla tasarlanmıştır. İnternetin doğuşu, ABD Savunma Bakanlığı’nın araştırma ve geliştirme birimi olarak Savunma Bakanlığı İleri Araştırma Projeleri Ajansının (DARPA) çalışmaları ile gerçekleşmiştir. 1990’lı yıllardan sonra ticari kullanıma açılması ile internet tüm dünyaya yayılmıştır.

Türkiye’de internet çalışmaları 1991 yılında TUVAKA ile başlamıştır. İnternet öncelikle üniversiteler arasında yaygınlaşmış daha sonra halk tarafından yaygın olarak kullanıma girmiştir. Türkiye’de internet hizmeti Nisan 1993’te vermeye başlamıştır. Türkiye, internet kullanıcısı en hızlı artan ülke olmuş, henüz Türkiye’ye yeni gelmiş olmasına rağmen ülkemizde internet çabuk kabul görmüştür

Ülkemizde internetin yaygınlaşmasında önemli rollerden birini de internet kafeler üstlenmiştir diyebiliriz. İnternet kafeler Türkiye’de ekonomik şartlar göz önüne alındığında önemli bir misyon üstlenmişlerdir. 1995’li yıllarda bilgisayarları sadece televizyonlarda gören insanlar, internet kafeler sayesinde bilgisayar ve internetle tanışmıştır. İnternet kafeler aracılığıyla şehirlerin merkezinde ya da çevre köy ve mahallelerin ara sokaklarında internet dünyasına giriş imkânı sağlanmıştır.

İnternet kafeler gençlerin oyun oynadığı, boşa zaman geçirdikleri, uygunsuz sitelere girdikleri ve sigara gibi kötü alışkanlıklar edindikleri mekânlar olarak da algılanmaktadır. Ancak internet kafeler, tüm bu olumlu ve olumsuz yanlarıyla internetin toplum içinde yaygınlaşmasında, tanınır olmasında ve kullanımında en etkili araç olmuştur denilebilir.

İnternetin yaygınlaşması ile birlikte suiistimali de söz konusu olmaktadır. Sanal dünyada aldaticılık, pornografi, şiddete yönelik içerik, hakaret, telif haklarına aykırılık, haksız rekabet gibi konularda hukuk ihlalleri ortaya çıkmıştır. Bilişim suçlarının araştırılması, soruşturulması ve yargılanması aşamasında da birçok güçlükler bulunmaktadır. Suçu işleyenlerin bulunması, bulunsa dahi devletlerarasındaki farklı usul uygulamaları nedeniyle suçun takip edilmesi çoğu zaman zorlaşmaktadır. İnternet bazı hak ve özgürlüklerin ihlalini beraberinde taşımaktadır ki bunlardan biri de demokratik toplumlarda kutsal ve dokunulmaz kabul edilen bireysel mahremiyettir. Mahremiyeti tehdit eden önemli konular kişilerin elektronik postalarının okunabilmesi, internet üzerinde hangi sitelere girdiğinin izlenebilmesi, kamera ve mikrofonlarla gözetlenebilmesidir. İnternet konusunda düzenleme çalışmaları da eleştirilmektedir. Eleştirilerin ana gerekçelerinden biri, internetin doğası gereği denetime tabi tutulmaması gerektiğidir. Ancak her ülke bu suç çeşidi ile mücadele etmek için bazı düzenlemeler yapmaktadır. Ülkemizde bilgisayar suçlarına ilişkin ilki 1991 yılında, Türk Ceza Kanununa bilgisayar suçlarını öngören “Bilişim Alanında Suçlar” başlığı ilave edilmiştir. Daha sonra bilgisayar programları da eser sayılarak, programların usulsüz kullanım ve satışına yaptırımlar getirilmiştir.

Bilgisayar teknolojisi ile ağın yaygın olarak kullanılması ticari amaçlı kullanmayı beraberinde getirmiştir. Bilişim Teknolojileri ve internet bütün dünyada ekonomik faaliyetlerin yürütüldüğü ortamı değiştirmiştir. Özellikle de internetin değiştirdiği bu ortam, “e-Ekonomi” ya da “yeni ekonomi” olarak adlandırılmaktadır. İnternet, sadece ticarete hız kazandırarak maliyeti azaltmamış, aynı zamanda bilgiye erişim, satın alma davranışları, servisler arası haberleşme ve hizmet endüstrilerinde gelişmelere de zemin hazırlamıştır.

İnternetin önemli etkilerinden biri de internetin yaygınlaşması ile birlikte İngilizce kökenli kelimeler ve internet ile ilgili yine İngilizce kaynaklı olan kavramların hayatımızda her geçen gün daha çok yer almasıdır. İngilizce kökenli kelimelerin günlük hayatta kullanılması, özellikle gençlerin yabancı kelimeleri çok çabuk benimseyip bu kelimeleri kullanmayı da prestij vesilesi olarak algılaması, yozlaşmış bir dilin oluşmasını sağlamakta ve yabancı dillerin etkisi altında kalmaya yol açmaktadır.

İnternet ve internet erişimini daha da yaygınlaştıran internet kafelerin ülkemizde, özellikle gençler üzerinde önemli etkileri olmaktadır. İnternet kafeler gençlerin vakit geçirmek için arkadaşları ile bir araya gelip eğlenme amacı güttükleri ve mekân içerisinde birbirleriyle iletişimlerini kesmedikleri yerlerdir. İnternet kafelerin halk arasında kahvehaneler ile benzer özellikler taşıyan mekânlar olarak görüldüğü söylenebilir. Ancak işlevleri ve potansiyeli bakımından kahvehanelere benzetmenin doğru bir yaklaşım olmadığı düşüncesindeyiz. Gençler için bu mekânlar kendilerini geliştirebilecekleri, en azından teknoloji okuryazarlığı kazanmada faydalanabilecekleri yerlerdir. Gençler internet kafeleri salt internete girmek veya sadece internette oyun oynamak ya da sohbet yapmak amacıyla kullanmamaktadırlar.

İnternet kafelerin, internete bağlanma istasyonları olma özelliğinin yanında, gençlerin eğlenme, boş zamanlarını değerlendirme ve diğer arkadaşları ile buluşma noktaları olarak kullandıklarını söyleyebiliriz. Bununla beraber bu mekânları kadınların toplumsal hayatta daha fazla görünmesini sağlayan ortamlar olarak tanımlamak, en azından bu imkânı sağlayacak yerler olarak görmek yanlış olmayacaktır. Ancak internet ve internet kafelerin yeterince tanıtılmadığı, sürekli olarak internet ve internet kafelerin olumsuz yanlarının vurgulandığı görülmektedir.

İnternet kullanıcısı çocukları bekleyen önemli risklerden biri internet bağımlılığıdır. İnternet ile tanışan çocuk ve gençler, sanal dünyanın cazibesine kapılarak, internet ve internet kafelerin bağımlısı olabilmektedir. Esasen internet kafelerin bağımlılık yapması konusunda, çalışmamızın hedef kitlesi olan okul öğrencileri açısından baktığımız zaman, oyun oynamak ve sanal sohbet (chat) yapmak önceliği almaktadır. İnternet kafelerde bilgisayar oyununun grup olarak oynanması bu mekânları cazip hale getiren unsurlardandır. Çocukların sadece bilgisayara karşı değil diğer arkadaşlarıyla da mücadele etmesi, kazanma isteğini perçinleyerek saatlerce bilgisayar başında kalmayı sağlamaktadır. Çalışmamızın hedef kitlesi olan ilköğretim 2. kademe ve lise öğrencilerine internet kafeleri en önemli tercih nedenlerini sorduğumuzda (Tablo 45) ilk sırada %39 ile tek başına ya da grup olarak oyun oynamak gelmektedir. İnternete bağlanacak başka imkânı olmadığı için internet kafeleri tercih edenlerin oranı ise %30 olmaktadır. Sohbet (chat) yapmak için tercih edenlerin oranı %17.5, arkadaşları internet kafede olduğu için tercih edenlerin oranı ise %13.5 olarak belirmektedir.

Çalışmamızın hedef kitlesi olan öğrenciler arasında internet kafe veya internet bağımlılığından ziyade oyun ve “Messenger” adı verilen iletişim programı ile iletişim düşkünlüğünden bahsedilebilir. Messenger internet kafelerdeki gençler arasında yaygın olarak kullanılmakta, uzaktaki bir arkadaşı ya da gün içinde yüz yüze görüştüğü arkadaşı ile bile internette Messenger ile iletişim kurmayı tercih etmektedirler. Chat birçok kişinin aynı anda etkileşimli mesajlarla haberleşebildiği bir platformdur. Birbirlerini hiç tanımayan ve hatta tanımayacak olan insanlar bile, bu sanal sohbeti gerçekleştirebilir. Chat esnasında, yüz yüze konuşurken çekinilecek konular rahatlıkla konuşulabilmekte, cinsellik bu konuların başında gelmektedir. Bu nedenle insanlara günlük hayatta rahatça konuşamadıkları konuları konuşma merakı ve sorumluluk almadan konuşma duygusu cazip gelmektedir.

Öğrencilerin internet kafeleri oyun/eğlence mekânı olarak kullanmalarının yanında ödev veya dersleri için araştırma yapmak amacıyla kullanmaları söz konusudur. İnternet kafeler bilgisayar ve internet kültürüne sahip bilinçli ve amaçlı kullanıcılar için dijital kütüphane olarak değerlendirilebilir. Ülkemizdeki ekonomik koşulların imkân vermemesi nedeniyle, tüm eksikliklerine rağmen öğrenciler bilgisayar ve internet kullanımını internet kafelerde geliştirebilmektedir diyebiliriz. Ancak internet ve internet kafelerin öğrenciler açısından en önemli olumsuz etkisi, öğrencileri hazırcılığa, tembelliğe ve dolayısıyla başarısızlığa yol açmasıdır. Öğrencilerin, ödevleri ile ilgili dokümanları genellikle internet ortamındaki ödev sitelerinden aldıkları ve ihtiyaç duydukları malzemeyi sıkça internet sitelerinden indirdikleri görülmektedir.

İnternet kafeler gençlerin zamanlarını geçirdikleri mekânlar olarak sağlık konusunda bazı sakıncaları barındırmaktadır. Bu mekânların tamamını kapsamamakla beraber bazılarında gençlerin sigara dumanı altında, havasız ve sağlıksız ortamlarda zaman geçirdiklerine de şahit olmaktadır. İnternet kafelerin denetiminin artması ve rekabetin gelişmesi internet kafeleri daha temiz ve sağlıklı mekânlar haline getirecektir.

Gerçekleştirdiğimiz saha çalışmasına katılan öğrencilerin ebeveynlerinin yaklaşık yarısı ilkökul mezunlardır. Ortaokul ve lisans mezunu olanların oranı yaklaşık onda bir, lise mezunu olanların oranı ise yaklaşık onda iki oranında olmaktadır. Ön lisans yapmış olanların oranı %4 iken, lisans üstü eğitim mezunu olanların oranı (%0.5) yok denecek kadar azdır.

Çalışmamızda, internet ve internet kafelerin ilköğretim ikinci kademe ve orta öğretim öğrencileri üzerindeki etkileri araştırma konusu yapılmıştır. Bununla ilgili olarak da bir alan araştırması gerçekleştirilmiştir. İstanbul'un Asya ve Avrupa yakasındaki farklı yedi bölgede internet kafe kullanan öğrenciler ile anket uygulaması yapılmıştır. Araştırmaya katılan deneklerin %35'i kız, %65'i erkek internet kafe kullanıcısı toplam 200 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmaya katılanların 86 tanesi ilköğretim ikinci kademe, 114 tanesi lise öğrencisidir. Ayrıca dört ayrı dershanede 68, iki devlet okulunda 61, bir özel okulda 28 ve dört ayrı internet kafede 43 öğrenci ile anket gerçekleştirilmiştir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin büyük bir bölümünün interneti oyun ve eğlence aracı olarak algıladığını söyleyebiliriz. Yaklaşık üçte ikisinin internet denilince oyun ve eğlence kavramları akıllarına gelmektedir. Deneklerin üçte biri bilgisayar ve internet sahibidir. Yarısına yakınının ise bilgisayarı bulunmamaktadır. Öğrencilerin onda dokuzu bilgisayarın bir lüks olarak değerlendirilmesine karşı çıkmakta, onlar için en önemli teknolojik alet cep telefonu, ikincisi de bilgisayar olmaktadır.

Öğrencilerin yaklaşık yarısı internete haftada bir veya birden fazla bağlanmakta, ayda bir veya birden fazla bağlanmalar ise öğrencilerin üçte biri civarındadır. Öğrencilerin onda biri ise her gün internete bağlanmaktadır. İnternete bağlanma sıklığı yaş ile doğru orantılı olduğu görülmektedir. Deneklerin internette bağlı kaldıkları süre, 1-2 saat zaman aralığında yoğunlaşmaktadır. Öğrencilerin üçte ikisi internete bağlandıklarında 1 ila 2 saat arası internete bağlı kalmaktadır. Ancak yaş büyüdükçe internette kalma süresi artmaktadır.

Öğrencilerin yaklaşık üçte biri ilk kez internete internet kafeden bağlanırken, arkadaş/tanıdık evinden bağlananların oranı beşte birdir. İnternet kafeler öğrencilerin internet ile tanışmalarında önemli yer tutmaktadır. Öğrencilerin yaklaşık yarısı internete internet kafelerden bağlanmaktadır. İnternet kafeleri en az kullanan öğrencilerin özel okul öğrencilerinden oluşması (%3.57), ekonomik imkânlarının daha fazla olması ile açıklamak yanlış olmayacaktır.

İnternetin yararları konusunda, öğrenciler için "internet erişim" ve "bilgiye kolay ulaşma" bilgisayar ve internetin en büyük faydalarıdır. Öğrenciler %95'lik oran ile internetin bilgiye kolay ulaşmada faydalı olduğunu düşünmekle beraber, deneklerin yaklaşık üçte ikisi internetin çocukları hazırcılığa ve kolaylaştırdığını savunmaktadır.

Öğrenciler internetin zararları konusunda hazıra ve kolaya alışmanın yanında, oyun bağımlılığına yol açması nedeniyle interneti bu konuda sorumlu tutmakta, üçte biri ise internetin sosyal hayata zararının olduğunu düşünmemektedir. Bilgisayarın gözlere zararı konusunda ise %83.5 gibi büyük bir oranla gözlere zararlı bulmaktadır. Bilgisayarın göze zararı olmadığını söyleyenlerin oranı (%2.5) yok denecek kadar azdır.

Öğrencilerin bir kez bile olsa ziyaret ettiği sitelerin ilk üçü sıralandığında sırasıyla müzik, oyun ve ödev siteleri gelmektedir. Bu durum öğrencilerin eğlencenin yanında dersleri ile ilgili olarak da interneti kullandıkları şeklinde değerlendirilebilir. Ödev siteleri de yoğun olarak ziyaret edilen sitelerden olmuştur. İnternetin öğrencilerin hayatlarında ne gibi etkiler yaptığı konusunda katılımcıların beşte dördü “derslerimi daha kolay yapabiliyorum” ve “bilgiye daha kolay ulaşabiliyorum” demiştir. Ailesine ayırdığı zamanın azaldığını söyleyen ve hiçbir etki, değişiklik yapmadı diyen öğrencilerin oranı onda birdir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin beşte dördü internette ya da messengerda sohbet yaptıklarını söylemişlerdir. Sohbet yapmayanların oranı ise onda birdir. Sohbet yapma oranı kızlarda %88.57 ile erkeklerde %91.54 ile son derece yüksektir. Sohbet (chat) yapmayanların oranı düşünülürse (%9,5) öğrenciler arasında sohbet yapmak yaygın bir durumdur. Öğrencilerin yaklaşık beşte biri chat yapmanın zararlı olduğunu söylemiş, yaklaşık üçte biri de zararlı olduğu konusunda kararsız kalmışlardır. Öğrencilerin sadece onda biri chat yapmadığı hatırlanırsa, bu durumda öğrencilerin azımsanmayacak bir bölümü chat yapmanın zararlı olduğunu düşündükleri halde internette sohbet yapmaya devam etmektedirler. Araştırmaya katılan öğrencilerin beşte ikisi internette sohbet yaparken takma ad ile görüşme yaptıklarını belirtmişlerdir. Takma ad kullanımı kızlarda (%53.23) erkeklerden (%32.77) daha fazla olmaktadır. Kızların yaklaşık yarısı sohbet ederken takma ad kullanmaktadırlar. Öğrencilerin yaşları büyüdükçe takma ad kullanımı artmaktadır.

Kız öğrencilerin yaklaşık üçte ikisi hemcinsleri ile sohbet etmeyi tercih etmektedirler. Erkeklerin yaşları büyüdükçe tercihlerinde de karşı cins ile sohbet etme yönünde değişimler olmaktadır, ancak kızlarda önemli bir değişim görülmemektedir. Kızlarda yaş büyüdükçe internetin sosyalleştirici etkisi olduğunu düşünenlerin oranı azalmakta, erkeklerde ise artmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık onda dokuzu

internette tanıştıkları kişilere güvenmediklerini söylemektedir. Sanal dünyanın araştırmaya katılan öğrenciler için güvenilmez bir alan olduğunu söyleyebiliriz.

Araştırmaya katılan öğrencilerin beşte dördünün internette/messengerda sohbet yaptıklarını belirtmiştik. Öğrencilerin beşte ikisi internette sohbet yaparken kullandığı Türkçe ile günlük hayatta kullandığı Türkçe arasında fark bulunduğunu belirtmiştir. Bu duruma göre chat lisansı, öğrencilerden azımsanamayacak bir bölümünün kullandığı Türkçe'den farklı olmaktadır. Ayrıca ilköğretimde öğrenci olan kızların %86.96'sı, erkeklerin %80'i, lisede öğrenci olan kızların %72.46'sı, erkeklerin ise %72.46'sı kelimeleri kısalttığını belirtmiştir. İlköğretim öğrencilerinin lise öğrencilerine oranla kelimeleri kısaltanların daha fazla olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerden “internette sohbet yaparken konuşma dilim günlük konuşma dilimi olumsuz etkiliyor” diyen öğrencilerin oranı beşte bir olmaktadır. Özellikle kelimelerin kısaltılarak yazılması zamanla öğrencilerde Türkçe'nin bozulması tehlikesine yol açabileceğini söylemek yanlış olmayacaktır

Araştırmaya katılan öğrencilerin %43'i internet kafeye haftada bir veya birden fazla gitmektedir. Ayda bir veya birden fazla gidenlerin oranı, %39, ayda birden daha seyrek gidenlerin oranı %16, her gün gidenlerin oranı ise %2'dir. Ayrıca öğrencilerin internet kafeye gittikleri günler özellikle hafta sonlarında yoğunlaşmaktadır. Bunda okula gitmenin ve hafta sonu tatilinin etkisi olduğunu söyleyebiliriz. İnternet kafeye gidilen saat aralıkları ise yoğun olarak öğle-akşam saatleri arasındadır. Genel toplamda öğrencilerin yaklaşık yarısı öğle akşam arası internet kafeye gittiğini söylemiştir. Eğitim düzeyi bazında ise internet kafeye gidilen saatler, ilköğretim öğrencilerinde %63.95 ile öğle akşam saatleri arasında, lise öğrencilerinde ise akşamdan sonraki saatlerde (%49.12) yoğunlaşmaktadır.

Öğrencilerin yaklaşık beşte ikisi sürekli aynı kafeye gitmektedir. Başka internet kafe olmadığı için aynı internet kafeye gidenlerin oranı %1 olmasından öğrencilerin oturdukları yerlerde en azından iki tane internet kafe olduğu sonucu çıkarılabilir. Arkadaşlarım hangisine giderse ona giderim diyenlerin %22 olması da arkadaş tercihlerinin ön planda olduğunu göstermektedir diyebiliriz. Öğrencilerin kafalarını dağıtmak, arkadaşları ile görüşmek istediklerinde internet kafelere gittiklerini söyleyebiliriz. İlköğretim öğrencilerin beşte ikisi internet kafede buldukları sürede en

fazla zamanı oyun oynamaya, dörtte biri sohbete (chat) ayırmaktadır. İnternet kafelerin öğrenciler için en iyi üç yönü; oyun oynamak, ödev/araştırma yapabilmek ve internete bağlanabilmek olarak sıralanabilir. İnternet kafeler öğrencilerin yaklaşık yarısı için internet bağlanmada önemli yer tutmaktadır. Çünkü öğrencilerin %47'si internet kafeler olmasaydı internete bağlanma şansım az olurdu demiştir.

İnternet kafelerde veresiye ödeme yapılması konusunda, öğrencilerin dörtte üçü veresiye ödemenin olmadığını söylemektedir. Beşte birlik bir bölümü ise veresiye ödeme yapılıp yapılmadığını bilmediğini belirtmiştir. Gerçekleştirdiğimiz gözlemler sonucunda internet kafelerin daha çok mahalle aralarında olanlarında ve sürekli müşterileri için veresiye ödeme uygulamasını yaptıklarını söyleyebiliriz. Öğrencilerin beşte ikisi internet kafelerde sigara içildiğini söylerken beşte ikisi ise içilmediğini belirtmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin beşte üçüne yakın bölümü internet kafelerde küfürlü konuşmaların yapıldığını söylemiştir. Bu durum internet kafeler açısından küfürlü konuşmaların bir sorun olarak belirdiğini göstermektedir diyebiliriz. Öğrencilerin yaklaşık beşte biri internet kafeleri fiziksel özellikler açısından yeterli bulmaktadır. Yeterli olmadığını söyleyenlerin oranı ise yarıya yakındır. İnternet kafelerin kötü yönlerini sıralandığında ilk üç sıra; internet kafelerin içinde sigara içilmesi, küfürlü konuşmaların olması ve kötü sitelere erişim olarak sıralanabilir. Araştırmaya katılan öğrencilerin beşte biri ise internet kafelerin kötü bir yönü olmadığını söylemişlerdir.

Öğrencilerin internet kafelerde oynadığı oyun türlerine bakıldığında beşte ikisi genel olarak en fazla savaş oyunlarını tercih etmekte, bunlar daha çok internet kafede ağ üzerinden grup olarak oynanabilen oyunlar olmaktadır. Öğrencilerin %15' ise oyun oynamadıklarını söylemişlerdir. Kız öğrencilerin onda biri grup oyununu tercih ederken, bu oran erkeklerin yaklaşık dörtte birine denk gelmektedir. Grup oyunları internet kafeye gitmede lise öğrencileri için ilköğretim öğrencilerinden daha etkili unsur olmaktadır. Öğrencilerin yaklaşık beşte ikisinin internet kafeye gitmelerinde, grup oyunlarının etkisi olduğunu söyleyebiliriz. İnternette oyun oynamanın bağımlılık yaptığını düşünen öğrencilerin oranı örneklemin yarısına yakın (%46) olmaktadır. Oyun oynamanın bağımlık yaptığını düşünenlerin oranı lise öğrencilerinde daha fazla olmaktadır.

Öğrencilerin yarısına yakın bir bölümü internet kafelerde cinsellik içeren sitelere girildiğini belirtmektedir ve bu tür siteler öğrencilerin beşte dördü için çekinilecek siteler olarak değerlendirilmektedir. Bununla beraber öğrencilerin yarısına yakın bir bölümü internet kafelerin çocukların ahlakını bozan yerler olarak değerlendirilmesine katılmamaktadır.

Öğrencilerin üçte biri her zaman ailesine bilgi vererek internet kafeye gitmekte, yarısı ise bazen bilgi vererek gitmektedir. Hiçbir zaman ailesine bilgi vermeden internet kafeye giden öğrencilerin oranı beşte birdir. İlköğretimde okuyan öğrencilerden ailelerine bilgi verenlerin oranı lise öğrencilerine oranla daha fazla olmaktadır. Ayrıca ilköğretimde ve lisedeki öğrencilerin tamamına yakın bir bölümü (%94.5) internet kafelerin hayatlarına girmesinin aileleri ile geçirdikleri zamana etki yapmadığını belirtmiştir. Bununla beraber öğrencilerin beşte üçünün ailesi internet kafelere gitmeye olumlu bakmamaktadır.

Öğrencilerin interneti kullanım amaçlarının başında, boş vakitleri değerlendirmek (%82) gelmektedir. Diğerleri sırasıyla; dersler için araştırma yapmak (%68), oyun oynamak (%67), mail adresi kontrol (%57.2), Messenger ve chat (%52), müzik indirmek (%46) ve gazete okumak (%21)'tir. Gençlerin internete erişiminde oyun, chat gibi eğlence amaçlı etkinlikler önemli bir yer tutmaktadır. Öğrencilerin beşte ikisinin internet kafeyi tercih etmelerindeki en büyük neden oyun oynamaktır. Üçte birinin ise internet ya da bilgisayarının olmayışıdır. Araştırmaya katılan öğrencilerin beşte ikisi evinde bilgisayarı olduğu takdirde, internet kafeye gitmeyeceklerini belirtmişlerdir. Beşte biri grup olarak oyun oynamak için gideceğini, beşte biri ise arkadaşları ile görüşmek için de gideceğini söylemiştir. Öğrencilerin yarısı ilk defa internet kafeye arkadaşları ile gittiğini söylemektedir. Kızların onda biri genelde internet kafeye tek başına gitmektedir. Öğrencilerin %43'ü internet kafe ücretlerini normal olarak değerlendirmekte, beşte biri ise ucuz olduğunu söylemektedir. İnternet ve internet kafeler, bilgiye erişim, eğlence ve boş zamanları değerlendirme alanı olmuştur. Bu durum araştırmamızın temel tezini destekleyici özellik taşımaktadır.

Öğrencilerin yaklaşık dörtte biri internetin okuma sevgisine olumsuz etki yapacağını düşünmekte, yaklaşık üçte biri ise internetin böyle bir etki yaptığı konusunda kararsız kalmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin hem cinsiyet bazında hem de eğitim

düzeyi bazında tamamına yakın bölümü internetin ödev yapmak için gerekli olduğunu düşünmektedir. Ayrıca deneklerin yaklaşık onda dokuzu gibi büyük bir çoğunluğu, ödevlerini internetten bulabildiğini söylemektedir. Bu durum sonucunda internetin öğrenciler için, dersleri ile ilgili önemli kaynaklardan biri olduğunu söyleyebiliriz. Öğrencilerin tamamına yakını internet kafelerde araştırma yapmanın kütüphanelerde araştırma yapmaktan daha kolay ve hızlı olduğunu düşünmektedirler. İnternet kafelerin bilgiye erişimde kütüphaneler ile kıyaslandığında öğrencilerin internet ve internet kafeleri tercih ettiğini söyleyebiliriz. İnternetteki bilgilerin doğruluğunun tespitinin zor olmasına rağmen internet kafeler araştırma mekânları olarak da kullanılmaktadır.

Öğrencilerin yaklaşık üçte biri internetin derslerine olumlu etki yaptığını, yaklaşık üçte ikisi ise derslerine herhangi bir değişikliğe neden olmadığını belirtmektedir. İnternetin öğrencilerin ödevlerini yapmada önemli bir yer teşkil ettiğini söyleyebiliriz. Çalışmamızın alt hipotezlerinden biri “öğrenciler ödevlerini internet kafeler ve internetten kolayca temin etmektedirler” şeklindeydi. Bizim buradaki hipotezimiz, internetin dersler için bir kaynak olarak kullanılması yönünde idi. Ancak yaptığımız çalışmada öğrencilerin interneti araştırma yapmanın yanında, beklediğimizin ötesinde büyük bir oranla (%90) ödev sitelerinden ödev temin etmek için de kullandıklarını görmekteyiz. Bu anlamda öğrenciler internetten ödevlerini kolayca yapabilmekte, fakat araştırarak değil hazır bir şekilde elde etmektedirler.

Araştırmamızın hipotezlerinden biri “İnternet kafeler ile sosyalleşme arasında ilişki vardır” şeklinde idi. İnternet ve internet kafelerin öğrencilerin daha iyi iletişim kurmalarına ve sosyalleşmelerine etkisi olduğunu söyleyebiliriz. Tablo 30-31’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık üçte biri internetin kendilerini daha sosyal yaptığını söylemektedirler. İnternet kafeler için de durum böyledir. Tablo 32’de görüldüğü gibi öğrencilerin üçte biri için internet kafeler, daha iyi ilişki kurma mekânlarıdır. İnternet kafeler gençlerin arkadaşları ile buluşup oyun oynadıkları, sohbet ettikleri, oturup çay, kola, gazoz içtikleri, beraber zaman geçirdikleri mekânlar olmaktadır diyebiliriz. Özellikle mahalle aralarındaki internet kafelerde bu durum daha yoğun gözlemlenebilmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin üçte biri internet kafeleri arkadaşları ile buluşma noktaları olarak da kullandıkları görülmektedir. İnternet kafeleri arkadaşları ile buluşma noktası olarak kullananların daha çok erkekler olduğunu

söyleyebiliriz. İnternet kafeye gitmede ve hangi internet kafeye gidileceğini seçmede arkadaş faktörü önemli rol oynamaktadır. Bu yönüyle internet kafeler gençlerin arkadaşları ile görüşüp sohbet ettikleri birlikte oyun oynayıp zaman geçirdikleri yerler olarak bir anlamda sosyalleşme mekânları olarak da değerlendirilebilir.

İnternet kafeye giden öğrencilerin belli bir internet ve bilgisayar bilgisine sahip olduğunu söyleyebiliriz. Bilgisayar kullanmayı bilmeden internet kafeye gidenlerin oranı (%4) son derece azdır. Öğrencilerin yarsından fazlası (%55) internet kafelerin bilgisayar kullanmalarını kolaylaştırdığını belirtmiştir. Öğrencilerim üçte biri ise internet kafeleri bilgisayar bilgilerinin artmasında temel unsur olarak görmektedir. “İnternet kafelerde bilgisayar kullanmak öğretiliyor” diyenlerin sadece yüzde bir olduğu düşünülürse, öğrenciler kendi kendilerine ya da arkadaşlarından bilgisayar kullanmayı öğrenmektedirler diyebiliriz. Çalışmamızın hipotezi açısından değerlendirildiğinde internet kafeler, özellikle bilgisayara sahip olmayan öğrenciler tarafından bilgisayar ve internet ile tanışma hasır neşir olma mekânı olarak kullanılmaktadır. Ülkemizin ekonomik şartları düşünüldüğünde, bilgisayara sahip olanların sayısı artıyor olsa da, toplumun önemli bir kesimi için bilgisayar maliyeti fazla olması dolayısıyla, evlerde telefon kadar yaygın bir teknolojik alet değildir. Ayrıca okullarda öğrenci sayısının fazla, laboratuvarlardaki bilgisayar sayısının az olması ya da bilgisayarın hiç olmaması nedeniyle, bilgisayar eğitiminin yeterliliği tartışma konusudur. İnternet kafeler şu anki tüm olumsuzluklara ve bilgisayar hakkında herhangi bir eğitim verilmemesine rağmen gençler kendi başlarına ya da arkadaşlarından gördüklerini taklit ederek, internet ve bilgisayar bilgilerini geliştirdikleri, öğrencilere teknoloji okur yazarlığı konusunda fayda sağlayan mekânlar olmaktadır.

Araştırmada elde edilen bulgular sonucunda şu önerilerde bulunulabilir:

İnternet ve internet kafeleri araştırma konusu yaptığımız bu çalışmada öğrencilerin internete yoğun ilgisi olduğunu görmekteyiz. Öncelikle internet öğrenciler tarafından oyun- eğlence, sohbet, ödev için kullanılmaktadır. Öğrencilerin oyun ve eğlence için internette kaldıkları süreler bakıldığında (ortalama 1-2 saat arası) makul seviyede olduğu söylenebilir. Ancak internetin cazibesi yaş büyüdükçe artmaktadır. Bu nedenle eğitim öğretim kurumlarında bilgisayar kullanımına önem verilmeli, bununla birlikte

çok önemli bir konu olan internetin nasıl verimli kullanılacağı, fayda ve zararları, internetin ahlak kuralları öğrencilere anlatılmalıdır.

Öğrencileri, satanizm, erotizm-pornografi içerikli siteler kadar zararlı olan bazı ödev sitelerinden uzak tutmak için önlemler alınmalıdır.

İnternet ortamında ve cep telefonunda yazılan mesajlarda yazı dilinde kısaltma ve yabancı kelimelerin sıkça kullanılması, öğrencilerin belki de farkında olmadan günlük konuşma ve yazı diline olumsuz etki etmektedir. Öğrencilerde Türkçe'yi güzel konuşma ve yazma bilincinin oluşturulmasına önem verilmelidir.

Öğrencilerin boş vakitlerini değerlendirdikleri internet kafelerin denetimine önem verilmeli, sigara kullanımının önüne geçilmelidir.

İnternet kafeler konusunda en büyük eleştiri konusu erotik/pornografik yayınların olduğu sitelere serbest erişimdir. Pornografi içerikli yayın yapan sitelere erişimi kesin olarak engelleyen filtre programların internet kafedeki bilgisayarlarda bulunması İçişleri Bakanlığının yönetmeliğine göre zorunludur. Bu konuda da denetim mekanizmasını işletmek soruna çözüm olacaktır.

İnternet kafeleri işletenlerin salt ticari kaygılarla hareket etmemesi, müşterilerin teknik konulardaki sorularına cevap verebilmeleri için hizmet içi eğitimden geçirilmeleri, bu alanda sertifika sahibi olmaları ya da sertifika sahibi bir kişiyi istihdam etmeleri sağlanmalıdır.

İnternet kafelerde işlenen suçları caydırabilmek için üyelik sistemi çalışmaları yapılmalı veya internete T.C Kimlik numarası ile giriş yapılması sağlanarak bir tür denetim mekanizması oluşturulabilmelidir.

İnternet kafelerde çocuk ya da gençlerin uzun süre bu mekânlarda kalmalarını sağlayan bir konu da içerisinde yiyecek içeceğin bulunmasıdır. Müşteriler yiyecek bulunmadığında en azından dışarı çıkarak kısa süreli de olsa bilgisayarın başından ayrılmak durumunda kalacaktır.

Yaygın görüşe göre çocuklar erotik, pornografik vb. sitelere internet kafelerde girebilmektedir. Ancak evlerdeki bilgisayarlarda çocuklar yalnız olduklarında bu sitelere çok daha rahat girebilmektedir. Ücretsiz olarak temin edilebilen filtre

programların internet kafelerde olduğu gibi evlerdeki bilgisayarlara da yüklenmesi gerektiği okullarda ya da gazete, radyo, tv. gibi yayınlarda, ailelere anlatılmalıdır.

KAYNAKLAR

- ACUN, Ramazan (2000), “ İnternet ve Telif Hakları”, *Bilgi Dünyası Dergisi*, Cilt:1, Sayı:1, s.5-26
- AKGÜL, Mustafa (1995), “İnternet: Olanaklar, Araçlar ve Yönetimi”,
<http://web.bilkent.edu.tr/kemer/kemer1.html>, 29.05.2006
- AKINOĞLU, Orhan (2002), “*Eğitim ve Sosyalleşme Açısından İnternet Kullanımı-İstanbul Örneği*”, Basılmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- AKTAN, Can (2003), “Yeni Ekonominin Özellikleri”,
www.canaktan.org/yeni-trendler/yeni-ekonomi/ozellikleri.htm, 29.05.2006
- ALTUN, Sadegül Akbaba ve Arif Altun (2000), “Bir Eğitim Aracı Olarak İnternet”,
<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/147/sadegul.htm>
- ANDIÇ, Yusuf (2002), “İnternet Kafeler Nereye Gidiyor”, İnternet Konferansı,
<http://inet-tr.org.tr/inetconf8/bildiri/95.doc>, 25.05.2006
- AYDEMİR, Cahit (2005), “E-Ticaret”, Editör: TARCAN A., *İnternet ve Toplum*, Anı Yayınları, s. 146-15
- BAŞARAN, Funda (2005), “İnternetin Ekonomi Politiği”, Derleyenler: BİNARK, Mutlu ve B. KILIÇBAY, *İnternet, Toplum, Kültür*, Epos Yay., Ankara, s. 32-52
- BATIR, Kerem (2005), “İnternetin Hukuki Düzenlemesi”, Derleyenler: BİNARK, Mutlu ve B. KILIÇBAY, *İnternet, Toplum, Kültür*, Epos Yay., Ankara, s153-176
- BAYHAN, Vehbi (1995), “Globalleşme ve İnternet Örneği”,
<http://web.inonu.edu.tr/~vbayhan/1.htm>, 29.05.2006
- BECENİ, Yasin (2004), “Siberuzayda Mahremiyet”, Türkiye Bilim Şurası Hukuk Çalışma Grubu,
http://www.bilisimsurasi.org.tr/hukuk/docs/siber_uzayda_mahremiyet.pdf , 19.06.2006

- BENGŞİR, Türksel Kaya (2000a), “Bilgi Toplumu Bakanlığı Kuruluşu Üzerine: Mekanik Bir Örgüt mü”, *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt:33, Sayı:3, s.49-61
- BENGŞİR, Türksel Kaya (2000b), “Devlet-Vatandaş İletişiminde E-Posta”, *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt:33, Sayı:4, s.49-61
- BİLİŞİM ŞURASI (2002), “e-Ekonomi Çalışma Grubu Taslak Raporu”,
<http://bilisimsurasi.org.tr>, 29.05.2006
- BİLİŞİM ŞURASI (2004), “*Bilişim Sektörünün Gelişimi Raporu*”,
<http://www.bilisimsurasi.org.tr/raporlar/TaslakRapor.pdf>, 30.05.2005
- BİMBER, Bruce (2002), “İnternet ve Siyasi Dönüşüm: Hızlandırılmış Çoğulculuk”,
Cogito, Sayı:30, s.166-175
- BİRKÖK, M. Cüneyt (1994), “*Bilgi Sosyolojisi Işığında Kimlik Sorunu*”, İnsan Bilimleri Dergisi’nde Yayımlanmış Doktora Tezi,
<http://www.insanbilimleri.com/kitaplar/bskimlik/icindekiler.htm>, 23.06.2006
- BOZKURT, Veysel (1997), “*Enformasyon Toplumu ve Türkiye*”, 2. Baskı, Sistem Yay., İstanbul.
- BOZKURT, Veysel (2000), “Gözetim ve İnternet: Özel Yaşamın Sonu Mu?”, *Birikim Dergisi*, Sayı 136, Ağustos , s.69-74.
- BÖLÜKBAŞ, Kenan (2005), “İnternet Kafeler”, Editör: TARCAN A., *İnternet ve Toplum*, Anı Yayınları, s.10-37
- ÇAĞLAYAN, Savaş (2002) “Enformasyon Toplumu Yolunda İnternet Kafelerin ve İnternet Kafelerin Yapısı”, İnternet Konferansı,
<http://inet-tr.org.tr/inetconf8/bildiri/12.doc>, 20.05.2006
- ÇANKIRILI, Ali (2003), Eyvah Çocuğum İnternette, *Zafer Dergisi*, sayı 314, s. 51-54

- ÇAVUŞ, Burcu (2003), Mekan ve Uzam Arasında: İstanbul'daki İnternet Kafeler", İnternet Konferansı, <http://inet-tr.org.tr/inetconf9/bildiri/94.doc>, 11.08.2006
- ÇELİK, Arif (1999), "Yarattığı Sağlık Sorunları", İstanbul Tabip Odası Hekim Forumu, <http://www.istabip.org.tr/hf/hf199.asp#h>, 25.07.2006
- ÇELİK, Tolga ve Enis KARAASLAN (2003), "İnternet Toplumu Oluşum Süreci", İnternet Konferansı, <http://inet-tr.org.tr/inetconf9/bildiri/45.doc>, 29.05.2006
- DEDE, Melih Bayram (2004), "İnternet", 1. Baskı, İnsan Yay., İstanbul.
- DPT (Devlet Planlama Teşkilatı) (2001), "Bilişim Teknolojileri ve Politikaları Özel İhtisas Komisyon Raporu, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı", DPT Yayını, Ankara
- DTG (Dış Ticaret Dergisi) (2002), "Yeni Ekonomi", <http://www.dtm.gov.tr/ead/ekonomi/sayi3/yeniekon.htm> , 29.05.2006
- ELTUGAY, Özer (2000), "İnternet ve Yabancılaşma", İnternet Konferansı, <http://inet-tr.org.tr/inetconf6/tammetin/yabancilasma.html>, 25.07.2006
- ERDAL, Murat (2002), "İnternette Siyaset ve Siyasi Partiler", İnternet Konferansı, <http://inet-tr.org.tr/inetconf8/bildiri/26.doc>, 29.05.2006
- ERDOĞAN, A.E., A. Efkarihoğlu, M. GÖRKEY (2004), "İnternetin Sosyal Etkileri En Liberal Oyuncak: İnternet", <http://mail.baskent.edu.tr/~20093505/mis/proje.doc>, 29.05.2006
- ERGİN, Muharrem (1995), "Türk Dili", Bayrak yay., İstanbul
- ERGÜN, Feyza Savcı (2005), "İnternet" ve Hukuk", Editör: TARCAN A., *İnternet ve Toplum*, Anı Yayınları, s.180-199
- ERTÜRK, İsmail (2002), "İnternet ve Ekonomik Etkileri", *Cogito*, Sayı:30, s.195-203
- ESGİN, Ali (2000), "Yeni Bir Bağımlılık Türü: İnternet Kafeler", *Bilim ve Ütopya*, Sayı:74, s.35-48

- ESGİN, Ali (2001), “Sanal Dünya Çocuk ve Aile”, *Çoluk Çocuk Dergisi*, Sayı 9, s. 24-26
- ETİK (E Ticaret Kurulu) (2006), “Elektronik Ticaretin Tanımı ve Temel Araçları”, <http://www.e-ticaret.gov.tr/tanim/tanim.htm>, 29.05.2006
- GÖKER Gamze (2003), Kadınlar ve Erkekler On-Chat”, İnternet Konferansı, <http://inet-tr.org.tr/inetconf9/bildiri/94.doc>, 11.08.2006
- GÜLŞEN, Recep (2005), “İnternet ve Suç”, Editör: TARCAN A., *İnternet ve Toplum*, Anı Yayınları, s.200-256
- İÇEL, Kayıhan (2001), “*Kitle Haberleşme Hukuku*”, 5. Basım, Bata Yay, İstanbul
- İÇİŞLERİ BAKANLIĞI (2006), “İnternet Kafe Yönetmeliği” <http://www.sakarya.pol.tr/sizler/intercafe.asp>, 29.05.2006
- İNCEOĞLU, Yasemin (1998), “ Medya ve Toplum”, DER Yay., İstanbul
- İŞMAN, Aytekin (2001), “Bilgisayar ve Eğitim” SAU Eğitim Fakültesi Dergisi, <http://www.ef.sakarya.edu.tr/dergi/efdergisayi2.pdf> , 19.06.2006
- KALAY, İlknur (1998), “Medyanın Çocuklara Etkisi”, Editör: İNCEOĞLU, Y., “*Medya ve Toplum*”, DER Yay., İstanbul, s. 99-129
- KALKAN, Veli Denizhan, H. KESKİN, A. E. AKGÜN (2003), “Siyasal İletişim ve İnternet: İlk Tartışmalar”, İnternet Konferansı, <http://inet-tr.org.tr/inetconf9/bildiri/62.doc>, 19.06.2006
- KARA, Şükran (2004), “ Bilim Kurgu Bir Çizgi Film ve Şiddet”, *Çoluk Çocuk Dergisi*, Sayı 43, s. 33-34
- KARACA, Mehmet (2006), “*Sanal Ortamlarda Çocukları Bekleyen Tehlikelerin Çocuk Hakları Çerçevesinde Bir Değerlendirmesi*”, <http://www.firat.edu.tr/sosyoloji/Ç.hakl.-İ.net-M.KARACA.doc>, 29.06.2006

- KARAHAN, Mehmet ve Eyüp İZCİ (2001), “Üniversite Öğrencilerinin İnternet Kullanım Düzeyleri ve Beklentilerinin Değerlendirilmesi”,
http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/150/karahan_izci.htm, 19.06.2006
- KILIÇBAY, Barış (2005), “Bir Teknoloji Söyleminden Parçalar: Enformasyon ve İletişim Teknolojileri Kuramlarına Tarihsel Bakış”, Derleyenler: BİNARK, Mutlu ve B. KILIÇBAY, “*İnternet, Toplum, Kültür*”, Epos Yay., Ankara, s.15-31
- KÖKSAL, Aydın (2001), “*Ulusal Dillerin Korunması ve Gelişmesi için Bir Araç: İnternet*”, http://www.bilisim-ltd.com.tr/akoksal/yayinlar/2003/TBD-TDK_Internet.html, 19.06.2006
- KÖKTÜRK, Milay (2004), “Bilince Suikast”, *Yarın Dergisi*, Sayı: 28, Kasım, s.25-28
- MİLLİYET (2006), İnternette Tanıştı, Türk Gelenekleriyle Evlendi,
<http://www.milliyet.com.tr/2006/08/06/son/sontur12.asp>, 08.08.2006
- NAGEL, Thomas (2002), “Enformasyon Gettoları: İnternet ve Demokrasi Tartışması”,
Cogito, Sayı:30, s.327-330
- NTVMSNBC (2004), “*İnternet kullanıcısı daha ‘sosyal’*”,
<http://www.ntvmsnbc.com/news/252704.asp?0m=T2JL#BODY>, 28.06.2006
- ODABAŞI, Ferhan (1998), “Bilgisayar Ağları”, Editör: HOŞCAN, Y, *Bilgisayar*, AÖF Yayınları, Eskişehir, s.85-100
- ODABAŞI, Ferhan (2002), “*İnternet ve Çocuk*”, 1. Basım, Kapital Medya Yay. İstanbul
- ORAL, Behçet (2005), “İnternet ve Eğitim”, Editör: TARCAN A., *İnternet ve Toplum*, Anı Yayınları, s. 90-116
- RADİKAL GAZETESİ (2005), “1240 İnternet Kafe Kapatıldı”,
<http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=141555>, 21.07.2006
- SAPHİRO, Andrew L. (2002), “İnternet Demokratik mi? Hem Evet Hem Hayır”,
Cogito, Sayı:30, s.190-194

- SOUİCİ, Belkacem ve Tülay KILINÇASLAN (2005), “İletişim Teknolojisindeki Değişimin Kent Açık Mekanına Etkisi”, *itiüdergisi/a*, Cilt: 4, Sayı:1, s.97-106
- SUBAŞI, Necdet (2001), “*Sanal Cemaat Örintüleri*”, Bilişim Toplumuna Giderken Psikoloji, Sosyoloji ve Hukuk'ta Etkiler Sempozyumu, Mart , Ankara, s. 105-112
- SUNSTEİN, Cass R. (2002), “Günlük Gazetemiz-İnternet Demokrasi İçin Gerçekten Bir Nimet mi?”, *Cogito*, Sayı:30, s.176-188
- TANILIR, Mehmet Niyazi (2000), “İnternet Suçları ile Mücadele Ederken Bireysel Mahremiyetin Korunması: Hükümetlerin İkilemi”
http://www.icisleri.gov.tr/_Icisleri/WPX/tezler_internetsuclari.doc.17.06.2006
- TANILIR, Mehmet Niyazi (2003), “İnternet Çağı: Yeni Bir Medeniyete-Siberia’ya doğru mu?”,
www.internethaftasi.org.tr/hafta03/belgeler/internet_cagi_yeni_bir_medeniyet.doc, 29.05.2006
- TANYOL, Tuğrul (2002), “Anarşizm ve İnternet”, *Cogito*, Sayı:30, s.204-211
- TARCAN, Ahmet (2005), “Dünden Bugüne İnternet Üzerine Felsefi Yaklaşımlar”, Editör: TARCAN A., *İnternet ve Toplum*, Anı Yayınları, s. 2-9
- TAŞPINAR, Mehmet ve Çetin GÜMÜŞ (2003), “Bilgi Toplumu Olma Sürecinde İnternet Kafelerin (Dijital Kütüphanelerin) Denetlenmesi”,
http://www.kocaeliemniyet.gov.tr/bilim/6-denetim_Bilimsel_Faaliyetler.doc, 18.05.2006
- TELSİM (2006), “Kısaltmalar Sözlüğü”,
<http://www.telsim.com.tr/hakkinda/basinodasi/basimbultenleri.php?haberid=124>, 11.8.2006
- TAŞPINAR, Mehmet ve Çetin GÜMÜŞ (2004), “Öğrenmeyi Öğrenme Kapsamında İnternet Kafelerin Eğitsel Olarak Kullanımı”, *Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, Pegem A Yayıncılık,, s. 324-326
- TÖRENLİ, Nurcan (2002), “Bilgi Toplumu ve Yeni Ekonomi: Türkiye'nin Stratejik Yaklaşımının Öncelikleri”, İnternet Konferansı,
<http://inet-tr.org.tr/inetconf8/bildiri/83.doc>, 29.05.2006

TUENA (Türkiye Ulusal Enformasyon Altyapısı Anaplan Proje Ofisi) (1998), “İnternet Çalışma Belgesi”, <http://www.tuena.tubitak.gov.tr/Pdf/2206-M-T-A-02.pdf>, 29.05.2006

TUENA (Türkiye Ulusal Enformasyon Altyapısı Anaplan Proje Ofisi) (1999), “Kurumsal Yapılanma Alt İş Paketi”, <http://www.tuena.tubitak.gov.tr/pdf/5000-g-t-a-031.pdf>, 29.05.2006

TUNÇ, Aslı (2005), “Yurttaşlık Hareketi Bir Klik Ötedemi?: Küresel Direnç Platformu Olarak İnternet”, Derleyenler: BİNARK, Mutlu ve B. KILIÇBAY, “*İnternet, Toplum, Kültür*”, Epos Yay., Ankara, s137-152

TÜSİAD (Türkiye Sanayici ve İşadamları Derneği) (2001), “Avrupa Birliği Yolunda Bilgi Toplumu ve e-Türkiye”, <http://www.tusiad.org/turkish/rapor/eturk/bolum5-1.pdf>, 29.05.2006

UBAK(Ulaştırma Bakanlığı) (2001a), “İnternet Kurulu Çalışma İlkeleri”, <http://kurul.ubak.gov.tr/m01.php>, 29.05.2006

UBAK (Ulaştırma Bakanlığı) (2001b), “İnternet Kurulu Üyelerinin RTÜK Deklarasyonu”, <http://kurul.ubak.gov.tr/m06.php#> 30.05.2006

UBAK (Ulaştırma Bakanlığı) (2002), “Gençlerin İnternet Kullanımı Çalıştay Raporu”, <http://kurul.ubak.gov.tr/calistay>, 19.06.2006

UBAK (Ulaştırma Bakanlığı) (2006), “Bilişim Suçları Raporu”, <http://kurul.ubak.gov.tr/m06.php#>, 30.05.2006

ULAKBİM (2001), “Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi Yönetmeliği”, http://www.ulakbim.gov.tr/hakkimizda/yetki/ulakbim_yonetmelik.pdf, 29.05.2006

UNDERWOOD, Mick (2005), “Kamusal alan Olarak İnternet”, *Cogito*, Sayı:30, s.120-143

YAKIN, Mehmet (1999), “İnternet, Elektronik ticaret ve İnternet Reklamcılığı”, <http://www.ekitapyayin.com/?kitap=047>, 29.05.2006

YAPICI, Müfit (2002), “İnternet ve Değişim”, İnternet Konferansı,
<http://inet-tr.org.tr/inetconf8/bildiri/41.doc>, 29.05.2006

YILDIZ, M. Cengiz (2005), “Chat (Sanal Sohbet)”, Editör: TARCAN A., *İnternet ve Toplum*, Anı Yayınları, s.55-88

YILDIZ, M. Cengiz ve Kenan BÖLÜKBAŞ (2005), “İnternet Kafeler, Gençlik ve Sosyal Sapma”, Editör: TARCAN A., *İnternet ve Toplum*, Anı Yayınları, s. 38-54

YILDIZ, Mete (2002), “Bir Kamu Politika Aracı Olarak İnternet Kafeler”, *Amme İdaresi Dergisi*, cilt: 35, Sayı:2, s.77-92

YURTSEVER, Aysel (2001), “Neden Chat Yapıyoruz”, *Bilim ve Ütopya*, sayı:80, s. 62-67

EKLER

EK A, İnternet ve İnternet Kafe Kullanım Anketi

Sevgili arkadaşlar

İnternet ve internet kafe kullanım alışkanlıkları ile ilgili bir araştırma gerçekleştirmekteyiz. Sizlerin sadece samimi düşünceleri ile ilgilenmekteyiz. Araştırmanın sağlıklı olabilmesi açısından samimi düşünceleriniz çok önemlidir. Yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Lütfen işaretlemeleri yuvarlak içine alarak yapınız

İNTERNET BÖLÜMÜ

B1. İnternet denilince aklınıza ilk gelen kavramlar nelerdir? Sıralayınız.

1.....II.....III.....IV.....V.....

B2. Evinizde bilgisayar ve İnternet bağlantınız var mı?

a) Evet var b) Hayır yok c) Bilgisayar var ancak internet yok

B3. İnternete ne sıklıkta bağlanırsınız.

a) Her gün b) Haftada bir c) Ayda bir d) Ayda birden daha seyrek e) Hiç bağlanmadım

B4. İlk defa internete nerden bağlanmıştınız **Aşağıdaki tabloya işaretleyiniz.**(Tek cevap)

B5. Genellikle internete nerelerden bağlanırsınız **Aşağıdaki tabloya işaretleyiniz**

Yer	İlk bağlantı (B4 SORUSUNUN CEVABI) tek cevap	Genel olarak (B5 SORUSUNUN CEVABI)
Evde	1	1
İş yerinde	2	2
İnternet Kafede	3	3
Arkadaşlarımın/ Tanıdıklarımın evinde	4	4
Diğer	5	5
HİÇ BAĞLANMADIM	6	6

B6. Sizce bilgisayarın sağladığı avantajlar, faydalar var mı? Varsa nedir sizce bu avantajlar **(tabloya işaretleyiniz)**

AVANTAJI YOK	1
ARKADAŞ BULMAK	2
BANKACILIK İŞLEMLERİ YAPILABİLİYOR	3
BAŞKALARIYLA HABERLEŞMEK	4
BİLGİYE KOLAY ULAŞMAK	5
BÜROKRATİK İŞLEMLERİ AZALTIYOR	6
EVRAK DOSYALAMA	7
İNTERNET	8
DİĞER	7

B7. Sizce bilgisayarın neden olduğu dezavantajlar var mı? Varsa nedir sizce bu dezavantajlar? avantajlar **(Aşağıdaki tabloya işaretleyiniz)**

DEZAVANTAJI YOK	1
AİLE İLİŞKİLERİNİ/SOSYAL İLİŞKİLERİ OLUMSUZ ETKİLİYOR	2
ÇOCUKLAR KOLAYA ALIŞIYOR	3
ÇOCUKLAR OYUN BAĞIMLISI OLUYOR	4
GÖZLERE ZARARLI	5
İNTERNETTE ZARARLI SİTELER VAR	6
OKUMA ALIŞKANLIĞINI YOK EDİYOR	7
DİĞER	8

B8. İnternete girdiğiniz zamanlarda kaç saat bağlı kalıyorsunuz?

B9. İnterneti genel olarak hangi amaçlar için kullanırsınız. **(Aşağıdaki tabloya işaretleyiniz)**

B10. En önemli 3 tanesini **1. 2. 3.** şeklinde sıralayarak yazınız **(Aşağıdaki tabloya işaretleyiniz)**

AMAÇ	Genel	En önemli 3 tanesi
1. Mail adresimi kontrol etmek	1	()
2. Gazete okumak	1	()
3. Dersler için araştırma yapmak	1	()
4. Messenger e girmek	1	()
5. Sohbet (chat) yapmak	1	()
6. Oyun oynamak	1	()
7. Müzik vs. indirmek	1	()
8. Bahis oynamak	1	()
9. Arkadaş/ Sevgili bulmak	1	()
10. Haberleri takip etmek	1	()
11. Boş vakitlerimi değerlendirmek		()
12. Eğlenmek	1	()
13. Diğer (yazınız).....	1	()

B11. Şu ana kadar 1 kez dahi olsa ziyaret ettiğiniz tüm site türlerini işaretleyiniz.. **(Aşağıdaki tabloya işaretleyiniz)**

B12. Genel olarak ziyaret ettiğiniz site türlerini işaretleyiniz (**Aşağıdaki tabloya işaretleyiniz**)

	B.10 Ziyaret edilen TÜRÜ	GENEL OLARAK
1. Gazeteler	1	2
2. Haber/Hava durumu siteleri	1	2
3. Arkadaş/Sevgili bulma siteleri	1	2
4. Ödev siteleri	1	2
5. Oyun siteleri	1	2
6. Alışveriş siteleri	1	2
7. Müzik siteleri	1	2
8. Bahis siteleri	1	2
9. Okul ve eğitim siteleri	1	2
10. Sohbet siteleri	1	2
11. Erotik/Pornografik siteler	1	2
12. Spor siteleri	1	2
13. Mail gönderme siteleri	1	2
14. Forum siteleri	1	2
15. Yarışma siteleri	1	2
16. Diğer (yazınız).....	1	1

B13. İnternet hayatınızda ne gibi değişiklikler yapmıştır

1. Hiçbir değişiklik yapmadı	1
2. Yeni ve tanımadığım arkadaşlarım oldu	1
3. Hayatımı kolaylaştırdı	1
4. Artık derslerimi daha kolay yapabiliyorum	1
5. Aileme ayırdığım zaman kısaldı	1
6. Sosyal arkadaşlarıma ayırdığım zaman azaldı.	1
7. Artık daha kolay bilgiye ulaşabiliyorum	1
8. Diğer (yazınız).....	1

B14. İnternette sohbet (chat) yapar mısınız? (a) Evet (b) Hayır

B15. Sohbet (chat) yaparken kendi isminizle mi yoksa takma ad (nick) ile mi konuşursunuz. (**tabloya işaretleyiniz**) (Sadece yukarıdaki soruya “Evet” diyenler cevaplayacak)

(1) Sürekli kendi adım ile	(2) Bazen bazen kendi adım bazen takma ad ile	(3) Sürekli takma ad (nick) ile
----------------------------	---	---------------------------------

B16. Sohbet (chat) yaparken karşı cins ile mi hemcinslerinle mi konuşursunuz (**tabloya işaretleyiniz**)

(1) Karşı cins ile	(2) Farketmez	(3) Hemcinsimle
--------------------	---------------	-----------------

B17. Sohbet (chat) yaparken gerçek kimliğinizi saklar mısınız **(tabloya işaretleyiniz)**

(1) Evet	(2) Hayır	(3) Bazen
----------	-----------	-----------

İNTERNET KAFE BÖLÜMÜ

K1. İlk defa İnternet kafeye kimlerle gitmişiniz? **(Aşağıdaki tabloya işaretleyiniz)**

K2. Genelde kimlerle İnternet kafeye gidersiniz? **(Aşağıdaki tabloya işaretleyiniz)**

	İl defa	Genel olarak
Tek başıma	1	2
Ailemden biri ile	1	2
Arkadaşlarımla	1	2
Diğer (yazınız).....	1	2

K3. Ne sıklıkta internet kafeye gidersiniz

a) Her gün b) Haftada bir c) Ayda bir d) Ayda birden daha seyrek e) Hiç gitmem

K4. İnternet kafeyi tercih etme nedenleriniz nelerdir **(Aşağıdaki tabloya işaretleyiniz)**

K5. En önemli 3 tanesini 1. 2. 3. şeklinde kodlayınız **(Aşağıdaki tabloya işaretleyiniz)**

	TÜMÜ	En Önemli 3'ü
1. Evimde bilgisayarım olmadığı için	1	()
2. Arkadaşlarım da İnternet kafede olduğu için	1	()
3. Ailemin kontrolü olmaması nedeniyle daha rahat olduğum için	1	()
4. Oyun oynamak için	1	
5. Ağ bağlantılı oyun İnternet kafede oynanabildiği için	1	()
6. İnternete bağlanacak başka imkanım olmadığı için	1	()
7. Ailem bazı sitelere girmeme izin vermediği için	1	()
8. Sosyal bir ortam olduğu için	1	()
9. Yeni arkadaşlar edinmek için	1	()
10. Yeni şeyler öğrenmek için	1	()
11. Evde telefon faturası çok geldiği için		
12. Diğer(yazınız).....	1	()

K6. İnternet kafe ücretlerini nasıl buluyorsunuz **(Aşağıdaki tabloya işaretleyiniz)**

(1) ÇOK PAHALI	(2) PAHALI	(3) NE PAHALI NE DEĞİL	(4) UCUZ	(5) ÇOK UCUZ
----------------	------------	---------------------------	----------	--------------

K7. İnternet kafelerde sigara içilebiliyor mu?..... (a) Evet (b) Hayır

K8 Küfürlü yada yüksek sesle konuşmalar olduğunda yetkililer müdahale ediyorlar mı?

(1) Mutlaka ediliyor	(2) Bazen ediliyor	(3) Hiç edilmiyor
----------------------	--------------------	-------------------

K9. İnternet kafeler ısı, ışık havalandırma vs. fiziksel özellikler açısından ne derece yeterlidir.

(1)Kesinlikle yeterli	(2) yeterli	(3)Kararsız	(4) Yeterli değil	(5)Kesinlikle yeterli değil
-----------------------	-------------	-------------	-------------------	-----------------------------

K10. İnternet kafeye gitmeden önce bilgisayar kullanmayı ne derece biliyordunuz

(1)Çok biliyordum	iyi	(2) Biliyordum	(3)orta düzeyde biliyordum	(4) Bilmiyordum	(5)Hiç bilmiyordum
-------------------	-----	----------------	----------------------------	-----------------	--------------------

K11. İnternet kafede İnternet yada bilgisayarı nasıl kullanılacağı size öğretiliyor mu?
(a) Evet (b) Hayır

K12. İnternet kafe tercihiniz ne şekildedir **(Aşağıdaki tabloya işaretleyiniz)**

1. Sürekli aynı İnternet kafeye giderim	1
2. Başka İnternet kafe olmadığı için aynı İnternet kafeye giderim	1
3. Farketmez hepsine gidebilirim	1
4. Arkadaşlarım hangisine giderse ona giderim	1
5. Hangisinin fiyatı uygun ise ona giderim	1
6. Diğer (yazınız).....	1

K13. Veresiye ödeme yapılıyor mu?..... (a) Evet (b) Hayır

K14. Kendinizi nasıl hissettiğin zamanlarda İnternet kafeye gidersiniz?**(Aşağıdaki tabloya işaretleyiniz)**

1. Kızgın olduğum zamanlarda kafamı dağıtmak için	1
2. Mutlu sevinçli zamanlarda paylaşmak için giderim	1
3. Eğlenmek istediğim zamanlarda giderim	1
4. Arkadaşlarımı görmek istediğimde	1
5. Farketmez	1
6. Param olduğu zamanlarda	1
7. Diğer (yazınız).....	1

K15. Hangi günlerde internet kafelere gidersiniz

(a) P.Tesi (b) Salı (c) Çrşamba (d) Perşembe (e) Cuma (f) C. Tesi (g) Pazar

K16. Hangi saatlerde İnternet kafeye gidersiniz

.....

K17. Evinizde bilgisayar olsa yine de internet kafeye gider misiniz? Neden

.....
.....
.....

K18. Sizce internet kafelerin iyi yönleri nelerdir.....
.....
.....

K19. Sizce internet kafelerin kötü yönleri nelerdir

.....
.....

K20. İnternet kafede ki bulunduğunuz zamanı düşündüğünüzde aşağıdakileri en fazla zamanı ayırdığınızdan başlayarak 1. 2. 3. 4. şeklinde sıralayınız

1. Oyun oynamak	()
2. İnternette dolaşmak	()
3. Sohbet (Chat)	()
4. İnternet kafedekilerle görüşmek	()

K21. Hangi oyunları tercih edersiniz

1. Spor oyunları	1
2. Savaş oyunları	1
3. Strateji oyunları	1
4. Macera oyunları	1
5. Diğer.....	1

K22. İnternet kafede oynadığınız oyun isimlerini sıralar mısınız

a)..... b)..... c)..... d).....

K23. İnternet kafede oyun oynama tercihiniz nasıldır

1. Daha çok arkadaşlarımla grup oyunları oynarım	1
2. Daha çok tek başıma oyunlar oynarım	1
3. Eşit düzeyde (hem grup hem tek)	1

K24. Ağ üzerinden başkaları ile grup oyunları internet kafeye gitmenizi ne derece etkilidir

(1) Çok etkili	(2) Etkili	(3) Ne etkili ne değil	(4) Etkili Değil	(5) Hiç etkili değil
----------------	------------	------------------------	------------------	----------------------

K25. Bilgisayarda oyun oynarken oyunun hangi yönleri hoşunuza gider?

1. Kazanma duygusu	1
2. Suç işlendiğinde cezalandırılmamak	1
3. Düşmanları yok etmek	1

4. Savaşmayı öğrenmek	1
5. Strateji uygulayarak zekamı kullanmak	1
6. Ölümün gerçek olmaması	1
7. Gerçek olmadığını bilerek istediğim gibi davranmak	1
8. Diğer	1

K26. Aşağıdakilerden hangisi yada hangileri sizler için olması en zorunlu teknolojik aletlerdir 3 tanesini 1. 2. 3. şekilde sıralayınız

DİJİTAL FOTOĞRAF MAKİNASI	()
MÜZİK SETİ	()
BİLGİSAYAR	()
DVD OYNATICI	()
PLAY STATION	()
CEP TELEFONU	()
DİĞER (yazınız)	()

OKUL-AİLE BÖLÜMÜ

A1. İnternet kafeye giderken ailenize haber verir misiniz

(1) Her zaman	(3)Bazen	(4) Hiçbir zaman
---------------	----------	------------------

A2. Aileniz İnternet kafeye gitmenizi nasıl karşılıyor

(1) Olumlu karşılıyor	(2) Karışmaz	(3) Olumsuz karşılıyor
-----------------------	--------------	------------------------

A3. İnternet kafelerin hayatınıza girmesinden sonra ailenizle geçirdiğiniz zaman nasıl değişti?

(1) Arttı	(2) Değişmedi	(3) Azaldı
-----------	---------------	------------

A4. Şu ana kadar ödev sitelerinden ödev aldınız mı

- (a) Evet (b) Hayır

A5. Ödev sitelerinde yaralanmayı nasıl değerlendirirsiniz

(1) Olumlu buluyorum	(2) Fikrim yok	(3) Olumsuz buluyorum
----------------------	----------------	-----------------------

A6. İnternet derslerinizi nasıl etki yaptı

(1) Olumlu etkiledi	(2) Değişmedi	(3) Olumsuz etkiledi
---------------------	---------------	----------------------

İFADELER

Aşağıdaki ifadelerden sizin düşüncenize en uygun seçeneği

1. Kesinlikle Katılıyorum
2. Katılıyorum
3. Kararsızım
4. Katılmıyorum
5. Kesinlikle Katılmıyorum

İfadelerden birini seçerek işaretleyiniz

İFADELER	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1. Sosyal hayata zararının çok olduğunu inanıyorum.	1	2	3	4	5
2. Çocukların oyun bağımlısı olmalarına neden olduğuna inanıyorum.	1	2	3	4	5
3. Gözlere zararlı olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
4. İnternetteki zararlı sitelerden çekiniyorum.	1	2	3	4	5
5. Bilgisayar ve internetin Okuma sevgisini yok edeceğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5
6. Bilgisayar ve internetin oturma bozukluğu ve kamburluğa neden olduğuna inanıyorum.	1	2	3	4	5
7. Öğrencileri araştırmak yerine hazırlığa alıştıracığına inanıyorum.	1	2	3	4	5
8. İnternet fiyatların çok yüksek olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
9. Çocuklara bilgisayarın belirli bir yaşta, olgunluktan sonra verilmesi gerektiğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5
10. İnternetin aile içi iletişimde kopukluğa neden olacağını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
11. İnternetin bilgi amaçlı kullanıldığına inanmıyorum.	1	2	3	4	5
12. Öğrencilerin derslerini olumsuz etkileyeceğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5
13. Evdeki yazılı bilgi kaynakları yeterli olduğu için bilgisayar ve internete gerek olmadığını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
14. Bir hobi, lüks olduğunu düşünüyorum, bence temel bir ihtiyaç değil.	1	2	3	4	5
15. Oyalanmak bakımından faydalı olacağını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
16. Ödevler için gerekli olabileceğine inanıyorum.	1	2	3	4	5
17. Bilgiye kolay ulaşmayı sağlayacağı için faydalı olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
18. İnternette sosyal hayattan daha özgür oluyorum	1	2	3	4	5
19. İnternet beni daha sosyal yapıyor	1	2	3	4	5

20. İnternette kim olduğumun bilinmemesi kendimi daha açık ifade etmemi sağlıyor	1	2	3	4	5
21. İnternet kafeler bilgisayar öğrenmemi kolaylaştırdı	1	2	3	4	5
22. İnternet kafeler küfürlü konuşmaların yapıldığı yerlerdir	1	2	3	4	5
23. Şiddet içeren oyunlardan etkilenirim	1	2	3	4	5
24. İnternette tanıştığım kişilere güvenirim	1	2	3	4	5
25. İnternet kafeler daha iyi ilişkiler kurmamı sağlıyor	1	2	3	4	5
26. İnternet kafeler çocuklar için uygun mekanlar değil	1	2	3	4	5
27. İnternet kafeler olmasaydı bu derece bilgisayar bilgim olmazdı	1	2	3	4	5
28. İnternet kafeler bilgilerimi artıran yerlerdir	1	2	3	4	5
29. İnternet kafeler olmasaydı internete bağlanma şansım az olurdu	1	2	3	4	5
30. İnternet kafeler çok gerekli yerlerdir	1	2	3	4	5
31. Tüm ödevlerimi internet kafede hazırlayabiliyorum	1	2	3	4	5
32. İnternet kafelerde öğrenciler ödev yaparak kolaycılığa alıyor	1	2	3	4	5
33. İnternette sohbet (chat) yapmak zararlıdır.	1	2	3	4	5
34. İnternet kafeler arkadaşlarımla buluşma yerlerimdir	1	2	3	4	5
35. Sanal ortamdaki arkadaşlarıma daha rahat açılıyorum	1	2	3	4	5
36. Bilgisayar ve internet zihinsel gelişim için şarttır.	1	2	3	4	5
37. Kütüphaneye gitmekten internet kafede araştırma yapmak daha kolay ve hızlı	1	2	3	4	5
38. Derslerimle ilgili aradığım her şeyi internette buluyorum	1	2	3	4	5
39. İnternet kafeler gitmeye başladıktan sonra derslere ayırdığım zaman azaldı	1	2	3	4	5
40. İnternet kafeler bağımlılık yapan yerlerdir	1	2	3	4	5
41. İnternet kafelerde cinsellik içeren sitelere giriliyor	1	2	3	4	5
42. İnternet kafelerde cinsellik konularında bilgilerim başka yerde öğrendiklerimden daha fazla olmuştur	1	2	3	4	5
41. Sohbet(chat) yaparken kullandığım Türkçe ile günlük hayta kullandığım Türkçe arasında fark yok	1	2	3	4	5
43. İnternette yazarken kelimeleri kısaltarak yazıyorum	1	2	3	4	5

44. İnternetin kendine özgü bir dili vardır	1	2	3	4	5
45. İnternetteki konuşma dilim günlük konuşma dilimi olumsuz etkiliyor	1	2	3	4	5
46. İnternet kafeler çocukların ahlakını bozan yerlerdir	1	2	3	4	5

DEMOGRAFI

D1. Cinsiyet.

KIZ () ERKEK ()

D2. Lütfen yaşınızı yazınız ? (..... ✍)

12-13	1
14-15	2
16-17	3
18 ve Üzeri	4

D3 Anne ve babanızın eğitim durumunu işaretleyiniz

EĞİTİM DURUMU	ANNE	BABA
İLKOKUL MEZUNU	1	1
DEĞİL İLKOKUL	2	2
ORTAOKUL	3	3
LİSE	4	4
ÖNLİSANS	5	5
LİSANS	6	6
LİSANS ÜSTÜ	7	7

D4. Kardeşiniz var mı varsa kaç tane olduğunu işaretleyiniz.

KARDEŞİM YOK	1
VAR, 1 KARDEŞ	2
... 2 KARDEŞ	3
... 3 KARDEŞ	4
... 4 KARDEŞ	5
... 5 KARDEŞ +	6

D5. Ortalama ailenizin aylık geliri ne kadardır ✍

D6. Kaçınıcı sınıfta öğrenci olduğunuzu yazınız. ✍

D7. Hangi semtte oturuyorsunuz yazınız ✍

Anket bitmiştir yardımlarınız için teşekkür ederim.

ÖZGEÇMİŞ

Sacit Yılmaz, 1975 yılında Samsun'da doğdu. İlk ve orta eğitimini İstanbul'da tamamladı. 1998 yılında İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu, Piyasa Araştırmaları ve Reklamcılık Bölümünden mezun oldu. 2002 yılında İstanbul Üniversitesi Sosyoloji bölümünden mezun olarak lisans eğitimini tamamladı.

2003-2006 yılları arasında uluslar arası bir pazar araştırma şirketinde uzman yardımcısı olarak çalışmıştır.

Sacit Yılmaz

15.09.2006

e-mail: sacityilmaz@hotmail.com